

ULUSLARARASI GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE MANİSA SEMPOZYUMU-II BİLDİRİ ÖZETLERİ

21-22-23 Eylül 2022

manisasempozyumu@cbu.edu.tr

ONUR KURULU

Yaşar KARADENİZ
Manisa Valisi

Prof. Dr. Birol ÇETİN
Türk Tarih Kurumu Başkanı

Prof. Dr. Ahmet ATAÇ
Manisa Celal Bayar Üniversitesi Rektörü

DÜZENLEME KURULU

Prof. Dr. Yüksel ABALI
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dekanı
Doç. Dr. Alpay BİZBİRLİK
MCBÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürü
Doç. Dr. Hasan AKYOL
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dekan Yrd.
Doç. Dr. Tanju KAHRAMAN
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Dekan Yrd.
Doç. Dr. Sagıp ATLI
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Sermin ÇAM KAYNAR
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Aylin ÇANKAYA
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Cengiz GÜRBİYİK
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Doç. Dr. Orkide MİNARECİ
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Ayşe GÖNÜLLÜ ATAKAN
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Leman İNCEDERE
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Burak ŞAHİNER
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi
Dr. Öğr. Üyesi Gamze ŞEN PAKYÜREK
MCBÜ Fen-Edebiyat Fakültesi Öğretim Üyesi

SEKRETERYA

Arş. Gör. Dr. Onur KAYA
Arş. Gör. Bora ERTÜZÜN
Arş. Gör. Özkan KÜÇÜKBAŞ
Arş. Gör. Mehmet ESENDEMİR
Arş. Gör. Dilek AKYAR

BİLİM VE HAKEM KURULU

Prof. Dr. Birol ÇETİN	<i>Türk Tarih Kurumu Başkanı</i>
Prof. Dr. Feridun EMECEN	<i>İstanbul 29 Mayıs Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Hüseyin ÇINAR	<i>Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Bahattin ÇELİK	<i>Iğdır Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Yuzo NAGATA	<i>Japonya(Emekli)</i>
Prof. Dr. Süreyya FAROQHİ	<i>İstanbul Bilgi Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Erhan AFYONCU	<i>Milli Savunma Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Mustafa KAZAZ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Kıvanç GÜNHAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Yüksel ABALI	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Felix PIRSON	<i>Alman Arkeoloji Enstitüsü</i>
Prof. Dr. Stéphane VERGER	<i>Museo Nazionale Romano/İtalya</i>
Prof. Dr. Mehmet ERSAN	<i>Ege Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Refik TURAN	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Halil BABACAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Cüneyt KANAT	<i>Ege Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Geza DAVID	<i>Macar Türkoloji Enstitüsü/Macaristan</i>
Prof. Dr. Maria IVANICS	<i>University of Szeged/Macaristan</i>
Prof. Dr. Pal FODOR	<i>Macar Türkoloji Enstitüsü/Macaristan</i>
Prof. Dr. Louis Fernando	<i>Bernabe PONS Universidad de Alicante/İspanya</i>
Prof. Dr. Irina PONOMARYOVA	<i>Mariupol Devlet Üniversitesi/Ukrayna</i>
Prof. Dr. Adnan VELAGIC	<i>Univerzitet "Dzermal Bijedic" u Mostaru/Bosna</i>
Prof. Dr. İsmail AKA	<i>Ege Üniversitesi (Emekli)</i>
Prof. Dr. Tuncer BAYKARA	<i>Ege Üniversitesi (Emekli)</i>
Prof. Dr. Fikret TÜRKMEN	<i>Ege Üniversitesi (Emekli)</i>
Prof. Dr. Haluk SELVİ	<i>Sakarya Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Turan GÖKÇE	<i>İzmir Katip Çelebi Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Levent KAYAPINAR	<i>Ankara Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Elfine SIBGATULLİNA	<i>Moskova İlimler Akademisi/Rusya</i>
Prof. Dr. Mustafa DAŞ	<i>Dokuz Eylül Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Nadir ÖZKUYUMCU	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Abdullah TEMİZKAN	<i>Ege Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Güray KIRPIK	<i>Gazi Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Kamil KOÇ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Alfiya YUSUPOVA	<i>Kazan Federal Üniversitesi/Tataristan</i>
Prof. Dr. Suleyman TURDUYEVİÇ KAYIPOV	<i>Sincan Pedagoji Üniversitesi/Çin</i>
Prof. Dr. Mohammad Hasan SHAHİD	<i>Jamia Millia Islamia (A Central University)/Hindistan</i>
Prof. Dr. Thabet ABDELJAWAD	<i>Prince Sultan University/Suudi Arabistan</i>
Prof. Dr. Mevlüt ÇELEBİ	<i>Ege Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Adnan ÇEVİK	<i>Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEK	<i>Aydın Adnan Menderes Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Tuncay ÖĞÜN	<i>Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Kenan ERDOĞAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Marek SMOLUK	<i>Zielona Gora University/Polonya</i>
Prof. Dr. Cahit TELCİ	<i>İzmir Katip Çelebi Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Moritz KINZEL	<i>Alman Arkeoloji Enstitüsü</i>
Prof. Dr. Hatice PALAZ ERDEMİR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Şayan ULUSAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Keziban ACAR KAPLAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ertan GÖKMEN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Meryem AYAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>

Prof. Dr. Muzaffer TEPEKAYA	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Nazmi AVCI	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Serdar AYBEK	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Talip KABADAYI	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Nicholas TAMPIO	<i>Fordham University/Amerika Birleşik Devletleri</i>
Prof. Dr. Tülin AYDEMİR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ahmet ÇETİN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ersin MİNARECİ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Ayşe İLKER	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Turan GÜNDÜZ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Prof. Dr. Kamuran AKTAŞ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Kuanyshbek KENZHALİN	<i>Astona Gumilyev Avrasya Milli Üniversitesi/Kazakistan</i>
Doç. Dr. Petru IONESCU	<i>1 Decembrie 1918 University of Alba Iulia/Romanya</i>
Doç. Dr. Sundareswaran RAMAN	<i>SSN College of Engineering/Hindistan</i>
Doç. Dr. Hasan AKYOL	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Tanju KAHRAMAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Coşkun ÇILBANT	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. H. Harika DURGUN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Özlem NEMUTLU	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Alpay BİZBİRLİK	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Ramazan UYKUR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Cengiz GÜRBIYIK	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Ferhat ARSLAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Arkun TATAR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Zafer ATAR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Nejdet BİLGİ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. İbrahim İNCİ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Cengiz ÇAKALOĞLU	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Emin KIRKIL	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Ferhat BERBER	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Melih AKDENİZ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Doç. Dr. Yusuf SEZGİN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Anthony PATTERSON	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Hıdır ÖNÜR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Gaye YAVUZCAN	<i>İzmir Demokrasi Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Serap ÖZKAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Selçuk ERYATMAZ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi M. Ali Galip ALÇİTEPE	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Şükran YAŞAR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAYA	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Betül Bülbül OĞUZ	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi İlker Mümin ÇAĞLAR	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Arzu TAŞCAN	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>
Dr. Öğr. Üyesi Ferdi ÇİFTÇİOĞLU	<i>Manisa Celal Bayar Üniversitesi</i>

İÇİNDEKİLER

Edebi Metinlerle Manisa Kent Kimliğini Anlamak Prof. Dr. Rasim AKPINAR	1
Spil Dağı Milli Parkı'nın Kırsal Soylulaştırmaya Etkisi: Ayvacık Köyü Örneği Prof. Dr. Yılmaz ARI Ali İlksen DEMİRÖZER	2
Demokrat Parti'nin Kuruluşunun Manisa Yerel Basınında Ele Alınış Biçimleri Prof. Dr. Elif EMRE KAYA	3
Birri'nin "Da'lec" ve "Bâr" Redifli İki Gazel-i Tecnîsi Prof. Dr. Kenan ERDOĞAN Arş. Gör. Nurşen ÖZBAKIR	5
Web of Science İndeksi Kapsamında MCBÜ'nin Bilimsel Üretkenliği Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR Prof. Dr. Mustafa KAZAZ	6
Celal Bayar Liderliğindeki İş Bankası'nın Türk Sanayisinin Gelişmesindeki Katkısı: İş Bankası Grubu Prof. Dr. Ali Rıza GÖKBUNAR Arş. Gör. Dr. Ayhan YATBAZ	7
Manisa'da Televizyon Yayınlarının İzlenmesi İçin Verilen Hukuk Mücadelesi: Manisalıların Anten Davası Prof. Dr. Ertan GÖKMEN	8
Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve I. TBMM'de Celal Bayar Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ	9
Celal Bayar-Adnan Menderes İlişkisi Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ	10
Türk Tarım Devrimi Sürecinde Manisa'da Zeytincilik (1923-1950) Prof. Dr. Emine ALÇİTEPE Dr. Öğr. Üyesi Galip ALÇİTEPE	11
Celal Bayar Dönemi Sağlık Politikaları Prof. Dr. Turan GÜNDÜZ Öğr. Gör. Melda BAŞER SEÇER	12
Mahmut Celal Bayar'ın İksat Vekilliği Dönemindeki Konuşmalarının "Muhteva Analizi" Yöntemi İle Değerlendirilmesi (1932-1937) Prof. Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN	14
Manisa Kazâsı Kişi Adları (1531) Prof. Dr. Yılmaz KURT	16

Hermokapeleia Kenti Üzerine Son Araştırmalar Prof. Dr. Ergün LAFLI.....	17
Biyografi: Bir Siyasal Kimlik Olarak Celal Bayar Prof. Dr. Celal METİN	20
Ekonomik Milliyetçilik ve Celal Bayar Prof. Dr. Celal METİN	21
Üniversite Yerleşkeleri İçin Çevresel Sürdürülebilirlik Dizini: Yeşil Metrik ve Manisa Celal Bayar Üniversitesi Prof. Dr. Ersin MİNARECİ Doç. Dr. Meriç Lütfi AVSEVER Prof. Dr. Mustafa KAZAZ Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR.....	22
Manisa İlli Kırkağaç İlçesi'nde Günümüzden Geriye Doğru Eski Devirlerde Kadın Dış Giyim Türü Olarak Kullanılan 'Kıvrak' Prof. Dr. Hatice PALAZ ERDEMİR Şaban TAŞCI.....	24
Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Eserlerinde Manisa'daki Yunan Mezalimi Prof. Dr. İhsan SAFİ	26
Manisa'nın Yunan İşgalinden Kurtuluşu Prof. Dr. Sadık SARISAMAN.....	27
Firmaların Endüstri 4.0 Teknolojisine Geçiş Performanslarının Karşılaştırmalı Analizi: Manisa ve İzmir Örneği Prof. Dr. Sibel SELİM Dr. Öğr. Üyesi Rana ŞEN DOĞAN Arş. Gör. Mustafa ŞEN.....	29
Manisa'nın Göç Analizi (2000-2021) Prof. Dr. Adem SEZER Doç. Dr. Mehmet DENİZ Mustafa TOPUZ.....	30
Akhisar (Manisa) İlçesinde Arazi Kullanımında Meydana Gelen Değişimin Uzaktan Algılama (UA) Yöntemleri ile İncelenmesi Prof. Dr. Adem SEZER Doç. Dr. Mehmet DENİZ Mustafa TOPUZ Mustafa GÜRÇEŞME.....	31
7 Temmuz 1858 Tarihli Manisa Çarşısı Yangını Prof. Dr. Ali SÖNMEZ Öğr. Gör. Dr. Mesut ÖZEKMEKÇİ	32

İstanbul Basımına Göre 1. Dünya Savaşı Yıllarında Manisa’da Öğrenci Faaliyetleri Prof. Dr. Serap TABAK Dr. Hamide KILIÇ.....	34
Milli Mücadele Dönemi’nde Mahmud Celal Bayar (Galip Hoca)” Prof. Dr. Şayan ULUSAN.....	35
Mustafa Kemal Atatürk ve Celal Bayar İlişkisi Prof. Dr. Şayan ULUSAN.....	36
Manisa İlinin Zerkonid Akar Faunası (Acari: Mesostigmata: Zerconidae) Prof. Dr. Raşit URHAN Doç. Dr. Mehmet KARACA.....	38
Türk Siyasal Yaşamında İsmet İnönü-Celal Bayar Rekabeti Prof. Dr. Hakkı UYAR	
Manisa İli Ekonomisinde Karşılaştırmalı Üstünlüklerin Analizi Prof. Dr. Çiğdem ÜNAL.....	41
Hellenistik Dönem Kraliyet Yazışmaları Işığında Sardeislilerin Seleukoslar ile İlişkileri Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEN.....	42
1931-1934 Yılları Arasında Manisa Belediyesi Tarafından Yapılan İşler Prof. Dr. İsmet ÜZEN Dr. Öğr. Üyesi Recep BÜYÜKTOLU Dr. Mehmet Şah ÖZCAN.....	43
Celal Bayar’ın Seçim Kampanyalarındaki Siyasal İletişim Stratejileri Prof. Dr. Nuray YILMAZ SERT Arş. Gör. Selime GÜMÜŞ.....	44
Azerbaycan ve Manisa Yöresine Ait Masalların Ortak Özellikleri Doç. Dr. Aytac ABBASOVA.....	45
XVI. Yüzyılda Akhisar Kazasında Zirai Üretim Doç. Dr. Kadir ADAMAZ.....	46
Celal Bayar’ın 1952 Yunanistan Ziyareti ve Gümölcine Celal Bayar Lisesi Doç. Dr. Melih AKDENİZ.....	47
Belgeler Işığında Manisa Mevlevihanesi Şeyhleri ve Manisa Mevlevihanesinin Şehrin Sosyo-kültürel ve Dinî Hayatına Etkileri Doç. Dr. Hasan AKYOL Öğr. Gör. Arkın ONGAN Uzm. Selman ÇETİN.....	48
Celal Bayar’ın Başbakanlık Dönemi (1937-1939) Doç. Dr. Beral ALACI.....	49

Yunt Dağı'nda Bir Yayla Yerleşmesi: Karaalan Doç. Dr. Ferhat ARSLAN Dr. Öğr. Üyesi Cengiz GÜRBIYIK Arş. Gör. Burak OĞLAKÇI.....	50
Yunt Dağı'nda Kırsal Peyzajın Değişimi Doç. Dr. Ferhat ARSLAN Dr. Öğr. Üyesi Cengiz GÜRBIYIK Arş. Gör. Yasin Furkan ŞENLİK.....	51
Birinci Dünya Savaşı Yıllarında Manisa'da İngiliz Esirler Doç. Dr. Zafer ATAR Sait ARAS	52
Türk Dili ve Edebiyatı Kapsamında Manisa'yı Konu Alan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri (1982-2022) Üzerine Bir Değerlendirme Doç. Dr. Sagıp ATLI	53
Akhisarlı Musacalzade Mehmed Said'in 1897 Osmanlı-Yunan Harbine Dair Biri Nef'i'ye Tahmis İki Şiiri Doç. Dr. İsmail AVCI.....	54
Manisa'daki sığır işletmelerinde Dermatofitozis etkenlerinin izolasyon ve identifikasyonu Doç. Dr. Meriç Lütfi AVSEVER Prof. Dr. Süleyha HİLMİOĞLU POLAT Dr. Muhammet Alper ÖZARSLAN Prof. Dr. Mustafa MİDİLLİ.....	55
Manisa'daki Köy Tavuklarında Kanatlı Tipi Mikobakteriyoz Etkenlerinin İzolasyonu ve Genotiplendirilmesi Doç. Dr. Meriç Lütfi AVSEVER Prof. Dr. Süheyla SÜRÜCÜOĞLU Dr. Serkan ERDOĞAN Prof. Dr. Tuğba Damla ERTAŞ	56
Celal Bayar ve İttihat ve Terakki Doç. Dr. Nejdet BİLGİ.....	57
Kültürel ve Tarihsel Boyutlarıyla Manisa'da Sinema, Sinemada Manisa Doç. Dr. Ali Emre BİLİS Doç. Dr. Pmar ÖZGÖKBEL BİLİS	58
Milli Mücadele Döneminde Mahmut Celâl (Bayar) Bey'in Manisa'daki Faaliyetleri Doç. Dr. Gültekin K. BİRLİK.....	59
Manisa'da Bioonitör Bitki: <i>Anemone coronaria L.</i> Doç. Dr. Feyza CANDAN Dr. Öğr. Üyesi Fatma KOÇBAŞ	60

Fevzi Lutfü Karaosmanoğlu'nun Edebî Tenkitleri Doç. Dr. Sabahattin ÇAĞIN.....	61
Muhalefet Lideri Olarak Celal Bayar'ın Söylem ve Eylemleri (1945-1950) Doç. Dr. Fevzi ÇAKMAK.....	62
16. Asır Şairlerinden Ūđi'nin <i>Mâcerâ-yı Mâh</i> Mesnevisinde Manisa Tasvirleri Doç. Dr. Mehmet Sait ÇALKA	64
XVI. Yüzyıl Başlarında Saruhan Sancağı'ndaki Kaleler ve Fonksiyonları Doç. Dr. Bülent ÇELİK	65
Mağnisazâde Molla Muhyiddin Mehmed'in XV. Yüzyıl Manisa İlim Hayatındaki Yeri Doç. Dr. Ahmet DEMİR	66
Uzaktan Algılama Teknikleriyle Alaşehir İlçesinde Arazi Örtüsünün Değişimi Doç. Dr. Mehmet DENİZ Prof. Dr. Adem SEZER Mustafa TOPUZ	67
Manisa'nın Son Taht Sahibi Şehzadesi: III. Mehmed Doç. Dr. Mehmet DOĞAN.....	68
Kühü'l-Ahbar'a Göre Manisa Doç. Dr. Suat DONUK.....	69
Manisa'da Şehirselleşme Sürecinin İzlenmesi (1985-2022) Doç. Dr. Mehmet Fatih DÖKER.....	70
Gördesli Hakkı Tarık Us'un "Kitap ve Kitapçılık" Dergisi Doç. Dr. H. Harika DURGUN.....	71
Şakâiku'n-Numâniyye ve Zeyllerinde Manisalılar Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ.....	72
Manisa Folklorunda Tabiaat Kültürleri Doç. Dr. Fidan GASIMOVA	73
Manisa İli Mahalle Adlarının Dilbilimsel Görünümü Doç. Dr. Mehmet GEDİZLİ	74
Osmanlı Döneminin En Yaygın <i>Fıkh-ı Ekber Şerhi</i> ve Müellifi Manisalı (Mağnisavî) Ebu'l-Müntehâ (ö. 1000/1592?) Doç. Dr. Kadir GÖMBEYAZ Dr. Öğr. Üyesi Recai ÇETRES	75
Antik Dönemde Ekonomik ve Sosyal Bir Merkez Olarak Thyateira Doç. Dr. Eda GÜNGÖR ALPER	76

Manisa Ağız ile Azerbaycan Türkçesi Arasındaki Benzerlik ve İlişkilerin Değerlendirilmesi Doç. Dr. Könül HACIYEVA	77
Geçmişten Günümüze Manisa Yörükleri ve Toğuz Terekemeleri Doç. Dr. Aynur Aydın İBRAHİMOVA.....	78
Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Açış Konuşmaları Doç. Dr. Nilgün Nurhan KARA.....	79
Manisa Merkez İşyeri Adları Üzerine Psikososyal ve Sosyo Ekonomik Bir Analiz Doç. Dr. Ferhat KARABULUT Öğr. Gör. Dr. Tuba Arı ÖZDEMİR	80
HDTMA-Organik Katyonları ile Modifiye Edilen Kula (Manisa) Volkanikleri Üzerine Sr²⁺ İyonlarının Adsorpsiyonu: RSM ile Modelleme ve Optimizasyonu Doç. Dr. Ümit Hüseyin KAYNAR Doç. Dr. Sermin ÇAM KAYNAR.....	81
Hulvî Abdullah Efendi'nin Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi Doç. Dr. Fatih KOYUNCU	82
Cumhuriyet Dönemi İstatistikleri Işığında Manisa (Saruhan) İlinde Tarım ve Hayvancılık (1925-1929) Doç. Dr. Nursal KUMAŞ	83
MCBÜ Öğrencilerinin Manisa Ekonomisine Katkısının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma Doç. Dr. Füsün KÜÇÜKBAY.....	84
Gediz Nehri Kirliliği ve Çözüm Önerileri Doç. Dr. Orkide MİNARECİ Prof. Dr. Yüksel ABALI	85
İlhan Berk'in Şair Kimliğini Şekillendiren Manisa Yılları Doç. Dr. Ayvaz MORKOÇ	86
Manisalı Şair-Öğretmen Fahrettin Koyuncu Doç. Dr. Ayvaz MORKOÇ	87
Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Romanlarında "Okuma"nın Rolü Doç. Dr. Özlem NEMUTLU	88
Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Yerleşkesi Florasının Dijital Ortama Aktarılması Çalışmaları Doç. Dr. Dilek OSKAY	89
Leâlî Ahmed Çelebi'nin Emâlî Tercüme ve Şerhi Doç. Dr. Rıdvan ÖZDİNÇ	90

Avraam Sergeyeviç Norov'un Seyahatnamesinde Manisa Doç. Dr. Cavid QASIMOV Nezahat DEMİR	91
II. Abdülhamit Döneminde Saruhan Sancağı'nda Ormanlık Faaliyetleri Doç. Dr. Aysun SARIBEY HAYKIRAN.....	93
Magnesia Ad Sipylumlu Pausanias ve İkinci Sofistik Dönem Doç. Dr. Murat SATICI.....	95
Nevâlî Nasûh Efendi ve <i>Farsça Divanı</i> Doç. Dr. Turgay ŞAFAK	96
Siyasi Af Tartışmalarının Gölgesinde Bayar-Demirel İlişkileri Doç. Dr. Firdes TEMİZGÜNEY	97
Saruhanogulları'nın Kuruluşunda Harezmliler Doç. Dr. Ahmet TOKSOY	99
Hellenistik Dönem'de Magnesia ad Sipylum Doç. Dr. Murat TOZAN	100
MCBÜ'nün Kurum Kültürünü Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma Doç. Dr. Hilmiye TÜRESİN TETİK Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR Prof. Dr. Asena ALTIN GÜLOVA	101
Manisa Gölü Marmara'da Düğüne Davet: Ünleyicilik Geleneği Doç. Dr. Kadriye TÜRKAN	103
Kayacık (Gördes-Manisa) Çevresinde Paleocoğrafya Araştırmaları ve Jeoarkeolojik Değerlendirmeler Doç. Dr. Serdar VARDAR Prof. Dr. Christopher H. ROOSEVELT Doç. Dr. Christina LUKE	104
Kuraklığın Kontrolündeki Marmara Gölü Sulak Alanına Paleocoğrafya Açısından Bakış (Gölü Marmara-Manisa) Doç. Dr. Serdar VARDAR Prof. Dr. Christopher H. ROOSEVELT Doç. Dr. Christina LUKE	106
Manisa'da Kent Belleği Üzerine Değerlendirmeler Doç. Dr. Üzeyir YASAK	108
Kayseri Cezaevi Yılları ve Cezaevi Hatıraları Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AŞIK	109

Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş Sürecinde Celal Bayar'ın Demokrasi Söylemleri ve Faaliyetleri Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN.....	110
Manisa Müzesi Bizans Dönemi Süs Objelerinden Cam Bilezikler ve Boncuklar Dr. Öğr. Üyesi Tümay COŞKUN.....	112
Saruhanoğulları'nda Kolonizatör Bir Türk Dervişi: Şeyh İshak'î Rumî Dr. Öğr. Üyesi İlker Mümin ÇAĞLAR Hasancan ERALACA	113
Manisa Şehir Kültürünün Yansıtılması ve Aktarılmasında Âşıklık Geleneği ve Âşıkların Rolü Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer ÇANDIR Yusuf AYDIN.....	115
Gördes İlçesi'nin Afet Tarihi ve Riskleri Dr. Öğr. Üyesi Aysun ÇELEBİOĞLU	116
Arama ve Kurtarma Çalışmalarında Kullanılabilecek Yeni Teknolojiler ve Uygulamalar Dr. Öğr. Üyesi Aysun ÇELEBİOĞLU Öğr. Gör. M. YILDIRIM Öğr. Gör. Ö. TAŞTEPE.....	118
Soğuk Savaş Döneminde Celal Bayar'ın Medeniyet Tahlilleri Dr. Öğr. Üyesi Faika ÇELİK Arş. Gör. Kahraman SÜVARİ Arş. Gör. Orkun SÜRÜCÜOĞLU	120
Satrap İsyancıları (MÖ 366-360): Batı Anadolu'da Kargaşa Dr. Öğr. Üyesi Alican DOĞAN	121
Mevlevi Kültür ve Edebiyat Geleneğinde Manisa Dr. Öğr. Üyesi Bilal ELBİR Ali KAYGUSUZ	122
Şehzadelerin Sancağa Çıktığı Dönemde ve Sonrasında Manisa'da Hamilik Olgusunun Yansımaları Dr. Öğr. Üyesi Bilal ELBİR Ramazan TARHAN	123
Kara Fazlî'nin "Gül ü Bülbül Mesnevisi"ndeki Kelime Grupları Dr. Öğr. Üyesi Asu ERSOY.....	124
"Süt ve Süt Ürünlerinde Yoğun Üretim Yapan Kırsal Kalkınma Kooperatiflerinin Güçlenme Olanakları ve Engelleri Açısından Değerlendirilmeleri: Manisa'da Mersinli, Adala ve Yurtbaşı Kooperatifleri Örnekleri Dr. Öğr. Üyesi Mina FURAT Arş. Gör. Dörtgen Ozan ERCANSUNGUR	

Milli Mücadele Başlangıcında Celal Bey'in (Galip Hoca) Aydın Sancağındaki Faaliyetleri	
Dr. Öğr. Üyesi Günver GÜNEŞ.....	127
18.-19. Yüzyıl Britanya ve Fransa Basınında Manisa	
Dr. Öğr. Üyesi Fatih GÜRCAN	129
Manisa Ticaret Mahkemesi (1868-1908)	
Dr. Öğr. Üyesi Asuman KARABULUT	130
Üniversite Öğrencilerinin Türk Dünyası ve Çağdaş Türk Lehçeleri Algısı (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği)	
Dr. Öğr. Üyesi Yasin KARADENİZ.....	131
Manisa Kırkoluk Camii Duvar Resimleri	
Dr. Öğr. Üyesi Başak KATRANCI.....	132
17. ve 18. Yüzyıllarda Manisa'da Kadınlar Tarafından Yapılan Kanunsuzluklar	
Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAYA	133
Akhisarlı Nevâlî ve Kanûnî Sultan Süleyman'a Sunduğu <i>Duâ-nâme</i>'si	
Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer KILIÇ	134
II. TBMM'de Celal Bayar (1923-1927)	
Dr. Öğr. Üyesi İsmail OĞUZ.....	136
Neoliberalizm Kıskaçında Süt Sığırcılığı: Manisa (Alahıdır, Ataköy, Çökelek ve Emirhacılı Köyleri) Örneği	
Dr. Öğr. Üyesi Hıdır ÖNÜR	
Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR.....	137
Akhisarlı Hekim Ahmed bin Bali Fakih'in Mecmaü'l-Mücerrebat İsimli Eserinde Göz Hastalıkları	
Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDİNÇ	139
Romanlar Bağlamında Millî Mücadele'nin Galip Hocasından Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a	
Dr. Öğr. Üyesi Betül ÖZTOPRAK	141
Manisa İline ait Bellek İzleri	
Dr. Öğr. Üyesi Gün PAKYÜREK.....	143
Antik Dönem'de Manisa'nın Önemli Şahsiyetleri: Entelektüeller, Sanatçılar ve Meslek Erbabları	
Dr. Öğr. Üyesi Yasemin SARGIN	
Arş. Gör. Dr. Ülkü KARA	144

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Öğrencilerinin Kampüs Deneyimleri ve Topluluk Duygusu Dr. Öğr. Üyesi Çağlar SOLAK Arş. Gör. Emine AKMAN DİREKÇİ Dr. Öğr. Üyesi Ceren GÖKDAĞ	145
Ailesinin Anlatımıyla Celal Bayar Dr. Öğr. Üyesi Abdullah TOK.....	147
Kentleşme Teorileri Işığında Manisa Kent Nüfusunun Gelişim Süreci Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TOPRAK.....	148
Lydia Philadelphiası Sikkelerinde Dionysos ve Üzüm İkonografisi Dr. Öğr. Üyesi İnci TÜRKOĞLU	149
Soma (Manisa) İlçesinde Arazi Örtüsünün Zamansal Değişiminin Belirlenmesi (2000-2018) Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÜZÜLMEZ.....	150
Yunt Dağındaki Aigai ile Temnos Antik Kenti Arasında Yürüyüş Rotası Önerisi Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÜZÜLMEZ.....	151
Liderlik ve İkna: Bir Lider Olarak Celal Bayar Üzerine Araştırma Dr. Öğr. Üyesi Melis YALÇIN Arş. Gör. Ezgi GÜNEŞ	152
1782-1790 Manisa Sancağında Aile ve Sosyo-Ekonomik Hayat (Tereke Kayıtları Işığında) Dr. Öğr. Üyesi Muhammed YAZICI Pınar GÜMÜŞ	153
Manisa Ağzlarında Gece Yatmadan Önce Okunan Türkçe Dualar Öğr. Gör. Dr. Senem AKYOL	154
Cumhurbaşkanı Mahmut Celal Bayar'ın Meclis Açılış Konuşmalarında Kültür ve Müzik Üzerine Söylemleri (1950-1960) Öğr. Gör. Dr. Esra ÇETİN.....	155
Ulus-Devlet İnşa Sürecinde Manisa Halkevi'nin Milli Kültür Oluşumuna Etkileri Öğr. Gör. Dr. Veysel HASAR	156
Manisa Kula İlçesinde Geleneksel Tarihi Konutların İç Mekan Kullanımına Yönelik Bir Değerlendirme Öğr. Gör. Dr. Gizem ÖZER BAŞ	157
Gördes Bölgesi Zeolit Mineralinin Lüminesans Özelliklerinin Araştırılması Öğr. Gör. Dr. Sibel UYSAL SATILMIŞ Doç. Dr. Arzu EGE	158

Manisa Tabiat Parkı'nda exotic tür <i>Trachemys scripta</i> populasyonu üzerine gözlemler Arş. Gör. Dr. Birgül AFSAR Doç. Dr. Murat AFSAR Selçuk AKYAZI.....	159
Kuraklığın Gediz Havzası Tarımı Üzerine Etkisi Arş. Gör. Dr. Emine Erdem CİNGÖZ Prof. Dr. Yüksel ABALI	160
İznik Rum İmparatorluğu Döneminde Manisa Arş. Gör. Dr. Muhittin ÇEKEN.....	162
Manisa Kışla-i Hümayunu Arş. Gör. Dr. Sevil DERİN	163
Manisa İli Sedimenter Kuvars Mineralinin Termolüminesans Özelliklerinin İncelenmesi Arş. Gör. Dr. Müjde DURUKAN GÜLTEPE Doç. Dr. Arzu EGE	165
Bizans Hakimiyetinde Sardes (VII-XI. Yüzyıl) Arş. Gör. Dr. Ali GENÇ	166
12 Mart Darbesine Beş Kala Vakayı Adliyeden: “İkinci Menemen Hadisesi” Arş. Gör. Dr. Nesimi GÖKŞEN	167
VII. Yüzyıldan XI. Yüzyıla Kadar Magnesia ve Çevresinin İdari Yapısı Arş. Gör. Dr. Cüneyt GÜNEŞ	168
Osmanlı Alimi Ahmed Rumî Akhisarî'nin (öl. 1041/1632) Bazı Tasavvufî Meselelere Dair Görüş ve Tenkitleri Arş. Gör. Dr. Betül İZMİRLİ	169
18. Yüzyılın İlk Yarısında Manisa'da Silah Kültürü Arş. Gör. Dr. Ümran KARADENİZ	170
Anadolu Ahkam Defterlerinde Manisa'ya Dair Kayıtlar (1747-1750) Arş. Gör. Dr. Hamit KARASU	171
1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Saruhan Sancağı ve Manisa'dan Yapılan Katkılar Arş. Gör. Dr. Naime Yüksel KARASU	172
Manisa İli Kaplıcalarının Biyolojik Bir Değerlendirmesi Arş. Gör. Dr. Sevilay ÖZTÜRK.....	173
Manisa'da Yayılış Gösteren Büyük Balmumu Güvesi <i>Galleria mellonella</i> Larvalarının Farklı Dalga Boyundaki Ultraviyole Işını Uygulamalarına Karşı Gösterdiği Gelişimsel Değişimlerin İncelenmesi Arş. Gör. Dr. Esen POYRAZ TINARTAŞ Arş. Gör. Dr. Müjde DURUKAN GÜLTEPE	174

Gediz Nehri'nde Ölü Oscillatoria Biyokütlesi Kullanarak Bor Biyogiderimi Arş. Gör. Dr. Tuğba ŞENTÜRK.....	175
İngiliz Basımında Manisa'nın İşgalden Kurtuluşu Süreci Arş. Gör. Dr. Mekki ULUDAĞ.....	176
XVII. Yüzyıl Manisa Şer'ıye Sicillerinde Dokuma Ürünleri Arş. Gör. Dr. Züleyha USTAOĞLU.....	177
Sultanlar Yaylağı, Yaylaklar Sultanı: Klasik Türk Şiirinde Bozdağ Dr. İsa AKPINAR	178
16. Yüzyıl Şairi Akhisarlı Ferrûhî ve Şiirleri Dr. Ahmet ALKAN	180
Yakup Kadri'nin <i>İkdam</i>'daki Yazılarında Edebî Türler Dr. Hatice AYBAY	181
2000'li Yıllarda Manisa Bölgesel İnovasyon Sisteminin Gelişimi Dr. Ömer ÖZDİNÇ	182
Nihal Yeğınobalı'nın Gözünden Cumhuriyetin İlk Yıllarında Manisa ve Manisa'nın Sosyal ve Kültürel Yaşamı Dr. Burcu UŞAKLI SANDAL.....	183
Başlangıcından Günümüze Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve Ekonomi Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi Öğr. Gör. İbrahim AKDOĞAN Öğr. Gör. Tülin AKDOĞAN Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR.....	184
Meclis Tutanaklarına Göre Celal Bayar'ın 7. ve 8. Dönem Konuşmalarının Değerlendirilmesi Öğr. Gör. Şaban ÇETİN.....	185
Manisa İli Kula İlçesinde Yer Alan Gayrimüslimlere Ait Mimari Eserler Üzerine Bir İnceleme Öğr. Gör. İpek DEMİR.....	186
İşgal Döneminde Manisa Kazası ve Yakın Çevresindeki Rumların Tutum ve Davranışları Öğr. Gör. Abdullah DOĞTEKİN	187
Yunan İşgali Döneminde Saruhan Sancağında Yaşanan İç Göçler Öğr. Gör. Abdullah DOĞTEKİN	189
Manisa Kentindeki Erken Dönem Apartman Örneklerinin İncelenmesi Öğr. Gör. İpek GÖLÜKCÜ.....	191

Manisa Türkülerine Yansıyan Gündelik Hayat Öğr. Gör. Şükran OĞUZ.....	192
Bizim Yunus'u Yaşamak Öğr. Gör. Talha SERT.....	193
Kula Tarihi Yerleşim Bölgesinde Yer Alan Rum Evlerinin Cephe Özelliklerinin Mimari Perspektiften İncelenmesi Öğr. Gör. Eymen TATLIHALAT	195
Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde Manisa Ağzının Söz Varlığı Öğr. Gör. Mehmet Fatih UZUN	196
Manisa'nın Fiziki Coğrafya Özelliklerinin Doğal Afetlere Etkisinin İncelenmesi Öğr. Gör. Mehmet YILDIRIM	197
Manisa İli'nde Son 10 Yılda Coğrafya Kaynaklı Afetlerin Araştırılması Öğr. Gör. Mehmet YILDIRIM	198
Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) İle Kurşunlu Çayı Havzasında Taşkın Risk Analizi Öğr. Gör. Kemal YURDDAŞ	199
Kültür Varlıklarının Korunması: Manisa Beyaz Fil Örneği Öğr. Gör. Simge Nil YURTSEVEN	200
XVII. Yüzyıl Manisa'sında Deve Taşımacılığının Yeri ve Önemi Arş. Gör. Yasin AKMEŞE.....	201
Manisa Halk Ağzında Kullanılan ve Akrabalık İfade Eden <i>Taygeldi</i> İfadesi Üzerine Arş. Gör. Gündoğan ALPAY	202
Manisa'da Bulunan Tarihi Minarelerin Yapısal Özellikleri Arş. Gör. Taha Yasin ALTIOK, Prof. Dr. Ali DEMİR	204
Salihli Kazak Türklerinin Atasözlerinde Hayvan Metaforları Üzerine Bir İnceleme Arş. Gör. Betül AYDOĞAN	205
Manisa'da Çocuk Olmak: Çocukların Oyun Alanı Kullanımının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi Arş. Gör. Muazzez AYTEMÜR Dr. Öğr. Üyesi Gamze ŞEN PAKYÜREK Arş. Gör. Cennet SÜZME	206
Philosophia ve Magnesia Arş. Gör. Haluk DOĞAN	208
Diadokhlar Arası Savaşlarda Lydia'nın Yeri Arş. Gör. Ömer GÜNGÖRMÜŞ	209

Akhisar İlçesi'nde (Manisa) Zeytin Tarımı Arş. Gör. Fatih KENAR	210
Manisa Şehri'nin Yerel Seçimlerdeki Oy Tercihi Üzerine Kartografik Bir İnceleme Arş. Gör. Burak OĞLAKCI Doç. Dr. Alper UZUN	211
Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Manisa İlinin İklim Özelliklerinin ve İklim Tiplerinin Belirlenmesi Arş. Gör. Yasin Furkan ŞENLİK.....	213
Manisa Redif Teşkilatının Kuruluşu ve İlk Yılları (1834-1840) Arş. Gör. Ahmet TAŞDEMİR Arş. Gör. Özkan KÜÇÜKBAŞ.....	215
Geçmişten Günümüze Fatih Kulesi Arş. Gör. Görkem YALÇIN.....	216
1923 Türk – Yunan Nüfus Mübadelesi Anlaşmasına Göre Manisa'ya yapılan İskân (1923 – 1927) Arş. Gör. Hasan YALVAÇ	218
Ayşe İlker'in Hikâyelerinde Filolojinin İzleri Arş. Gör. Medine YILDIZ.....	219
Manisalı Mücevvid ve Kıraat Alimi Ahmed b. Muhammed el-Mağnisavî (ö.1000/1592) ve Eseri Arş. Gör. Ahsen YILMAZ.....	220
Manisa Şer'iyye Sicillerine Göre 17. Yüzyılın İlk Yıllarında Müslim Gayrimüslim İlişkilerinde Görülen Kanunsuzluklar Melis ALTAN.....	221
27 Mayıs 1960 Darbesi ve Yassıada Mahkemelerinde Celal Bayar Kübra ASLAN	222
İş Bankası ve Celal Bayar Enes AYHAN	224
Hafsa Sultan Darüşşifası Vakfiyesi: Türk Tıp Tarihi ve Manisa Kültür Tarihindeki Yeri Hasan DEMİRTAŞ	226
Erken Dönem Hristiyanlığında Manisa Kiliseleri Yasemin GÜNER.....	228
Haydar Rüştü Bey'in Manisa İzlenimleri: Saruhan'da Bir Gezinti Murat KAYA	230
Kula Ağzında Standart Türkçede Kullanılmayan Sözler ve Söz Kalıpları Melih KAYA	231

Sardes Sinagogu Özelinde Manisa'daki Yahudi Kimliği ve Sinagog Mimarisi Çiğdem ÖNER	232
Demokrat Parti'nin Kuruluş Döneminde Celal Bayar (1945-1950) Sevtaç SELÇUK	233
Manisa Yazma Eser Kütüphanesi 3539-1 Numarada Kayıtlı El Yazması Ayet Tefsiri ve Bilimsel Değeri Serap SEZER Prof. Dr. Burhan BALTACI	234
Demokratik Parti'den Adalet Partisi'ne Celal Bayar (1970-1980) Hatice USLU ÖNBAY	235
Manisa'da Kız Mektepleri (1839-1924) Cemile YAĞMUR	237
Celal Bayar'ın Anı ve Seyahatlerinde Manisa Bünyamin AS	238
Manisalı Bir Şair W. B. Bayrıl Şiirinde Sanat Meselesi Halil CİN	240
Turgutlu ve Ahmetli'de Kaybolan Bir Gelenek: Gencer Mehmet GÖKYAYLA	241
Celal Bayar'ın Cumhurbaşkanlığı Döneminde Yurtdışı Seyahatleri ve Türk Dış Politikasına Yansımaları (1950-1960) Merve ÖZİLTER Prof. Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN	242
Türk Dış Politikasından Bir Barış Elçisi Olarak Reisicumhur Celal Bayar Nihal Gonca SONYILDIRIM	243
Lütfi Kırdar'ın Valiliği Döneminde Manisa'da Yapılan Faaliyetlerin Ulusal Basına Yansımaları Ünal ÜSTÜNDAĞ	246
XIX. Yüzyılda Var Olan Günümüzde İse Mevcut Olmayan İki Yunt Dağ Nahiyesi Köyünün Sosyal ve Ekonomik Durumu Bayram YELBOĞA Zeynel MUTLU	247
Sosyal Tarih Açısından XVII. yy Manisa Toplumsal Olgularının Analizi Hakan YILMAZ	248
Tanzimat Öncesi Manisa'da Aile'nin Demografik Yapısı: 274 Numaralı (1837-1839) Manisa Şer'iyye Sicilindeki Kadın Terekelerinin Değerlendirilmesi Berkay ALTUNKILIÇ	

Seren ÇINAR.....	249
Manisa Spil Dağı Milli Parkı'nda Yaşayan Kuş Türlerinin Belirlenmesi Üzerine Preliminer Bir Çalışma Mahsun ÇAĞLAR Doç. Dr. Murat AFSAR	250
Manisa'da Hizmet Sektöründe Çalışan Bireylerin Covid-19 Pandemi Süreci Deneyimlerinin Toplumsal Cinsiyet Analizi Ayşenur DİKBAZ Doç. Dr. Duygu ALPTEKİN	251
Celal Bayar'ın Son Yılları (1973-1986) Enes HANÇER	253
Ressam Ahmet DERİNGÖZ Enes HANÇER	255
Nihal Yeğınobalı'nın "Cumhuriyet Çocuğu" Romanında Manisa'ya Ait Folklorik Unsurların İncelenmesi Ekin Su İŞIKTAŞ	256
Saruhan Sancağında Yabancı Okullar ve Osmanlı Devleti'ne Karşı Faaliyetleri Elif KIRAN	257
Kadın Emegi ve Kooperatifler: Tarihi Manisa Bezi Üretiminde Mabez Örneği Büşra KOÇ Dr. Öğr. Üyesi Ayşe GÖNÜLLÜ ATAKAN	259
Manisa Yazma Eserler Kütüphanesi 2933-6 Numarada Kayıtlı El Yazması Ayet Tefsiri Bilimsel Değeri Faizullah NAFAS Prof. Dr. Burhan BALTAÇI	261
Manisa İlinin Bazı Yerlerinde Lohusalık Dönemi Çevresinde Oluşan Uygulamalar ve İnanışlar Ayşe AKMAN	262
Manisa İli Çevre Kirliliği Yönetiminin Uygun Baca Tasarımı ile Desteklenebilirliği Ahmet KARAHAN Figen BALO	263
Binalarda Enerji Performansı Açısından Manisa Andezit Taşının Değerlendirilmesi Ahmet KARAHAN Figen BALO Hazal BOYDAK	264
Duvar Kaplama Malzemesi Olarak Manisa Kayrak Taşı Ahmet KARAHAN Figen BALO	

Ünal YILMAZ	266
Manisa Yöresinde Hidrellez Geleneği İçinde Yer Alan Bazı Büyüsel İnanışlar Alparslan SANTUR.....	268

Edebi Metinlerle Manisa Kent Kimliğini Anlamak

Prof. Dr. Rasim AKPINAR

Edebiyat sadece insanın estetik cihetine hitap eden söz sanatları ve ahenk unsurlarından oluşmuş bir sanat değildir. Cemil Meriç'e göre edebiyat toplumun ifadesidir. Edebiyat ile toplum arasında sıkı bir bağ bulunmaktadır. Sanat hayatı kopya eder ve hayatın belirtileri hakkında hükümler verir (Plehanov, 1987: 15). Edebiyat sosyolojisi, edebiyat ve sosyolojiden yardım almakta ve bir bakıma edebiyat sanatını ve sosyolojiyi aynı çerçeveye yerleştirerek farklı, karma diyebileceğimiz bir bilimsel disipline yönelmektedir. Böylece disiplinlerarası bir çalışma gerçekleştirilmektedir (Aydın, 2004: 152). Biz de bu çalışmada karma metodu uygulayacağız yani edebiyat ile kent sosyolojisini buluşturacağız. Kent sosyolojisinin önemli çalışma alanlarından biri olan kent kimliğini bazı edebi metinler vasıtasıyla ortaya koymaya çalışacağız. Kent kimliği, bir kenti diğer kentlerden ayıran, farklılaşan niteliklerin ve kente özgü öğelerin toplamı olarak adlandırılabilir. Bu farklılıklar, doğal çevre koşullarından ve tarihsel gelişim süreci içinde kazanılmış olan sosyoekonomik ve kültürel çevre koşullarından kaynaklanabilir. Kevin Lynch'e göre: "kimlik; bir nesnenin diğer nesnelere arasındaki, fark edilebilir kendine özgü olma durumudur. Kimlik diğer varlıklarla eşitlik anlamında değil bireysel veya teklik anlamında kullanılır. Kimlik elemanları, kentsel algılama ve kentsel imajın esas belirleyicisidir." Lynch, kimliği bir nesnenin diğer nesnelere farklı, tek ve eşsiz olması, hiçbir şeye eşit olmaması olarak tanımlamaktadır (Lynch, 1981: 45). Bir kentin kimliğinin tanımlanması yapılırken o kentin doğal çevresi, coğrafyası, geçirmiş olduğu kültürel süreç, gelenek ve görenekler, inanç sistemi, ekonomik yapısı, politik, yasal ve yönetsel çerçevesinin tanımlanması gerekmektedir. Bu çalışmada Manisa Kent Kimliğini ortaya koyabilmek için; Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun anılarını anlattığı "Anamın Kitabı", İlhan Berk'in anılarını anlattığı "Uzun Bir Adam", Yusuf Atılgan'ın "Anayurt Otel" ve "Siz Rahat Yaşayınız Diye" eserlerinden istifade edilecektir.

Spil Dağı Milli Parkı'nın Kırsal Soylulaştırmaya Etkisi: Ayvacık Köyü Örneği

Prof. Dr. Yılmaz ARI

Ali İlksen DEMİRÖZER

Korunan alanlar, içerisinde ve çevresinde bulunan yerleşmeleri ve o yerleşmelerin nüfuslarını çeşitli şekilde etkilemektedir. Tamamen biyoçeşitliliği korumaya odaklanan bazı korunan alanlarda geleneksel yerleşmelerdeki yaşam tarzı bilerek ya da bilmeyerek değiştirilmekte ve yerleşmeler önceki fonksiyonlarını kaybetmekte ya da çoğunlukla gerilemektedir. Başka bazı durumlarda ise milli park algılanan pozitif değerler nedeniyle dışarıdan ziyaretçilerin ilgisini çekmekte, bunlar zamanla o bölgeye yerleşmekte ve böylece yerleşmelerin fonksiyonlarının değiştiği kırsal soylulaştırma olarak isimlendirilen bir süreç yaşanmaktadır. Biyolojik çeşitlikle birlikte biyokültürel çeşitliliği korumayı hedefleyen uygulamalarda ise geleneksel yaşam şekilleri devam ettirilmekte ve yerleşme fonksiyonlarında belirgin değişimler yaşanmamaktadır. Bu çalışma Manisa'da Spil Dağı Milli Parkı'nın park içerisinde bulunan Ayvacık Köyü'nü nasıl etkilediği ve köyün kırsal soylulaştırma süreci üzerinde durmaktadır. Milli parkın ilanını acaba köydeki geleneksel yaşamı ve yaşam biçimlerini nasıl etkilemiş/değiştirmiştir? Eğer bir değişim meydana geldiyse bu değişimin dinamikleri nelerdir? Sonuçta geleneksel yerleşme ile bugünkü yerleşme arasında hangi farklar vardır? Çalışmada iki yaz döneminde yapılan arazi çalışmalarından elde edilen birincil veriler ile çeşitli resmî kurumlardan elde edilen ikincil veriler kullanılmıştır. Çalışma sonuçları milli parkın ilan edildiği 1968 yılından önce köyden İzmir'e göçlerin olduğunu ve nüfusun ve geleneksel yaşamın gerilediğini göstermektedir. Ancak zamanla algılanan pozitif değerler nedeniyle köyden göç eden insanlardan bazıları köye döndüğü gibi köyle bir bağı olmayan insanlar da buradan araziler olarak rekreatif mekanlar oluşturmaya başlamıştır. Sonunda geleneksel olan insan-çevre ilişkisi tamamen modern, doğanın rekreatif amaçlara hizmet ettiği yeni bir insan-çevre ilişkisine dönüşmüştür. Bu süreç sonunda Ayvacık Köyü'nün, büyük ölçüde İzmir çevresinde yaşayan şehirli nüfusun rekreasyon alanına dönüştüğü ve kırsal peyzajın ve yaşam tarzının soylulaşarak dönüştüğü tespit edilmiştir.

Demokrat Parti'nin Kuruluşunun Manisa Yerel Basınında Ele Alınış Biçimleri

Prof. Dr. Elif EMRE KAYA

İkinci Dünya Savaşı'nın bitiminde, Amerika Birleşik Devletleri ve Sovyetler Birliği'nin önderliklerinde, ortaya iki kutuplu bir dünya düzeni çıkmıştır. Bu iki ülkenin birbirinden farklı siyaset etme biçimleri karşısında, ülkeler çoğu zaman taraflarını belli etme zorunda hissetmişler ve bu iki ittifaktan birine dahil olmuşlardır. Savaş boyunca tarafsızlığını muhafaza etmesini başarmış olan Türkiye ise, savaş sonunda bu düzen karşısında tercih yapmak durumunda kalmıştır. Dönemde etkili olan iç ve dış koşullar, Türkiye'nin demokratik cephe içerisinde konumlanmasını daha yerinde bir karar haline getirmiş ve San Fransisco Konferansı'na katılımın hemen öncesinde bu niyetini ortaya koymak amacıyla, çok partili hayata geçme kararı alınmıştır. Bu karar uluslararası kamuoyu için önemli bir mesaj olduğu kadar, 27 yıllık Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) iktidarı boyunca sessizlik altında olan fakat artık iktidar olma şansını elde etmeye hazır muhalefet oluşumlarını da harekete geçirmiştir. O dönemde irili ufaklı pek çok parti kurulmak için yola çıksa da, ilk olarak dikkat çeken müteşebbis Nuri Demirağ'ın Milli Kalkınma Partisi (MKP) olmuştur. MKP ontolojik olarak var olsa da, siyasette özellikle de İsmet İnönü'nün gözünde istediği yeri edinememiş ve ilk muhalefet partisi olma unvanını alsa da değerini fiiliyatta kazanamamıştır. Öyle ki İsmet İnönü MKP'nin varlığına karşın, 1945 yılı Meclis Açılış Nutku'nda tek eksiğin karşılarına çıkacak olan bir muhalefet partisi olduğuna işaret etmiştir. Bu sözler aslında CHP içerisinde bir zamandır varlığını hissettiren ve Çifçiyi Topraklandırma Kanunu'nda somutlaşan parti içi muhalefetin parti dışına çıkmasına yönelik bilinçli bir çağrıdır. Bunun üzerine, parti içi muhalefetin dört ismi Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuad Köprülü ilk önce bir takrir vererek parti yönetiminden bazı taleplerde bulunmuşlar, takririn reddedilmesi sonrasında da Celal Bayar haricindeki üç isim disiplin kuruluna sevk edilmişlerdir. Celal Bayar da daha sonra kendi isteğiyle CHP'den istifa etmiştir. Bu isimlerin partiden ayrılışından kısa süre sonra bir parti kurma hazırlıkları yaptıkları gündeme gelmiş ve nihayet yoğun bir çalışma

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

sonucunda 7 Ocak 1946'da Demokrat Parti'yi (DP) resmen kurmuşlardır. Yeni parti, hem halk için hem de basın tarafından bir merak uyandırmış ve büyük bir ilgi ile takip edilmiştir. Bu çalışma, DP'nin kuruluşunun Manisa yerel basını tarafından nasıl karşılandığını, yeni partiye ne kadar ve nasıl yer verildiğini konu edinmektedir. Demokrat Parti ve basın konusunu ele alan pek çok çalışma bulunmakla birlikte, bu çalışmaların örnekleminin ulusal basından seçildiği, bu çalışmada ise, yerel basın odaklı bir inceleme yapılacağı için bildirinin diğer çalışmalardan ayrışacağı düşünülmektedir. Ulusal basının partiye ilgisi göz önünde tutulup, ciddi bir haber kaynağı olarak DP'nin söylemlerini paylaştığı ve partinin tanıtılmasında önemli işlev gördüğü düşünüldüğünde, bu çalışma ile de amaçlanan yerel basın yeni parti ve aktörlerine ilgi duyulup duyulmadığı ve kamoyuna nasıl ve ne kadar yansıtıldığının ortaya konulmasıdır. Çalışmada o dönemde Manisa'da çıkan gazeteler Akhisar Postası, Manisa, Doğu, Spil, Manzum Ege, Demokrat Ege, Ege Postası ve Hakikat isimli gazeteler taranacak ve erişilebilen nüshaları üzerinde nitel içerik analizi gerçekleştirilecektir. Çalışmanın bulguları, yerel basın tarihine olduğu kadar siyasi tarihe katkı sağlayacaktır.

Birrî'nin “Da‘lec” ve “Bâr” Redifli İki Gazel-i Tecnîsi

Prof. Dr. Kenan ERDOĞAN

Arş. Gör. Nursen ÖZBAKIR

Bu çalışmada Manisa’da doğup Manisa Mevlevihanesi’nde yetişen Birrî Mehmed Dede’nin (ö.1716) gazel-i tecnîs örneği olan iki şiiri ele alınmıştır. İncelenecek ilk gazelden birisi divan şiirinde redif olarak kullanımına pek rastlanmayan bir kelime olan “da‘lec” redifli gazeldir. Birrî’nin diğer gazeli ise “bâr” rediflidir. İlk olarak gazellerin orijinal metni verildi ve metinlerin transkripsiyonu yapıldı. Daha sonra iki gazelin bilinmeyen kelimeleri tespit edildi ve bugünkü karşılıkları verildi. Son olarak metinlerin günümüz Türkçesi ile düzyazıya çevirisi ve açıklamaları yapıldı.

İlave olarak gazel-i tecnîs bağlamında divan şiirinde çok anlamlılık konusu ele alınarak gazelerde bu iki kelimenin anlamının ne olduğu ve çok anlamlılığı nedeniyle redif olarak seçilmesi üzerinde durulmuştur. Şairin Divan’ının bir nüshasında “da‘lec” ve “bâr” kelimesinin her beyitte hangi anlamda kullanıldığı müstensih tarafından okuyucuya söylenmektedir. Beyitlerin her birinde farklı anlama gelen bu iki kelime şiire ahenk kazandırmakla birlikte şairin anlam dünyasındaki zenginliği de göstermektedir. Bu durum okuyucunun şiiri yorumlamasına da katkı sağlamaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Web of Science İndeksi Kapsamında MCBÜ'nin Bilimsel Üretkenliği

Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR

Prof. Dr. Mustafa KAZAZ

Bu çalışmada 1994–2021 Yılları arasında SCI, SSCI, AHCI atıf indeksleri kapsamındaki dergilerde yayınlanan MCBÜ adresli yayınlar incelenmektedir.

Celal Bayar Liderliğindeki İş Bankası'nın Türk Sanayisinin Gelişmesindeki Katkısı: İş Bankası Grubu

Prof. Dr. Ali Rıza GÖKBUNAR

Arş. Gör. Dr. Ayhan YATBAZ

Bu çalışmanın amacı Cumhuriyet'in ilk yıllarında Türk sanayisinin gelişiminde İş Bankası'nın rolünü ortaya koymaktır. 23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi'nin (TBMM) kurulmasıyla birlikte en önemli gündem maddesi hiç kuşkusuz ekonomik bağımsızlık olmuştur. Bu doğrultuda 17 Şubat-4 Mart 1923 tarihleri arasında İzmir'de Banka-Han binasında İzmir İktisat Kongresi olarak da bilinen I. İktisat Kongresi düzenlenmiştir. Bu doğrultuda atılan en önemli adımlardan biri 24 Temmuz 1923 tarihinde imzalan Lozan Antlaşması ile kapitülasyonların kaldırılması olmuştur. Kongrede milli sanayinin geliştirilmesi için özel teşebbüslere kredi sağlayacak bir devlet bankası kurulması ve milli bankaların oluşturulması kararı alınmıştır. Bu doğrultuda 26 Ağustos 1924 tarihinde kurulan İş Bankası Türkiye'nin ilk milli sermayeli bankası olmuştur. Bankanın genel müdürlüğüne Celal Bayar getirilerek 9 Eylül 1924 tarihinde ilk olarak iki ve 37 personel ile faaliyete başlamıştır. Bankanın sermayesi bir milyon TL olup bunun iki yüz elli bin TL'si Mustafa Kemal Atatürk tarafından verilmiştir. Milli sermayeli bir bankanın oluşturulmasıyla birlikte hem Türk bankacılık sektörünün hem de Türk sanayi sektörünün gelişmesi hedeflenmiştir. Bu çalışmada Türk sanayi sektörünün ve bankacılık sektörünün millileştirilmesi serüveni gerek Cumhuriyet dönemi gerekse Cumhuriyet öncesi dönemi de kapsayacak şekilde ele alınıp incelenmiştir. Nitekim milli ekonomi düşüncesi Cumhuriyet dönemi öncesinde İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin de gündeminde olan bir konudur. Bu bakımdan İş Bankası ve benzeri milli hamlelerin bunun bir devamı niteliğinde olduğu ileri sürülebilir.

**Manisa’da Televizyon Yayınlarının İzlenmesi İçin Verilen Hukuk Mücadelesi:
Manisalıların Anten Davası**

Prof. Dr. Ertan GÖKMEN

Dünyada ilk düzenli televizyon yayını 1936 yılında İngiltere’de yapılmış, resmi nitelikteki yayın ise 1939 yılında Amerika Birleşik Devletleri’nde gerçekleştirilmiştir. Bu tarihten 1960 yılına kadar geçen sürede Sovyetler Birliği’nde ve pek çok Avrupa ülkesinde televizyon yayınları başlamıştır. Türkiye’de ise ilk televizyon yayını 1952 yılında İstanbul Teknik Üniversitesi televizyon yayını ile başlamıştır. Federal Almanya’nın teknik desteği ile 31 Ocak 1968 yılında Ankara’da deneme televizyon yayınları başlamıştır. Bu denemeler sonrasında 1970’te İzmir Televizyonu ve 1971’de İstanbul Televizyonu kurulmuştur. İlk yıllarda belirli günlerde ve saatlerde yayın yapan TRT, teknik imkanlarının güçlenmesi ile yayın yaptığı gün sayısını artırmaya başlamıştır. Belirtilen merkezler dışında kalan şehirlerde de televizyon yayınlarını izlemek için yansıtıcılar kurulmaya başlanmıştır. Manisa halkı da kendi imkanları ile Spil dağına kurduğu yansıtıcı anten ile 26 Ağustos 1972 tarihinden itibaren İzmir Televizyonu yayınlarını izlemeye başlamıştır. Ancak Manisa halkının kendi aralarında topladıkları paralarla kurdukları bu anten TRT Genel Müdürlüğü’nün emri ile telsiz kanuna muhalefet nedeniyle 24 Ekim 1972 tarihinde söktürülmüştür. Manisalılar durumu protesto etmişler ve durumu mahkemeye intikal ettirmişlerdir. Bu arada TRT Kurumu Spil dağında kurulan anteni devreden çıkarmak için Üçpınar köyü yakınında Çataltepe’ye bir transpozer kurmuş ise de altyapı yetersizliği sebebiyle bu transpozeri verimli bir şekilde çalıştırmak mümkün olmamış ve Manisalılar televizyon antenlerini kendi imkanları ile kurdukları Spil dağındaki vericiye çevirmek zorunda kalmışlardır. Bu çalışmada, Manisa halkının kendi imkanları ile televizyon yayınlarını seyretmek için ne tür fedakarlıklar yaptığı, kurdukları anteni korumak için verdikleri mücadele, TRT transpozeri için resmî kurumlar ile sivil toplum kuruluşlarının ve Manisa halkının yaptığı katkılar yerel basında yer alan haberler çerçevesinde ele alınacaktır.

Son Osmanlı Mebusan Meclisi ve I. TBMM’de Celal Bayar

Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ

15 Mayıs 1919’da İzmir’in Yunan işgaline uğraması üzerine asker olmamasına rağmen Celâl Bey, işgallere karşı silahlı mücadeleden başka bir çare kalmadığını görebilenlerdendi. Onun için siyasal ve askeri mücadelenin içinde bulunmaktan ve bu ortamın etkin isimlerinden biri olmaktan çekinmedi. Bir Kuva-yı Milliyeci olarak Ödemiş, Germencik, Çine, Umurlu, Köşk, Aydın, Akhisar ve çevresinde mücadele verdi.

Akhisarlıların ricası üzerine Mebusan Meclisi için mebus adayı oldu ve seçildi. Mebusan Meclisi’nde Milli Mücadele’nin önde gelen savunucularından oldu. 13 Mart 1920’de yaptığı ve Kuva-yı Milliyecileri övdüğü konuşması, dikkatleri üzerine çekti. 16 Mart 1920’de Meclis’in İngilizler tarafından basılması üzerine İstanbul’dan kaçarak Bursa’ya geldi. 8 Mayıs 1920’de Ankara’ya geldi ve TBMM’ye Saruhan milletvekili olarak katıldı. Hem Mebusan Meclisi’nde ve hem de TBMM’de aktif bir rol aldı. Birinci dönem TBMM’de altmış dokuz defa söz almış, üç defa açıklamalarda bulunmuş, bir teklife ve üç önergeye imza atmış ve toplam yetmiş altı TBMM içi etkinlikte bulunmuştur. Bu dönemde İktisat Vekilliği yapmış ve bir süre de Hariciye Vekâletine Vekillikte bulunmuştur.

Ekonomi ile ilgili konular yanında Milli Mücadele, Yunan zulmü, Kuva-yı Milliye, bakanlık bütçeleri, Milli Mücadele döneminde tarım ve hayvancılıkla uğraşanlara yardım ve madenler konularında söz almış ve olumlu katkılarda bulunmuştur. Çerkez Ethem’in isyan etmemesi için TBMM tarafından gönderilen heyette yer almıştır.

Bu çalışmada, Celal Bayar’ın Mebusan Meclisi ve TBMM’de yukarıda belirtilen konulardaki çalışmaları incelenmiştir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Celal Bayar-Adnan Menderes İlişkisi

Prof. Dr. Nurettin GÜLMEZ

Cumhuriyet Halk Partisi içinde Dörtlü Takrir ile başlayan Celal Bayar-Adnan Menderes İlişkisi, Demokrat Parti'nin kuruluşu aşamasında devam etmiştir. Demokrat Parti'nin kuruluşundan sonra 1946 seçimlerine birlikte hazırlanmışlar, 1946 seçimleri sonrası çok partili hayatta ciddi bir muhalefet başlatmışlar. Temel haklar ve özgürlükler konusunda ve seçim kanunu kapsamında önemli değişiklikleri dile getirmişlerdir. 1946-1950 döneminde yaptıkları muhalefet ile Cumhuriyet Halk Partisi'nin dönüşümüne de katkı sağlamışlardır.

1950 seçimleri sonrasında başlayan ince demokrasi adımları, 1954 seçimlerindeki büyük başarı üzerine daha sert bir tutuma dönüşmüştür. 6-7 Ekim 1955 olayları sırasında İstanbul birlikte bulunmuşlardır. 1957 seçimleri sonrasında Celal Bayar daha sert bir tutum izlerken, Menderes daha yumuşak bir politika yanlısı olarak görünmüştür.

1958'deki Dokuz Subay Olayı olduğunda gelen darbeyi görememişlerdir. 27 Mayıs 1960 Darbesi sonrası birlikte yargılanmışlar, Menderes idam sehпасına giderken, Celal Bayar yaşlı olmasından dolayı cezaevine gönderilmiştir. Demokrat Parti'de on beş yıl birlikte siyaset yapan bu ikilinin yolları ölümle ayrılmıştır.

Yukarıda belirtilenlerden hareketle bu çalışmada, Celal Bayar'ın perspektifinden ikisi arasındaki on beş yıllık ilişki ele alınacaktır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Türk Tarım Devrimi Sürecinde Manisa’da Zeytincilik (1923-1950)

Prof. Dr. Emine ALÇİTEPE

Dr. Öğr. Üyesi Galip ALÇİTEPE

1923-1950 yılları arası resmen adlandırılmamış olsa da Türk Tarım Devrimi sürecidir. Söz konusu dönemde ardı ardına bilimsel kongreler düzenlenir. Amaç, ekonominin tarım üzerine şekillenmesi, gelişmesidir.

Anadolu tarımında baş aktör bitkilerden biri, kuşkusuz zeytindir ve Manisa zeytinciliğın önemli merkezlerinden biridir. Ancak ne yazık ki, Manisa’nın daha tam anlamı ile bir zeytin envanteri dahi çıkartılamamıştır. Bu çalışmada 1923-1950 yılları arasında Manisa’nın zeytincilik envanteri çıkartılacak, söz konusu dönemde iklime dayanan kırılma noktaları, fiyat endeksleri ve üretici bazında verilen eğitim çalışmaları ele alınacaktır.

Celal Bayar Dönemi Sağlık Politikaları

Prof. Dr. Turan GÜNDÜZ

Öğr. Gör. Melda BAŞER SEÇER

Sağlık politikası genel tanımıyla; “sağlık sisteminin kurumlarını, hizmetlerini ve finansman düzenlemelerini etkileyen tüm faaliyetleri” içerir. Ülkemizde özellikle cumhuriyet döneminden bugüne kadar sunulan sağlık hizmetleri, her geçen gün ilerleyerek ve gelişmeleri takip ederek yoluna devam etmektedir. 1950-1960 yılları arasında Demokrat Parti’nin iktidara gelmesi ile sağlık alanında önemli değişiklikler olmuştur. Uluslararası sağlık kuruluşlarıyla işbirliği yapılarak eğitim ve kurumsallaşma adına politikalar geliştirilmiştir. Bu dönemde tedavi edici sağlık hizmetlerine daha çok önem verilmiştir. Bu nedenle koruyucu sağlık hizmetlerinde çok fazla ilerleme olmamış ama ana ve çocuk sağlığı, verem hastalığı ile savaş gibi koruyucu hekimlik hizmetlerinin geliştirilmesinde WHO ve UNICEF gibi uluslararası kuruluşlardan destek alınmıştır. 1954 yılında ise il özel idarelerine, belediyelere ve vakıflara bağlı hastaneler Sağlık Bakanlığı’na bağlanarak, kamuya ait hastanelerin yönetimi tek merkezde toplanmıştır. Sağlık bakanlığına bağlanan hastanelerin genel bütçeden finanse edilmesine karar verilmiştir. Büyük şehirlerde bulunan hastanelere ilave olarak çoğu il ve ilçe merkezlerinde hastaneler açılmıştır. Hastanelerin gelişmesine büyük önem verilmesine rağmen sağlık personeli yetersizliği nedeni ile hasta bakım hizmetleri yeterince gelişmemiştir. Bu dönemde ikinci kez Sağlık Bakanı olarak atanan Dr. Behçet UZ tarafından, ülkemizin sağlık politikasında kritik öneme sahip Birinci On Yıllık Milli Sağlık Planının devamı niteliğinde olan ‘‘Milli Sağlık Programı ve Sağlık Bankası Hakkında Etütler’’ açıklanmıştır. Ülkemizde ilk Türk ilaç fabrikası Eczacıbaşı İlaç 1952 yılında kurulmuş olup ilaç üretiminde dışa bağımlılığın azaltılması için adım atılmıştır. Sağlık politikaları arasında bulaşıcı ve salgın hastalıklarla mücadele kapsamında Kolera, Tifüs, Boğmaca, Difteri ve Çiçek hastalıkları için aşı üretilerek uygulanmıştır. Bu dönemde aktif çalışan sağlık personeli sayısının yetersiz olduğu belirtilmiştir. Daha iyi hizmet sunulabilmesi için hekim sayısı 9826’ya hemşire ve yardımcı

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

hemşire sayısı 2420'ye, ebe ve köy ebesi sayısı 3126 yükseltilmiştir. 1945 yılında 8 adet olan sağlık merkezi sayısı 1950'de 22, 1955'te 181, 1960 yılında 283 olmuştur. Genel Sağlık Sigortası için girişimler yapılsa da bunun ülke koşullarına uygun olmadığına karar verilmiştir. İşçilerde sağlık sigortası geliştirilmesi için İşçi Sigortaları Kurumu'na 1952 yılında sağlık örgütü kurma, işletme, sağlık personeli çalıştırma yetkisi verilerek, sağlık hizmeti sunma görevi verilmiştir. İstanbul ve Ankara Tıp Fakültelerinden sonra, 1955 yılında Ege Üniversitesi Tıp Fakültesi öğrenci alımına başlamıştır. Ayrıca bu dönemde Türk Tabipleri Birliği Kanunu, Hemşirelik Kanunu ve Tıbbi Deontoloji Nizamnamesi çıkarılmıştır.

Mahmut Celal Bayar’ın İktisat Vekilliği Dönemindeki Konuşmalarının “Muhteva Analizi” Yöntemi İle Değerlendirilmesi (1932-1937)

Prof. Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN

1883 yılında Bursa’nın Gemlik ilçesinin Umurbey köyünde doğan Celal Bey, ilk ve orta tahsilini tamamladıktan sonra iş hayatına atılmıştır. 1908’de II. Meşrutiyetin ilan edilmesinin ardından Bursa’da İttihat ve Terakki Cemiyetinde görev almıştır. I. Dünya Savaşının sona ermesi ve Mondros Ateşkes Anlaşması ile Batı Anadolu’da işgale başlayan Yunan kuvvetlerine karşı bölgede sivil direnişi örgütlemiştir. Galip Hoca adıyla anılmaya başlayan Celal Bey, bölgede Yunan işgal kuvvetlerine karşı büyük yararlılık göstermiştir. 1920 yılında Büyük Millet Meclisinde Saruhan vekili olarak görev yapmış ve Meclis kürsüsünün en ateşli konuşmacılarından biri olmuştur. Celal Bey, Fevzi Paşa başkanlığında kurulan II. İcra Vekilleri Heyetinde İktisat Vekâletine 1921 yılında atanmış ve bu görevini 1922 yılına kadar sürdürmüştür. Celal Bey, 31 Ekim 1922’de Lozan görüşmelerine gidecek Türk heyeti içinde yer almıştır. 29 Ekim 1923’te Cumhuriyetin ilan edilmesinden sonra kurulan I. İnönü Hükümetinde herhangi bir görev almamış, fakat II. İnönü Hükümeti döneminde Mübadele, İmar ve İskân Vekili olarak Mart 1924 yılında atanmış ve görevine Temmuz 1924’e kadar devam etmiştir. Mahmut Celal Bey, 1924’ten 1932 yılına kadar İş Bankası Genel Müdürü olarak görev yapmıştır. Bu dönemde milli bankacılığın yaratılmasında, tasarruf anlayışının geliştirilmesinde ve kredi kurumunun oluşturulmasında öncülük etmiştir. V., VI. ve VII. İnönü Hükümeti dönemlerinde, İktisat Vekili olarak görev yapmıştır. 1932-1937 yılları arasında üstlendiği İktisat Vekilliği döneminde Başbakan İnönü ile ekonomi politikaları ile ilgili görüş ayrılıklarına düşmüştür. İnönü’nün başbakanlıktan ayrılması ile Bayar, Ekim 1937’de başbakan olarak atanmış ve yeni hükümeti kurmuştur.

Hazırlanacak olan bildiride Celal Bayar’ın İktisat Vekilliği döneminde Türkiye Millet Meclisinde yapmış olduğu konuşmalar, basında yer alan ekonomi konusunda verdiği demeçler ele alınacaktır. Bu metinler yakın dönem tarihini araştırma metotlarından olan “*muhteva*

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

analizi”nin “*kelime kullanım sıklığı*” tekniği kullanılarak yapılacaktır. İlk olarak araştırma sorusu, sonrasında araştırmanın yapılacağı metinler belirlenecektir. Kodlanacak kavramlar belirlendikten sonra “*kelime kullanım sıklığı*” tekniği kullanarak sonuçlar analiz edilecektir. Bu araştırma yöntemini kullanmadaki amaç Celal Bayar’ın İktisat Vekilliği döneminde izlediği ekonomi politikasının belirleyici kavramlarını ortaya çıkararak araştırma sorusuna cevap vermektedir.

Manisa Kazâsı Kişi Adları (1531)

Prof. Dr. Yılmaz KURT

Bu çalışmada Saruhan Mufassal Tahrir Defteri verilerine dayalı olarak Manisa şehir merkezinde kişi adları konusu incelenecektir. Cumhurbaşkanlığı Arşiv Başkanlığı Osmanlı Arşivi'nde 165 numara ile kayıtlı olan 937 H. / 1531 M. tarihli bu defterde 37 ayrı mahallede yaşamakta olan Müslüman nüfus baba adları ile birlikte değerlendirmeye alınacaktır.

Araştırmamızda cevap arayacağımız sorulardan birisi Manisa'nın bir şehzadeler şehri olmasının şehir nüfus yapısı üzerinde belirli bir etkisinin olup olmadığıdır. Şehirde yaşayan vergi mükellefi erkekler arasında köle/ kul varlığının sayılarla tespit etmek ve bunu diğer Osmanlı şehirleri ile kıyaslayarak bir sonuca ulaşmaya çalışmak da araştırmanın hedefleri arasındadır.

1531 yılında Manisa şehir merkezinde yaşamakta olan 984 hane içerisinde yer alan “veled-i Abdullah”lar, bunların aldıkları isimlerin değerlendirilmesi de bizi önemli sonuçlara ulaştırabilmektedir.

Baba isimlerindeki Türkçe adlar ile oğul isimlerindeki Türkçe adların oransal karşılaştırmaları onomastik açıdan bize değerli bilgiler sunabilmektedir. Özellikle Yavuz Sultan Selim'in Mısır Seferi'nden sonra Arapça kökenli İslâmî isimlerin kullanım oranlarının artmış olduğu yönündeki bir genel yaklaşımın Manisa şehri için geçerli olup olmadığının da cevabını vermek mümkün olabilecektir.

Hermokapeleia Kenti Üzerine Son Araştırmalar

Prof. Dr. Ergün LAFLI

Manisa İli, Akhisar İlçesi, Büknüş Mahallesi'nin 2.5 km kuzeydoğusundaki Baklalı ya da Dutlu Kuyu (ya da Çeşme) Mevkii'nde, Cingören Tepe, Beşiktepe, Dolapçitepe ve Höyüktepe arasında bulunan bir düzlükte, Süleymanköy'ün 1.5 km güneybatısında, Akhisar'ın 14 km kuzeybatısında bulunan Zeytinliova'nın (eski ismi ile Yayaköy) yakınlarında, epigrafik yayınlarda "Sırtköy" ya da "Beşiktepe" olarak adlandırılan bir mevkide Hellenistik, Roma ve Bizans Dönemleri'nde Hermokapeleia (Yunanca Ἑρμοκαπέλεια) ya da Hermokapeleiai (Latince Hermocapelea) Örenyeri bulunur. Eskiçağ'da Hermokapeleia kenti Kuzeybatı Lydia Bölgesi sınırları içerisinde, Apollonia kentinin batısında, neredeyse tamamen dağlarla çevrili küçük Büknüş Ovası'nın yanbaşında ve Gediz (Hermos) Nehri'nin yakınındadır. Kentin ismi Thyessos olarak da bilinir. Kentten Yaşlı Plinius¹ ve Hierokles² bahsetmektedir. Roma Dönemi'nde Hermokapeleia idari olarak Pergamon Conventusu'na bağlı iken, Roma İmparatoru Caracalla Dönemi'nde (İ.S. 198-217 yılları) Thyateira'nın bir conventus merkezi olması ile bu bölgeye taşınmıştır. Bu dönemde kent bir kataikia'ya sahiptir. Hermokapeleia'nın "askeri koloniler" anlamına gelen kataikia'ya sahip olması, kentin Roma Dönemi'nde nispeten büyük bir şehir olduğunu göstermektedir; ancak kentin yüzeyinde herhangi büyük bir yapı kalıntısı gözlenmemekte ve kentin sınırları hiç bilinmemektedir. Kente ait blokların bir kısmı Süleymanköy köy merkezindeki camide yer almaktadır. Ayrıca kent yakınlarında günümüzde ve belki de Eskiçağ'da mermer kaynakları bilinmektedir ki bu kaynaklar hala kullanılmaktadır. Bizans Dönemi'nde ise kentin bazı piskoposları bilinmektedir.³ Ancak bölgenin ne zaman Türkleştiği tam anlamı ile anlaşılamamıştır.

¹ Plinius, *Naturalis Historia* 5.30.

² Hierokles, *Synecdemus* 670.

³ Michel Le Quien, *Oriens christianus* (ex Typographia Regia, 1740) 889; ve A.-K. Wassiliou, Neue Metropolitan- und Bischofssiegel aus Kleinasien, şurada: J.-C. Cheynet-C. Sode (yaa.), *Studies in Byzantine Sigilliography* 8, 2002, 117-119.

Hermokapeleia Örenyeri'nde herhangi bir arkeolojik kurtarma kazısı yapılmamıştır ve alan arkeolojik literatürde az tanınmaktadır.⁴ Alanda bir heykel kaidesi, bir mil taşı ve başka yazıtlar ve bazı sikkeler yayımlanmıştır. Ayrıca kentin az sayıda olsa Domitianus ve Hadrianus Dönemleri'ne ait bronz sikkeleri bilinmektedir (**Res. 1-4**).

Res. 1-4: Hermokapeleia kentine ait iki Roma Dönemi sikkesi.

⁴ Kent ile ilgili olarak bkz.: J. Keil-A. von Premerstein, *Bericht über eine zweite Reise in Lydien*, Österreichische Akademie der Wissenschaften, Philosophisch-Historische Klasse. Denkschriften 54 (Viyana 1911) 57; P. Hermann, *Tituli Asiae minoris collecti et editi auspiciis Academiae litterarum Austriacae (TAM)*, 5: *Tituli Lydiae linguis Graeca et Latina conscripd*, 2: *Regio septentrionalis ad oeeidentem vergens* (Viyana 1989) 439-440, 1234; G. Petzl/H. W. Pleket, *Inscripfen aus Lydien*, *Zeitschrift für Papyrologie und Epigraphik* 34, 1979, 281-288, nos. 1-4; C. Habicht, *New evidence of the province of Asia*, *Journal of Roman Studies* 65, 1975, 63-91; P. Debord, *Aspects sociaux et économiques de la vie religieuse dans l'Anatolie gréco-romaine*, *Études préliminaires aux religions orientales dans l'Empire romain* 88 (Leiden 2015) 304, altnot 33; ve P. Herrmann/H. Malay, *New documents from Lydia*, Österreichische Akademie der Wissenschaften., Philosophisch-Historische Klasse. Denkschriften 340; *Ergänzungsbände zu den Tituli Asiae Minoris* 24 (Viyana 2007).

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Kuzeybatı Lydia Bölgesi'nde ve Hermokapeleia ile çevresinde birçok küçük yerleşim bilinmektedir; ancak bu yerleşimler çok iyi tanınmamaktadır. Kentin tarımsal periferisi de yeterince araştırılmamıştır. Bazı ticaret yollarının üzerinde bulunan Hermokapeleia ve Kuzeybatı Lydia çevre yerleşimleri,⁵ hem ticaret, hem de verimli toprakları sayesinde Roma ve Bizans Dönemleri'nde varlıklarını sürdürmüş olmalıdır.

Bu bildiriye Manisa'nın hafızalardan tümüyle silinmiş bu antik kenti üzerine tüm bilgiler derlenecektir.

---

⁵ Bu yollarla ilgili olarak bkz.: A. Külzer, The Late Antique and Byzantine road-network in Western Anatolia: some additions to a widely ramified system, *Sanat Tarihi Dergisi* 27, 2018, 83-95.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Biyografi: Bir Siyasal Kimlik Olarak Celal Bayar

Prof. Dr. Celal METİN

Mahmut Celal Bayar, yakın dönemi acı hatıralar ve facialarla dolu Balkan göçmeni bir ailenin üçüncü çocuğu olarak, II. Abdülhamit döneminde doğmuş; yetişmiş; II. Meşrutiyette ve İttihat ve Terakkide siyaset, tutum ve komitacı kimlik; Milli mücadelede milli eylemci ve millet temsilcisi; Cumhuriyet döneminde Atatürk'le beraber ve en yakınlarında milli devlet, karma ekonomi ve kriz süreçlerin ürünü devletçi ekonomi savunucusu; çok partili hayatın öncü lideri; Demokrat Parti kurucusu; ilk sivil ve aynı zamanda Cumhuriyet tarihinde askeri darbe mahkemelerinde yargılanan ilk ve tek cumhurbaşkanı; hep İttihatçı hep Atatürkçü ve hep demokratik şef kalabilen, II. Meşrutiyetten 12. Eylül dönemine Türk siyaseti içinde gizli cemiyetçi, komitacı, bankacı, halkçı, milliyetçi, Kuvayı milliyeci, millet vekili, Türkiye Cumhuriyetinin bakanı, başbakanı, cumhurbaşkanı olan; muhalif lider, Yassıada mahkemelerinde vakur duruşu ile darbeciliğin ve demokrasi tarihinde derin izler bırakan bir şahsiyet. Yüzyıldan fazla bir ömür: İstibdat, Meşrutiyet, Milli Mücadele, Cumhuriyet, İki Dünya Savaşı, Çok Partili Hayat, Muhalefet Lideri, Demokrat Parti Dönemi, Cumhurbaşkanı, Askeri Darbe, Yassı Ada, Kayseri Cezaevi, siyasal geri dönüş ve 12 Eylül askeri darbesi, Özal döneminin ilk yılları... Bu çalışma, Yakın dönem Türk siyasal hayatında aktif yer alan ve iz bırakan bir lider olarak Celal Bayar(1883-1986)'ın hayatının önemli dönemeçleri üzerinden kısa bir biyografi denemesidir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Ekonomik Milliyetçilik ve Celal Bayar

Prof. Dr. Celal METİN

Ekonomik milliyetçilik, 19. Yüzyıl milliyetçiliğın, emperyalist rekabet ve kapitalist gelişme ve krizler ortamında milli siyasal reflekslerle ekonomiyi milli ihtiyaçlara göre yeniden düzenlemenin siyasal görüşü olarak ortaya çıkmıştır. Türk tarihinde İttihat ve Terakki Yönetimi ile ilk uygulama imkanı bulan; Cumhuriyet döneminde, özünü kaybetmeden, karma, devletçi ve serbest piyasacı tonlarla hep var olan ekonomik milliyetçiliğın Cumhuriyet tarihinde öncü ve uygulama bağlamında en önemli temsilcisi Celal Bayardır. Bu çalışma dönemin Türk ekonomi milliyetçiliğı içinde Celal Bayar değerlendirmesine dayanır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Üniversite Yerleşkeleri İçin Çevresel Sürdürülebilirlik Dizini: Yeşil Metrik ve Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Prof. Dr. Ersin MİNARECİ
Doç. Dr. Meriç Lütfi AVSEVER
Prof. Dr. Mustafa KAZAZ
Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR

Sürdürülebilir çevre; gelecek kuşakların ihtiyaç duyacağı kaynakların varlığını ve kalitesini tehlikeye atmadan, hem bugünün hem de gelecek kuşakların çevresini oluşturan tüm çevresel değerlerin her alanda ıslahı, korunması ve geliştirilmesi sürecidir.

Başta Avrupa’da bulunan üniversiteler olmak üzere tüm dünyada yükselen bir akım olan “sürdürülebilir ve ekolojik yerleşke” uygulamaları; çevreye duyarlı, enerji tasarrufunu minimize eden, etkili atık yönetimine sahip, doğaya-dost ürün ve malzemeler kullanan, sürdürülebilir kalkınmaya katkı sağlayan yerleşkeler yaratmaktadır.

Sürdürülebilir yerleşkeler, enerji tüketimi ve emisyonların azaltılmasında, atık yönetiminin iyileştirilmesinde, yerleşke içinde ve dışında farklı birimlerin birlikte çalışmasında, teknoloji üretiminde sürdürülebilir yöntemlerin kullanılmasında önemli rol oynamaktadır.

Kent dokusunda önemli bir yere sahip olan üniversite yerleşkeleri mikro ölçekte çevresel sorunlarının olduğu ortamlardan biridir. Bu sebeple, kent dokusundaki sürdürülebilir yeşil alt yapı bağlamında üniversite yerleşkelerine büyük bir sorumluluk düşmektedir.

Üniversiteler, topluma yenilikçi ve öncü rollerinden dolayı sürdürülebilir ve ekolojik uygulamalar ile toplumda sürdürülebilir bir yaşam stiline yaygınlaşmasında katkı sağlayan en önemli eğitim-öğretim kurumlarıdır. Üniversiteler açısından yeşil yerleşke kavramı, eğitim odaklı bir yaklaşımın ana hatlarını içermektedir. Sürdürülebilir çevre yönetimi son 10 yıldır dünya çapında kabul görmektedir.

Bu çalışmada, üniversite yerleşkeleri için geliştirilen ulusal ve uluslararası çevresel sürdürülebilirlik dizinlerinden biri olan, Endonezya Üniversitesi tarafından geliştirilen Yeşil

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Metrik (UI Green Metric) dizini incelenmiştir. Yeşil metrik, sürdürülebilir çevre politikaları ve yönetimi açısından üniversiteleri derecelendirmektedir. Bu dizinde sıralamada oldukça aşağıda yer alan Manisa Celal Bayar Üniversitesi yerleşkesi kapsamında değerlendirmeler yapılmış, yerleşkenin bu dizindeki avantaj ve dezavantajlı yönleri tartışılmıştır. Çalışmamızda Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nin genel olarak dünya sıralamasında üst sıralarda yer almasını sağlayacak bir yol haritası çıkarılmıştır. Değerlendirme sisteminde alınabilecek potansiyel puanın arttırılmasına ve nasıl daha yeşil bir kampüs haline gelinebileceğine yönelik öneriler geliştirilmiştir.

Manisa İlli Kırkağaç İlçesi'nde Günümüzden Geriye Doğru Eski Devirlerde Kadın Dış Giyim Türü Olarak Kullanılan 'Kıvrak'

Prof. Dr. Hatice PALAZ ERDEMİR

Şaban TAŞÇI

İlk tespitlerimize göre *kıvrak*, Batı Anadolu bölgesinde bazı yerleşim noktalarında kullanılan, kendi içinde özgün biçki-dikiş kuralları ve biçim-form özellikleri olan, kullanım tarzı açısından ayrıcalıklı şekilleri olan kadınların dış giyim olarak kullandıkları bir kıyafet türüdür. Giyim-kuşam kültürü açısından bazı yörelerdeki *kıvrak* kullanımını üzerine dar kapsamlı bazı akademik çalışmaların bulunduğu anlaşılmaktadır. Ancak bu çalışmalarda kıvrakın özellikle giyim ve kültür ilişkisine ağırlık verildiğinden kelimenin etimolojik kökeni ile yeterince bir bağlantı kurulmadığı/kurulamadığı görülebilmektedir.

Halbuki *kıvrak* kelimesine, kumaş, dokuma, giyim-kuşam alanında yapılmış çok geniş bir akademik çalışma kategorisine dahil, çok sayıda inceleme, makale ve diğer yayınlarda çok farklı anlamlara gelen malzemeler olarak işlenmiş, kelime dizinlerinde yer verilmiştir. Sözlük çalışmalarında da *kıvrak* kelimesi yer almış, tarama sözlüklerinde birbiriyle doğrudan ilgisi yokmuş gibi duran çok çeşitli anlamları karşıladığı ifade edilmiştir.

Bu çalışmada öncelikle, *kıvrak* kelimesinin anlamları, bir mantık çerçevesinde birbirleriyle hangi bakımlardan ilişkili oldukları ele alınarak anlam evrimleşmesi izah edilmeye çalışılacaktır. Bunu yaparken öncelikli amacımız dil kökeni tartışması yapmak olmayıp, asıl konumuz olan "*kıvrak*"ın, ilginç özellikleri nedeniyle bağlantılı olabileceği benzer kelimeler ve aynı anlama gelen farklı kelimeler bakımından incelenerek, özgünlüğü oluşturan nesnel verilerine vurgu yapmaktır.

Mesela *kıvrak*, bazı araştırmalara da konu olmuş haliyle son dönemlerde bariz olarak tespit edilmiş bir kadın dış kıyafeti iken, isimlendirmesi son dönemlerde iyice azalmış ama halk ağzı kelimelerde aynı zamanda hala yaşadığı tespit edilmiş bir erkek kısa şalvarı/pantolonu olduğu anlaşılmaktadır. Batı Anadolu'ya yakın adalarda ve Kıbrıs'ta Yunanca ve lehçelerini

konuşanlar kıvrak kelimesine telaffuz olarak çok yakın *vraka* kelimesini kısa erkek pantolonu/ külot pantolon olarak anlamlandırırken, aynı yerlerde Türkçe konuşanlar aynı nitelikteki erkek giyimine dizlik demişlerdir.

Adeta kelimenin anlam tarihinin her evresini ifade eder gibi, kıvrak kelimesinin kız ipliği de denen bir iplik adı olduğu, bu iplikle dokunan kumaşın (hem Yunanca hem Türkçe) adının *dimido* olduğu ve özgün bir dokuma şekli olan bu kumaşın (son dönem bu tip kumaşa Amerikan bezi de denilmektedir) hem kıvrak kadın giyimi hem de *kıvrak/vraka/dizlik* adıyla erkek giyiminin dikildiği kumaş olduğu, kadınların hem başlarını örten, hem bazı yerlerde yüzlerini örten parçalara denildiği, kadınların farklı yörelerde dış giyim parçalarının herhangi birine de denildiği tespiti birbirleri ile ilişki kurulabilecek açıklıkla ele alınmaktadır.

Ayrıca kelimenin, Roma lejyonlarında görev yapan Kelt paralı askerlerinin kullandığı bir göğüs zırhı ve Yenisey Irmağı kenarlarında yaşayan Auraglar'ın, Nahçıvan bölgesi ile de bağlantılı olduğu, 13. Yüzyılda Qıvraq isimli kent kurdukları, İrlanda' nın kuzey bölgesinde MÖ 2. Bin yıllarında adaya ilk gelenlerin ahşap çerçeveye, tabaklanmış öküz derisi geçirilmiş basit teknelere aynı sesli ismin verildiği kanaati hasıl olmaktadır. Bahsi geçen tüm kıvrak anlamlarında, “bürük ve bürünme” gibi neredeyse ortak bir tema olduğu anlaşılmaktadır. Bu çalışma, yakın zamanlara kadar Manisa İli ve ilçeleri ile Batı Anadolu ve çevresinde kullanılmış olan “*kıvrak*”ın, tespit edilen kendi bölgesinde ve ötesindeki aynı, benzeri ve bağlantılı giyim, kullanım ve ifade tarzlarından yola çıkarak “*kıvrak*”ın tespit edilebilen tarihini ve kültürünü araştırmayı amaçlamaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Eserlerinde Manisa'daki Yunan Mezalimi

Prof. Dr. İhsan SAFİ

Yunanlılar, daha önceki dönemlerde müteaddit defa yaptıkları gibi Milli Mücadele döneminde de Türklere karşı vahşet ve zulümlerde bulunarak Türk milletine bir kez daha unutulmaz acılar yaşatmışlardır. 15 Mayıs 1919'da önce İzmir'i işgal eden Yunanlılar, daha sonra Ege Bölgesini ele geçirmişler ve Anadolu içlerine kadar ilerlemişlerdir. Buralarda yaşayan savunmasız Türk halkına; katletme, tecavüz, işkence, darp, yağma, gasp, yakıp yıkma, sürgün etme, mukaddesata saldırı şeklinde zulüm uygulamışlardır. Yunanlıların Anadolu topraklarında yaptıkları bu mezalime Türk edebiyatçıları kayıtsız kalmamışlar, eserlerinde değişik şekilde bunları işlemişlerdir. Bu yazarlardan birisi de hikâye ve romanlarında çeşitli açılardan bu mezalimi işleyen Yakup Kadri Karaosmanoğlu'dur. Yakup Kadri'nin yazdıklarının önemi, onun Yunan askerlerinin yaptıkları vahşet ve zulümleri araştırmak için kurulan "Tetkik-i Mezalim Heyeti"nde bulunmuş olmasıdır. Bu görevi sayesinde bir ay boyunca İzmir'den Bursa'ya kadar olan bölgeyi gezmiş ve Yunanlıların yaptıkları feci şeyleri görme ve tespit etme imkânına sahip olmuştur. Bu bildiride, kendisi de aslen Manisalı olan ve burada sekiz sene kadar da yaşayan Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun eserlerinde Yunanlıların Manisa'da yaptığı mezalim ele alınacaktır. Böylelikle Manisa halkının o dönemde çektiği acılar da bir kez daha hatırlanmış ve Yunanlıların yaptıkları eziyetler de unutturulmamış olacaktır.

Manisa'nın Yunan İşgalinden Kurtuluşu

Prof. Dr. Sadık SARISAMAN

26 Ağustos 1922 tarihli Büyük Taarruz ve 30 Ağustos tarihli Başkumandanlık Meydan Muharebesi ile Yunan ordusuna büyük bir darbe vurulmuş idi. Türk ordusunun batı istikametindeki ilk hedefi Uşak'tı. 1 Eylül tarihinde Uşak ele geçirildikten sonra Türk ordusu Manisa istikametine yöneldi.

5 Eylül günü Birinci Süvari Tümeni'nin Salihli ele geçirilmiştir. Bunun üzerine Yunan Komutanlığı 5 Eylül 1922 akşamı General Franko'ya Menemen kuzeyindeki Dumanlıdağ-Manisa Dağı-Kemalpaşa (Nif) ve güneyindeki dağ hattının savunulması emrini vermiştir. İzmir'e giden yollar buralardaki boğazlardan geçmekteydi. Boğazlar etrafı sarp ve dağlık olduğu için savunulması kolaydı.

Yunanlılar önceden tahkim ettikleri Bintepeleler - Karayahşi - Sart istasyonu güneyi hattında 6 Eylül 1922 günü 5. Süvari Kolordusunu durdurmak istemişlerse de başarılı olamamışlardır. Yunan kuvvetleri 6-7 Eylül 1922 gecesi bir tümeniyle Bintepeleler-Belen üzerinden, diğer tümeniyle Sart-Ahmetli üzerinden batıya çekilmiştir. Süvari Kolordusu, 7 Eylül akşamı Manisa kuzeydoğusunda Mütevelli, Saruhanlı, Hacı Rahmanlı mıntikasına gelmiş ve 1. Ordu da ileri birlikleriyle Turgutlu'yu ele geçirmiştir.

8 Eylül 1922 günü Manisa şehir merkezi de Yunan işgalinden kurtarılmıştır. Aynı gün Birinci Süvari Tümeni'ne bağlı 14. Süvari Alayı saat 10.05'te Manisa'nın hemen doğusunda muharebeye yeltenen bir bölük kadar Yunan piyadesini yok etti. Yanmakta olan Manisa şehrine girdi. Tümen saat 10.30'da Manisa'nın doğu kenarında mola verdi. Öncü 14. Süvari Alayı ilerletilerek Sabuncubeli'nin doğu sırtları işgal ettirildi.

Bu arada Yunanlılar geri çekilirken köyleri yakıyorlardı. Bu çerçevede Manisa şehir merkezi başta olmak üzere kasaba ve köylerini Yunanlıların yaktıkları görüldü. Ahmetli ve Turgutlu da Yunanlılar tarafından yakılmıştı. Ahmetli'de barınacak bir tek ev dahi kalmamıştı. Türk ordusu

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

yangınları söndürmek için yangın söndürme müfrezeleri oluşturmak mecburiyetinde kaldı. İlaveten Salihli’de Müslüman evlerini ve çarşığı da yağmalamışlardı.

Bu bildirinin **amacı** Manisa’nın Yunan işgalinden kurtarılışı sürecini bütün yönleriyle bilimsel çerçevede ortaya koymaktır. Bildiri hazırlanırken **yöntem** olarak tarih metodolojisinin tasnif, tahlil, terkip, tenkit, yorumlama, kıyaslama vb. metotları kullanılacaktır. Bildirinin hazırlanmasında mevcut yazılı **kaynakların** yanı sıra arşiv belgelerinden, dönemin gazetelerinden ve hatıralar ile diğer kaynaklardan yararlanılacaktır.

Firmaların Endüstri 4.0 Teknolojisine Geçiş Performanslarının Karşılaştırmalı Analizi: Manisa ve İzmir Örneği

Prof. Dr. Sibel SELİM
Dr. Öğr. Üyesi Rana ŞEN DOĞAN
Arş. Gör. Mustafa ŞEN

Endüstri 4.0, endüstriyel teknolojiler ve bilişim teknolojilerinin birleştirilmesi ile ortaya çıkan, dijital dönüşümün gerçekleşmesine yardımcı olan ve pek çok sistemden oluşan bir değerler bütünüdür. Dijital dönüşümün amacı, tüm iş süreçlerini müşteri beklentilerini karşılayacak şekilde değiştirmektir. Dijital dönüşümde standart politikaların uygulanması başarılı sonuçlar vermeyeceğinden özelleştirilmiş politikalar üretilmesi ve mevcut durumun doğru bir biçimde analiz edilmesi önemlidir. Firmalarda Endüstri 4.0 teknolojisinin kullanılmasına yönelik yapılan analizler; dönüşüm için stratejik planlamanın yapılması, mevcut potansiyelin yönetilmesi, yatırımların planlanması gibi konularda rehberlik edecek sonuçlar ortaya koyacaktır. Türkiye'nin yüksek ithalat bağımlılığı, katma değerli ürünlerin toplam ihracat ürünleri içindeki düşük payı, işgücündeki sınırlı yetkinlikler, çalışanların işten ayrılma yüksek hızı gibi sorunları ve Endüstri 4.0'ın öngörülen kazanımları bir arada değerlendirildiğinde, Endüstri 4.0'ın bu sorunlara çözüm üretecek potansiyeli olduğu görülmektedir.

Bu çalışmanın amacı, İzmir ve Manisa Organize Sanayi Bölgeleri'nde faaliyet gösteren 170 adet orta ve büyük ölçekli firmanın Endüstri 4.0'a geçiş performanslarının ortaya konulması ve firmaların Endüstri 4.0 bileşenlerini kullanım düzeylerini etkileyen faktörlerin analiz edilmesidir. Çalışma kapsamında firmaların sektörel dağılımı, faaliyet ölçekleri, AR-GE faaliyetleri ve istihdam durumları hakkında bilgi verilerek büyük veri, bulut bilişim, siber güvenlik, endüstriyel nesnelerin interneti, simülasyon, otonom robotlar, artırılmış gerçeklik, eklemeli üretim, yatay ve dikey entegrasyon gibi Endüstri 4.0 bileşenlerini kullanım düzeylerini belirleyen faktörlere yönelik bir analiz gerçekleştirilmiştir. Bu çalışma ile İzmir ve Manisa Organize Sanayi Bölgesinde yer alan orta ve büyük ölçekli firmalarda Endüstri 4.0 teknolojisine ait mevcut durumun değerlendirilmesi yapılmış olup bu firmalar için Endüstri 4.0 konusunda farkındalığın artırılmasına yönelik katkı sağlanmıştır.

Manisa'nın Göç Analizi (2000-2021)

Prof. Dr. Adem SEZER

Doç. Dr. Mehmet DENİZ

Mustafa TOPUZ

İnsanlık var olduğu günden bu yana ya yaşadığı yerde hissettiği bir baskı ya da sahip olduğundan daha iyisini arayışının bir sonucu olarak doğup büyüdüğü yeri değiştirme ihtiyacı hissetmiştir. Göç olarak adlandırılan bu yer değiştirme bazen aynı ülke içinde gerçekleşirken, bazen başka bir ülke hatta başka bir kıtaya gitme şeklinde gerçekleşmiştir. Göç; sebep, süreç ve sonuçları itibarıyla başta göçe katılan insanı doğrudan psikolojik olarak etkilerken, üzerinde gerçekleştiği coğrafyayı, siyasi yapıyı yani devleti, ekonomileri ve toplumu birçok yönü ile etkilemektedir. Bu nedenle en küçük idari yapıdan, ülke, bölge, kıta ve dünya genelinde göç analizlerinin yapılması önem arz etmektedir.

Bu araştırmada Manisa'nın göç analizinin yapılması amaçlanmıştır. Göç analizi için Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) verileri kullanılmıştır. Analiz 2000-2021 yılları arası ile sınırlandırılmıştır. Yapılan analizler neticesinde Manisa'nın net göç hızı yıllara göre değişmekle birlikte daha çok göç alan bir il olduğu görülmüştür. 1995-2000 döneminde net göç 3687, net göç hızı ise %03,2 olarak gerçekleşmiştir. 2007-2008 döneminde net göç 2843, net göç hızı ise %02,2 olarak gerçekleşmiştir. 2020-2021 dönemi net göç 2720, net göç hızı ise %01,9 olmuştur. 2008-2014 yılları arasında net göç hızı eksi (-) olarak gerçekleşmiştir. 2019-2010 döneminde net göç hızı en yüksek değere (net göç 7017 net göç hızı ise %05,0) ulaşmıştır. Bu dönem içerisinde Manisa iline yurt içinden ve dışından göçler yaşanmıştır. 2000 yılında yurt dışından Manisa'ya 2066 kişi gelmiştir. 2016-2019 döneminde yurt dışından Manisa'ya 2507 kişi göç ederken, 1967 kişi Manisa'dan yurt dışına göç etmiştir.

Akhisar (Manisa) İlçesinde Arazi Kullanımında Meydana Gelen Değişimin Uzaktan Algılama (UA) Yöntemleri ile İncelenmesi

Prof. Dr. Adem SEZER

Doç. Dr. Mehmet DENİZ

Mustafa TOPUZ

Mustafa GÜRÇEŞME

Zamanla artan nüfus ve beşeri ihtiyaçlar doğrultusunda araziden faydalanma şekilleri de değişmiş buna bağlı olarak arazi kullanımı kavramları ortaya çıkmıştır. Arazi kullanımı kavramının birçok tanımı olsa da kısaca yeryüzünün tamamının veya bir bölümünün beşeri ihtiyaçlar doğrultusunda farklı şekillerde kullanılması olarak tanımlanabilir. Zamanla ihtiyaçlar doğrultusunda sahalar işgal edilmiş ve arazi kullanımında değişimler meydana gelmiştir. Coğrafya biliminde özellikle son yıllarda kullanımı çok fazla artan Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) ve Uzaktan Algılama (UA) yöntemleri bu değişimin ortaya konulmasında sıkça kullanılmaktadır. Bu doğrultuda çalışmada Manisa iline bağlı Akhisar ilçesinin arazi kullanımında meydana gelen değişimin ortaya konulması amaçlanmıştır. Çalışma sahası olarak belirlenen Akhisar ilçesi Ege Bölgesi'nin Asıl Ege Bölümü'nde bulunan Manisa iline bağlıdır. Akhisar ilçesinin kuzeyinde Kırkağaç, Soma, Sındırgı ilçeleri ile Balıkesir ili bulunur. Güneyinde Gölçöy, batısında Saruhanlı, doğusunda ise Gördes ilçesi bulunmaktadır. Literatür incelendiğinde farklı çalışmalarda ilçenin bazı bölümlerini içine alan çalışmaların olduğu görülse de ilçenin tamamı için benzer bir çalışmanın yapılmadığı belirlenmiştir. İlçede meydana gelen arazi değişimi farklı yıllara ait Landsat 5, 7 ve 8 uydu görüntülerinin ArcGIS 10.2 yazılımı kullanılarak kontrollü sınıflandırma analizine tabi tutulması ile belirlenmiştir. Analiz sonucunda ortaya çıkan sonuçlar incelendiğinde sahada en büyük problemin, yerleşmelerin tarım alanlarını işgal edecek şekilde büyümesinin olduğu tespit edilmiştir.

7 Temmuz 1858 Tarihli Manisa Çarşısı Yangını

Prof. Dr. Ali SÖNMEZ

Öğr. Gör. Dr. Mesut ÖZEKMEKÇİ

Bildirimizde 7 Temmuz 1858 (H. 25 Zilkade 1274) tarihinde Manisa çarşısında meydana gelen felaketin üzerinde durulacaktır. Bu bağlamda hicri takvime göre Çarşamba akşamı saat sekiz sıralarında çarşıda bulunan ekmek fırınıyla, duhancı dükkanı arasında bir anda ortaya çıkan alevler hızla çarşının tamamına sirayet etmiştir. Yangın, çarşı esnafının tüm müdahalesine karşın 5 saat boyunca sürmüştür.

15 Temmuz 1858 tarihinde Manisa'dan Babıali'ye gönderilen rapor yangınla alakalı detayları barındırarak olayın büyüklüğünü ortaya koymakta ve yangınzedelerin sıkıntılarını içermektedir. Buna göre çarşı içindeki dükkanların birbirine çok yakın olması yangının hem hızla çarşının neredeyse tamamını etkilemesine hem de buralarda bulunan mal vb. eşyanın kurtarılamamasına neden olmuştur. Neticede çarşıda bulunan 1000'den fazla dükkan içindeki ürünlerle birlikte yanmıştır. Dükkan ve malların kaybedilmesi neticesinde mal sahipleri de büyük bir maddi kayba uğramışlardır. Ayrıca çarşının içinde ve çevresinde bulunan pek çok ev, han, konak vb. yapılar yaşanan bu felaketle harap olmuştur. Ek olarak hapishanenin bir bölümü ile Zabtiyeye ait olan odalar da yangından etkilenmiştir.

Manisa ahalsinin yardım isteğine karşın merkezi hükümetin yangının yaralarını sarmakta zorlandığı görülmektedir. Zira olaydan neredeyse 6 ay sonra hala esnafın dükkanlarının yapılmadığı ve bu durum üzerine Manisa kaymakamının Babıali'ye yeniden başvurduğu anlaşılmaktadır. Taşradan gelen bu yardım isteklerine bağlı olarak merkezi hükümet konuyla ilgili yapılması gerekenlerin tespiti adına şehre iki mühendis göndermiştir. Ancak 1860'da dahi çeşitli sebeplerle problemlerin çözülemediği görülmektedir. Dahası yanan dükkanlardan bazılarının çeşitli vakıflara ait olması sorunun çözümünü daha da çetrefilli hale getirmiştir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Çeşitli çalışmalarda 1858 yılında Manisa çarşısında bir yangın hadisesinin meydana geldiği ifade edilmekle birlikte bizatihi yangınla alakalı detaylı şekilde yapılmış müstakil bir yayın/bildiri/makale vb. bulunmamaktadır. XIX. yüzyılın sonuna doğru Manisa'da 1700 kadar dükkan olduğu göz önüne alındığında 1858'de meydana gelen yangının büyüklüğü daha iyi anlaşılmaktadır. Bu bağlamda tebliğimiz konu ile alakalı bir ilk olacaktır.

İstanbul Basımına Göre 1. Dünya Savaşı Yıllarında Manisa'da Öğrenci Faaliyetleri

Prof. Dr. Serap TABAK

Dr. Hamide KILIÇ

1914-1918 yılları dünya ve Osmanlı Devleti açısından kritik bir süreci ifade etmektedir. Yıkılmak üzere olan Osmanlı Devleti son bir umutla savaşa girmiş ve büyük kayıplar vererek kendi sonunu getirmiştir. Savaş sürecinde bir yandan cephelerden haberler verilirken diğer taraftan ise sosyal ve günlük hayattaki haberler de dönem basınında yer almaya devam etmiştir. Her ne kadar savaş yıllarında yaşam alanı kısıtlansa da eğitim faaliyetleri de belirli dönemlerde sürmeye devam etmiştir. Bu yıllarda eğitim alanında yapılan haberler okul açılması, okul kayıtları, öğrenci gezileri, gazileri için toplanan paralar, gazi ziyaretleri, Çocuk Bayramı, İlkbahar Bayramı, Ergenekon Bayramı, Hatıra-i Celadet topu için yapılan öğrenci bağışları, maarif kararları, öğretmen atamaları, ders kitapları yarışmaları, izcilik faaliyetleri, savaşın son yıllarına doğru İspanyol nezlesine bağlı olarak kapatılan okullar şeklinde sıralanabilir.

Henüz Osmanlı Devleti savaşa girmeden önce Temmuz 1914 tarihinde İzmir Darülmuallimin öğrenci ve izcileri Manisa'ya hareket ederek Manisa'daki öğrenci ve izcilerle bir araya gelmişlerdir. Bu ziyaret dönemin İstanbul basınında yer almış ve ziyaret süreci ayrıntılı bir şekilde sunulmuştur. Savaş süresince basında Manisa ile ilgili haberler devam etmiş, Manisa ile ilgili eğitim haberlerine dönem gazetelerinde yer almıştır.

Çalışmanın amacı, savaş döneminde Manisa'da eğitim faaliyetlerinin portresini çizerek dönem öğrencilerinin faaliyetlerini belirlemektir. Bu doğrultuda 1914-1918 yılları arasında İstanbul basınının önde gelen gazetelerinden Tanin, İkdam ve Tercüman-ı Hakikat gazetelerinde yer alan Manisa ile ilgili eğitim haberleri taranacak ve çalışmayı desteklemek amacıyla dönemin tedrisat-ı iptidatiye kararları, maarif salnamaları, dönem çocuk dergileri ve maarif mecmualarına da bakılacaktır. Çalışmada doküman analizi kullanılacak ve elde edilen veriler betimsel içerik analizyle sunulacaktır. Böylelikle savaş yıllarında dahi olsa eğitim faaliyetlerinin devam ettirildiğinin ve eğitimin sosyal ve kültürel yaşamdaki en önemli savaş olduğu göstergelerle belirlenmiş olacaktır.

Milli Mücadele Dönemi'nde Mahmud Celal Bayar (Galip Hoca)"

Prof. Dr. Şayan ULUSAN

Mahmud Celal Bey, 1918 yılında Dr. Nazım ve Veli Rahmi Bey ile İzmir'de Halka Doğru Cemiyeti'ni açmış ve aynı adla bir dergi çıkarmışlardır. Celal Bey, bu topluluğun Umum-i Katiplik vazifesini yapmıştır. Halka Doğru Cemiyeti, halkı bilinçlendirme ve uyarma sebebiyle birçok konferanslar düzenlemiştir. Bölgede bulunan işgalci emperyalist politikalara karşı olarak halkı bilinçlendirme etkinlikleri hızlı bir şekilde devam etmiştir. Bu dergi çıkarıldığı sürece Celal Bey, istikrarlı bir şekilde yazılarını yayınlamıştır.

Milli Mücadele döneminde Celal Bey, birbiri ile rekabet halinde bulunan diğer Zeybeklerle de iletişime geçmiş ve her biri ile görüşerek aralarını bulmaya güçlerini milli mukavemet için kullanmaya özendirmiştir.

1907'den 1960'a kadar aktif siyasetin içinde yer alan Mahmut Celal Bayar bankacı ve sivil bir kişi olmasına rağmen Mili Mücadele'nin içinde aktif olarak bulunmuştur. Mondros Mütarekesi'nin imzalanmasıyla birlikte Ege Bölgesi'nde başlayan direnişin bizzat içinde yer almış ve direnişi örgütlemiş ve silahlı mücadelenin öncü kadrosu içinde yer almıştır. Osmanlı Meclisi'nde yaptığı konuşmalarda ülkenin içinde bulunduğu durumu değerlendirmiştir.

Celal Bey, İzmir'deki direnişin içinde yer almıştır. İzmir Müdafaa-i Hukuk Cemiyeti ve Redd-i İlhak Cemiyeti'nde aktif olarak yer almıştır. Daha sonra hareket alanı merkezde daralınca tanınmamak amacıyla dağlarda efelerle birlikte "Galip Hoca" olarak mücadelesine devam etmiştir. Galip Hoca ismini tercih etmesinde Celal Bey'in çocukluğundaki bir hatıranın izi vardır. Şöyleki; "Umurbey'de bir sübyan mektebi vardı. Hocamızın adı Hafız Galip'ti. Galip adını, sonunda galip geleceğimizi de düşünerek almış oldum". Galip Hoca adını almayı gerekli kılan koşullar ortadan kalktıktan sonra da gerçek kimliğiyle Milli Mücadeleye devam etmiştir.

İstanbul'un işgali ile birlikte Ankara'ya geçerek BMM'nde çalışmalarını devam ettirmiştir. Ayrıca Mustafa Kemal Paşa'nın direktifleriyle Yeşil Ordu Cemiyeti ve Türkiye Komünist Fırkası'nın yöneticileri arasında yer almıştır.

Mustafa Kemal Atatürk ve Celal Bayar İlişkisi

Prof. Dr. Şayan ULUSAN

Mustafa Kemal Paşa'nın liderliğindeki Türkiye Cumhuriyeti'nin ilk yıllarında onun yanında ve hizmetinde yer alan sayısız insan vardı. Bunlardan biri de Mahmut Celal Bey (Bayar)'dir.

Milli Mücadele dönemi ve ardından Cumhuriyetin kurulması sürecindeki kurucu kadro içinde yer alan Celal Bayar daha sonra da yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim kadrosu içinde etkin olarak rol almıştır. 1924'te Mübadele, İmar ve İskân Vekilliğine atanmış, aynı yıl Mustafa Kemal Paşa tarafından yeni milli bir banka kurmakla görevlendirilmiş ve 26 Ağustos 1924'te Türkiye İş Bankası'nı kurmuştur.

İktisat alanındaki çalışmaları ve bu alanda deneyimi sayesinde İktisat Vekilliği'ne getirilmiştir. Celal Bayar 1932'den 1937 yılına dek bu görevde bulunmuştur. Kendisinin bu dönemdeki önemli faaliyetlerinden biri hazırladığı "Şark Raporu" dur. Bu rapor Mustafa Kemal Atatürk tarafından da incelenerek ülkenin doğu bölgelerinin kalkındırılması için sunulan formüller dikkate alınmıştır. İktisat Vekilliği dönemi ve öncesindeki çalışmaları kendisinin ileride Başvekâlete getirilmesinde etkisi olacaktır. Nitekim 20 Eylül 1937'de Bayar Başbakan Vekilliği'ne getirilmiştir. 25 Ekim 1937'de de Bayar asaleten Başbakanlığa atanmıştır. Celal Bayar, Atatürk'ün, Hükümeti çalışmalarında kendisine yardımcı olacak kişilerden kurmasını, kimsenin tesiri altında kalmamasını ve radikal çalışmasını söylediğini ifade etmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti tarihinde Cumhurbaşkanlığı ve Başbakanlık yapmış olan Celal Bayar, Mustafa Kemal Atatürk'ün hizmetinde varlığını ortaya koyan, Cumhuriyet tarihimizin önemli isimlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Celal Bayar'ın Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatının yıl dönümünde 10 Kasım 1953 yılında Anıtkabir'de yaptığı konuşma, "**Atatürk! Sen, bizdendin! Seni Halife yapmak, Padişah yapmak isteyenler oldu. İltifat etmedin. Milli irade yolunu seçtin! Hayat ve şahsiyetini, milletin hizmetine vakfettin!**" diyerek Atatürk hakkındaki düşüncelerini de ortaya koymaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Celal Bayar, Atatürk hakkında kitaplar da yazmıştır. Bu çalışmada Mustafa Kemal Atatürk ve Celal Bayar arasındaki ilişkiler her yönüyle ele alınarak incelenecektir.

Manisa İlinin Zerkonid Akar Faunası (Acari: Mesostigmata: Zerconidae)

Prof. Dr. Raşit URHAN

Doç. Dr. Mehmet KARACA

Manisa ilinin zerkonid akar faunasını belirlemek amacıyla gerçekleştirilen bu çalışmada, özellikle ormanlık alanlardan Aralık 2018 ile Haziran 2021 tarihleri arasında farklı materyaller (toprak, bitki döküntüsü, yosun vb.) toplanmıştır. İl sınırları içerisindeki farklı lokalitelerden ve habitatlardan toplanan 2169 farklı materyal incelenmiştir. Laboratuvarında yapılan teşhis işlemlerinin ardından Zerconidae familyasının *Prozercon* ve *Zercon* cinslerine ait 21 tür (*Z. andrei*, *Z. ayyildizi*, *Z. burdurensis*, *Z. cokelezicus*, *Z. colligans*, *Z. denizliensis*, *Z. foveolatus*, *Z. geliboluensis*, *Z. huseyini*, *Z. ignobilis*, *Z. inonuensis*, *Z. izmirensis*, *Z. manisaensis*, *Z. marinae*, *Z. osmaneliensis*, *Z. similifoveolatus*, *P. erdogani*, *P. miraci*, *P. rekaae*, *P. sellnicki*, *P. yavuzi*) tespit edilmiştir. Tespit edilen türlerin incelenen birey sayıları, yükseklik ve habitat tercihleri ile teşhis anahtarları sunulmuştur. Ayrıca, türlerin Manisa ilindeki, Türkiye'deki ve dünyadaki yayılışları güncel literatürler eşliğinde verilmiştir.

Teşekkür: Bu çalışma TÜBİTAK (Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu) tarafından 118Z101 proje numarası ile maddi olarak desteklenmiştir.

Türk Siyasal Yaşamında İsmet İnönü-Celal Bayar Rekabeti

Prof. Dr. Hakkı UYAR

Yolları Milli Mücadele döneminde kesişen İnönü ve Bayar, ülkenin kurtuluşu için birlikte hareket eden kadronun içerisindeydi. Sonraki yıllarda Bayar, İş Bankası'ndaki başarılı hizmetlerinin etkisiyle Atatürk tarafından İktisat Vekilliğine getirildi. Bu, Bayar-İnönü çatışmasının ilk raundu oldu. Ardından yaşanan Atatürk-İnönü çatışması, İnönü-Bayar çatışmasının da bir uzantısıydı. Ancak Atatürk-İnönü çatışmasının elbette başka nedenleri de vardı. Bayar'ı İnönü'nün yerine başbakanlığa taşıyan (1937) faktörlerin başında ülkenin önceliklerinin değişmesi gelmekteydi. Bayar'dan beklenen İş Bankası ve ekonominin başındaki başarılarını başbakan olarak sürdürmesiydi. Çünkü 1920'li yılların önceliği devrimler ve iç güvenlik kaygısı iken 1930'lu yılların önceliği kalkınmaydı. Dolayısıyla 1920'lerde İnönü'nün, 1930'larda Bayar'ın öne çıkmasının nedeni buydu. Bayar'ın başbakanlığı dönemi, İnönü'nün tamamen siyasal yaşamdan tasfiye edilmeye çalışıldığı bir dönem oldu. Ancak Bayar, bu dönemin siyasi entrikalarına (Şükrü Kaya-Tevfik Rüştü Aras) girmedi. Başbakan Bayar'ın, Genelkurmay Başkanı Fevzi Çakmak'ın ve Meclis Başkanı A. Renda'nın girmemesi İnönü'nün cumhurbaşkanlığının önünü açtı. Başbakan olarak İnönü'nün önünü açan Bayar'ın başbakanlığı kısa sürdü ve Refik Saydam hükümeti öncesinde bir nevi geçiş hükümeti işlevi gördü. Bayar'ın tasfiyesinin ardından Bayar'ın tekrar siyaset sahnesine dönmesi öncelikle CHP içerisindeki Dörtlü Takrir ile oldu. İnönü'nün de oluruyla DP'nin kurulması ikilinin ilişkileri açısından yeni bir dönemin başlangıcını ifade etmekteydi. Uzun bir tek parti döneminin ardından çok partili hayata geçiş hiç de kolay olmadı; eski alışkanlıklar sürmekteydi. Bu noktada CHP ideolojik açıdan ve siyasal pozisyon olarak kendini yenilerken DP, TpCF veya SCF'nin durumuna düşmemek için azami derecede çaba göstermekteydi. İnönü de iki parti arasında denge kurmaya, çatışmayı minimize etmeye gayret etmekteydi. Nitekim 12 Temmuz Beyannamesi (1947) cumhurbaşkanının hakemlik çabasının –Atatürk'ün SCF deneyiminde İnönü ile Fethi Okyar arasında yaptığı gibi- bir ürünüydü. 1950 seçimlerinin ardından Bayar'ın cumhurbaşkanı olması, İnönü-Bayar ilişkilerinde yine yeni bir dönemi ifade etmekteydi. 1950'li yıllar Türkiye'de demokrasi kültürünün zayıflığı, seçim sistemi çerçevesinde uygulanan çoğunluk

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

sisteminin parlamentoda yarattığı dengesizlik ve diğer sorunlar nedeniyle siyasal çatışmaların tırmandığı yıllar oldu. DP ile başka CHP olmak üzere muhalefet partilerinin gerilimli ilişkisi, 27 Mayıs'ın nedenlerinden biri oldu. Ne yazık ki bu süreçte Bayar, Atatürk ve İnönü'nün sergilediği gibi bir hakemlik görevi sergileyemedi. Yargının siyasallaşmasının tipik örneklerinden biri olan Yassıda yargılamalarından sonra Bayar siyasi yasaklıydı. Bayar'ın siyasi yasaklarının kaldırılmasında İnönü'nün öncülük ettiğini söylemek gerekir. Muhtemelen bunun nedenlerinden biri de siyasi pratikti yani AP'yi zor durumda bırakma isteğiydi. Ancak ondan daha önemlisi ise muhaliflerle barışma ve onları siyasal yaşama ekleme isteğinin (Cebesoy, Bele, Karabekir, Orbay...) son halkası olarak da değerlendirilebileceği gerçeğidir. Nitekim iki yaşlı ve kıdemli siyaset ve devlet adamı ömürlerinin son günlerine barışarak girdiler.

Manisa İli Ekonomisinde Karşılaştırmalı Üstünlüklerin Analizi

Prof. Dr. Çiğdem ÜNAL

Ekonomik gelişmeler coğrafi unsurların etkileşimiyle birlikte ilerlemekte ve alansal farklılıkları ortaya çıkarmaktadır. Son yıllarda ekonomik etkinliklerin kentlerde nasıl bir düzen içinde toplandığı ve hangi sektörlerde yığılma gösterdiği dikkat çeken bir biçimde ele alınmaya başlanmıştır. Kentlerin güçlü ekonomik potansiyellerinin belirlenmesi; ulusal hatta küresel pazarlarda söz sahibi olmasını sağlamakta ve rekabet gücünü ortaya çıkarmaktadır. Bu araştırmada Manisa merkez ve ilçelerinin mekânsal karşılaştırmalı üstünlüğü ortaya konulmaya çalışılmıştır. Mevcut durum analizinde “sanayi işletmeleri”, “sanayi işgücü”, “işlenen tarım arazisi” yoğunluk analizleri yapılmıştır. Sanayi işletmeleri yoğunlaşma katsayısı analizinde; Manisa merkez ilçesinin 3.0 ile ilk sırada yer aldığı görülür. Hemen arkasından, 1.35 ile Akhisar ve 1.28 ile Turgutlu ilçeleri gelmektedir. Sanayi işgücü yoğunlaşma katsayısında yine Manisa Merkez İlçesi 2.0 ile en yüksek değere sahiptir. Soma 0,56 ile ikinci, Turgutlu 0,30 ile üçüncü sıradadır. İşlenen tarım alanlarındaki yoğunlaşma katsayısı en yüksek Akhisar ilçesindedir (0,190). Manisa Merkez (0,097) ikinci ve Saruhanlı ilçesi (0,090) ise üçüncü sırada yer alır. Manisa Merkez ilçesi “metal eşya”, Akhisar ve Turgutlu “gıda sanayi”, Demirci ilçesinin ise “dokuma sanayi” sektöründe yoğunlaşma gösterdikleri tespit edilmiştir.

Hellenistik Dönem Kraliyet Yazışmaları Işığında Sardeislilerin Seleukoslar ile İlişkileri

Prof. Dr. Hüseyin ÜRETEN

Bugün Manisa denildiğinde sadece biz Eskiçağ tarihçilerinin değil hemen herkesin aklına ilk olarak, Salihli ilçesinde bulunan Sardeis antik kenti gelir. İÖ 7. yüzyılın başlarında gelişmeye başlayan Lydia Devleti'ne başkentlik yapan bu antik kent ve yakın çevresi, bilindiği üzere, Prehistorik dönemlerden itibaren yerleşmelere sahne olmuştur. Antik Sardeis kenti, Hermos (Gediz) Ovası'na ve hemen önünde uzanan tarihi Kral Yolu'na egemen stratejik bir noktada kurulmuştur. Bunun sonucunda da İÖ 7. yüzyılın ortalarında, Sardeis tüm Eskiçağ dünyasının gıpta ile baktığı, zengin ve görkemli bir kent olmuştur. Ancak İÖ yaklaşık 547 yılında Akhamenid sülalesinden Persler tarafından bir satraplık merkezi haline getirilince, bu dönemde siyasi önemini korumuş olsa da kültürel önemini tamamen kaybetmiştir.

İÖ 334 yılında, Büyük İskender'in eline geçen Sardeis, bir eyalet başkenti, bir garnizon olarak kullanılmış. Onun ölümünden sonra generalleri arasında çekişme konusu olan kent, sırasıyla önce Antigonos'un, İÖ 301 yılındaki İpsos Savaşı'ndan sonra Lysimakhos'un, İÖ 281 tarihinde ise I. Seleukos'un yönetimini tanımıştır. Yaklaşık yüzyıl sonra İÖ 190 yılında, Sardeis, Seleukosların Romalılar ile Magnesia ad Spylum dolaylarında yaptığı savaşta galip gelen Romalılarca İÖ 188 yılında imzalanan Apameia Barışı hükümleri gereğince kendilerine yardım eden Pergamon kralı II. Eumenes'e bırakılmıştır. Pergamon Kralı III. Attalos'un ölümünden sonra da krallığın Roma'ya vasiyet edilmesi üzerine Sardeis tüm Lydia bölgesiyle birlikte Roma Cumhuriyeti'nin eline geçmiş ve yeni kurulan Provincia Asia'ya bağlanmıştır.

Görülüyor ki, antik yazarlar, yazıtlar, sikkeler, antik kenti görmüş gezginler ve uzun bir geçmişi olan kazılar sonucu, ilginçtir ki, Sardeis, Eskiçağ tarihi açısından hakkında bilgi sahibi olduğumuz az sayıdaki antik kentlerimizin başında gelmektedir. Bu cümleden olmak üzere, biz, bu çalışmamızda özellikle epigrafik kaynaklar ışığında Sardeislilerin Seleukos Devleti ile olan ilişkilerini değerlendirmeye çalışacağız. Bir başka deyişle, Sardeis'in Seleukos kralı III. Antiokhos Dönemi'nde (İÖ 222 – 187) kentsel gelişimini ve toplum idaresinde nasıl gerçek bir Hellen polisi karakteri kazandığını mevcut Hellenistik Dönem kraliyet yazışmaları ışığında elimizden geldiğince kanıtlamaya çalışacağız.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

1931-1934 Yılları Arasında Manisa Belediyesi Tarafından Yapılan İşler

Prof. Dr. İsmet ÜZEN
Dr. Öğr. Üyesi Recep BÜYÜKTOLU
Dr. Mehmet Şah ÖZCAN

1930'dan başlayarak Belediyeler 03.04.1930 tarih ve 1580 sayılı Belediye Kanunu ve 24.04.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanununa tabi olarak görev yapmıştır. Bu çalışmada, Manisa Belediyesinin belirtilen yıllar arasında teftiş ve denetim, bulaşıcı hastalıklara karşı mücadele, gazhane binasının yerleşim yeri dışına çıkarılması, Pazar meydanı, vatandaşa kömür temininde kolaylık sağlama, kapalı bir tahıl deposu inşası, öksüz ve kimsesiz yavrulara sütannesi temini, itfaiye teşkilatının düzenlenmesi, molozların nakli, mezbaha ve et nakil araçları temini, su işleri, yol ve köprü, kanalizasyon, bataklıkların kurutulması, spor alanları, öğrenci eğitimine yardım, sıhhi imdat merkezi, park, panayır, elektrik ve ekmek meselesi vs. ve 1930-1933 yıllarına ait Belediyenin gelir ve giderleri hakkında bilgi verilecektir. Çalışmada, ayrıca adı geçen yıllara ait Belediye Başkanı ve meclis üyelerinin fotoğraflarına da yer verilecektir.

Celal Bayar’ın Seçim Kampanyalarındaki Siyasal İletişim Stratejileri

Prof. Dr. Nuray YILMAZ SERT

Arş. Gör. Selime GÜMÜŞ

Siyasal iletişim en temelde, siyasi aktörler ve vatandaşlar arasındaki diyalog olarak tanımlanmaktadır. Siyasetçilerin politikaları konusunda seçmenleri ikna etmek ve istenilen yönde eyleme geçirmek için iletişim stratejilerine ihtiyaçları vardır. Genelde seçim sürecini kapsayan geniş bir zamana yayılmış ve yüksek bütçe gerektiren çeşitli etkinlikleri içermektedir. Bir siyasi iletişim stratejisi, bir adayın seçmenler ve potansiyel seçmenlerle nasıl iletişim kuracağına ilişkin planlı ve sistematik çalışmalardan oluşmaktadır. Siyasal iletişim stratejileri özellikle seçim kampanyaları için çok önemli bir araçtır. Özellikle seçim dönemlerinde siyasetçilerin seçmen kitlelerini etkileyebilmek için kullandığı siyasi mesajlar, seçmenler üzerinde mümkün olan en büyük etkiyi yaratmak amacıyla stratejik olarak seçilmektedir. Siyasi mesajlar politikalar konusunda bilgi sağlamakla birlikte aynı zamanda oy verme davranışları konusunda da kamuoyunu yönlendirmektedir. Türkiye’de siyasal iletişimin tarihsel süreci Avrupa ve Amerika’yla aynı paralelde gelişmemiştir. 1923-1946 arasındaki tek parti dönemi bir siyasal iletişim çalışmasını gerekli kılmamıştır. Bu çalışmanın amacı, çok partili sisteme geçişle birlikte Celal Bayar’ın 1946, 1950 ve 1954 yılları seçim kampanyalarında kullandığı siyasal iletişim stratejilerini ortaya koymaktır. Örneklem olarak belirlenen yıllara ilişkin söylev ve demeçleri, karşılaştırmalı söylem analizi yöntemiyle incelenecek ve elde edilen bulgular alanyazınla ilişkilendirilerek sunulacaktır.

Azerbaycan ve Manisa Yöresine Ait Masalların Ortak Özellikleri

Doç. Dr. Aytac ABBASOVA

Masallar, hikayeler Türk halklarının zengin ve çeşitli halk sanatlarından biridir. Halk sanatının bu fantastik keşif türü altında Türk halkının tarihi geçmişi, halkla ilişkileri, inançları ve eylemleri hayat buluyor.

Masallar, onları yaratan insan toplumu kadar eskidir. Bir halk sanatı biçimi olarak uzun zamandan beri bilgi ve sanatsal heyecan kaynağı olmuşlardır.

Araştırmanın amacı, Azerbaycan ile Manisa arasındaki ortak noktaları ve benzer örnekler üzerinden analiz ederek tespit etmektir. Böylece her yerin halk kültürü o yerin özelliklerini korur. Ancak uzak mesafelerdeki farklı yerlerin örnekleri arasında konunun sağduyusunu ve yakınlığını görebiliyoruz.

Her iki Türk halklarının masallarında mekan, zaman, varlıklar, konular ve masal formülleri benzerdir.

Hemen hemen tüm masalarda iyi ve kötü vardır. Masallar hayal gücünü uyandırır ve geliştirir, küçük adama iyiyi kötüden ayırt etmeyi, düşünmeyi, hissetmeyi ve empati kurmayı öğreterek onu yavaş yavaş girmeye hazırlar.

Araştırma sonucunda Azerbaycan ve Manisa kıssaları ortak noktalar göstermekle birlikte farklı yerlere ait olmalarına rağmen genel Türk halk kültürünün birer parçasıdır ve aynı kökten gelmektedirler. Tüm Türk halklarının ortak düşünce, deneyim ve yaşam tarzlarının bir ürünü olan Türk halk kültürü, bugün Türk birliğimizin ispatını tasdik etmektedir.

XVI. Yüzyılda Akhisar Kazasında Zirai Üretim

Doç. Dr. Kadir ADAMAZ

Eski çağlardan günümüze çeşitli medeniyetlere ev sahipliği yapmış olan Akhisar ve çevresi zirai üretim bakımından verimli topraklara sahiptir. Bu özelliğiyle bölgede geçmişten günümüze tarımsal faaliyetlerin yürütüldüğü ve zirai üretimin bölge ekonomisinin temelini oluşturduğu anlaşılmaktadır. XVI. yüzyılda Osmanlı Devleti'nin taşra teşkilatı içinde Saruhan Sancağının bir kazası olan Akhisar'da hububat üretiminin önemli bir yer tuttuğu, tarım alanlarının büyük kısmının, hububat ziraatına ayrıldığı görülmektedir. Nitekim buğday, arpa, yulaf, burçak gibi hububat ürünlerinin üretim miktarı bakımından ön sıralarda yer bulduğu, bunları nohut, mercimek gibi baklagillerin takip ettiği anlaşılmaktadır. Bölgede çeltik üretiminin de geliştiği, üzüm üretiminin bol olduğu, bağcılığın da önemli ölçüde ilerleme kaydettiği görülür ki bağcılığın kazanın hemen tüm köylerine yayıldığı belirlenmektedir. Ayrıca bostan üretimi yanında, armut, incir, badem gibi çeşitli meyvelerin de yetiştirildiği ve ekonomik yapı içinde yer bulduğu arşiv vesikalarından tespit edilmektedir. Sanayi bitkileri içinde pamuk üretimin yoğun olduğu, az miktarda boyalık bitkisinin yetiştirildiği ancak keten, kendir gibi ürünlerin vergiye konu olmadığı belirlenmektedir. Ceviz, kiraz, kestane gibi bazı ürünlerin ise kazada ticari olarak üretiminin bulunmadığı anlaşılmaktadır. Yüzyılın ilk ve ikinci yarısında kazadaki üretim miktarlarında farklılıklar görülmektedir. Genel olarak bakıldığında üretim miktarlarında artış göze çarparken pamuk gibi bazı ürünlerin toplam hâsılnda gerileme bulunduğu gözden kaçmamaktadır. Yetiştirilen hububat gibi ürünlerin öğütülmesinde kullanılmak üzere ihtiyaç duyulan su değirmenlerinin bölgede inşa edildiği ve faaliyetlerini XVI. yüzyıl boyunca sürdürdüğü tespit edilmektedir. Çalışmada Saruhan Sancağının 165 ve 115 numaralı Mufassal Tahrir defterleri esas alınmış Akhisar kazasının zirai yapısı, üretim miktar ve çeşitliliğinin yanında zirai üretimin kaza genel ekonomisi içindeki yerinin ortaya konulması amaçlanmıştır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Celal Bayar'ın 1952 Yunanistan Ziyareti ve Gümülcine Celal Bayar Lisesi

Doç. Dr. Melih AKDENİZ

Celal Bayar'ın 27 Kasım-2 Aralık 1952 tarihleri arasındaki Yunanistan ziyareti, iki ülke arasındaki ilişkiler açısından oldukça önemli bir adım olmuştur.

Bu ziyaret gerek Türk gerekse Yunan kamuoyu tarafından ilgiyle takip edilmiş ve iki ülke basınında önemli bir yer bulmuştur.

Diğer yandan Celal Bayar'ın Yunanistan ziyareti, bu ülkede azınlık statüsünde yaşayan Batı Trakya Türkleri tarafından daha farklı duygularla takip edilmiştir. Zira Cumhurbaşkanı Bayar bu gezisinde, azınlık nüfusun yoğun olarak yaşadığı İskeçe ve Gümülcine şehirlerini de ziyaret etmiş, Gümülcine'de Batı Trakya Türklerinin ilk lisesi olan ve adını Türk Cumhurbaşkanı'ndan alan "*Celal Bayar Lisesi*"ni hizmete açmıştır.

Çalışmamız; Celal Bayar'ın 1952'deki Yunanistan ziyaretinin iki ülke kamuoyu tarafından nasıl karşılandığını hem Türk hem Yunan basınından örneklerle aktarmaya ve Batı Trakya Türk Azınlığının ilk lisesi olan "*Celal Bayar Lisesi*"nin hizmete giriş sürecini açıklamaya odaklanmaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

**Belgeler Işığında Manisa Mevlevihanesi Şeyhleri ve Manisa Mevlevihanesinin Şehrin
Sosyo-kültürel ve Dinî Hayatına Etkileri**

Doç. Dr. Hasan AKYOL
Öğr. Gör. Arkın ONGAN
Uzm. Selman ÇETİN

Manisa’da Saruhanoğulları döneminden kalan yapılardan biri de İshakiye Zaviyesi adıyla da bilinen Manisa Mevlevihanesi’dir. Evliya Çelebi’nin naklettiği kitabeğe göre 1368 yılında inşa edilmiştir. 1870’li yıllara kadar Mevlevihane olarak hizmet veren Yukarı Tabakhane mahallesinde yer alan Manisa Mevlevihanesi, zikredilen yıllarda terk edilmiş ve merkezde Adakale mahallesi, Ali Bey Camii avlusuna bitişik ve Demirtaş, Dönertaş ile Çırpıcı sokakları arasındaki arsa üzerine *yeni, ikinci* bir Mevlevihâne inşa edilmiştir. Yapılan ikinci Mevlevihane 1990’larda yıkılarak park haline getirilmiştir. Mevlevihanenin şeyhleri ve mevlevihanein Manisa şehrinin sosyo-kültürel ve dinî hayatına etkileri kaynaklar ışığında ortaya konulmaya çalışılacaktır. Çalışmamızda hem birinci hem de ikinci Mevlevihane’de görev yapan Mevlevi şeyhlerinin belgelere yansıyan yönleri ortaya konulacaktır. Çalışmamızda Devlet Arşivleri, Vakıflar Arşivi ve Konya Mevlâna Müzesi Arşivlerinde bulunan belgeler kullanılacaktır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Celal Bayar'ın Başbakanlık Dönemi (1937-1939)

Doç. Dr. Beral ALACI

Mahmut Celal Bayar, 1883 yılında Bursa'nın Gemlik ilçesine bağlı Umurbey köyünde dünyaya gelmiştir. Milli Mücadele günlerinde Galip Hoca namıyla gösterdiği büyük çaba ve sonrasında mebusluk günlerindeki çalışmaları sayesinde kısa sürede öne çıkan isimlerden biri olmuştur. Henüz savaş devam ederken İktisat Vekilliği'ne getirilen Mahmut Celal Bey, Lozan Barış Konferansı'na giden heyette de yer almıştır. 1923 sonrası İzmir Milletvekili olarak yer aldığı Meclis'te İmar ve İskan Bakanlığı yapmış, 1924 sonrasında İş Bankası'nın kuruluşunda görev almıştır. 1932 yılına kadar İş Bankası Umum Müdürlüğü görevini yapan Celal Bey, 1932-1937 yılları arasında ikinci kez İktisat Vekilliği görevine gelir. Genç Cumhuriyet'in takdir gören, iktisatçı kimliği ile öne çıkan isimlerinden biri olan Celal Bey, 1937 yılında Başbakanlık görevine gelir ve 1939 yılına kadar bu görevi sürdürür. Celal Bayar 1946 sonrasında önce muhalif kimliği ile; 1950 sonrasında ise Cumhurbaşkanı olarak Türk siyasi tarihindeki yerini perçinlemiştir.

Ömrü boyunca pek çok sıfatı başarı ile taşıyan Celal Bayar, Atatürk döneminin son başbakanı unvanını da almıştır. Başbakanlık görevine getirilişi, bu dönemdeki icraatları ve görevi sürecindeki iç-dış siyasette izlediği tutum pek çok çalışmaya spesifik başlıklar halinde konu olmuştur. Bu çalışma ile Celal Bayar'ın siyaset ile yoğurulmuş uzun ömrünün iki yıllık dönemini kapsayan Başbakanlık günleri bir bütün halinde ele alınacaktır. Arşiv belgeleri, gazeteler ve araştırma eserler ışığında ele alınacak olan konu ile dönemin politik hayatına Celal Bayar'ın Başbakanlığı üzerinden ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Yunt Dağı'nda Bir Yayla Yerleşmesi: Karaalan

Doç. Dr. Ferhat ARSLAN
Dr. Öğr. Üyesi Cengiz GÜRBIYIK
Arş. Gör. Burak OĞLAKÇI

Yayla yerleşmeleri, hayvancılıkla uğraşan ve göçebe bir yaşam tarzını benimseyen toplulukların hayvanlarını yazın sıcağından korumak ve otlatmak amacıyla yapmış oldukları yaylacılık faaliyetleri sonucu ortaya çıkmıştır. Çoğunlukla dağların yüksek kesimlerinde bulunan yayla alanları, hayvan otlatılmasının yanında tarım yapılan ve farklı ekonomik faaliyetlerin de yapıldığı yerlerdir. Yaylalar köyden ayrı olmakla birlikte sosyoekonomik açıdan köye bağlı alanlardır. Geçici kır yerleşmesi sınıfındaki yayla yerleşmeleri ise, hayvancılıkla uğraşan kır halkının geçici olarak yerleştikleri ve son yıllarda şehrin sıcağından ve gürültüsünden kaçmak isteyen kentli insanının yazın yerleştiği sayfiye yerleri özelliğindedir. Çalışmaya konu olan Yunt Dağı, İzmir ve Manisa il sınırlarında uzanan bir dağ kütesidir. Üzerinde onlarca kırsal mahallenin bulunduğu Yunt Dağı, geleneksel kara sığır yetiştiriciliği ile küçükbaş hayvancılık ile geçimini sağlayan yörük köylerinin yerleştiği bir alandır. Yunt Dağı'nın tek yayla yerleşmesi niteliğindeki Karaalan, İzmir'in Kınık ilçesine bağlı Karadere Mahallesi içerisinde İzmir – Manisa il sınırınının Yunt Dağı'ndan geçen kesiminde bulunur. Karaalan, bağlı bulunduğu Karadere mahallesinde yaşayanların ihtiyaçlarını Manisa'dan karşılaması ve yazın burayı sayfiye yeri olarak kullanan kişilerin bir kısmının kışın Manisa'da yaşıyor olması nedeniyle Manisa şehrinin etki alanında yer alır. Bu çalışma, Yunt Dağı üzerindeki tek yayla yerleşmesi özelliğindeki Karaalan mahallesini, sosyoekonomik ve sosyokültürel açılardan ele almayı amaçlamıştır. Çalışmada alan araştırması metodu kullanılmış ve söz konusu sahada 2019 – 2022 yılları arasında muhtelif dönemlerde incelemelerde bulunulmuştur. Çalışma sonunda Karaalan mahallesinin yerleşim özellikleri, yapı nitelikleri, ekonomik faaliyetler ile sosyokültürel özellikleri ile ilgili mevcut durum ortaya konulmuştur.

Yunt Dağı'nda Kırsal Peyzajın Değişimi

Doç. Dr. Ferhat ARSLAN

Dr. Öğr. Üyesi Cengiz GÜRBIYIK

Arş. Gör. Yasin Furkan ŞENLİK

Fransızca bir kelime olan “peysage” kelimesinden gelen Peyzaj kavramı genel olarak manzara, görünüm anlamına gelir. İngilizce karşılığı “landscape” olan peyzaj kavramı ile kastedilen ufka bakıldığında görüş çerçevesi içerisindeki tüm doğal ve kültürel unsurların bir arada sunulduğu tablodur. Buradaki doğal unsurlar, oluşumunda insanın etkisinin olmadığı ve doğada kendiliğinden var olan peyzaj öğeleri iken; kültürel unsurlar ise, insan etkisi ile oluşmuş tüm beşeri öğeleri ifade eder. Çalışmanın ana başlığını oluşturan kırsal peyzaj kavramı, kültürel peyzaj içerisinde yer alır ve insanın doğal çevre içinde kentsel amaçlar dışındaki faaliyetlerinin ortaya çıkardığı çevresel görünümdür. Tarla alanları, meyvecilik, sebzeçilik ve zeytinlikler, hayvancılık işletmeleri, çiçekçilik işletmeleri, sulama tesisleri vb. kırsal yaşam ile ilgili peyzajlardır. Kırsal peyzajda asıl olan doğanın bir parçası olan insanın doğasına ve karakterine uygun yaşam koşullarının diğer canlılarla uyum içinde sürdürülmesidir. Ancak son yıllarda kentlerden kırlara göç ve kentsel alanların kırsal alanlara doğru yayılması neticesinde kırsal alanlarda değişimler, bozulmalar ya da tahribatlar söz konusudur. Bu süreçlerin bir neticesi olarak kırsal alanlar geleneksel peyzaj görünümünü kaybetmektedir. Bu çalışma İzmir ve Manisa il sınırları içerisinde yer alan ve içerisinde onlarca kırsal yerleşmenin bulunduğu bir kütle durumundaki Yunt Dağı'nın kırsal peyzaj değişimini belirlemeyi amaçlamaktadır. Kırsal peyzajdaki değişimleri yerinde gözlemlemek adına saha çalışması temel araştırma yöntemi olarak tercih edilmiştir. Bu kapsamda Yunt Dağı kütlesi üzerinde bulunan ve Manisa il sınırları içerisinde yer alan Gülbahçe, Ortaköy, Osmanlar, Üçpınar, Çamköy, Çamlıca, Avdal, Büyüksümbüller, Küçüksümbüller, Pelitalan ve Recepli kırsal yerleşmelerinde arazi incelemesi yapılmıştır. Çalışma sonunda kentlerden kırsala göç, kentsel alanların kırsal alanlara doğru genişlemesi ve teknolojik gelişmeler nedeni ile Yunt Dağı'nda genel anlamda bir kırsal peyzaj değişikliği olduğu gözlenmiştir. Çalışma ile söz konusu kırsal peyzaj değişikliğinin Yunt Dağı'nın kendine has geleneksel peyzaj özelliklerinde bozulmaya neden olduğu sonucuna varılmıştır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Birinci Dünya Savaşı Yıllarında Manisa’da İngiliz Esirler

Doç. Dr. Zafer ATAR

Sait ARAS

Birinci Dünya Savaşı’nın başladığı 1914 yılında Osmanlı Devleti ile İngiltere’nin birbirlerine savaş ilan etmelerinin ardından, Osmanlı Devleti İzmir Körfezinde bulunan İngilizlere ait “City of Khios” ve “Assiout” isimli iki ticaret gemisine el koymuş ve bu gemileri İzmir körfezinin girişini kapatmak amacıyla batırmıştır. Gemi mürettebatını ise esir olarak Manisa’ya göndermiştir. Bu çalışmada Manisa’ya gönderilen 75 kişiden oluşan gemi mürettebatı İngiliz esirlerin, içindeki buldukları şartlar, sıhhi, sosyal ve ekonomik durumları, dönemin basını, arşiv belgeleri, esir mektupları ve raporlar çerçevesinde ele alınacaktır.

Türk Dili ve Edebiyatı Kapsamında Manisa'yı Konu Alan Yüksek Lisans ve Doktora Tezleri (1982-2022) Üzerine Bir Değerlendirme

Doç. Dr. Sagıp ATLI

2022 yılı Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'nin kurumsallaşarak birleşik bir yapıya dönüşmesinin kırk ve Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nin kuruluşunun otuzuncu senesidir. Bu ortak noktadan hareketle bildiride Yükseköğretim Kurulu (YÖK)'na bağlı üniversitelerin Türk Dili ve Edebiyatı, Halk Bilimi, Çağdaş Türk Lehçe ve Edebiyatları gibi bölümlerinin yanında Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü gibi enstitülerin lisansüstü programları kapsamındaki ilgili ana bilim dallarında Manisa'yı konu alan yüksek lisans ve doktora tezlerinin ayrıntılı bir değerlendirilmesi yapılacaktır. Ayrıca bu tezler içerisinde de Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nin katkısı üzerinde durulacaktır. Çalışmanın başında konuyla ilgili giriş yapıldıktan sonra YÖK Ulusal Tez Merkezi'nin taranması sonucunda tespit edilen Manisa'yı konu alan lisansüstü çalışmalar yüksek lisans ve doktora tezleri olarak iki ana başlıkta tasnif edilecektir. Ardından tezlerin; üniversitelere, alanlara, konulara ve bölgelere göre dağılımı üzerinde durulacaktır. Lisansüstü tezlerin konu seçimindeki etkenlerle bu çalışmaların kitaplaştırılması hususunda mevcut çalışmalardan hareketle bir değerlendirme yapılacaktır. Bu çalışmayla kırk yıllık bir zaman diliminde Türkiye'deki üniversitelerde belirtilen alanlarda Manisa'yla ilgili hazırlanan lisansüstü tezlerin yukarıda verilen başlıklara göre ayrıntılı bir analizi ve Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nin lisansüstü tezlere katkısı üzerinde bir durum tespiti yapılmış olacaktır.

**Akhisarlı Musacalızade Mehmed Said'in 1897 Osmanlı-Yunan Harbine Dair Biri
Nef'î'ye Tahmis İki Şiiri**

Doç. Dr. İsmail AVCI

Bu çalışmada Musacalızade Mehmed Said'in 1897 Osmanlı-Yunan Harbi için kaleme aldığı iki şiiri üzerinde durulmuştur. Hayatı hakkında fazla bilgi sahibi olunamayan Musacalızade Mehmed Said, Akhisar'da doğup büyümüş ve hayatını burada geçirip 1320/1902 yılında vefat etmiş âlim şairlerden biridir. Müellif basılmamış olanlarla birlikte 10'dan fazla esere sahiptir. Musacalızade, kaleme aldığı şiirlerinden ilkinde, Nef'î'nin "Âferîn ey rûzgâruñ şeh-süvâr-ı safderi / Arşa as şimden girü tîg-ı Süreyyâ cevheri" beytiyle başlayan 64 beyitlik kasidesini, Osmanlı'nın son zaferi olarak bilinen 1897 Osmanlı-Yunan Harbi için 36 bentle tahmis etmiş ve buna harbin tarihini (1314/1897) veren bir bent daha ilave etmiştir. İkinci şiir ise yine bu zaferi konu alan 16 beyitlik bir tarih kıtasıdır. Bu iki şiirden anlaşıldığına göre müellif bu savaş sonunda elde edilen zaferi kutlamak için Nef'î'nin şiirini tahmis etmiş ve zafere tarih düşüren şairlerden biri olmuştur. Burada Nef'î'nin kasidesi ve Musacalızade Mehmed Said'in oldukça uzun olan tahmisi ile tarih kıtası söz konusu savaş ve zafer çerçevesinde ele alınmıştır. Çalışmanın tahmis literatürüne ve 1897 Osmanlı-Yunan Harbi neticesinde elde edilen zafere dair edebî birikime katkı yapması beklenmektedir.

**Manisa'daki sığır işletmelerinde Dermatofitozis etkenlerinin izolasyon ve
identifikasyonu**

Doç. Dr. Meriç Lütfi AVSEVER

Prof. Dr. Süleyha HİLMİOĞLU POLAT

Dr. Muhammet Alper ÖZARSLAN

Prof. Dr. Mustafa MİDİLLİ

Sığırlarda dermatofitozise neden olan mantarlar üç genusa ayrılırlar. Bunlar: Trichophyton, Microsporum ve Epidermotiphon' dur. Trichophyton'lar içinde 27, Microsporum'lar içinde 12, Epidermotiphon içinde ise 1 patojen tür vardır. Bununla birlikte sığır dermatofitozisinin en önemli nedeni Trichophytie'lerdir. Trichophytie hastalığı kıl dökülmesi, deride kepeklenme ve kabuklanma ile karakterize, ekonomik kayıplara yol açan, buzağı ve genç sığırlarda daha çok rastlanan, enzootik, zoonoz bir hastalıktır.

Hastalık etkenleri yıllarca ahırlarda ve malzemelerde aktif olarak kalabilirler. Genç hayvanlar ve dişiler hastalığa daha sık yakalanır. A vitamini, çinko gibi eksiklikler hastalığa zemin hazırlar. Hastalığın çıkışında mevsimler de önemli rol oynar. Nemli ve ılık geçen ilkbahar ayları hastalığın en sık görüldüğü zamanlardır.

Bu çalışmanın amacı Manisa'da sığırlarda hastalık oluşturan dermatofit türlerini belirlemek, olası yeni türlerin ilk bildirimini yapmak, anamnez-gözlem bilgileri ile hastalığın etiyolojisini araştırmak, ülkemizde veteriner mikoloji alanındaki sınırlı miktardaki veriye katkı sağlamak ve fungal zoonozlar konusunda bulgu sağlayarak insan sağlığına faydalı olmaktır. Sığırlardaki dermatofitozis ile ilgili ülkemizde az sayıda veri olmakla birlikte Manisa ve çevresinde yapılmış benzer bir çalışmaya ait literatür bilgisine rastlanamamıştır.

Çalışma 2021/089 nolu Bilimsel Araştırma Projesi şeklinde Şubat 2022'den itibaren devam etmektedir. İlk veriler tam metinde paylaşılacaktır.

Manisa'daki Köy Tavuklarında Kanatlı Tipi Mikobakteriyoz Etkenlerinin İzolasyonu ve Genotiplendirilmesi

Doç. Dr. Meriç Lütfi AVSEVER
Prof. Dr. Süheyla SÜRÜCÜOĞLU
Dr. Serkan ERDOĞAN
Prof. Dr. Tuğba Damla ERTAŞ

Kanatlı tipi mikobakteriyoz etkenleri içerisinde en önemlileri *Mycobacterium avium* ve *Mycobacterium genavense*'dir. Evcil kanatlılardan en fazla tavuklarda bildirilen bu hastalık; kronik ve bulaşıcıdır. Hastalık etkenleri kanatlı hayvanlar arasında solunum ve sindirim yolu ile bulaşırken; insanlara bulaşma temas, kirli sular ve yumurta aracılığıyla olur. Alınan önlemler sonrasında bu hastalık entegre tavuk işletmelerden büyük ölçüde eradike edilmiştir. Ancak hastalığa köylerdeki aile işletmelerinde sıkça rastlanmaktadır. Projenin çıkış nedeni ülkemizde son yıllarda köy tavuğu ve ürünlerine talebin hızla artması ve bu yönde oluşan sağlık riskleridir. Kanatlı mikobakteriyozu etkenleri tavuklarda ölüme neden olurken; hasta hayvanlar ve yumurtalarıyla temas ve tavuk dışkılarının su ve toprağı kirletmesi ile özellikle immun sistemi zayıf insanlarda hastalık oluşturabilir. Diğer taraftan bu etkenlerin insanlarda yol açtığı akciğer enfeksiyonunun radyolojik belirtileri Covid-19 pnömonisinde izlenen belirtiler ile benzerdir ve başta *M. avium* olmak üzere kanatlı mikobakteriyozu etkenleri Covid-19 ile enfekte KOAH' lı hastalarda fırsatçı patojen rolü ile tabloyu ağırlaştırabilmektedir. Bu durum kanatlı-insan bulaşmalarını pandemi döneminde daha önemli kılmaktadır.

Bu çalışmanın amacı Manisa ilindeki köy tavuklarında kanatlı tüberkülozunun varlığını araştırmak, etken olan mikobakteri türlerini belirleyerek literatüre katkı sağlamak, ülkemizde köy tavuğu ve ürünlerine hızla artan talebe karşılık oluşan sağlık risklerine dikkat çekmektir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Celal Bayar ve İttihat ve Terakki

Doç. Dr. Nejdet BİLGİ

Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü ve ilk sivil Cumhurbaşkanı Mahmut Celal Bayar, uzun hayatı boyunca hep gündemde kalabilmiş bir siyaset ve devlet adamıdır. 1883-1986 yılları arasında yaşayan Bayar, gençlik yıllarından itibaren hep siyasetle ilgili olmuştur. Siyasetle yollarının kesişmesi 1907 yılında dayısı Mustafa Şevket'in yönlendirmesiyle başlar. Bu tarihlerde yeniden örgütlenen gizli İttihat ve Terakki Cemiyeti'ne girer. Meşrutiyet'in 1908'de yeniden ilanı sonrasında parti haline dönüşen İttihat ve Terakki'nin Bursa şubesinin başına geçirilir. Bir süre sonra İzmir şubesi başkanlığına getirilir. Dönemin Aydın valisi Rahmi Bey'le birlikte İzmir'de İttihat ve Terakki'nin güçlü kişilikleri olarak dikkati çeker. Birlikte Halka Doğru Cemiyeti'ni kurarlar ve aynı adla bir dergi çıkarırlar. Celal Bayar İzmir'in işgalinden sonra Kuva-yı Milliye'ye katılır. İzmir, Aydın ve Manisa çevrelerinde etkili çalışmalarda bulunur. 1920 yılı başlarında toplanan son Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nda ve ilk TBMM'de Saruhan mebusu olarak bulunur. Cumhuriyet döneminde bakanlık, başbakanlık ve Cumhurbaşkanlığı görevlerini üstlenir.

Bu bildiriye kaynakların el verdiği ölçüde Celal Bayar'ın İttihat ve Terakki ile ilişkisine değinilecektir. Öncelikle kendi yazdıkları, hatıralar ve sınırlı arşiv vesikalarından yararlanılacaktır. Ayrıca araştırma eserlerdeki bilgi ve yorumlar da dikkate alınacaktır.

Kültürel ve Tarihsel Boyutlarıyla Manisa’da Sinema, Sinemada Manisa

Doç. Dr. Ali Emre BİLİS

Doç. Dr. Pınar ÖZGÖKBEL BİLİS

Manisa görkemli tarihi, doğal güzellikleri, mitolojik anlatıları, tarımı, büyük sanayi bölgesi ve gittikçe modernleşen çehresi itibarıyla ülkemizin en önemli şehirlerinden biridir. Bununla birlikte Manisa’nın güçlü bir kültürel geleneği de bulunmaktadır. Manisa’nın kültürel yönü akademik açıdan birçok kez ele alınmış olsa da şehrin ve halkın sinemayla olan ilişkisi bu konuda yeterince tartışılmadığı tespit edilmektedir. Bu çalışmanın amacı, Manisa’nın sinema sanatı ile olan ilişkisinin kültürel ve tarihsel boyutlarını inceleyerek ortaya koymaktır. Manisa, 1970 yılı verilerine göre 71 sinema salonuyla ülkede 7. Sırada yer alırken 1980 yılında 25 sinema salonuyla 4. durumdadır. Manisa’daki sinema seyircisi sayıları da yine ülke genelinde ilk onda yer almaktadır. Bu veriler Manisa halkının sinemaya olan ilgisini göstermektedir. Sinemaya olan bu ilgi zamanın şartlarına göre olumsuz yönde değişmiş ancak varlığını sürdürmüştür. Bununla birlikte Manisa’nın sinematik bir mekân olarak görüldüğü, film öykülerinin geçtiği bir coğrafi yer olarak öne çıktığı film sayısı son derece azdır. Bu bağlamda çalışmada Manisa’daki sinema salonlarının mekânsal değişimleri betimsel olarak incelenmekte ve Manisa’da çekilen “Manisa Tarzanı”, “Muallim” ve “Bir Damla Aşk” filmleri kent-sinema ekseninde analiz edilerek sinemanın toplumsal hafızayı ve tarihini nasıl yaşattığı ve yansıttığı irdelenmektedir.

Milli Mücadele Döneminde Mahmut Celâl (Bayar) Bey'in Manisa'daki Faaliyetleri

Doç. Dr. Gültekin K. BİRLİK

İttihat ve Terakki Fırkasının İzmir Katib-i Mesulü olan Mahmut Celâl Bey, silahlı direnişin yapılamayacağını görmesi ve tutuklanacağını öğrenmesi üzerine, Gökçen Efe ile birlikte, Galip Hoca adıyla direnişe başlamak üzere Mart 1919'da İzmir'den ayrılmıştır. Demirci Mehmet Efe'nin müşaviri olarak, efeler arasındaki anlaşmazlıkların çözümlenmesinde ve Yunanlılara karşı silahlı direnişin başlamasında önemli bir rol oynamıştır. Ancak, Ağustos 1919'da bölgeye gelen Jandarma Umum (Genel) Komutanı Ali Kemal Paşa'nın çalışmaları sonucunda, Aydın Kuvâ-yi Milliyesi etkisizleştirilmiş ve Galip Hoca buradan ayrılmak zorunda kalmıştır.

26 Temmuz 1919 tarihinde toplanan 2'nci Balıkesir Kongresinde, Akhisar, Soma ve Ayvalık cephelerinde Menzil Müfettişliği Teşkilatlarının kurulması kararlaştırılmıştı. 3'ncü Balıkesir Kongresinin 19 Eylül 1919'daki oturumunda Akhisar Milli Alay Komutanlığına Mahmut Celâl Bey seçilmiştir. Bu görevinde, geçici Galip Hoca adını almayı gerekli kılan koşullar ortadan kalktığı için, gerçek hüviyetiyle çalışmıştır. Mahmut Celâl Bey Akhisar'da, idareciler arasında çıkan ihtilaflar yüzünden cephenin kötü olan durumunu düzelterek ve cephedekiler ile milli heyet arasındaki anlaşmazlıkları gidererek çalışmalarına başlamıştır.

Gönüllü erlerden oluşan Alaydaki askerlerin ihtiyaçları ve iaşeleri Akhisar'da bulunan milli heyet tarafından karşılanmış, daimi gönüllü erlere on beş lira aylık ücret ödenmiştir. 1200 kişiye ulaşan Alayın her taburu karşısındaki düşman ile meşgul olurken, Tatarlı'daki Milli Tabura baskınlar yaparak düşmanı yıpratmak görevi verilmiş, bu şekilde Yunan keşif kolları pusuya düşürülerek zayıflatılmıştır.

Aday olmadığı halde, Meclisi Mebusan seçimlerinde Saruhan mebusluğuna seçilmesi üzerine Aralık 1919'da Akhisar'dan ayrılarak İstanbul'da Meclise katılmıştır. Mecliste, özellikle Yunan işgali nedeniyle yaşanan mezalimi dile getirmiştir. İstanbul'un işgali sonrasında Mart 1920'de ayrılarak, TBMM'ne Saruhan mebusu olarak katılmış, İktisat Vekilliği ve Hariciye Vekâleti Vekilliği görevlerinde bulunmuştur.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Manisa’da Bioonitör Bitki: *Anemone coronaria L.*

Doç. Dr. Feyza CANDAN

Dr. Öğr. Üyesi Fatma KOÇBAŞ

Bu araştırmada, *Anemone coronaria* türünün 3 varyetesinde (var.*alba*, var. *cyanea*, var. *coccinea*) filizlenme (Mart) ile çiçeklenme (Nisan) aylarında ve yetiştiği topraklarda atomik absorpsiyon spektrometresi ile Cu, Cd, Pb, Zn ağır metallerinin birikimi karşılaştırmalı olarak belirlenmiştir. Sonuç olarak, bu türün Manisa’da bahar dönemi toprak kirliliğinin belirlenmesi açısından ve bitki çok yıllık olduğu için, sonraki yıllarda karşılaştırma amaçlı kullanılması açısından Manisa ili için biomonitör tabanlı kullanılabilir çok önemli bir bitki olduğu ortaya çıkarılmıştır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Fevzi Lütfü Karaosmanoğlu'nun Edebî Tenkitleri

Doç. Dr. Sabahattin ÇAĞIN

Fevzi Lütfü Karaosmanoğlu 13 Haziran 1900 tarihinde Manisa'da doğmuştur. Babası, Manisa müftüsü Hafız Mehmet Emin Efendi'nin oğlu Lütfullah Efendidir. Fevzi Lütfü ilk ve orta öğrenimini Manisa ve İzmir'de tamamladıktan sonra 1918 yılında Halkalı Yüksek Ziraat Mektebine girdi. Bu öğrenimi sırasında Yahya Kemal ve Ahmet Haşim'in öncülük ederek çıkardıkları *Dergâh* dergisinde yazmaya başladı. Fevzi Lütfü sonraki yıllarda yazı hayatını *Yarın*, *Yeni Mecmua*, *Resimli Gazete* ve *Son Telgraf* adlı dergi ve gazetelerde sürdürdü. Yazarın yazı yazdığı son gazetenin dışında yer alan süreli yayınlarda deneme, hikâye ve edebî tenkit yazıları yazdığı görülmektedir.

Bu bildirimizde Fevzi Lütfü Karaosmanoğlu'nun edebî tenkitleri incelenecektir. Onun edebî tenkitlerini teorik tenkitler ve pratik tenkitler şeklinde sınıflandırmak mümkündür. Özellikle ikinci grubu oluşturan polemik yazılarında yazarın oldukça keskin bir dilinin olduğu görülmektedir. Bu açıdan bu polemik yazıları sonraki yıllarda edebiyatı bırakıp siyasete atılan Fevzi Lütfü'yi haber veren yazılar olarak düşünülebilir.

Muhalefet Lideri Olarak Celal Bayar'ın Söylem ve Eylemleri (1945-1950)

Doç. Dr. Fevzi ÇAKMAK

Cumhurbaşkanı Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün vefatı sonrası Başbakanlık görevine bir süre daha devam eden Celal Bayar, 25 Ocak 1939 tarihinde Cumhurbaşkanı İsmet İnönü'ye istifasını sunarak, yıllardır aktif olarak sürdürdüğü siyasi hayatına ara vermiş; 1945 yılına kadar sürecek olan bir çekilme dönemine girmişti. Bayar, 1939 ve 1943 seçimleri sonrası TBMM'de İzmir Milletvekili olarak yer almıştı. İkinci Dünya Savaşı yılları boyunca aktif siyasetten uzak duran Bayar, 1943 yılı ile birlikte Milli Şef İsmet İnönü'nün yönetimine karşı Meclis içinde muhalif tavrını belli etmiş; 1944 yılı içinde Şükrü Saraçoğlu Hükümeti bütçesine yönelik Meclis'te muhalif oy veren tek kişi olmuştu. Bu tavır uzun tek parti iktidarı boyunca ender görülen bir durumdu. Celal Bayar'ın muhalif tavrı, 1945 yılı bütçe görüşmelerinde de devam etti. Fakat bu sefer Bayar'la birlikte olumsuz oy veren vekil sayısı toplamda beşti. (Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan, Fuat Köprülü ve Emin Sazak). Ardından Saraçoğlu hükümetine yönelik Meclis'te yapılan güven oylamasında muhalif oy sayısı yediye çıkmıştı. Tüm bu yaşananlar Celal Bayar'ı ülke içinde yükselen muhalif seslerin siyaset sahnesindeki lideri konumuna taşıdı. Bayar'ın muhalefete liderlik etmesinde çok deneyimli bir siyasetçi olması, devrimci kadro içinde yer alması, ülke içinde ve dışındaki sermaye gruplarıyla olan ilişkileri ve Atatürk'ün son Başbakanı olmasının payı da bulunuyordu.

1945 yılı Haziran ayında Bayar, Menderes, Koraltan ve Köprülü tarafından CHP Grubuna verilen taktir ile başlayan muhalif parti kurulma süreci, 7 Ocak 1946 yılında Demokrat Parti'nin kurulmasıyla sonuçlandı. Genel Başkanlığını Celal Bayar'ın üstlendiği Demokrat Parti, Türk siyasi hayatında derin izler bırakacaktır. Cumhuriyet rejimi altında iki başarısız çok partili hayat deneyiminin ardından İkinci Dünya Savaşı sonrası başlayan yeni demokrasi sürecinde, geçmişin başarısızlıkları ile acılarının gölgesinde muhalefeti örgütleyen lider olarak öne çıkan Celal Bayar, partisinin teşkilatlanma çalışmaları ile bizzat ilgilenmişti. Kurultay ve kongrelerin yanında ülke içinde gerçekleştirdiği seyahatlerinde yaptığı konuşmalarda hassas dengeleri

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

gözeten Bayar, iktidar partisi ile siyasi bağları koparmamaya, siyasi tansiyonu düşürmeye ve ülkenin içinde girdiği demokrasi deneyiminin başarıya ulaşması adına büyük çaba göstermişti. Bu strateji sayesinde, 1950 seçimleri ile birlikte Demokrat Parti'nin büyük bir zaferle iktidara gelmesinde hiç kuşkusuz en büyük pay sahibi partinin kurucu lideri Celal Bayar'dı.

Bu bildiri çalışmamızda muhalefet lideri olarak Celal Bayar'ın öne çıktığı 1945-1950 yılları arasında Meclis içinde, parti bünyesinde ve ülke çapında yürütmüş olduğu siyasi faaliyetler konu edilecektir. Araştırmamızın temel kaynaklarını dönemin basını oluşturmaktadır. Ayrıca döneme ilişkin araştırma ve inceleme eserler ile resmi yayınlardan da faydalanılacaktır.

16. Asır Şairlerinden Üdî'nin *Mâcerâ-yı Mâh* Mesnevisinde Manisa Tasvirleri

Doç. Dr. Mehmet Sait ÇALKA

16. asırda Sultân II. Selîm ile Şehzâde Murâd devrinde bir köle olarak yaşadığı bilinen Üdî'nin hayatı hakkında elimizde çok sınırlı bilgiler bulunmaktadır. Kendisi hakkındaki bilgiler otobiyografik bir eser niteliği taşıyan *Mâcerâ-yı Mâh* mesnevîsinde verdiği bilgilerden ibarettir.

Manisa'da Şehzade Selim'in yanında bulunmuş olan Üdî, sebebi tam olarak bilinmeyen ancak muhtemelen hoş gitmeyen bir durumundan dolayı Şehzade Selim'in gözünden düşmüş, görevinden uzaklaştırılmış ve itibarını kaybetmiştir. Manisa'yı terk ederek bir arkadaşıyla Kahire'ye gitmiş ve bir müddet orada kalmıştır. Üdî, daha sonra Şehzâde Bâyezîd'le savaşmak için kölelerini toplayan Şehzâde Selîm'in emriyle Manisa'ya dönmek için Kahire'den ayrılmış, Şam ve Haleb'e uğramış, daha sonra Konya yolundan Manisa'ya dönmüştür.

Üdî'nin, Sultân II. Selîm ile Şehzâde Murâd'ı yani "mihr ile mâh"ı da vâsfetmek arzusuyla II. Selîm adına 1567-68'te tamamladığı eser, hem şairin kendi sergüzeştini ortaya koyması hem de uğradığı ve kaldığı şehirlerin tasvirlerini yapması açısından oldukça kıymetlidir.

Bu bildiriye, Manisa'ya girişinden itibaren Üdî tarafından hayran kalınan Manisa'nın güzelliklerinin, Şehzade Selim'in sarayının, Sultan Camii'nin ve gül bahçesinin ne şekilde tasvir edildiği üzerinde durulacaktır. Böylece 16. asır Manisa'sının Üdî'nin gözünden panoraması çizilmeye çalışılacaktır.

XVI. Yüzyıl Başlarında Saruhan Sancağı'ndaki Kaleler ve Fonksiyonları

Doç. Dr. Bülent ÇELİK

Tarihin en erken devirlerinden itibaren çeşitli insan toplulukları, rakiplerine karşı kendileri ve değer verdiklerini korumak amacıyla yerleşik hayata geçtikleri yerlerin etraflarını uzun ağaç kütükleri, yüksek taş duvarlar gibi aşılması zor malzemelerle çevirmişler, böylelikle güvenliklerini sağlamaya çalışmışlardır. Bu türden yapılara yerleştirilen bir askeri garnizon da düşman saldırılarına karşı korunmayı daha da arttırmış, böylelikle bu yapı-kale- içinde yaşayan insan topluluklarına belirli bir güvenceyi sağlayabilmiştir. Osmanlı Devleti bu türden askeri yapılara aşına bir devlettir. Başta Bizans olmak üzere hâkimiyet kurduğu coğrafyalarda etrafi surla çevrili birçok şehri kuşatmış ve ele geçirmiştir. Kendisi Anadolu ve Rumeli'ye hâkim olduktan sonra gerek rakip devletlerden ele geçirilen kalelerden gerekse yeni kaleler inşa ederek güvenli bir siyasi yapı yaratmaya çalışmıştır. Bir kalenin pek çok fonksiyona sahip bir yapı olduğunu unutmamalıyız. Kale aynı zamanda bir sığınak, hapisane ve orduların bir iaşe merkezidir. Bir coğrafyada var olan bu türden yapıların sayıları o coğrafyanın askeri ve iç güvenlik durumu hakkında bazı veriler sunar. Saruhan Sancağında, XVI. yüzyıl'ın ilk çeyreğinde, içindeki garnizonlarla beraber üç farklı kale kaydı bulunmaktadır. Bu kaleler, fonksiyonları, bu fonksiyonları yerine getirmeleri için ayrılan gelirler ve içindeki garnizonlarla ilgili bilgiler, tebliğimizin ana konusunu oluşturmaktadır.

Mağnisazâde Molla Muhyiddin Mehmed'in XV. Yüzyıl Manisa İlim Hayatındaki Yeri

Doç. Dr. Ahmet DEMİR

Fâtih Sultan Mehmet dönemi âlimlerinden Molla Hüsrev Osmanlı hukuk sisteminde belirleyici rolü bulunan bir isimdir. II. Murat dönemindeki kadılık, müderrislik ve kadıaskerlik gibi görevlerinin yanında telife dönük gayretlerini takdir eden Fâtih Sultan Mehmet Molla Hüsrev'e önemli makamlarla ikramlarda bulunmuş ve sürekli yanında tutmuştur. Bu imkanları faydalı şekilde kullanan âlim, hayatı boyunca birçok talebe yetiştirmiştir. Bunlardan birisi de hakkında fazla bilgi sahibi olunmayan Mağnisazâde unvanıyla tanınan Molla Muhyiddin Mehmed'dir.

Bu yazıda, adı geçen âlimin biyografisi ile telif çalışmaları *Şakâyık ve Zeyilleri*, *Devhatü'l-Meşâyih*, *Osmanlı Müellifleri*, *Sicill-i Osmanî*, *İlmiye Salnâmesi* gibi Osmanlı dönemi kaynaklarından hareket edilerek tespit edilecektir. Bunlara ek olarak dönemin diğer kaynakları ile modern araştırmalar da kullanılacaktır. Kaynak ve araştırmalardan elde edilecek veriler doğrultusunda bugün için hayatı kitapların satır aralarında kalan âlimin daha fazla tanınmasına gayret edilecektir. Ayrıca Manisa ile olan irtibatı ortaya konacak ve hocasının ölümünden sonraki süreçte şehrin ilmî-kültürel yapısına katkısı tespit edilecektir. Böylelikle İstanbul'un kültür ortamında yetişen bir âlimin Manisa gibi önemli bir Anadolu kentine taşınmış olabileceği ipuçları takip edilebilecektir.

Uzaktan Algılama Teknikleriyle Alaşehir İlçesinde Arazi Örtüsünün Değişimi

Doç. Dr. Mehmet DENİZ

Prof. Dr. Adem SEZER

Mustafa TOPUZ

Arazi örtüsündeki değişimin tespit edildiği çalışmaların önemi ve sayısı gün geçtikçe artmaktadır. Özellikle 2000’li yıllar ile beraber Türkiye’de kentleşmenin farklı bir boyut kazanması arazinin ilksel özelliklerinde değişime sebep olmuştur. Bu çalışmada Alaşehir ilçesinde arazi örtüsündeki değişimin ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Araştırmada 1970’lerden günümüze farklı tarihlere ait uydu fotoğraflarından yararlanılmıştır. Uydu görüntülerinde Landsat uydusuna ait veri tabanına başvurulmuştur. Uydu görüntülerinin düzenlenmesinde ve arazi örtüsündeki değişimin tespitinde Arcgis 10.2 yazılımından faydalanılmıştır. Araştırma sahasında geçmişte böyle bir çalışmanın yapılmamış olması önemini arttırmaktadır. Son yıllarda arazi kullanımında yaşanan değişimler sahanın degradasyona uğmasına neden olmaktadır. Bu durumun göstergeler ile ortaya konulması özellikle bölge ve şehir plancıları açısından temel bilgi oluşturma noktasında faydalı olacaktır. Araştırma sahası Gediz nehrinin önemli bir kolu olan Alaşehir çayı tarafından drene edilmektedir. Saha verimli toprakları sayesinde geçmişten günümüze önemli bir tarım ve ticaret merkezi olarak göze çarpmaktadır. Bölge tarımsal açıdan özellikle bağcılık ile ön plana çıkmıştır. Ancak son yıllarda tarım alanlarının ve doğal bitki örtüsünün yayıldığı sahaların yerleşime açılması ve buralarda yeni konut alanlarının yapılması doğal alanlar ve tarımsal sahalar üzerinde baskı oluşturmuştur.

Manisa'nın Son Taht Sahibi Şehzadesi: III. Mehmed

Doç. Dr. Mehmet DOĞAN

Manisa, XIV. yüzyılın ikinci yarısından XVI. yüzyılın sonlarına kadar şehzadelerin idari tecrübe kazanmaları amacıyla valilik vazifesiyle gönderildikleri sancakların başında gelirdi. 13 şehzadenin görev yaptığı bu yer, bu dönemde en gözde sancak merkezi olarak bilinirdi.

Osmanlı Devleti'nde şehzadeler, babalarının padişahlığı döneminde, yanlarında "lala" adı verilen tecrübeli devlet adamlarıyla birlikte sancaklara vâli olarak gönderilirler ve burada devlet yönetme becerisi kazanırlardı.

Osmanlı tahtının sancakbeyi olarak vazife yapan son şehzadesi III. Mehmed'dir. O, dedesi Kanuni Sultan Süleyman'ın Sigetvar seferine çıktığı sırada babası şehzade Murad'ın Manisa'da vazife yaptığı dönemde, 26 Mayıs 1566'da doğdu. Çocukluğunu burada geçirdi. İlk eğitimini yine Manisa'da aldı. Babası padişah olunca, İstanbul'a geldi. Büyük şehzade olması yanında, annesinin Safiye Sultan olması sebebiyle ayrı bir ilgi alaka gördü. Sünnet düğünü bile muhteşem bir şekilde yapıldı. Sünnet düğününden bir yıl sonra Manisa'ya Saruhan sancakbeyliği görevine gönderildi. Babasının vefatına kadar, on iki yıl boyunca burada vazife yaptı. Babasının vefatı üzerine de Osmanlı tahtının yeni sahibi oldu.

Biz bu çalışmamızda, şehzade Mehmed'in doğumundan itibaren sancakbeyliğine uzanan Manisa'da bulunduğu zaman diliminde olup bitenleri ve tahta giden yolculuğunun hikâyesini ele almaya çalışacağız. Padişahlık yıllarına ait dönemle ilgili bazı önemli hususları da değerlendirmeyi amaçlamaktayız.

Kühü'l-Ahbar'a Göre Manisa

Doç. Dr. Suat DONUK

Türk edebiyatının en başarılı genel tarih kitaplarından biri Gelibolulu Mustafa Âlî'nin *Kühü'l-ahbâr* isimli eseridir. Müslüman tarih yazımına mükemmellik kazandırmak amacıyla kaleme alınan eser, rükün adı verilen dört bölümden meydana gelmiştir. *Birinci bölüm* Hz. Âdem'den Hz. İsa'ya kadar olan peygamberler ve hanedanlar tarihini; *ikinci bölüm* Hz. Muhammed'in ayrıntılı yaşamını, ilk sahâbîlerin ve hicrî 1. (milâdî 7.) yüzyılın önemli şahsiyetleri ile on iki imamın biyografilerini, İran ve Ptoleme hanedanları tarihini; *üçüncü bölüm* Emevî ve Abbâsîler dâhil pek çok Müslüman hanedanının tarihini; *dördüncü bölüm* başlangıçtan hicrî 1005 (milâdî 1596) yılındaki Eğri seferine kadarki Osmanlı tarihini içermektedir. Bu son bölümde ayrıca devlet adamları, âlim ve şairlere ait uzun biyografilerle ilgili müstakil kısımlar da bulunmaktadır. *Kühü'l-ahbâr*'ın *birinci bölümünde* insanın yaratılışı, dünya üzerindeki denizler, nehirler, adalar, göller, şehirler hakkında bilgiler de verilmektedir. Gelibolulu Mustafa Âlî, *Kühü'l-ahbâr*'ı yazarken üç yüzden fazla kitaptan yararlanmışır. Osmanlı tarihi bölümünde ise devlet görevlisi çok sayıda muteber şahsiyeti sözlü kaynak olarak kullanmıştır. Osmanlı döneminde XVI. yüzyıl sonlarına kadar hanedan mensubu şehzadelerin idarî tecrübe kazanmak üzere buldukları siyasî merkezlerden biri olan Manisa'nın ismi *Kühü'l-ahbâr*'da pek çok defa geçmektedir. Bu bildiride *Kühü'l-ahbâr*'da Manisa adının geçtiği anlatımlar derlenecek, bu anlatımlardan hareketle Manisa'nın tarihî önemi hakkında tespitler yapılacaktır.

Manisa’da Şehirselle Büyüme Sürecinin İzlenmesi (1985-2022)

Doç. Dr. Mehmet Fatih DÖKER

Şehirler, sıkı bir şekilde bağlı oldukları doğal ve beşerî kaynakları kullanarak varlığını sürdürürler. Şehirlerde artan nüfus, özellikle barınma ihtiyaçlarını karşılamak için çevresinde bulunan tarım, orman, mera alanlarından ve sulak arazilerden faydalanmaktadır. Zamanla asıl fonksiyonunu kaybederek yerleşmeye açılan bu araziler, dengeli ve planlı büyüme yaklaşımlarından uzak bir şekilde büyüme göstermektedir. Gelişmekte olan ülkelerde şehirselle büyüme, artan nüfus yoğunluğu ve mekânın yanlış kullanımı gibi olaylar mekânsal planlamayı gerekli kılmaktadır. Mekânın gelişim ve değişim kalıbını anlamak, gelecekteki planlama çalışmaları için altyapı oluşturmaya, kaynakları doğru ve akılcı bir biçimde aktarmaya yardımcı olmaktadır. Bu nedenlerle öncelikle şehirlerin nerede kurulduğu, geçmişten günümüze hangi arazi sınıfları üzerinde gelişme gösterdiği ve büyüme yönünün tespit edilmesi gerekmektedir.

Bu çalışmanın amacı çalışma alanı olarak seçilen Manisa Şehri’nin zamansal ve mekânsal büyüme sürecini ortaya koymak ve buna etki eden coğrafi faktörleri incelemektir. Bu kapsamda ilk olarak literatür taraması yapılarak çalışmada kullanılacak veriler belirlenmiştir. Coğrafi Bilgi Sistemleri ve Uzaktan Algılama yöntemleri kullanılarak 1985-2022 yılları arasında meydana gelen arazi kullanım değişimi ve gelişiminin izlenmesi için Landsat uydu görüntülerinden faydalanılmıştır. Elde edilen verilerin coğrafi bilgi sistemleri aracılığıyla ön işleme ve hazırlık aşamaları tamamlandıktan sonra arazi kullanım değişiminin tespiti ve sahaya ait arazi sınıflarının çıkarılması için uzaktan algılama yöntemleri kullanılarak uydu görüntüleri sınıflandırılacak ve doğruluk analizine tabi tutulmuştur. Manisa Şehri’nin 1985 yılından günümüze yaşadığı mekânsal değişim sürecinin belirlenmesinde nesne tabanlı sınıflandırma tekniği kullanılmıştır. Son olarak elde edilen bulgular ile şehrin geçmişten günümüze mekânsal değişim ve gelişim süreci neden ve sonuçları ile birlikte ortaya konulmuştur.

Gördesli Hakkı Tarık Us'un "Kitap ve Kitapçılık" Dergisi

Doç. Dr. H. Harika DURGUN

Hakkı Tarık'ın asıl adı İsmail Hakkı'dır. 1889 yılında Gördes'te doğan Hakkı Tarık, ilk ve orta öğrenimini burada tamamlamıştır. Ağabeyi Mehmet Asım'ın yardımıyla İstanbul'a giderek Hukuk Fakültesine kaydolmuş ve 1911 yılında mezun olmuştur.

Hakkı Tarık Us, yazı hayatına İzmir'deki *Köylü* gazetesinde başlar (1908). İstanbul'dayken önce *Tanin* gazetesinde daha sonra *Tercüman-ı Hakikat*, *Aşiyân* ve *Rübab*'ta yazılarını yayımlar. Eskişehir'deki *Hakikat* gazetesinin başyazarlığını yapar. Bir süre *Tasvir-i Efkâr* gazetesinin yazı işleri müdürlüğünü üstlenir. 1917 yılında Mehmet Asım (Us) ve Ahmet Emin (Yalman)'ın ortaklığıyla kurulan *Vakit* gazetesini kısa sürede başarılı, verimli bir yayın organı haline getiren kişi Hakkı Tarık Us olmuştur.

Basın dünyası ve kitapla ilişkileri her geçen gün artan Hakkı Tarık, 1936-1937 yılları arasında *Kitap ve Kitapçılık* adıyla bir dergi çıkarır (1 Kânunusani 1936 – 5 Nisan 1937). Mehmet Akif'in damadı Ömer Rıza Doğrul da ona yardımcı olmuştur. 30 sayı yayınlanan bu dergi, o devrin yayın hareketliliğini gösteren önemli bir kaynaktır. Dergide "Anadolu Kitapçıları", "Vilayetlerde Kitap ve Yayıncılık", "Kitapçılık Âleminde", "Yeni Eserler", "Mesleğe Hizmet Edenler", "Meslek Kitapları", "Edebiyat Âleminde" başlıkları altında dönemin kitap ve süreli yayınları, yazarları tanıtılırken meşhur yayıncılarla yapılan röportajlara da yer verilmiştir. Bir koleksiyoner, bir yayıncı olarak Hakkı Tarık Us'un neşrettiği *Kitap ve Kitapçılık* dergisi, Cumhuriyet dönemindeki basın hayatının faaliyetlerini ortaya koyan bir dergi olduğundan dikkate değerdir.

Şakâiku'n-Numâniyye ve Zeylerinde Manisahlılar

Doç. Dr. Ramazan EKİNCİ

Osmanlı dönemi biyografik eserleri arasında *Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye* ve zeyilleri, bahis konusu ettiği dönemin uzunluğu, hâl tercümesi verilen şahıs sayısının fazlalığı, biyografik bilginin tertip ve sunumunun orjinalliği açısından dikkat çeker. Kültür tarihimizin en kapsamlı biyografik eser türlerinden birini teşkil eden bu zincirin ilk halkası, Taşkoprîzâde İsmâeddin Efendi'nin Arapça yazdığı *eş-Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye fi-Ulemâi'd-Devleti'l-Osmâniye*'dir. Osman Gazi'den Kanuni Sultan Süleyman devrine kadar yaşamış 521 âlimin hâl tercümesine yer veren bu eser, telif edildiği devirden itibaren çok beğenilmiş; birçok tercüme, telhis ve zeyli kaleme alınmıştır. Zeyilleri vasıtasıyla Kanuni Sultan Süleyman'dan II. Abdülhamid devrine kadarki zaman diliminde çeşitli vecheleriyle öne çıkmış müderris, mutasavvıf, şair ve nâsirlerin hayat hikâyeleri kayıt altına alınmıştır. Bu gruptaki eserlerde sadece büyük merkezlerde yetişmiş kimseler değil, Osmanlı coğrafyasının hemen her vilayetinde yetişmiş âlim, mutasavvıf ve şairlerle alâkalı bilgiye ulaşmak mümkündür. Bu tebliğde *Şakâ'iku'n-Nu'mâniyye* ve eserin Türkçe zeyillerinden Nev'îzâde Atâyî'nin *Hadâi'ku'l-hakâ'ik*'1, Uşşâkîzâde Hasîb'in *Zey-i Şakâ'ik*'1, Şeyhî Mehmed Efendi'nin *Vekâyü'l-fuzalâ*'sı ve Fındıklılı İsmet'in *Tekmiletü's-Şakâ'ik*'1 taranarak Manisalı oldukları bildirilen âlim, şeyh ve şairler tespit edilmeye çalışılacaktır. İsimleri anılan eserlerde ele alınan dönem 1299-1754 yılları arasındır. Yaklaşık dört buçuk asırlık bir dönemde Manisa ve civarında yetişen meşhur şahısların kimler olduğu belirlenecek ve bunların biyografileri ortaya konulacaktır.

Manisa Folklorunda Tabiaat Kültleri

Doç. Dr. Fidan GASIMOVA

Manisa folkloru zenginliği ve geçmişin izlerini taşıması ile dikkat çekmektedir. Buraya ait folklor örneklerine dayanarak insanların sadece tarihi geçmişlerini değil, psikolojilerini, geleneklerini, hayata ve dünyaya karşı tutumlarını da incelemek mümkündür.

İlkel insanların mitolojik dünya görüşlerinde tabiatın çeşitli nesnelere, canlı ve cansız varlıklara tapınma, saygı büyük yer tutmuştur. İlkel halkların tapındıkları ve kutsal saydıkları çeşitli canlı ve cansız varlıklara ayrı ayrı araştırmalarda kült adı verilmiştir. Kült kavramı, doğaüstü güçlere olan inançla bağlantılı olarak düzenlenen ritüelleri, törenleri içerir. Kült teriminin başka bir anlamı, herhangi bir nesneye, sembole, doğa güçlerine tapınmadır. Çünkü eski insanların hayal gücünde, doğanın güçleri çok sayıda ruh ve tanrı şeklinde anlaşılırdı. Kültler farklıdır. Bunlardan biri de tabiat kültürüdür.

Bu kültürlerin izlerini kadim bir tarihe sahip Manisa'nın zengin folklorunda görmek mümkündür. Bu folklor örneklerinde hem canlı hem de cansız tabiat kültürlerinin izleri korunmuştur. Örneğin Manisa'da ağaç kültürü, taş, su vb. cansız tabiat kültürlerine, at, yılan, kuşlar vb. canlı tabiat kültürlerine rastlayabiliriz.

Genel olarak, makalede eski türk folklorunda rastlanan tabiat kültürlerinin Manisa folklor örneklerindeki izlerini karşılaştırmalı şekilde araştırma yöntemi kullanılarak, bu kültürlerin hangisinin giderek zayıfladığı, bazen de tamamen yok olduğu, hangisinin az da olsa kendini koruyarak, folklor örneklerinde gösterdiği, günümüz halk kültürüne etkisi araştırılacaktır. Bunun için de materyal olarak Manisadan toplanmış folklor örnekleri, özellikle de onların içerisindeki halk inançları, onlarla ilgili uygulamalar tetkik edilecektir. Makalede temel amaç Manisa folklorunda yer alan tabiat kültürlerini incelemektir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Manisa İli Mahalle Adlarının Dilbilimsel Görünümü

Doç. Dr. Mehmet GEDİZLİ

Manisa ilinin tamamında bulunan mahalle adları üzerine dilbilimsel bir incelemeyi ortaya koyan bu araştırmada bin (1093) civarında kelime/mahalle adı ele alınmaktadır. Oldukça yüksek bir sayı oluşturan bu adlar, dilbilimin alt alanları olan biçim bilimi, anlam bilimi, sözcük bilimi yöntemleriyle incelenmekte ve yer adbilimi araştırmalarında kullanılan sınıflandırma metoduna göre tasnif edilmektedir.

Amaç: Çalışmanın amacı, Manisa ilinde bulunan mahalle adlarını dil biliminin yaklaşım ve yöntemleriyle incelemek ve ortaya çıkan sonuçları bilim insanlarının ilgisine sunmaktır. Kaynakça taramalarında Manisa ilinin mahalle adlarıyla ilgili bir araştırmayla karşılaşılmamış, yapılan çalışmalar da daha çok belli bir bölgeyle ve bilimsel disiplinlerin yaklaşımlarıyla sınırlı kaldığı tespit edilmiştir. Çalışma güncel mahalle adlarının görünümünü tespit etmektedir.

Kapsam: Çalışmanın kapsamı, İçişleri Bakanlığı İller İdaresi Genel Müdürlüğü web sayfasında gösterilen güncel mahalle adları ile dilbiliminin alt alanlarıyla sınırlandırılmıştır. Bin civarında kelime/mahalle adı, dilbilimsel çerçevede incelenip tasnif edilmektedir.

Yöntem: Çalışma, nitel araştırma yöntemleri temelinde veri analizine dayalı tanımlayıcı durum çalışması olarak değerlendirilebilir (Büyüköztürk vd., 2012).

**Osmanlı Döneminin En Yaygın *Fıkh-ı Ekber Şerhi* ve Müellifi Manisalı (Mağnisavî)
Ebu'l-Müntehâ (ö. 1000/1592?)**

**Doç. Dr. Kadir GÖMBEYAZ
Dr. Öğr. Üyesi Recai ÇETRES**

Meşhur İslâm âlimi ve Hanefilik mezhebinin kurucu imamı Ebu Hanife'ye (öl. 150/767) nispet edilen bazı akaid risaleleri bulunmaktadır. Bunların başında oğlu Hammâd b. Ebî Hanîfe kanalıyla rivayet edilen el-Fıkhü'l-ekber gelmektedir. Bu eser gerek nüfus gerekse de nüfuz bakımından Hanefiliğin hâkim mezhep olduğu Osmanlı Dönemi'nde ulemanın kendisine hususi ilgi gösterdiği kaynakların başında gelmiştir. Eser üzerine pek çok Osmanlı âlimi şerh, tercüme veya manzûme türü çalışmalar gerçekleştirmiştir. Bunlar içerisinde biri vardır ki Osmanlı'da en yaygın şekilde okunmuş ve tanınmıştır. Bu da Manisalı âlim Ebu'l-Müntehâ Ahmed b. Mehmed el-Mağnisâvî'nin (ö. 1000/1592?) Arapça kaleme aldığı bir şerh çalışması olan *Şerhu'l-Fıkhî'l-ekber*'idir. Günümüzde Türkiye'deki yazma eser kütüphanelerinde yüz elliye yakın el yazma nüshasının bulunması kendisine ne denli teveccüh gösterildiğine işaret etmektedir. Diğer Fıkh-ı Ekber şerhleri ile mukayese edildiğinde oldukça kısa ve sade bir şekilde yazıldığı ve eğitim amaçlı kullanmaya elverişli olduğu görülen şerh, yine Osmanlı döneminde ayrıca Türkçe'ye çevrilmiş, üzerine şerhler kaleme alınmış ve kaynaklarda referanslarda bulunulmuştur. Yine günümüz Türkçe'sinde yapılmış tercümeleri ve çeşitli baskıları da mevcuttur. Şerhi bu denli meşhur olmakla birlikte Ebu'l-Müntehâ hakkındaki bilgilerimiz oldukça sınırlıdır. Genel anlamda hayat hikayesi, ilmî kariyeri, Fıkh-ı Ekber Şerhi'ni ne zaman yazdığı ve ölüm tarihi gibi hususlarda belirsizlikler veya ihtilaflar bulunmaktadır. İşte bu çalışma, Manisalı bir Osmanlı âlimi Ebu'l-Müntehâ el-Mağnisâvî hakkındaki bilgileri netleştirmeye çalışacak, şerhinin özelliklerini ve niçin Osmanlı'da bu denli yoğun teveccühe mazhar olduğunu açıklamaya gayret edecektir.

Antik Dönemde Ekonomik ve Sosyal Bir Merkez Olarak Thyateira

Doç. Dr. Eda GÜNGÖR ALPER

Antik dönemde Lidya bölgesinin en kuzey kentlerinden biri olan Thyateira antik kenti, günümüzde Manisa İlinin 52 km kuzeyinde yer alan Akhisar İlçe merkezinde bulunur. Günümüz yerleşimi antik yerleşimin üzerine kurulduğu için bugüne ulaşan çok az yapı kalıntısı görülebilmektedir. İlçe merkezinde Hastane Höyüğü ve Tepe Mezarlığı dışında toprak üzerinde görülen yapı kalıntısı yoktur.

Kent hem antik dönemlerde hem de günümüzde coğrafi konumu, tarımsal potansiyeli ve hammadde kaynaklarına sahip olması nedeniyle ekonomik refahı yüksek bir yerleşim olma özelliğini korumuştur. Günümüzde İzmir-İstanbul karayolu üzerinde yer alan Akhisar, antik dönemde de Pergamon ile Sardeis arasındaki antik yolu ve aynı zamanda Smyrna ve Bithynia güzergâhını birbirine bağlamaktadır. Bu özelliği ile tam bir geçiş, kavşak noktasında yer alır.

Thyateira kentinin kurulduğu nokta alüvyal tabanlı olan Akhisar ovasıdır. Bu bağlamda toprağın verimliliğinin fazla olması nedeniyle tarım potansiyeli oldukça yüksektir. Bölgenin bu özelliği tarımsal sanayinin de gelişmesinde büyük rol oynamıştır. Thyateira’da Romalı tacirlerin kentte bir birlik kurdukları bilinmektedir. Bunun yanı sıra yün üretimi, yün ve kumaş boyamacılığı tekstil endüstrisinin gelişimine katkıda bulunmuştur. Kentte “yün üreticiler birliği” gibi dernekler kurulduğu yazıtlardan anlaşılmaktadır. Madencilik açısından bakıldığında bölgede bakırcılığın önemli olduğu, bakır işiyle uğraşanlar tarafından kurulan bir derneğin varlığı bilinmektedir. Yerleşimin ekonomik gelişmişliğinin yanı sıra bir gladyatör okulunun varlığı ise sosyal hayatla ilgili ipuçları vermektedir. Ancak bu okulun yeri henüz tespit edilememiştir.

Tüm bu kanıtlar ışığında, Thyateira’nın bulunduğu bölgenin sahip olduğu imkânları iyi biçimde değerlendirmiş olduğunu arkeolojik kanıtlar sayesinde anlamaktayız.

Manisa Ağız ile Azerbaycan Türkçesi Arasındaki Benzerlik ve İlişkilerin Değerlendirilmesi

Doç. Dr. Könül HACIYEVA

Her halkın sözlü edebiyatı onun tarihini, kültürünü, yaşam tarzını ve ahlaki değerlerini içermektedir. Bildiride tarih boyunca farklı arazilerde yerleşerek yaşamlarını sürdüren Türk boylarının ortak ağız ve şivelerini günümüzdeki koruyup yaşatması ve onlar arasındaki ilişki konu olarak ele alınmıştır. Oğuz qrubu Türk lehçelerinden olan Türkiye Türkçesi ile Azerbaycan Türkçesi arasında benzerliklere dayanan ilişkiler daha çok sözcük, deyim ve atasözlerinde görülmektedir. Bu ilişkilerin en çok Azerbaycan yazı dili ile Türkiye'nin farklı yöre ağızları arasında olduğunu görebiliriz. Benzer özellikleri ile Manisa ağızı daha çok ilgimizi çekmektedir. Azerbaycan Türkçesinin yazı dilindeki birçok kelimelerle adıgeçen yörenin İrişler mahallesinde kullanılan birtakım sözcüklerin birebir aynı olduğunu görebiliriz. Bu yörede “bazar”(pazar), “bişmek”(pişmek), “dene”(tane), “yuka/yuha” (yufka), “tom/tum” (tohum), “donuz”(domuz), “gonşu”(komşu), “kölge”(gölge), “daş” (taş), “duz”(tuz), “dad”(tat), “davşan/dovşan”(tavşan), “gaz”(kaz), “goca” (koca), “guzu”(kuzu), “guş” (kuş), “gadın” (kadın) ves. gibi onlarla sözcüğün Azerbaycan'da aynı şekilde kullanıldığı ve aynı anlamı ifade ettiği özellikle dikkat çekmektedir. Meşhur atasözü ve deyimlerden örnekler de varılan kanıların doğruluğunu sergiliyor. Sözcük, kelime ve deyimler üzerine yaptığımız araştırmamızda gözden geçirdiğimiz ortak ağız ve lehçe özelliklerinin farklı bölgelerin ağızları arasındaki ilişkileri değerlendirmemizde önemli role sahip olduğuna vurgu yapılacaktır.

Geçmişten Günümüze Manisa Yörükleri ve Toğuz Terekemeleri

Doç. Dr. Aynur Aydın İBRAHİMOVA

Tarih boyunca sonsuz bir göç sevgisine sahip olan Türkler, atlarının toynaklarının dokunduğu her yeri vatan bellemiş ve büyük kültürler oluşturmuşlardır. Türkler hayatı boyunca nerede, hangi bölgede ve hangi iklimde yaşasalar da baharın peşinden koşmuşlardır. Yazın yaylaya, kışın kışlağa göç etmişlerdir. Bu çalışmada baharın peşinden koşan tayfalardan Türkiye'nin Manisa ilinde yaşayan Yörüklerden ve Azerbaycan'ın Tovuz ilinde yaşayan Terekemeler'den bahsedilecektir. Özellikle Manisa ilinin Selendi ilçesi ile Tovuz ilinin Karahanlı ilçesinin geçiş dönemleri ve halk edebiyatı ürünlerini oluşturan çalışmamızda Selendi ilçesinin çoğunluğunu oluşturan Yörükler ile Karahanlı ilçesinin çoğunluğunu oluşturan Terekemeler hakkında bilgilere dayanarak Yörük-Terekeme kavramını açmaya çalışacağız. Göç, mekan ve hayvancılık hakkında genel açıklamalar yapmaya çalışılarak bu unsurların Selendi ve Karahanlı'daki durumu incelenecektir.

Araştırmamız sırasında Manisa ve Tovuz'da halkın dili ve geleneklerinin, ritüel sisteminin güçlü, çok benzer ve elbette çok çeşitli olduğu sonucuna varılmıştır. Aradan biraz zaman geçmesine rağmen giderek göçebe hayattan yerleşik hayata geçmeleriyle kara çadırlar ve alacaklar günümüzde yerini taş, tuğla ve beton evlere bırakmış olsa da bu gelenek ve inançlar unutulmamış, orijinal şeklini ve yeni imajlarını korumuştur. Bu açıdan bakıldığında tedavülden çıkma tehlikesi, bu tür halk edebiyatı örneklerini Yörüklerden ve Terekemelerden vakit kaybetmeden derlememizi zorunlu kılmıştır.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın Türkiye Büyük Millet Meclisi Açış Konuşmaları

Doç. Dr. Nilgün Nurhan KARA

Atatürk Dönemi'nde önce Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası daha sonra da Serbest Cumhuriyet Fırkası'nın kurulması ile çok partili siyasi hayata yönelik iki deneme yaşanmıştır. Bu iki denemeden sonra Türkiye'de çok partili siyasi hayata II. Dünya Savaşı sonrasında geçilmiştir. Bu süreçte kurulan ilk siyasi parti Milli Kalkınma Partisi olmakla birlikte ondan sonra kurulan Demokrat Parti, geniş halk kitlelerinin daha çok ilgisini çekmiştir. 1946 yılı sonrasında Cumhuriyet Halk Partisi karşısında muhalefet partisi olarak siyasi hayatta yerini alan Demokrat Parti, 1950 yılında gerçekleşen seçimlerden galip çıkarak iktidarı Cumhuriyet Halk Partisi'nden devralmıştır. Demokrat Parti yönetimi 27 Mayıs 1960 askeri darbesine kadar iktidarda kalmıştır.

II. Dünya Savaşı sonrasında geçilen çok partili siyasi hayatta öne çıkan önemli isimlerden biri Mahmut Celal Bayar'dır. Bayar'ın İttihat ve Terakki Fırkası içerisinde başlayan siyasi hayatı, milli mücadele yıllarında gösterdiği yararlı faaliyetlerin ardından Cumhuriyet döneminde de devam etmiştir. Yeni kurulan Türkiye Cumhuriyeti'nde İktisat Bakanlığı, İş Bankasının kurulması gibi önemli görevlerde bulunmuştur. Atatürk'ün son, İsmet İnönü'nün ilk başbakanı olan Mahmut Celal Bayar, Demokrat Parti'nin de kurucu genel başkanıdır. Demokrat Parti'nin iktidara gelmesinin ardından Cumhurbaşkanı seçilen Bayar, 1950-1960 yılları arasında bu görevi yürütmüştür. Bu çalışmada, Celal Bayar'ın Cumhurbaşkanı olarak TBMM'de yapmış olduğu açış konuşmaları etüt edilecektir.

Manisa Merkez İşyeri Adları Üzerine Psikososyal ve Sosyo Ekonomik Bir Analiz

Doç. Dr. Ferhat KARABULUT

Öğr. Gör. Dr. Tuba Arı ÖZDEMİR

Dil bir toplumun en önemli milli değeridir. Toplumun varlığı dilinin varlığına bağlıdır. Diline sahip çıkmayan toplumlar zaman içerisinde milli kimliğini kaybetmiş ve başka bir toplum içerisinde eriyerek yok olmuştur. Tarih, bu şekilde yok olan milletlerin bir nevi mezarlığına dönmüştür denebilir. Her alanda olduğu gibi; işyeri, dükkan, firma ve işletme adlarında da dil kullanımı, dil tercihi ve dil bilinci çok önemlidir. Özellikle sanayi devrimi ile toplumlarda büyük değişimler ve dönüşümler yaşanmıştır. 1950’li yıllardan itibaren sanayi toplumu olma yolunda önemli adımlar atan Türkiye de bu değişim ve dönüşümden payını almıştır. 1980’li yıllardan itibaren Türk toplumu hem zihinsel olarak hem de ekonomik olarak yeni bir döneme girmiştir. Kısa zamanda büyük dönüşümlerin yaşandığı bu dönemde Türk toplumu dünya ile entegre olma yolunda büyük mesafeler kat etmiştir. Küresel ekonomik sistem içinde çok uluslu şirketlerin yaygınlaşması, ulus ötesi iletişim ağlarının teknolojinin gelişmesine paralel olarak genişlemesi, büyük bir köye dönüşmeye başlayan dünyanın Türk insanını da etkilemesi Türkçe üzerinde olumsuz bir etkiye neden olmuştur. Dünya ile kurulan her türlü ilişki en başta dil kullanımını etkilemiştir. Hem yerelde hem de uluslar arası alanda büyük ve önlenemez bir iştahla zanginleşmeye ve dünya ile bütünleşmeye çalışan iş insanları milli dil yerine evrensel dili tercih etme yoluna gitmiştir. Bu nedenle önceleri daha çok yerel ve milli olan işyeri adlarında büyük bir dönüşüm, değişim ve başkalaşım olmuştur.

Bu çalışmada Manisa’nın merkez ilçeleri olan Yunusemre ve Şehzadeler’de faaliyet gösteren işyeri ve dükkan isimleri analiz edilecektir. İşyeri sahiplerinin işletmelerine isim seçerken hangi amiller ile hareket ettikleri sahada yapılacak olan 30 soruluk anket çalışması ile tespit ve analiz edilecektir. Türkçe veya yabancı temelli adların tercih edilmesindeki sosyo psikolojik, sosyo ekonomik ve zihinsel altyapının etkisi ortaya çıkarılacaktır.

**HDTMA-Organik Katyonları ile Modifiye Edilen Kula (Manisa) Volkanikleri Üzerine
Sr²⁺ İyonlarının Adsorpsiyonu: RSM ile Modelleme ve Optimizasyonu**

Doç. Dr. Ümit Hüseyin KAYNAR

Doç. Dr. Sermin ÇAM KAYNAR

Bu çalışmada, alkali bazaltik yapıdaki ekonomik ve bol bulunan Kula volkanitlerinin hekzadesiltrimetilamonyum (HDTMA) organik katyonu ile modifiye edilerek Sr²⁺ adsorpsiyon kapasiteleri araştırılmıştır. Öncelikle hazırlanan HDTMA-Kula volkanitlerinin XRF, FTIR ve SEM gibi yapısal özellikleri analiz edilmiştir. Daha sonra, endüstriyel araştırmalarda yaygın olarak kullanılan Yanıt Yüzey Metodu (YYM-RSM) ile sulu çözeltilerden Sr²⁺ adsorpsiyonu için optimize edilmiştir. Adsorpsiyon verimi üzerinde etkili olan deney koşulları: pH (3-8), Sr²⁺ konsantrasyonu (20-100 mg/L), sıcaklık (20-60 °C) ve süre olarak (15-120 dk.) incelenmiştir. Bu parametrelerin olası en iyi kombinasyonları RSM ile elde edilmiştir. Deneysel koşulların planlanması için merkezi kompozit tasarım (CCD) seçilmiştir. RSM verilerine göre, tasarımın uyarlanmış ikinci derece model (Kuadratik) ve model tutarlılığını gösteren R² ve R²_{adj} parametrelerinin sırasıyla 0.96 ve 0.92 olduğu bulunmuştur. Deneysel sonuçlara göre HDTMA-Kula volkanitleri için optimum koşullarında 29.12 mg/g adsorpsiyon kapasitesi elde edilmiştir. Adsorpsiyon değerlerinin adsorpsiyon izotermine uygunluğu araştırılmış ve termodinamik veriler hesaplanmıştır.

Hulvî Abdullah Efendi'nin Manzum Kaside-i Bürde Tercümesi

Doç. Dr. Fatih KOYUNCU

Klasik Türk edebiyatı döneminde yazılan dinî metinler arasında Hz. Muhammed'i konu edinen na't, hilye, siyer, mevlid ve mucizatü'n-nebi gibi çeşitli türlerde kaleme alınmış birçok eser bulunmaktadır. Bu metinlerin bir kısmı İslam coğrafyasında şöhret bulmuş Arapça ve Farsça eserlerin tercümelerinden oluşmaktadır. Bunlar arasında Mısırlı sûfi Muhammed b. Saîd el-Bûsîrî'nin (ö. 696-97/1297-98) Hz. Muhammed'e olan muhabbetini dile getirmek için kaleme aldığı ve *el-Kevâkibü'd-dürriye fî medhi hayri'l-beriyye* adlı Kaside-i Bürde/Bür'e adıyla şöhret bulan Arapça manzumesi önem arz etmektedir. İslam dünyasında rağbet gören bu kaside, Hz. Muhammed'e olan sevgiyi ifade etmek ve şifa bulmak amacıyla Türk edebiyatında birçok defa tercüme ve şerh edilmiştir. Bu eseri tercüme eden şairlerden biri de o dönem Akhisar kazasına bağlı Marmara (Gölmarmara) beldesinde doğan Hulvî Abdullah Efendi(ö.1159/1746-47)'dir. Öğrenimini tamamladıktan sonra memleketinde müftülük vazifesinde bulunan şair, 1125/1713 yılında Bûsîrî'nin Kaside-i Bürde'sini manzum olarak tercüme etmiştir. Kaynak eserin veznini kullanan Hulvî, asıl metindeki birçok kelimeyi aynen tercümeye dâhil etmiştir. Bazı kütüphane kayıtlarında farklı kişilere atfedilen eser üzerine yapılmış bir neşir bulunmaktadır. Fakat bu yayında naşirden kaynaklanan çok sayıdaki okuma hataları ve vezin aksamaları dolayısıyla sıhhatli bir metin neşredilememiştir. Bu çalışmada Kaside-i Bürde ile ilgili genel bilgiler verildikten sonra, yapılan neşirdeki hatalardan bahsedilecek ve eserin metni sunulacaktır.

Cumhuriyet Dönemi İstatistikleri Işığında Manisa (Saruhan) İlinde Tarım ve Hayvancılık (1925-1929)

Doç. Dr. Nursal KUMAŞ

Coğrafi konumu ve ikliminin elverişliliği nedeniyle Manisa (Saruhan) ilinde tarım ve hayvancılık faaliyetleri tarih boyunca önemli bir ekonomik değer teşkil etti. Cumhuriyet Dönemi'nin başlarında kaleme alınan devlet salnameleri ve 1927 yılında gerçekleştirilen nüfus, tarım ve sanayi sayımı verileri de bu gerçeği doğrulamaktaydı. Nitekim şehirde mesleği tespit edilen nüfusun %79,49'unun temel geçim kaynağı tarım ve hayvancılıktı. 1925-1926 yılı verilerine göre şehirde ekimi ve dikimi yapılan ürünler arasında ilk sıralarda arpa, buğday, çekirdeksiz üzüm, bakla, susam, pamuk, çavdar, tütün, mısır ve zeytin gelmekteydi. Bu ürünler arasında arpa, buğday, (kuru) çekirdeksiz üzüm, pamuk ve zeytin önemli bir ekonomik değere sahipti. Tahıl ürünlerinden alınan verim baklagiller ve sanayi bitkilerine göre daha yüksekti. İlde yetiştirilen hayvanlar içinde çeki hayvanlarında öküz, çiftlik hayvanlarında koyun ve kümes hayvanlarında tavuk-horoz ilk sırada yer almaktaydı. Şehirde ekonomik değeri en yüksek hayvan manda ineğiydi.

Bu çalışmada 1925-1929 yılları arasında yayımlanan devlet salnameleri, 1927 yılında gerçekleştirilen genel nüfus sayımı, sanayi sayımı ve tarım sayımı istatistikleri Manisa ili merkezinde ve ilçeleri özelinde değerlendirildi. İstatistiki veriler çerçevesinde ekimi yapılan ürünlerin; cinsi, ekilen-dikilen-elde edilen ürünlerin miktarı ve beslenen hayvanların türü, sayısı ve bu hayvanlardan elde ürünlerin miktarı ve ekonomik değeri tespit edildi. Tarım ve hayvancılık faaliyetleriyle ilgili elde edilen istatistiki veriler tablo ve grafik yöntemi kullanılarak yorumlandı.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

MCBÜ Öğrencilerinin Manisa Ekonomisine Katkısının Belirlenmesine Yönelik Bir Araştırma

Doç. Dr. Füsun KÜÇÜKBAY

Üniversiteler faaliyette oldukları şehirlere birçok yönden katkı sağlamaktadır. Bu katkıların en önemlilerinden biri de sağladığı ekonomik katkıdır. Bu çalışmada Manisa Celal Bayar üniversitesi öğrencilerinin bireysel harcamalarının Manisa ekonomisine sağladığı katkı incelenmeye çalışılacaktır. MCBÜ öğrencilerinin yaptıkları konaklama, giyim, yemek, kültürel ve diğer harcamaların değerlendirilmesi amacı ile anket uygulaması gerçekleştirilecektir. Öğrencilerin kişisel harcamalarının yanında öğrencilerin şehirde barınma, beslenme ve okuma maliyetleri ile ilgili düşünceleri de öğrenilmeye çalışılacaktır.

Çalışmanın sonuçlarının MCBÜ öğrencilerinin harcama eğilimlerinin yönünü ve Manisa şehrine yaptıkları katkının ortaya konması ve öğrencilerin Manisa şehrini ekonomik açıdan nasıl değerlendirdiklerini öğrenmek açısından faydalı olacağı düşünülmektedir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Gediz Nehri Kirliliği ve Çözüm Önerileri

Doç. Dr. Orkide MİNARECİ

Prof. Dr. Yüksel ABALI

Gediz Nehri; Kütahya'nın Gediz İlçesi'nden doğup, Uşak ve Manisa illerinden geçtikten sonra İzmir'de Ege Denizi'ne dökülmektedir. Doğduğu bölgeden döküldüğü yere kadar Gediz Nehri yakınlarında birçok yerleşim yeri vardır ve nehir gün geçtikçe, insanların her türlü aktiviteleri sonucu oluşan atıklarla kirlenmektedir. Gediz Nehri kirliliğine, bölgedeki sanayi kuruluşlarının endüstriyel atıkları, yerleşim yerlerinin evsel atıkları ve tarımsal alanlardan gelen tarım ilaçları ve kimyasal gübreler neden olmaktadır. Sularda standartlarla belirlenmiş limit değerler üzerinde bulunan her türlü madde kirlilik oluşturur. Bu çalışmada Manisa il sınırlarından geçen Gediz Nehri'nde yapılan su kalitesi ve kirlilik çalışmalarının sonuçları yorumlanarak değerlendirilmiştir.

İlhan Berk'in Şair Kimliğini Şekillendiren Manisa Yılları

Doç. Dr. Ayvaz MORKOÇ

Türk şiirinin önemli kalemlerinden olan İlhan Berk 1918 yılında Manisa'da dünyaya gelmiş ve çok zor bir çocukluk dönemi geçirmiştir. O yıllarda Manisa'da leblebicilik, yoğurtçuluk ve takipçilik gibi işler yapan babası meslek hayatında başarılı olamamıştır. Aile sorumluluğu taşımaktan uzak olan baba, eş ve çocuklarını bırakarak İstanbul'a gider. 6 çocuğun sorumluluğu annenin omuzlarına yüklenmiştir. Her ne kadar çocuk olsa da İlhan Berk, Kurtuluş Savaşı'nın vahşet yüklü manzaralarına tanık olur. Manisa'da gerçekleşen bu tanıklık onun psikolojisinde yaralar açar. Manisa'nın Yunan ordusu tarafından yakılarak tahrip edilmesi çocuk ruhunda ömür boyu sürecektir silinmez izler bırakır. Hatıralarında ilk kurşun sesini, ilk top atışını, ilk uçağı Manisa'nın işgali sırasında gördüğünü belirtir. Düşman Manisa'ya girdiğinde Spil dağına kaçmak zorunda kalışlarını şiirlerinde hüznle anlatır. Kurtuluştan sonra evlerinin düşman tarafından yıkılmış halini kederle tasvir eder. Akli dengesi yerinde olmayan ablasının ateşe verilen evle birlikte yanışını anlatır. Savaşta yaşanan vahşet tabloları Berk'in şiir ve hatıralarında ayrıntılarıyla gözler önüne serilmiştir.

Amacımız bu bildiri aracılığıyla Türk şiirinde önemli bir yere sahip bulunan İlhan Berk'in Manisa'daki çocukluk yıllarını belgelere dayanarak aydınlatmaktır. Acı, sıkıntı ve hüznü yüklü bu zaman kesitinin İlhan Berk'in şiirine nasıl yansıdığını ve şair kimliğini nasıl şekillendirdiğini tespit etmektir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Manisalı Şair-Öğretmen Fahrettin Koyuncu

Doç. Dr. Ayvaz MORKOÇ

Manisa merkez Üçpınar köyünde 1965 yılında dünyaya gelen Fahrettin Koyuncu, 1990 yılında Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nden mezun olmuştur. Ankara-Haymana, Kastamonu, Zonguldak ve Denizli'de öğretmen olarak görev yapmıştır. Şiir yazmaya ortaokul yıllarında başlayan Koyuncu'nun "Umut Getir" adlı şiiri 1988 yılında *Yazıt* dergisinde basılmıştır.

1988 yılından itibaren çeşitli edebiyat dergilerinde şiirleri ile edebiyat üzerine yazıları yayımlanmaktadır. Ürünleri *Anadolu Ekini, Damar, Varlık, Adam Sanat, Eski, Şiir Ülkesi, Biçem, Düşlem, Kavram Kargaşa, Çağdaş Türk Dili, Agora, Şehir, Sunak* dergilerinde çıkmıştır. Fahrettin Koyuncu, Zonguldak'ta yayımlanan *67 Ses* ve Devrek'te çıkan *Bölge Haber* gazetelerinde kültür, sanat, dil konularında köşe yazıları yazmıştır. 1995-96 yıllarında Zonguldak'ta basılan edebiyat dergisi *Uğraş*'ın yazı kurulunda görev almıştır. Şubat 2008'den itibaren Denizli'de *Horoz* gazetesinde, "Horoz Çocuk" adlı bir çocuk sayfasını hazırlamaktadır.

2021 itibariyle şiir, inceleme, gezi, hatıra, biyografi, aforizma gibi türlerde kaleme alınmış 16 adet kitabın sahibidir. Ayrıca 11 adet çocuk kitabı bulunmaktadır. Toplam 27 adet kitabın müellifi olan Koyuncu, edebiyat dünyasında kaleme aldığı yetkin ürünleriyle dikkat çekmektedir. Şiir ve çocuk edebiyatı alanında çok sayıda ödülün sahibidir.

Amacımız Manisa'nın yetiştirdiği bir değer olan Fahrettin Koyuncu'nun şiir ve diğer edebi türlerde yazılmış kitaplarını bilimsel bir bakış açısıyla değerlendirmek, edebiyatçıyı, bilim dünyasına tanıtmaktır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Romanlarında “Okuma”nın Rolü

Doç. Dr. Özlem NEMUTLU

Yakup Kadri'nin hem ferd'i hayatında hem de yazarlığında “kitap okuma”nın rolü büyüktür. Hatıralarında ve sohbetlerinde babasından kalan zengin içerikli kütüphanenin ve annesinin kendisine roman okuma zevkini nasıl aşıladığını anlatır. Onun toplumların ancak okuyan, aydın insanlar vasıtasıyla değişebileceğine inanması, bahsettiğimiz yetişme şartlarıyla alakalıdır. Dolayısıyla yazarlığında doğuştan gelen bir yeteneğinin yanı sıra “okudukları”, okuyarak kendisini geliştirmesi de hayli işlevseldir. Yazarlığının bu karakteristik yönü roman kişilerinin karakterizasyonuna da yansımıştır. Onun kadın-erkek karakterlerinin olumlu-olumsuz olarak çizilmelerinde okudukları kitaplar belirleyici olmuştur. Biz bu bildirimizde, “okuma”nın belli başlı romanlardaki işlevini değerlendirmeye çalışacağız.

**Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank Yerleşkesi Florasının
Dijital Ortama Aktarılması Çalışmaları**

Doç. Dr. Dilek OSKAY

Bitki biyoçeşitliliğinin belirlendiği çalışmalar doğa araştırmalarının en önemlilerinden biridir. Günümüzde teknolojiye paralel olarak bu işe bilgisayarlar, yazılımlar, veritabanları, dijital kameralar, GPS sistemleri ve internet de dâhil olmuştur. Böylelikle bitki biyoçeşitliliğine ilişkin birçok veri sanal ortamda kendine yer bulabilmiştir. Bu gelişme, bilgiye ulaşabilmeyi kolaylaştırdığı için, biyoçeşitlilik ile ilgili bilincin artması gibi birçok faydayı da beraberinde getirmiştir.

Bu çalışma, üniversitemiz gençliği başta olmak üzere bitkilere merak duyan herkese, içinde buldukları ortamın bileşenlerinden biri olan bitkileri görünebilir kılmak, tanıtmak ve nihayetinde biyoçeşitlilik konusunda farkındalık yaratmak amacıyla taşımaktadır. Bu kapsamda; kampüs sınırları içinde yayılış gösteren bitkiler arazide fotoğflanmış, toplanıp kurutularak herbaryum materyali haline getirilmiştir. Teşhisleri, Türkiye Florası başta olmak üzere ilgili literatürler çerçevesinde gerçekleştirilmiştir. Bu türlerden bir kısmının fotoğrafı kampüs içindeki bazı alanlarda sergilenmek üzere ayrılmıştır. Aynı zamanda kampüs alanında doğal yayılış gösteren bu türlerin sanal ortama aktarılması ile ilgili planlamalar da başlamış bulunmaktadır.

Leâli Ahmed Çelebi'nin Emâlî Tercüme ve Şerhi

Doç. Dr. Rıdvan ÖZDİNÇ

İslam inanç esaslarının benimsenmesi, yaygınlaştırılması gayesiyle İslam dünyasının farklı coğrafyalarında ve değişik zamanlarda manzum veya mensur olarak birçok risale kaleme alınmıştır. Genellikle medrese eğitiminde talebelerin ezberlemesini kolaylaştırmak maksadıyla vücuda getirilen bu eserler, belli bir mezhep ve düşünceyi benimsetmeyi hedeflediği malumdur. Metafizik tartışmalardan, mantıkî izahlardan arındırılmış daha arı duru bir inancı sunmayı hedefleyen bu eserler aynı zamanda düşünce dünyasının, etkileşimlerin ve dönüşümlerin de izlerini taşır.

Sirâcüddîn Alî b. Osmân b. el-Ûşî (ö. 575/1179) tarafından kaleme alınan ve *el-Emâlî* adıyla meşhur olan ve *el-Şasîdetü'l-lâmiyye* ve *Bed'ü'l-emâlî* isimleriyle de tanınan manzum akaidnamesi, Hanefî-Mâturîdî dünyada yaygın akaid risalelerinin en başında gelir. Arapça olarak kaleme alınan bu risalenin Türkçe ve Farsça tercümelerinin yanı sıra üç dilde şerhleri vardır. Bu eser etrafındaki tercüme ve şerh literatürü, *Emâlî*'nin asırlar boyu Türk-İslam coğrafyasında okunduğunu, elden ele dolaştığını göstermektedir. Miladi XII. asırda kaleme alınmış bu manzum akaid risalesi, Osmanlı coğrafyasında birçok kez tercüme ve şerh edilmiştir. Bu tercüme-şerhlerden biri ve büyük ihtimalle de ilki Kanûnî Sultan Süleyman devri şeyhülislamlarından Kemalpaşazade'nin talebelerinden Manisalı Leâli Ahmed Çelebi (ö. 971/1563) tarafından yapılmıştır. Başta Arap dili ve edebiyatı olmak üzere fıkıh ve kelâm alanında telif ve tercümeleri bulunan Leâli, aynı zamanda bürokratik görevler de üstlenmiştir.

Bu tebliğde, Leâli Ahmed Çelebi'nin tercüme şerhi tanıtılarak muhtevası hakkında bilgi verilecektir. Ayrıca bu metnin Emâlî tercüme ve şerhleri içindeki yerine dair değerlendirmelerde bulunulacaktır. Metnin Türkçe'ye tercüme edilmesinin sebep ve anlamları üzerinde durularak XVI. Asır Osmanlı'sında itikadî ve fikhî mezhep ilişkilerine değinilecek ayrıca Osmanlı'nın Eş'arîliği ve Mâturîdîliği hakkında çıkarımlarda bulunulacaktır. Manisalı bir âlimin kaleminden çıkan eseri konu alan bu tebliğle, Osmanlı kelam düşüncesi geleneği ve literatürüne katkı sunulması hedeflenmektedir.

Avraam Sergeyeviç Norov'un Seyahatnamesinde Manisa

Doç. Dr. Cavid QASIMOV

Nezahat DEMİR

Avraam Sergeyeviç Norov 1795-1869 yılları arasında yaşamış Çarlık Rusya'nın ünlü devlet adamı ve askeridir. Asker ve devlet adamı olmanın yanında kendisi ünlü bir yazar ve gezgin olmuştur. Soylu bir asker ailesinde doğan Norov iyi bir eğitim almıştır. Kendisi daha sonra baba mesleğini devam ettirerek askeri oldu. 1812 yılında Çarlık Rusya ile *Napolyon* Bonapart arasında yapılan Vatanseverlik savaşına katıldı. Borodino savaşında topçu birlikleri komuta ederken şarapnel yarası alarak bir bacağına kaybetmiştir.

Bir bacağına kaybettiği için askeri hizmetten ayrılmak zorunda kalan Norov, Çarlık Rusya'nın çeşitli devlet kurumlarında memurluk yapmıştır. 1853-1858 yılları arasında Çarlık Rusya Halk Eğitim Bakanı olarak görev yapmıştır.

Devlet memuru olmanın yanında kendisi aynı zamanda tutkulu bir seyyah olmuştur. Kendisi 1834 yılında Kudüs'te bulunan Kutsal Kabir Kilisesi'ni(Ortodoks Kilisesi tarafından Yeniden Diriliş Kilisesi olarak biliniyor) ziyaret etme fırsatı buldu. Ayrıca kendisi Kudüs, Filistin ve Anadolu'yu dolaştıktan sonra Mısır ve Kuzey Sudan topraklarına da bir gezi düzenledi. 1836 yılında seyahatini tamamlayan Norov, Rusya'ya döndü ve gezileri ilgili kitap çalışmalarına başladı. Kendisi 1838'te "1835'te Kutsal Topraklarda Yolculuk" ve 1840 yılında ise "1834-1835'te Mısır ve Nubia'ya Yolculuk" kitaplarını yayımlamaya muvaffak oldu.

Avraam Sergeyeviç Norov yazar ve seyyah olmanın yanında dindar bir kişiliğe sahipti. Kendisi Orta Doğu seyahati sırasında Batı Anadolu'da özellikle de hâlihazırda Manisa, Denizli ve İzmir il sınırların içinde bulunan Mahşerin Yedi Kilisesi'ne(Efes, İzmir, Bergama, Salihli, Alaşehir, Denizli, Akhisar'da bulunan kiliseler) ziyaretler gerçekleştirmiştir. 1847 yılında yayımlanmış olduğu "Mahşerin Yeddi Kilisesine Yolculuk" isimli kitabında Batı Anadolu'da bulunan şehir, kasaba ve köyler olan gezilerinden bahsetmekle beraber Efes, İzmir, Bergama, Salihli,

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Alaşehir, Denizli, Akhisar’da bulunan kiliselerle ilgili çok kapsamlı bilgilere yer vermiştir. Manisa Celal Bayar Üniversitesinin 30. Yıl etkinlikleri kapsamında Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi tarafından 21-13 Eylül 2022 tarihinde düzenlenecek olan 2. Manisa Sempozyumu’na sunmak istediğim bildiride Avraam Sergeyeviç Norov’un Batı Anadolu seferi sırasında hâlihazırda Manisa ilinin sınırları içinde bulunan Salihli, Alaşehir ve Akhisar’da bulunan Mahşer kiliseleri ile ilgili bilgi vermeyi düşünüyoruz.

II. Abdülhamit Döneminde Saruhan Sancağı'nda Ormancılık Faaliyetleri

Doç. Dr. Aysun SARIBEY HAYKIRAN

XIX. yüzyılda Aydın Vilayeti'ni oluşturan beş sancaktan biri olan Saruhan Sancağı'nda Yund Dağları, Gördes ve Demirci kazaları ile Gelenbe ve Palamut nahiyeleri zengin orman varlığı ile dikkati çekmektedir. Toplamda ortalama 703 km²'lik orman yüzölçümüne sahip olan Saruhan Sancağı'ndaki ormanların büyük çoğunluğu devlete ait olup, az sayıda vakıflara ait ormanlar da yer almaktadır. Saruhan Sancağı orman florasının %70'ini çam ve %30'unu meşe ağaçları oluşturmaktadır. Ormanlardan elde edilen kereste ile deri sanayinin önemli hammaddelerinden palamut ve hüda-yı nabit olarak yetişen mahmuze ile sumak yaprağı gerek yurt içi gerekse yurt dışına ihraç edilmektedir. Ancak Saruhan Sancağı'nın coğrafi yapısı ve ulaşımdan kaynaklanan nedenlerden dolayı orman ürünlerinin ticaretinde sıkıntılar yaşanmaktadır.

Osmanlı ekonomisinin önemli gelir kaynaklarından olan ormanların korunmasına yönelik Tanzimat'a kadar kapsamlı bir düzenleme mevcut olmayıp ormanlar daha çok cibal-i mübaha anlayışıyla halkın kullanımına açık tutulmuştur. 1870 tarihli Orman Nizamnamesi'nden sonra tedricen kontrol altına alınmaya başlanan ormanların korunmasına yönelik istihdam edilecek memurların görev ve vazifelerine dair Talimatname R. 7 Mart 1293/M. 19 Mart 1877 senesinde yayımlanmıştır. Buna göre orman memurları, umumi müfettişler, vilayet sancak ve kaza müfettişleri ile müfettiş muavinlerinden, maaşlı kâtiplerden, tezkere muharrirlerinden, ondalık memurlar ile piyade ve süvari kolcularla yangın koruyucularından oluşmaktadır. Saruhan Sancağı'nda da bu nizamnamenin yayımlanmasından sonra orman teşkilatı oluşturulmuş ve ormanların korunmasına yönelik orman memurları görevlendirilmiştir.

Bu çalışmada II. Abdülhamid döneminde Saruhan Sancağı'ndaki orman varlığı ve ticareti üzerinde durularak Osmanlı İmparatorluğu'nun ormancılık politikalarının uygulamaları Saruhan Sancağı özelinde değerlendirilecektir. Ayrıca Saruhan Sancağı orman teşkilatı ele alınarak orman idaresinde görevli orman memurlarına da yer verilecektir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Çalışmanın kaynaklarını Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri Başkanlığı Osmanlı Arşiv Belgeleri, İstatistikler, Aydın Vilayet Salnameleri ile ormancılık ile ilgili ikinci el kaynaklar oluşturmaktadır.

Magnesia Ad Sipylumlu Pausanias ve İkinci Sofistik Dönem

Doç. Dr. Murat SATICI

Çalışmanın amacı, bir gezgin ve coğrafyacı olarak tanımlanmış Magnesia ad Sipylumlu Pausanias'ın M. S. 2. yüzyılda Roma egemenliğindeki Batı Anadolu'da hâkim olan İkinci Sofistik Dönem felsefesiyle ilişkisini serimlemektir.

Pausanias M. S. 2. yüzyılda Antik Yunan coğrafyasında bir görgü tanığı olarak pek çok mekânı, anıtı ve yazıtı incelemiştir. Anavatanı olan Magnesia ad Sipylum'dan (günümüzde Manisa şehri sınırları içerisinde) başladığı seyahatlerinde Pausanias'ın edindiği bilgiler ve Antik Yunan kültürüne dair yaptığı yorumlar modern arkeoloji, sanat tarihi ve tarih disiplinleri için rehber olma niteliğindedir. O, dönemin entelektüel birikiminin önemli bir sembolü olduğu kadar İkinci Sofistik Dönem'in de önemli bir kaynağıdır. Nitekim Roma hakimiyeti altında Antik Yunan kültürünün felsefi, sanatsal ve kültürel unsurlarını kültürel miras olarak alan Sofistik bakış açısı Pausanias'ın eserinde de açıkça görülmektedir. Bu yanılla dönemin felsefi ve kültürel perspektifinin Pausanias'ı da etkilediği açıktır.

Bu açıdan çalışma, İkinci Sofistik Dönem'in genel felsefi görüşleriyle Pausanias arasındaki ilişkiye odaklanacak, döneme ve bölgeye egemen olan fakat felsefe tarihinde karanlıkta kalmış İkinci Sofistik Dönem felsefesini ve Magnesia ad Sipylumlu Pausanias'ı önemli özellikleri bakımından ilişkilendirecektir. Çalışma dayandığı bu aksta, Batı Anadolu'nun ve Manisa kentinin entelektüel geçmişine ışık tutacaktır.

Nevâlî Nasûh Efendi ve *Farsça Divanı*

Doç. Dr. Turgay ŞAFAK

Tezkirelerde Nevâlî Çelebî, Nasûh Nevâlî Efendi, Nasûh Efendi gibi isimlerle anılan Nevâlî Nasûh Efendi'nin Akhisarlı (Saruhanlı) olduğu kaydedilmiştir. Tahsilini Manisa ve İstanbul'da tamamlamıştır. Anadolu kazaskeri Cafer Çelebi'nin bir süre tezkireciliğinde bulunduktan sonra mülazım olan Nevâlî, müderrislik yapmaya başlamıştır. İbrahim Paşa, Mahmûd Paşa, Eyüp Payesi, Sahn, Şehzâde ve Süleymâniye medreselerinde müderrislik yapan şair, vefat eden Azmizade'nin yerine Şehzade Mehmed'in (III. Mehmed) hocalığına tayin edilmiştir. 8 cemaziyelahir 1003/18 Şubat 1595 tarihinde vefat etmiştir.

Aşık Çelebi hem şiir hem de inşada başarılı olduğunu vurgulamıştır. Ahdi, şiirler karşılığına iltifat gördüğünü belirtmiştir. Bursalı Mehmed Tahir, İmam Gazzali'nin *Kimya-yı Saadet'inin* dört babını, Aristo'nun *er-Riyase ve's-Siyase* adlı eserini, Hüseyin b. Ali Kaşifi'nin *Ahlak-ı Muhsini* adlı ahlaka dair eserini *Ferruhnâme* adı ile tercüme ettiğini kaydetmiştir. Bu eserler dışında *Duânâme* adını verdiği Türkçe bir manzumesi, Hoca Sadeddin için yazdığı Arapça bir kasidesi ve *Farsça Divanı* bulunmaktadır.

Nevâlî'nin elimize ulaşan *Farsça Divanı* onun Farsçaya hakimiyetini göstermesi bakımından önemlidir. Elsin-i selase üzere eser vermiş olan Nevâlî'nin *Farsça Divanı*'nın tek nüshası İstanbul Millet Kütüphanesi Ali Emiri Koleksiyonu 828'te kayıtlıdır. Altın yaldızlı cetvellere ve müzehhep bir serlevhaya sahip olan nüsha, 82 varaktır.

Bu bildiride Akhisarlı Nevâlî'nin hayatı ve eserlerinden kısaca bahsettikten sonra daha önce üzerinde herhangi bir çalışma yapılmamış olan *Farsça Divanı* hakkında bilgi verilecektir. *Divan*'da bir münacaat, bir na't-ı şerif, bir Kanuni Sultan Süleyman methinde yazılmış kaside, 193 gazel, 14 rubai ve 4 kıta yer almaktadır. Bu çalışma ile Akhisarlı Nevâlî'nin gün yüzüne çıkmamış bir eseri hakkında bilgi verilerek müellifin biyografisine ve literatüre katkı sağlanacaktır.

Siyasi Af Tartışmalarının Gölgesinde Bayar-Demirel İlişkileri

Doç. Dr. Firdes TEMİZGÜNEY

27 Mayıs 1960 askeri darbesinden sonra Demokrat Parti kapatılırken başta Cumhurbaşkanı Celal Bayar ve Başbakan Adnan Menderes olmak üzere hükümet üyeleri ve milletvekilleri tutuklanıp Yassıada’da yargılandı. Mahkeme, Bayar dâhil on beş DP üyesini ölüm cezasına çarptırdı. Fakat bunlardan sadece Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatin Rüştü Zorlu’nun idamları Milli Birlik Komitesi tarafından onaylanırken, Bayar’ın cezası müebbet hapse çevrildi. Kayseri Cezaevi’nde kalan Bayar, sağlık problemleri sebebiyle dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından affedilerek 7 Kasım 1964’te tahliye oldu. Diğer müebbet hapse mahkûm olan DP’lilerin de 8 Ağustos 1966’da çıkarılan Af Kanunu ile tahliyeleri sağlandı. Ancak Bayar da dahil olmak üzere eski DP’lilerin asıl isteği siyasi aftı.

Siyasi af konusunu gündemde tutmak isteyen eski Demokratlar bir taraftan Bayar’ın çevresinde toplanıp “Bizim Ev” adlı kulübü kurarken diğer taraftan da kendilerine destek olacak tüm argümanları değerlendirdiler. Nitekim darbe sonrasında Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) ve Cumhuriyetçi Köylü Millet Partisi (CKMP)’ne ilaveten Yeni Türkiye Partisi (YTP), Adalet Partisi (AP) ve Memleketçi Serbest Partisi (MSP) başta olmak üzere birçok yeni parti kurulmuştu. Her ne kadar DP kapatılmış olsa da bu partinin mirasına merkez sağda CKMP’nin yanı sıra yeni kurulan AP ve YTP’nin sahip çıkacağı düşünülüyordu. Bunlardan özellikle Ragıp Gümüşpala’nın liderliğinde kurulan AP, kısa sürede DP tabanının desteğini alarak teşkilatlanmasını sağlamıştı. Gümüşpala’nın 1964 yılında ölümü üzerine Süleyman Demirel’in partinin başına geçmesi ise hem Türk siyaseti hem de eski Demokratlar için bir dönüm noktası oldu. 1965 seçimlerinde DP’nin en büyük mirasçısı kabul edilen AP, darbe sonrasında ilk tek partili iktidarı olurken, Demirel de ülkenin yeni Başbakanı unvanını aldı.

Bayar’a göre Demirel’in AP’si 1965 seçim başarısını “Biz Demokratların devamıyız. Onlara siyasi haklarını vereceğiz” şeklinde yürüttüğü propagandalara borçluydu. Şimdi bu mirasın meyvelerini Başbakan olarak toplayan Demirel, siyasi af konusunda gerekeni yapmalıydı. Demirel’i “emanetçi” AP’yi de siyasi af konusunu Meclise taşıyacak bir aracı olarak gören

Bayar, bu oluşumu Demokratların beklentileri doğrultusunda şekillendirmek üzere harekete geçti. Bayar ve Bizim Evcilerin girişimleri sonucu AP, 1969 genel seçimleri öncesi eski DP'lilere siyasi haklarının sağlanması konusunu Meclise taşıdı. Demirel, hem ordunun tepkisinden çekindiği hem de siyasi haklarını elde eden Bayar ve arkadaşlarının AP'ye alternatif yeni bir parti kurmalarından endişe ettiği için siyasi af konusunu seçim sonrasında bırakmak istiyordu. Nitekim Mecliste kabul edilen siyasi af önergesi, Senatoda AP'nin tavrı nedeniyle kanunlaşamadı. Siyasi af konusunda beklediğini bulamayan Bayar ve eski Demokratlar bundan Demirel'i sorumlu tuttular. Bu gelişmeler, Bayar'ın 1969 seçimlerinde AP'den desteğini çekmesine ve partide oy kaybına sebep oldu. Üstelik hala eski Demokratların davasına bağlı bazı milletvekillerin ağırlığını koruduğu AP'de büyük bir hizip çıktı. Demirel'i ihanetle suçlayan Bayar YTP'ye ışık yakarken AP'nin de Mecliste gücünü kırmak için yeni arayışlara girdi. Bayar-Demirel çekişmesi, 1970 yılında AP'den ayrılan kişiler tarafından Demokratik Parti'nin (DP) kurulması ile sonuçlandı. Bayar'ın kızı Nilüfer Gürsoy'un da kurucuları arasında yer aldığı parti, AP'ye emanet ettiği bayrağı geri almak ve merkezi sağı birleştirmek amacıyla yola çıktı. 1973 seçimlerinde Bayar'ın miting meydanlarına inerek desteklediği parti, istediği başarıyı sağlayamasa da sağdaki farklı bölünmelere paralel olarak Demirel'in tek başına iktidara gelmesine engel oldu. Bu arada 11 Aralık 1974'te eski DP'lilerin siyasi haklarının geri verilmesine ilişkin kanun teklifi Meclis'te görüşülerek kabul edildi. Bekledikleri siyasi af eski Demokratların siyasetteki görünürlüğünü arttırırken Bayar'ın da perde arkasından siyasete müdahaleleri devam etti. CHP-MSP Koalisyonunun dağılmasından sonra ortaya çıkan hükümet bunalımı çözmek için sağda bir koalisyon hükümeti kurmaya çalışan Demirel'i destekleyen ilginçtir ki Bayar oldu. Bayar'ın çaba ve ara buluculuğuyla 31 Mart 1975'te Demirel başkanlığında Milliyetçi Cephe Koalisyon Hükümeti kuruldu. Bu durum ilerleyen yaşına rağmen Bayar'ın hala Türk siyasetinde önemli bir figür olduğunu gösteriyordu. Bayar-Demirel ilişkisi ise gerek siyasi arenada Bayar'ın Demirel'i desteğiyle gerek yemek ve toplantılarda sık sık bir araya gelerek devam etti. Bu çalışmanın amacı, eski Demokratların siyasi af tartışmalarının devam ettiği süreçte zaman zaman kopma noktasına gelen Bayar-Demirel ilişkilerini AP çerçevesinde ele almaktır.

Saruhanoğulları'nın Kuruluşunda Harezmli

Doç. Dr. Ahmet TOKSOY

XIII. yüzyılda Türk Dünyasında önemli değişiklikler oldu. Orta Asya'da başlayan Cengiz Han'ın fetih hareketi ilk önce Harezmşahlar Devleti'ni yıktı. Ancak Muhammed Harezmşah'ın oğlu Celâleddin, Cengiz ordularına karşı mücadeleye devam etti. Ancak başarılı olamayarak Hindistan yolu ile Kafkasya'ya geldi. İran'ı hâkimiyet altına aldıktan sonra Azerbaycan'ı yeni kurduğu devletine merkez yaptı. Türkiye Selçuklu hükümdarı Alaeddin Keykubad ile dostane münasebetler kurdu. Fakat bu iyi ilişkiler çok fazla uzun sürmedi. Saltuklu ve Mengücekliler devletlerinin Harezmşah ile ilişkiye girip, Sultan Keykubad'a karşı ittifak yapmaları, nihayet Kübbetü'l-İslam olarak nitelenen Ahlat'ın kuşatılıp yağmalanması iyi ilişkilerin bitmesine neden oldu. İki Türk hükümdarı Yassı-Çimen savaşında karşı karşıya geldi yapılan savaşta Celaleddin Harezmşah mağlup olarak kaçtı. Beraberinde bulunan Harezmli komutanlardan bazıları Türkiye Selçuklu hükümdarı Alaeddin Keykubad'ın hâkimiyetini kabul ederek onun emrine girdiler. Kayır Han, Berke Han Saru Han, Güçlü Han ve Arslan Togu Han gibi beyler on iki bin kişilik ordularıyla Selçuklu ordusunda görev aldılar.

Daha sonra Batı Anadolu'da Adalar Denizi kıyılarına yayılarak burada hâkimiyet kuran Saruhan Oğulları beyliğinin Harezmli komutanı Saru Han'ın soyundan geldikleri ifade edilmektedir. Kaynaklarda Saruhan Bey'in babasını adı Alpağı olarak geçmektedir. Alpağı Bey'in ayrıca Çuğa/Çağa ve Ali Paşa adlarında iki kardeşi daha vardı. 1305'te Manisa bölgesine yayılan ve fütihat yapan Türklerin başında Saruhan Bey bulunmaktaydı.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Hellenistik Dönem’de Magnesia ad Sipylum

Doç. Dr. Murat TOZAN

Günümüz Manisa’sına adını veren Magnesia ad Sipylum yerleşmesinin Hellenistik Dönem’de Seleukoslar tarafından kurulduğu bilinmektedir. Ancak epigrafik kayıtlarda Palaimagnesia (Eski Magnesia) adlı bir yerden söz edilmesi yerleşmenin geçmişinin Hellenistik dönemden önceye gittiğini ve olasılıkla Hellenistik dönemde yer değiştirerek yeniden kurulduğunu göstermektedir. İ.Ö. 3. yüzyıl ortalarında Smyrna ile Magnesia kenti arasındaki anlaşmanın kaydedildiği ve bu konu ile ilgili üç ayrı belgeyi içeren yazıt (OGIS 229) Magnesia ad Sipylum’un bu dönemdeki siyasal, sosyal ve ekonomik durumu ile ilgili değerli bilgiler sunmaktadır. Bu bildirinin amacı söz konusu yazıttaki bilgilerin yanı sıra Magnesia ad Sipylum’a ilişkin antik edebi, epigrafik ve nümismatik kaynaklardaki verileri bir araya getirerek yerleşmenin Hellenistik Dönem’deki tarihi ile Hellenistik krallıklar ve Roma Cumhuriyeti’yle ilişkilerini diyakronik ve bütüncül bir yaklaşım ile ele almaktır.

MCBÜ'nün Kurum Kültürünü Belirlemeye Yönelik Bir Araştırma

Doç. Dr. Hilmiye TÜRESİN TETİK

Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR

Prof. Dr. Asena ALTIN GÜLOVA

Bu araştırmanın amacı MCBÜ'nün kurum kültürünü Cameron ve Quinn'in Rekabetçi Değerler Modeline (Ouinn vd.,1991) göre belirlemektir. Araştırmanın örneklemini Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nde görev yapan 514 akademisyen oluşturmaktadır. Örneklem seçimi aşamasında kolayda örnekleme tekniği kullanılmıştır. Araştırmada nicel yöntemlerden alan araştırmasından ve anket tekniğinden faydalanılmıştır. Anketlerin cevaplandırılmasında 5'li likert ölçeği (kesinlikle katılmıyorum-kesinlikle katılıyorum) kullanılmıştır. Araştırmada kullanılan soru formunun ilk bölümünde demografik bilgiler elde etmeye yönelik (cinsiyet, medeni durum, yaş aralığı, eğitim düzeyi, görev yapılan birim, kıdem yılı, ünvan, akademik alan, idari görev durumu, idari görev deneyimi) 10 soru yer almıştır. İkinci bölümünde Cameron ve Quinn (1999)'nin geliştirdiği ve Kuşçu (2011) tarafından Türkçe'ye uyarlanan Örgüt Kültürü Değerlendirme Ölçeği kullanılmıştır. Karakılıç (2019) da ilgili ölçeğin ülkemizde geçerli olduğunu kanıtlamıştır. Ölçek dört farklı kültür tipini (klan, adhokrasi, pazar ve hiyerarşi) kapsayan 24 maddeyi içermektedir. Verilerin analizinde SPSS ve Jamovi istatistiksel paket programları kullanılmıştır. Ölçeğin güvenilirlik ve geçerlik analizleri yapılmıştır. Örgüt Kültürü Değerlendirme Ölçeği'nin alt boyutları klan, adhokrasi, pazar ve hiyerarşinin cronbach alpha değerleri sırasıyla .953, .945, .964 ve .955'dir. Doğrulayıcı faktör analizi ile ölçeğin geçerliği de test edilmiştir. Uyum iyiliği indekslerinin kabul edilebilir nitelikte olduğu tespit edilmiştir. Değerlere ilişkin ayrıntılı değerlendirmeler tam metinde yer alacaktır. Tanımlayıcı istatistiksel analizler de yapılmıştır. Katılımcıların 247'si kadın, 267'si erkektir. 30'u lisans, 127'si yüksek lisans ve 357'si doktora mezunudur. 3'ü 21-25 yaş arasında, 56'sı 26-30 yaş arasında, 89'u 31-35 yaş arasında, 114'ü 36-40 yaş arasında, 142'si 41-50 yaş arasında iken 110'unun yaşı 51 ve daha üzeridir. 134'ü evli iken, 380'i bekarıdır. Katılımcılardan 4'ü 1 yıldan daha az kıdeme sahiptir. 107'sinin 1-5 yıl arası, 96'sının 6-10 yıl arası, 98'inin 11-15 yıl arası, 49'unun 16-20

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

yıl arası, 160'nın ise 21 yıl ve daha fazla kıdemi bulunmaktadır. Araştırmaya 60 araştırma görevlisi, 46 araştırma görevlisi doktor, 127 öğretim görevlisi, 30 öğretim görevlisi doktor, 96 doktor öğretim üyesi, 75 doçent doktor ve 80 profesör doktor katılmıştır. 147 kişinin idari görevi var iken, 367'sinin idari görevi bulunmamaktadır. Ancak, 205'i daha önce en az bir idari görev yapmışken, 309'unun hiçbir idari görev deneyimi bulunmamaktadır. Rekabetçi Değerler Modeli'ne göre piyasa kültürünün puanı 3.19, adhokrasi kültürünün 3.26, klan kültürünün 3.32 iken hiyerarşi kültürünün 3.45'dir. Dolayısıyla, Manisa Celal Bayar Üniversitesi'nin akademik personeli kurum kültürlerini hiyerarşi olarak tanımlamıştır.

Manisa Gölarmara’da Düğüne Davet: Ünleyicilik Geleneği

Doç. Dr. Kadriye TÜRKAN

İnsan hayatı, doğum, evlenme ve ölümden oluşan ve geçiş dönemi olarak adlandırılan bölümlere ayrılır. Üç geçiş döneminden biri olan evlenme, toplumun temel direği ailenin kurulmasında ilk adımdır. Düğün ise insan hayatının ikinci geçiş dönemi olan evliliğin en belirgin göstergesi olmasının yanı sıra düğün öncesi, düğün sırası ve düğün sonrasını kapsayan ve çok aşamalı şekilde yürütölen pek çok adet ve pratiği içine almaktadır.

Evliliğin ya da düğünün topluma ilanı çeşitli şekillerde gerçekleşir. Bu çerçevede düğüne davet, düğünün önemli bir kısmıdır. Düğün; bütün eş-dost ve akrabanın, konu-komşunun çağrıldığı mümkün olduğunca kalabalık olması istenen ve şenlik havasında geçen bir törendir. Anadolu’nun birçok yerinde çağırma işi yani düğüne davet; düğün sahipleri, düğünün zamanı ve yerine ilişkin bilgi, düğün öncesi çıkarılan “ünleyici” diye isimlendirilen bir kadın tarafından ev ev gezilerek sözlü olarak yapılır. Ayrıca düğünden bugüne düğüne sözle davetin yanında davetiye dağıtılması da söz konusudur.

Çalışmada bu bağlamda yaklaşık yüz elli yıllık bir geçmişı olan ve kısmen de olsa yaşatılmaya devam eden ünleyicilik geleneği Manisa Gölarmara özelinde yaşadığı dönüşüm de dikkate alınarak kaynak kişilerin verdiği bilgiler doğrultusunda ele alınacaktır.

Kayacık (Gördes-Manisa) Çevresinde Paleocoğrafya Araştırmaları ve Jeoarkeolojik Değerlendirmeler

Doç. Dr. Serdar VARDAR

Prof. Dr. Christopher H. ROOSEVELT

Doç. Dr. Christina LUKE

Bu çalışmada Kuvaterner boyunca Kayacık çevresinde meydana gelen doğal çevre değişmelerinin tarihöncesinden günümüze yörede var olmuş kültürler üzerine etkileri araştırılmıştır. İnsan ve doğal çevre ilişkileri paleocoğrafya perspektifi ile ele alınmıştır. Kayacık çevresinin ana jeomorfolojik birimleri tektoniğin kontrolündeki yüksek aşınma alanları ile bunların arasında kalan çukurluklarda-vadi tabanlarında depolanan alüvyal-kolüvyal dolgular üzerindeki düzlüklerdir. Bu alanda meydana gelmiş doğal çevre değişmelerinin jeomorfolojik-paleoklimatolojik ve paleovejetasyon kanıtlarının yanında alüvyon katmanlarındaki sedimanlar da saklı kalan doğal-kültürel izler oldukça önemli göstergelerdir. Bu izler delgi sondaj yöntemi ve yüzey örneklerinin toplanması ve gözlemlerin değerlendirilmesine dayanmaktadır. Bu yaklaşımla, Kayacık çevresindeki vadi tabanları ve alüvyal-kolüvyal düzlükler ile platolar üzerindeki eski yerleşimlerin çevresindeki kolüvyal dolgularda delgi sondajlar yapılmıştır. Yerleşimlerin öncelikle su kaynakları kenarında kurulması buralarda bulunan dolguların içindeki bulguların önemini artırmıştır. Sulak alan sedimanlarından yapılan element ve izotop analizleri ve özellikle Marmara gölü paleocoğrafya araştırması sonuçları GÖ 8200 (8.2 K) ve GÖ 4200 (4.2 K) gibi küresel iklim olayları ile uyumlu iklim değişmelerinin Kayacık çevresinde de takip edilebildiğini göstermektedir. Soğuk iklim dönemlerinin Neolitik'te geniş sulak alanları etkileyen bir evre olduğu anlaşılmıştır. Ayrıca Roma sıcak dönemi de rahatlıkla gözlemlenmektedir. Delgi sondajların sedimentolojik, element, mikrofosil ve polen analizleri Kayacık çevresinin yerleşimlerinin dağılışı ve yöre kültürlerini yeryüzü şekilleri, iklim değişmeleri, paleo arazi kullanımı ve savunma ihtiyaçlarının belirlediğini göstermektedir. Kayacık çevresinde Gördes yakınlarındaki tuf, silisifiye kumtaşları ve neojen kalkerleri-marnları içinde gelişmiş mağaralar ve güneyde

Bintepeler platosundaki arkeolojik bulgular yerleşim tarihinin Paleolitik dönem ile başladığını ortaya koymaktadır. Esasen bunlar halen Manisa'nın da en eski yerleşim bulgularıdır. Bunu takip eden Neolitik yerleşimler genellikle alüvyal düzlüklerde, göl kıyısı ve tabanlarında yer almaktadır. Kayacık çevresinde İlk Tunç çağı yerleşimleri Kayacık domunun periferisine yerleşen dairesel drenaj sistemli akarsuların vadilerin ve platoların üst kesimlerinde bulunmaktadır. Orta-Geç Tunç çağında yerleşimlerin vadi tabanlarına doğru geliştiği belirlenmiştir. Lidya döneminde etek ve platoların en az vadiler kadar etkin yerleşilen alanlar olduğu anlaşılmaktadır. Lidya dönemi yapıları ve Pers dönemi kaleleri ise Kayacık domunun yapısal parçaları olan daykların üzerinde gelişen dik yamaçlı sarp tepelerin üst kesimlerine inşa edilmiştir. Pers istilasası ile kalelerin yüksek sarp tepeler inşa edildiği görülmektedir. Oğulduruk mevkiindeki Bizans dönemi tuf mağaraları insan eliyle yapılmış barınak ve tapınma yerleri olarak özgün bir doku sunmaktadır. Bizans, Saruhanoğlu Beyliği ve Osmanlı yerleşimleri ise jeomorfolojik birimlerde daha önce var olmuş yerleşim alanlarına yakın konumda kurulduğu ve vadilerin kenar kesimleri ve sulak alanların çevresi yerleşimin belirginleştiği alanlar olmuştur.

**Kuraklığın Kontrolündeki Marmara Gölü Sulak Alanına Paleocoğrafya Açısından
Bakış (Gölmarmara-Manisa)**

Doç. Dr. Serdar VARDAR

Prof. Dr. Christopher H. ROOSEVELT

Doç. Dr. Christina LUKE

Bu çalışmada Kuvaterner boyunca Marmara gölü çevresinde meydana gelen doğal çevre ve paleo iklim değişmelerinin sulak alanlar ve kadim kültürler üzerine etkileri araştırılmıştır. Bu amaçla delgi sondaj yöntemi ile göl tabanından sediman örnekleri alınmış, krono-stratigrafik değerlendirmeler yapılmıştır. Bu yaklaşımla laküstrin-alüvyal-kolüvyal sediman örneklerinin tane boyutu, organik madde, pH, mikrofosil analizleri yapılmıştır. Gölsel sedimanların katmanlarından alınan uygun örneklerin ¹⁴C tarihlemeleri yapılmıştır. Gölün sulak alanındaki değişmelerin iklimin etkisi altında nasıl geliştiğinin açıklanabilmesi için izotop analizleri yapılmıştır. Gölsel sediman kayıtlarına dayanarak ¹⁶O ve ¹⁸O ile kurak-nemli dönemler, ^{12,13}C izotop analizleri ile sıcaklık değişimi yapılmıştır. Sulak alandaki sıcaklığın buharlaşma üzerindeki etkisi değerlendirilmiştir. En derini 40 m olan delgi sondajlarımız ile Geç Pleistosen'den itibaren Kuvaterner boyunca meydana gelmiş göl seviye-alan değişimleri, kurak-nemli dönemler, bunların başta hidrografik bilanço ve vejetasyon-paleo arazi kullanımı üzerine etkileri ele alınmıştır. Bu yaklaşımla kadim kültürlerin değişen iklim, hidrografik koşullardan nasıl etkilendikleri ve bunlara karşı gösterdikleri eylem-hareketler ele alınmıştır. Bintepeler platosunda Bozyer'de Paleolitik dönemde başlayan, göl tabanında Erken Neolitik, göl kenarlarında Geç Neolitik ve Tunç Çağları ile devam eden kültürel-yerleşimsel değişim yerel bir model olarak değerlendirilmiştir. Lidya, Roma, Bizans, Saruhanoğlu Beyliği ve Osmanlı dönemleri ise yapılan sığ sondajlarla daha detaylı ele alınmıştır. Göl tabanındaki sondajlar ile GÖ 8000, 5600, 4100, 2750, 1540, 435 (¹⁴C) dönemlerine ait kuraklık kayıtlarına ulaşılmıştır. Buna karşı belirgin bol yağışlı evreler hidrografik bilanço'ya yansımış ve gölsel alan genişlemiştir. GÖ 7200, 6100, 4800, 3300 ve 635 yıllarının yağışlı evrelere tekabül ettiği anlaşılmıştır. Özellikle GÖ 435'e tarihlenen katmandaki yoğun kireç birikimi ve kalış-hardpan

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

benzeri oluşumlar şiddetli buharlaşmayı ve dolayısıyla kurak evrelerin en net örneklerinden birini işaret etmiştir. Yapılan değerlendirmelerde gölün tamamen kurduğu birçok evre belirlenirken, göl suyunun maksimum seviyeye ulaştığı ve alanının en çok genişlediği evreler de belirlenmiştir. Bu doğal değişime son 70 yıldaki antropojenetik etkiler eklendiğinde aşırı su kullanımı ve sulak alan yönetimindeki aksaklıklar nedeniyle Marmara gölünün kuraklıkla ve yok olma gerçeği ile nasıl yüzleştiği değerlendirilmiştir. Bu perspektifle sulak alan yönetimi yol haritası için öneriler sunulmuştur.

Manisa’da Kent Belleği Üzerine Değerlendirmeler

Doç. Dr. Üzeyir YASAK

Kentler insan-mekân etkileşiminin en yoğun yaşandığı alanlardır. Bireylerin kent içindeki tarihsel olarak deneyimlediği ve çoğu zaman öznesi olduğu ilişki ağında, zamanın olduğu kadar mekânın da önemi vardır. Mekânla kurulan bağ, geçmiş deneyimlerin neticesinde ortaya çıkar ve insan belleğinde önemli bir yere sahiptir. Mekânla ilişkili bu bellek, zamanla kolektif bir hal alarak toplumsal bir belleğe dönüşür. Gerek bireysel gerek toplumsal açıdan mekânsal bellek, yere olan aidiyet hissinin oluşmasında önemli bir yer tutar. Küreselleşme, hızlı nüfus artışı ve sakinlerinin değişen talepleri sonucunda kentsel alanlarda dönüşümü kaçınılmaz kılmaktadır. Bu dönüşüme rağmen kent içinde belli başlı mekânlar bireylerin belleğinde dikkat çekici bir şekilde yer tutar. Bireysel ve toplumsal bellekte var olan mekânların nereler olduğunun analizi yaşanılan yere dair aidiyetin nasıl ve ne şekilde olduğunu tespit etmek bağlamında ilgiyi hak etmektedir. Bu çalışmada Manisa örneğinde kentsel belleği oluşturan mekânların neresi olduğu tespit edilmeye çalışılmıştır. Araştırmada sözlü tarih çalışması yöntemi benimsenmiştir. Kent sakinlerinden özellikle 60 yaş üzeri 20 katılımcıyla görüşme yapılmıştır. Manisa kentinde gündelik yaşamın geçmiş yıllarda dönemin şartlarına göre hareketli olduğu anlaşılmıştır. Ancak kentin İzmir gibi bir metropole yakınlığı, iç göçler ve kent içi arazi kullanımının değişimi neticesinde gündelik yaşam ve deneyimlenen mekânlar eski özelliğini kaybetmiştir. Katılımcıların kent belleğinde Yeni Han, Eski/İlk Garaj, Beyaz Fil ve çevresi, eski kıraathanelerin önemli yer tuttuğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kayseri Cezaevi Yılları ve Cezaevi Hatıraları

Dr. Öğr. Üyesi Süleyman AŞIK

Siyasi hayatı 1907’de girdiği İttihat ve Terakki Cemiyeti ile başlayan Celal Bayar, Millî Mücadele Dönemi’nde almış olduğu aktif görevlerin ardından Cumhuriyet Dönemi’nde de çok önemli görevlerde bulunmuştur. 1945 yılına kadar Cumhuriyet Halk Partisi (CHP)’de siyaset yapan Bayar, yaşanan gelişmeler üzerine CHP’den istifa etti ve 1946’da arkadaşlarıyla birlikte Demokrat Parti (DP)’yi kurdu ve partinin ilk genel başkanı oldu. 1950’de yapılan genel seçimlerin ardından DP’nin tek başına iktidara gelmesinin hemen akabinde Türkiye Cumhuriyeti’nin üçüncü cumhurbaşkanı seçildi. Bayar’ın cumhurbaşkanlığı görevi 27 Mayıs 1960 tarihinde gerçekleştirilen askerî darbeyle son buldu. Daha sonra Yassıada’da gerçekleştirilen yargılamalar sonucunda idam cezasına çarptırılan Celal Bayar’ın cezası yaşının (78) ilerlemiş olmasından dolayı infaz edilmemiş ve ömür boyu hapse çevrilmiştir. Bunun üzerine cezasını çekmek üzere Kayseri Cezaevi’ne gönderilmiştir. Burada üç yıl kalan Bayar, mahkeme sürecini ve cezaevi günlerini bir günlüğe eski harflerle yazarak tarihe önemli bir kaynak bırakmıştır. Ancak, Yassıada’daki notları, İmralı’ya sevkinde orada kalmıştır. Yayımlanan günlüğünün ilk notu cezaların açıklandığı 15 Eylül 1961 gününe aittir.

Bu çalışmada, Cumhurbaşkanı Celal Bayar’ın cezaevi yılları ve bu ekseninde tuttuğu günlüğü ele alınacaktır.

Çok Partili Siyasi Hayata Geçiş Sürecinde Celal Bayar’ın Demokrasi Söylemleri ve Faaliyetleri

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AYDIN

II. Dünya Savaşı sonrası Türkiye’de iç ve dış dinamiklerin etkisiyle yeniden çok partili siyasi hayata geçme kararı alınmıştır. Bu süreçte kurulan ilk muhalefet partisi Milli Kalkınma Partisi olmasına rağmen çok fazla itibar görmemiştir. 7 Ocak 1946 ‘da genel başkanlığını Celal Bayar ‘ın üstlendiği Demokrat Partinin kurulması, iktidarın uygulamalarından memnun olmayan kitlelerin dikkatini çekti. Halkın Demokrat Parti ‘ye yönelmesinde, genel başkanlığında Bayar’ın bulunması, güvenilir bir isim olması önemli ölçüde etkili oldu. Ayrıca uzun süre devam eden tek parti iktidarının katı devletçiliğinin karşısına her alanda liberalizmi savunan özel teşebbüse önem verileceğini belirtmeleri, tarıma dayalı gelişmelerin sağlanacağı, yönetimin tam anlamıyla halkın hizmetinde olacağı üniversite özerkliği gibi kavramların parti programlarında yer alması çok kısa sürede DP’ye temayülü artıran diğer etkenler oldu.

DP, kısa sürede ülke genelinde teşkilatlanmasını tamamlamaya çalışırken iktidardaki Cumhuriyet Halk Partisi’nin hukukçu ve bürokrat tercihinin karşısına köylü, çiftçi, küçük esnaf gibi daha çok kırsal kesimden yoğun destek almaya başlaması iktidarı harekete geçirmiştir. CHP, iktidarı kaybetmemek için ilk önce belediye seçimlerini daha sonra da milletvekili seçimlerini erkene aldı. İktidarın bu tutumu karşısında DP genel başkanı Bayar, basına verdiği demeçlerde, iktidarın önce antidemokratik kanunları kaldırmasını, devam eden sıkı yönetimin sonlandırılmasını, idarenin tarafsızlığının sağlanmasını ısrarla dile getirdi. DP, bu gerekçelerle belediye seçimlerine katılmamışsa da Bayar, içinde bulunulan şartlardan dolayı 1946 milletvekili genel seçimlerine katılmanın siyasi varlığını devam ettirebilmek için tarihi bir zorunluluk olarak görmüştür.

DP genel başkanı Bayar, 1946 milletvekili genel seçimlerine yönelik çalışmalarında pek çok yerde miting ya da konuşma yaparak daha geniş seçmen kitlelerine ulaşmaya çalışmış, kendilerine yöneltilen muvazaa ve yabancı devletler hesabına faaliyet gösterdikleri iddialarına

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

cevap vermiştir. CHP İktidarının, muhalefetin özellikle de DP'nin seçim çalışmalarını engellemeye yönelik faaliyetlerine rağmen Bayar, millet iradesinden, demokrasiden ve sözün millete ait olduğundan ısrarla söz etmiştir.

Bu çalışmamızda Türkiye'nin yeniden çok partili siyasi hayata geçiş sürecinde Celal Bayar 'ın demokrasiye yönelik çalışmaları dönemin ana kaynakları, basını, telif ve tektik eserleri incelenecektir.

Manisa Müzesi Bizans Dönemi Süs Objelerinden Cam Bilezikler ve Boncuklar

Dr. Öğr. Üyesi Tümay COŞKUN

Cam eserler, aydınlatmadan günlük kullanım kaplarına, lüks eşyalardan süs objelerine değin pek çok alanda yer alır. Süs objelerinde ise cam malzemenin sıklıkla tercih edilmesinin sebebi diğer metaryellere göre daha ucuz ve yapımının daha kolay olmasıdır. Bizans Dönemi'nde camdan imal edilen süslemeye yönelik eserler içerisinde bilezikler, boncuklar, pendantlar, yüzükler ve yüzük taşları bulunmaktadır. Bunların arasında bilezikler ve boncuklar diğerlerine göre daha sık rastlanan camlardır. Nitekim bilezikler, camın yaygınlaştığı dönemden başlayarak günümüzde de bazı ülkelerde hala kullanılan takılardan biridir.

Manisa Müzesi cam eserler koleksiyonunun önemli bir bölümünü cam takılar oluşturmaktadır. Camlar içerisindeki sayısal değeri en yüksek olan grup bileziklerdir. Bilezikler kesit çeşitlilikleri ve bezeme repertuarları ile Bizans Dönemi'ndeki benzerlerinin neredeyse tümüne örnek sunmaktadır. Bu anlamda bezemesiz tek renkli sade bileziklerin yanında bükümlü, cam ipi ve boya bezemeli olanlar da mevcuttur. Boncuklar müze koleksiyonunda en az görülen camlardandır. Buna rağmen boncuklardan biri süsleme detayı ile dikkati çeker. Çalışmamızda Manisa Müzesi'ndeki süs objeleri yapım ve süsleme teknikleri ile tanıtılacaktır. Özellikle bir bilezik üzerinde gözlenen farklı yapım tekniği irdenilecek bir diğer ayrıntıdır. Eserlerin tümü bağış ya da satın alma yolu ile müzeye kazandırıldıklarından dolayı buluntu yerleri belirsiz olup camlar ile ilgili değerlendirme paralel örnekler üzerinden yapılacaktır.

Saruhanoğulları'nda Kolonizatör Bir Türk Dervîşi: Şeyh İshak'î Rûmî

Dr. Öğr. Üyesi İlker Mümin ÇAĞLAR
Hasancan ERALACA

Çalışma konumuzu teşkil eden Mevlâna Tacüddin Ebu'l Kemal Şeyh İshak'î Rûmî, 14. yüzyılda Saruhanoğulları döneminde Manisa'da yaşamıştır. İshak'î Rûmî'ye dair tespit edebildiğimiz ilk bilgiler, 10 Muharrem 783 (6 Nisan 1381) tarihli kendisine ait vakfiyeye dayanır. Vakfiyeye ise, H.826 (M.1423) yılında vakfın idaresi cihetinde yaşanan sıkıntılar üzerine, dönemin Manisa Kadısı tarafından ihtilaflı konuların çözümünü içeren bir hüküm kaydından ulaşılabilmekteyiz. Ayrıca daha sonraki dönemlerde, İshak'î Rûmî'nin türbesi ve adını taşıyan zaviyesiyle ilgili kayıtların geçtiği kimi Manisa Şer'iyye Sicilleri'nde ve Saruhan Evkaf Defterleri'nde de adına rastlamaktayız. Vakfiyesinde Manisa Kazası'na bağlı Belen Nahiyesi'nden olduğu belirtilen İshak'î Rûmî'nin, babası Şeyh Abdullah el-Bakkalî el-Buharî'dir. Vakfiyede kendisinden sonraki mütevellî olarak, oğlu Ahmed Hüsamüddin'in adı zikredilmektedir.

Şeyh İshak'î Rûmî vakfiyesinde, dünya nimetlerinin bâtil ve zail, ahiret hayatının ise bâkî ve daim olduğunu belirterek, mütevazı bir hayatın Hak ile halkın hoşnutluğu üzerine kurulması gerekliliğinden bahseder. Bu sebeple vakfettiği mülkünün, kamunun yararına nerelerde ve nasıl kullanılacağını açıklar. Anadolu'da birçok örneğinde olduğu gibi burada da, zaviye ve şeyhliğin evlatları üzerinden gitmesini vasiyet kılar. Sultan İshak Çelebi ibni İlyas ibni Saruhan tarafından kendisine temlik edilen araziye vakfettiğini ifade eder. Bu arazi, Ömer Lütfi Barkan'ın meşhur "İstila Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervîşleri ve Zaviyeler" isimli makalesinde yaptığı tespite uygun bir şekilde – şeyh gibi dini vasıf taşıyan nüfuzlu şahsiyetlerin, kendilerine imtiyaz ile mülk tanınan kırsal bölgelerde ahalinin iskânı, toprağın imarı, asayişin tesisi için teşvik edilmesi - Papaslı Karyesi olarak geçen ve birçok köyün hududu ile kesişen kır bir alanı kapsamaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Sonuç olarak, Anadolu ve Rumeli'ye Türk göçlerinin başladığı zamanlardan, Osmanlı Devleti'nin tekâmülünün nihayete erdirdiği vakitlere değin, Osmanlı coğrafyasının daha çok batıya kayan kesimlerinde ve gayrimüslim nüfusun yoğun olduğu sahalarda, buldukları yeri imar ve oraları Müslümanlaştırma misyonunu hem kendilerine şiar edinmeleri hem de devletin bu konuda onları teşvik ederek, desteklemesi üzerine, varlık kurarak, faaliyet geliştiren Türk dervişlerine, Şeyh İshak'î Rûmî güzel bir emsal oluşturmaktadır. Bu çalışmada öncelikle amaçlanan, elimizdeki kaynaklar ölçüsünde ve alan araştırması yöntemiyle Şeyh İshak'î Rûmî'ye ait vakfiyeye esas olan arazinin hudutlarıyla, Şeyh İshak'î Rûmî'nin zaviye ve türbesinin yerini belirleyebilmektir.

Manisa Şehir Kültürünün Yansıtılması ve Aktarılmasında Âşıklık Geleneği ve Âşıkların Rolü

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer ÇANDIR
Yusuf AYDIN

Kültür; milletlerin yaşayış şekilleri, düşünce sistemleri, sanat anlayışları gibi birçok unsur hakkında bilgi verir. Toplumun kültürü bir bütün olarak incelenebileceği gibi şehir kültürü, ilçe kültürü, mahalle kültürü gibi alt katmanlarıyla da incelenebilir. Şehirler özellikle göç alması sebebiyle dikkat çekici bir kültür zenginliğine ve çok hızlı değişen kültür yapısına sahiptirler. Şehir kültürleri; iklim, coğrafi konum, yapı ve doğal kaynaklar başta olmak üzere birçok unsurdan etkilenir. Bu unsurlar sebebiyle gerçekleşen göçler, şehir kültürünün yeni kültürlerle etkileşimine ve dolaylı yoldan kültür değişimine sebep olur. Bu hususta şehir kültürünün yansıtılması ve aktarılması önem arz eder. Manisa göç alan bir şehirdir. Göç alması ve farklı kültürlerden insanların şehirdeki halk ile iletişim içinde bulunması Manisa şehir kültürünün değişken bir yapıya sahip olmasına ve kendi kültür dinamiklerinden uzaklaşmasına sebep olmaktadır. Kültürünü koruması için onu yansıtması ve aktarması gerekmektedir.

Bu çalışmada Manisa şehir kültürünün yansıtılmasında ve aktarılmasında âşıklık geleneği ve âşıkların etkisi değerlendirilmiştir. Âşıklar sözlü ve yazılı eserleriyle, kültürün gelecek nesillere aktırılması, bağlı bulunduğu dönemi yansıtması, eğlendirmesi gibi birçok işleve sahiptir. Toplumun içinde yer alan âşıklar, günceli takip eder ve içinde buldukları dönemi eserleriyle yansıtırlar. Eserlerinde yaşadıkları şehirleri işleyen âşıklar, kimi zaman eksiklikleri eleştirirken kimi zaman da şehrin güzelliklerini işlemişlerdir. Bunu yaparken bilinçli veyahut bilinçdışı olarak şehir kültürünün yansıtılmasına ve aktarılmasına katkıda bulunurlar.

Bu doğrultuda Manisa'daki âşıklık faaliyetleri tespit edilerek âşıkların eserlerinde Manisa kültürünün aktarılması ve yayılmasına etkisi incelenmiştir. Manisa'da derneklerin ve âşıklığa ilgi duyan halkın çabalarıyla gelenek sürmektedir. İnceleme sonunda âşıkların, icraları ve eserlerinde işlediği konularla Manisa şehir kültürünü aktarmada ve yansıtma önemli işlevlere sahip olduğu ve kültürü korudukları belirlenmiştir.

Gördes İlçesi'nin Afet Tarihi ve Riskleri

Dr. Öğr. Üyesi Aysun ÇELEBİOĞLU

Manisa, tarih boyunca doğal afet yaşayan ve bu afetlerden zaman zaman önemli ölçüde etkilenen iller arasındadır. Bu afetler ekonomik ve sosyal yapıya zarar vermektedir. Türkiye'de maddi zararların ve can kaybının en çok yaşandığı doğal afet türü depremlerdir. Gördes, geçmişte çeşitli afetler ve acil durumlar yaşanmış ve gelecekte de yaşanma riski bulunan ilçelerden biridir. Bu çalışmanın amacı, Gördes'te tarihte meydana gelen afetleri incelemek ve afet risklerini ortaya koymaktır.

Manisa'nın yerleşim yerlerinin tamamı fay hattı üzerinde bulunmaktadır. İl 1. derece deprem bölgesindedir. İde Gediz Grabeni içerisinde bulunmasından dolayı tarih boyunca depremler yaşanmıştır. Manisa'da 5 büyüklüğündeki bir depremin 10 yılda gerçekleşme olasılığı %81,3 ve 6 büyüklüğündeki bir depremin 10 yılda gerçekleşme olasılığı %66,6'dır.

Manisa İli depremler tarihine bakılırsa; bilinen ilk deprem M.S. 17 yılındaki Lidya Depremidir. Depremin merkezi tam olarak bilinmemektedir, ama tam 12 şehir ciddi bir şekilde etkilenmiş ve tarihe geçmiştir. Salihli'de 1965'te yaşanan depremde ise 150 bina ağır hasar alırken 12 kişi hayatını kaybetmiştir. Daha sonra Demirci'de 1969 yılında iki gün arayla yaşanan iki depremde 2 bin 926 bina ağır hasar almıştır. Ardından 1969 yılında Alaşehir'deki 6.5 şiddetindeki depremde 4 bin 372 bina ağır hasar alırken, 41 kişi can vermiştir. Bu deprem sonrası Gördes'te yeni yerleşim yerinde deprem konutları inşa edilmiştir. Son olarak, Demirci'de 1970 yılında kaydedilen depremde 150 bina ağır hasar almış, ancak can kaybı olmamıştır.

İkinci olarak, Manisa'nın tamamında orman yangını riski yüksektir. Orman yangını görülme sıklığında depremlerden sonra ikinci sırada yer alan afet türüdür. Gördes'in yangın tarihi; Kurtuluş Savaşı sırasında 22 Mayıs 1921 günü yabancılar tarafından ilçe yakılmış, yağmalanmış ve insanlar şehit edilmiştir. Ancak 40-50 hane kurtulabilmiştir. Yakın tarihte, 29 Eylül 2020 günü Gördes'te çıkan arazi yangını, ormana sıçramış ve bu yangında altı kişi yaralanmış ve geniş bir ormanlık alan yok olmuştur.

Gördes'in heyelan geçmişi de ilginçtir. Kurtuluş Savaşı sonrasında yıkılıp yakılan ilçede bakımsızlıktan kanallar tıkanıp bozulunca, şehrin altındaki toprak gevşemiş ve yavaş yavaş toprak kayması olmuştur, bu kayma 1932-1950 yılları arası devam etmiştir. Ancak, 23 Ocak 1940 tarihinde şiddetli bir toprak kayması ile duvarlar birbirinden uzaklaşmış ve Eski Gördes neredeyse tamamen yıkılma durumuna gelmiştir. Kalan konutlar yüksek riskli bulunduğu için devlet tarafından alınan karar ile 1948 yılında ilçenin şimdiki yerine inşası ve nakli başlamıştır ve bu iş 10-15 yıl sürmüştür. Gördes'in yeni yerleşim yerine nakli ile ilgili yasalar çıkarılmıştır. İnşa çalışmaları kademe kademe sürdürülmüş, en son 101 evler yapılarak 1966 yılında sonuçlandırılmıştır. Son olarak, 2014 yılında Gördes Kayacık'ta heyelan olmuş ve iki ölü ve dört yaralı ile sonuçlanmıştır.

Manisa ve çevresinde sel ve taşkınların görülme sıklığı da fazladır. Gördes'te 2014 yılında Umman Deresi'nin taşması sonucu sel sularına kapılan bir ilkokul öğrencisi yaşamını yitirmiştir. Ayrıca, 2020 yılı haziran ayında da çeşitli yerlerde küçük seller ve taşkınlar olmuştur.

Ayrıca Gördes'te hortum olayı da yaşanmış ve 2011 yılında Kayacık beldesinde iki kişinin ölümüne ve iki kişinin yaralanmasına yol açmıştır. Tarla damı olarak kullanılan 15 evin zarar görmüş, iki ev de çökmüştür.

Sonuç olarak, Manisa'nın Gördes ilçesinde tarihte çeşitli afetler meydana gelmiştir. Dolayısıyla çok ciddi can ve maddi kayıplar olmuş ve sosyo-ekonomik zararlar yaşanmıştır. Halen de bu tür afetler için yüksek risk vardır. Bu nedenle bölgede, afet öncesi risk tespiti ve güçlendirme çalışmaları, afet sırasında etkili ve sonuç odaklı müdahaleler ve afet sonrasında olumsuzlukları azaltmaya yönelik tedbirler bütüncül bir yaklaşımla ele alınmalıdır. Afet riskine yönelik çalışmalara hız verilmelidir.

Arama ve Kurtarma Çalışmalarında Kullanılabilecek Yeni Teknolojiler ve Uygulamalar

Dr. Öğr. Üyesi Aysun ÇELEBİOĞLU

Öğr. Gör. M. YILDIRIM

Öğr. Gör. Ö. TAŞTEPE

Günümüzde tüm dünyada ve ülkemizde afet ve acil durumlarla ilgili olayların sıklığı artmaktadır. Türkiye afetler bakımından en riskli 113. ülke konumundadır. Maruz kalma bakımından 108. Sırada ve zarar görebilirlik bakımından da 112. sırada yer almaktadır. Afetlerde meydana gelen büyük yıkım ve zararları önlemede arama ve kurtarma çalışmaları çok daha önemli ve öncelikli hale gelmiştir. Bu alanda son yıllarda birçok teknolojik gelişme ve yenilik bulunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, bu alanda kullanıma sunulan son teknolojileri ve uygulamaları incelemektir.

Son yıllarda arama ve kurtarma çalışmalarında daha çok arama ve yer tespiti üzerine teknolojiler geliştirilmektedir. Buna yönelik olarak; mobil arama ve kurtarma robotları, akustik ve sismik dinleme cihazları ve sensörler, radar sistemleri, insansız hava araçları (dronlar), taşınabilir elektrikli vinçler, keşif balonları, darbeli lazer görüntüleme teknolojileri, projektörler, kaslara veya kasklara takılan gece görüşlü kameralar, kablosuz iletişim yöntemleri, arama kurtarma helikopterlerindeki yenilikler (gelişmiş görüş teknolojileri) ve ekipmanlardaki güçlendirmeler saptanabilen başlıca güncel gelişmelerdir. Ayrıca akıllı telefonlardaki bazı uygulamalar (Global Konumlandırma Sistemi ile etiketleme, insan algılama ve konum atma ve acil durumları haber verme, düdük uygulaması gibi), ülke çapında kablosuz iletişim sistemi (FirstNet-ABD) ve keşif balonları gibi uygulamalar da geliştirilmiştir. Bunun yanı sıra arama-kurtarma köpekleri üzerine yerleştirilen dinleme cihazları, termal ve akustik kameralar da son derece güncel teknolojilerdir.

Son teknolojik çalışmalardan biri de NASA'nın Orta Dünya Yörüngesinde Arama ve Kurtarma (MEOSAR) uygulamasıdır, tüm dünyada düşen uçakların konumlarını bulmada yararlanılmaktadır. Yine bir başka örnek Pakistan'da geliştirilen DronAid sistemidir. Bu sistem

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

ile afet bölgesindeki insanların yer tespiti yapılmakta ve daha sonra drone ile insani ve tıbbi yardım ulaştırılmaktadır.

Ülkemizde de bu alanda teknolojik yenilikler vardır. Bir üniversitede geliştirilen DASER (Arama ve Kurtarma Yardım Uygulaması) yazılımı sayesinde akıllı telefonlar ile enkazdakilerin koordinat bilgileri direkt kurtarma ekiplerine bildirilebilecek ve kurtarma çalışmaları tam konum bilgisine göre yürütülebilecektir. Bunun dışında "Acil İzmir" uygulaması ile doğal afetlerde yurttaşların yardımına hızlı şekilde ulaşımı sağlayabilen bir teknoloji uygulamaya geçirilmiştir.

Sonuç olarak; arama ve kurtarma çalışmalarına yönelik birçok teknolojik yenilik ve uygulama gündeme gelmektedir. Bu alandaki teknolojik gelişmeler insan hayatını kurtarmada çok önemlidir, bu nedenle yakından takip edilmelidir. Ülkemiz gibi yüksek riskli ülkelerde bu teknolojilere ve uygulamalara yönelik eğitim ve altyapı çalışmaları yapılmalıdır.

Soğuk Savaş Döneminde Celal Bayar'ın Medeniyet Tahlilleri

Dr. Öğr. Üyesi Faika ÇELİK
Arş. Gör. Kahraman SÜVARI
Arş. Gör. Orkun SÜRÜCÜOĞLU

İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra ABD ve Sovyetler Birliği arasında siyasal, askeri ve ekonomi gibi birçok alanda gelişen rekabet temelinde ortaya çıkan yeni dünya düzeni Soğuk Savaş dönemi olarak tanımlanmaktadır. Uluslararası sistem içerisinde bu süreçte yaşanan bloklaşmadan en çok etkilenen ülkelerden biri de Türkiye'dir. Bu çalışmanın amacı, Soğuk Savaş döneminde yaşanan kutuplaşmanın yoğun olarak hissedildiği 1950'li yıllarda Türkiye'nin üçüncü Cumhurbaşkanı olarak görev yapan, 1920 yılında Osmanlı Mebusan Meclisi'nde Saruhan Sancağı'nı (Manisa) temsil eden ve Türk siyasi tarihinin önde gelen şahsiyetlerinden biri olan Celal Bayar'ın kutuplar arasında yaşanan ideolojik rekabete ilişkin bakışını ve siyasal duruşunu incelemektir. Bu araştırma için gerek dış politikadaki gelişmelerden gerekse de Bayar'ın yurt içindeki ve yurt dışı gezilerindeki söylev ve demeçlerinden yararlanılmıştır. Çalışmada, Türkiye'nin kendini Batı medeniyeti içerisinde konumlandığı bu süreçte bir yandan keskin bir komünizm karşıtlığı ile öne çıkan Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın, diğer yandan ulusal çıkarların gerektirdiğini düşündüğü zamanlarda Sovyetler Birliği ile temasa geçilmesini destekleyerek esnek ve pragmatik bir çizgi benimsediği iddia edilmektedir.

Satrap İsyanları (MÖ 366-360): Batı Anadolu'da Kargaşa

Dr. Öğr. Üyesi Alican DOĞAN

Pers hükümdarı II. Artakserkses, MÖ 387'de Hellenlerle imzaladığı Antalkidas Barışı ile Küçük Asia'da Pers nüfuzunu güçlendirmeye çalışmıştır. Söz konusu barış antlaşmasıyla kısa süreliğine de olsa Persler için batıda sükûnet sağlanmış görünmektedir. Diplomasi yoluyla istediğini alan ve artık arkasında bir tehditin kalmadığını düşünen II. Artakserkses, dikkatini Mısır'a yöneltmiştir. Ancak bu sırada Küçük Asia'da beklenmedik bir durum ortaya çıkmıştır. Satraplar arasında çatışma ve rekabet iyice artmış; Pers hükümdarının Mısır'la uğraşmasını fırsat bilen Kappadokia satrapı Datames, hükümdara başkaldırmıştır. Ona kıyı şeridindeki satrapların da destek vermesiyle isyan büyümüş, MÖ 366 yılında Pers merkezi otoritesine karşı bir dizi ayaklanmalar patlak vermiştir. Krallık bünyesindeki satraplıklarda kontrol ve denetim yavaş yavaş yitirilmiş, Perslerin askeri ve idari otoritesi büyük bir darbe almıştır. Bu kargaşa ortamında isyana destek veren yöneticilerden biri olarak Lydia satrapı Autophradates karşımıza çıkmaktadır. Önceleri Pers hükümdarı yanlısı bir tutum sergileyen Autophradates'in daha sonra tavrının değiştiği anlaşılmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Satrap İsyanları sürecinde, genelde, Batı Anadolu'da meydana gelen gelişmeleri incelemek; özelde ise Autophradates'in isyandaki rolünü ortaya koyarak Sardeis ve çevresi hakkında birtakım çıkarımlarda bulunmaktır.

Mevlevî Kültür ve Edebiyat Geleneğinde Manisa

Dr. Öğr. Üyesi Bilal ELBİR

Ali KAYGUSUZ

Mevlevîlik Osmanlı devleti döneminde birçok şehirde etkili olmuş bir tarikattır. Geniş bir coğrafyaya yayılmış bulunan Mevlevî geleneğinin etkin olduğu şehirlerden birisi de Manisa'dır. Mevlevîhanenin kuruluşundan itibaren Manisa'da kurumsallaşmış bir Mevlevî geleneği oluşmuştur. Mevlevîhâne, Saruhan Bey'in torunu İshak Çelebi tarafından inşa ettirilmiştir. Bu Mevlevîhane Saruhanoğulları'nın en eski eserlerinden biridir. Evliya Çelebi'nin kayıtlarına göre mevlevîhânenin mimarı "Emed bin Osman'dır". Mevlevî tarikatında şeyh olacak kişiler Konya'ya geçmeden önce Manisa Mevlevîhânesinde eğitimlerini tamamlamaları bir gelenek haline gelmiştir.

Manisa Mevlevîhâne'sinde kurulduğu ilk zamanlardan beri birçok şair yetişmiştir. Esrar Dede Tezkiresinde döneminin ünlü şairlerinden olan Birri'nin bu mevlevîhâne'de yetiştiği geçmektedir. Yine aynı tezkirede geçen isimlerden biri de Derviş Ahmed-i Mevlevî olarak tanınan Kâmilî'dir. 18. yüzyılda Manisa Mevlevîhânesinde şeyhlik yapan Şeyh 'Ali Efendi aynı zamanda bir müderris ve şairdir. Bu iki şair yanında Manisa'da ve çevresindeki kasabalarda yetişmiş olan ve Manisa Mevlevîhânesi ile ilişkileri olduğu düşünülen şairler de vardır. Bunlar "Ferruhi, Lâli, Deruni" adlı şairlerdir. Çalışmamızda Manisa'da tarih boyunca etkili olan Mevlevîliğin kültür ve edebiyatımıza yansımaları ortaya konulacaktır.

Şehzadelerin Sancağa Çıktığı Dönemde ve Sonrasında Manisa’da Hamilik Olgusunun Yansımaları

Dr. Öğr. Üyesi Bilal ELBİR

Ramazan TARHAN

Manisa, Yıldırım Bayezid devrinde Saruhanoğullarından alınarak Osmanlı devletine dahil edilmiştir. Zaman içerisinde şehzadelerin eğitimlerini tamamlayıp yönetim tecrübesi kazandıkları bir sancak merkezi hüviyetini kazanmıştır. Sancak merkezi olduktan sonra güçlü bir görünüm kazandırmak adına imar edilmiş, camiler ve medreseler yapılarak kültürel ve ekonomik yönden gelişimine katkı sağlanmıştır. Şehzadelerin ikametini ayrıldığı dönemde kültürel bir merkez haline gelen Manisa’da, pek çok şair, ilim adamı, hattat, musikişinas toplanmıştır. Şehzadeler, edebiyata ve şiire önem vermiş, şairleri etraflarında toplayıp desteklemişlerdir. Şehzade Korkut burada iken şöhretini duyduğu ilim ve sanat adamlarını Manisa’ya davet etmiştir. 16.yüzyılda Manisa her alanda gelişmiş, Osmanlı için önemli bir konuma gelmiştir. 17.yüzyılda ekber ve erşed usulünü getirilmesiyle şehzadelerin sancağa çıkma usulü kaldırılmış; Manisa, önemini yitirmiş, kültür ve sanat faaliyetlerinde duraksama yaşanmıştır. Bu olay sosyal, kültürel ve ekonomik yönden Manisa’yı oldukça etkilemiştir. Edebiyata yansımaları ise birçok şairin buradan ayrılmasına ve kurulan şiir meclislerinin giderek azalmasına sebep olmuştur. Şehirde güçlü bir hami olan şehzade bulunmayınca ikinci derece hamiler bu boşluğu doldurmakta yeterli olamamıştır. Çalışmamızda şehzadelerin sancağa çıktığı dönemle sancağa çıkma usulünün sona ermesinden sonraki dönemler, hamilerin kültür ve edebiyata etkileri açısından irdelenecektir.

Kara Fazlî'nin “Gül ü Bülbül Mesnevisi”ndeki Kelime Grupları

Dr. Öğr. Üyesi Asu ERSOY

Gül ü Bülbül, Türk edebiyatının önemli mesnevi örneklerinden biridir. Eser, Kara Fazlî tarafından 960/1553'te tamamlanarak Şehzade Mustafa'ya sunulmuş, aruzun “fâilâtün/mefâilün/fâilün” kalıbıyla yazılmış, tamamen temsilî (alegorik) bir tarzda olup, gül ile bülbül arasındaki aşk macerasını anlatır. Eser, ilk bakışta beşerî bir aşk hikâyesini anlatır gibi görünse de, eserin sonunda hikayede kullanılan ilahi sembollerin karşılıkları verilir.

Hikâyenin kahramanlarını çiçek ve bitkilerden gül, lâle, nergis, sûsen, menekşe, servi, sümbül; tabiat varlıklarından jâle, ırmak, güneş, meltem, şimşek, gülşen; mevsim ve aylardan bahar, temmuz, hazan, kış ve nevruz; kuşlardan da bülbül oluşturmaktadır. Eserde gül ruhu, bülbül gönlü, Gülşen teni, Nergis gözü, Meltem nefsi, Serv doğruluğu, Irmak saflığı, Jale şevki, Sûsen şecâatı, Menkşe tevazuyu, Lâle sevgiyi, Sümbül hasedi, Diken kin ve kibiri, Şah Temmuz gazabı, Hazan Şah şehveti, Şah Şita fesadı, Nevruz aydınlığı ifade etmektedir. Kanuni devri şairlerinden biri olan Kara Fazlî, Şehzade Mehmet'in sünnet düğününde Zâtî'nin takdimiyle kasidesini Kanûnî'ye sunmuştur. Bu olaydan sonra, Kara Fazlî Manisa'ya gitmiş, sırasıyla Kanuni'nin oğulları Şehzâde Mehmed, Şehzâde Mustafa ve Şehzâde Selim'in divan kâtipliğini yapmış, ömrünün son yıllarında Şehzade Selim'in divanına reîsü'l-küttâb olmuştur.

Bu çalışmayı ortaya koyarken Nezahat Öztekin tarafından hazırlanan ve içerisinde 2444 beyit barındıran yayın esas alınmıştır. Bu çalışmada Kara Fazlî'nin hayatı, eserleri, edebi kişiliği ve Gül ü Bülbül hakkında kısaca bilgi verildikten sonra, mesnevide geçen kelime gruplarının cümlelerde hangi görevlerde kullanıldıklarını tespit etmek amaçlanmıştır.

“Süt ve Süt Ürünlerinde Yoğun Üretim Yapan Kırsal Kalkınma Kooperatiflerinin Güçlenme Olanakları ve Engelleri Açısından Değerlendirilmeleri: Manisa’da Mersinli, Adala ve Yurtbaşı Kooperatifleri Örnekleri

Dr. Öğr. Üyesi Mina FURAT

Arş. Gör. Diretgen Ozan ERCANSUNGUR

Bu çalışmada Manisa’da yoğun olarak süt ve süt ürünlerinde üretim yapmakta olan tarımsal kalkınma kooperatiflerinin güçlenme olanakları, engelleri ve potansiyelleri araştırılarak kooperatifçiliğin gelişmesine katkı sağlanması amaçlanmıştır. Kırsal üretimde düşüş, kırsal yoksulluk, kırsaldan kent merkezlerine doğru göç gibi kırsal kalkınma problemleri Manisa ili için de geçerli problemler arasındadır; ancak kooperatifçiliğin desteklenmesi ile bu sorunların çözümüne katkı sunulabileceğini gösteren yurtiçinde ve yurtdışında kırsal kalkınma kooperatifleri örnekleri mevcuttur. Kooperatiflerin başarı ve gücünü ele alan pek çok çalışmada (Lennie, 2002; Allahdadi, 2011; Gangwar ve diğerleri, 2004) kullanılmış olan “güçlenme” kavramı, tarımsal kalkınma söz konusu olduğunda kooperatiflerin güçlenmesine işaret etmektedir. Bu anlamda “kooperatiflerin güçlenmesi” dendiğinde onların sadece ekonomik olarak güçlenmeleri değil, aynı zamanda kurumsal olarak güçlenmelerini ifade eden “örgütsel güçlenme”; kooperatifin köy içi ve köyler arası sosyal ağlar kurabilme yeteneği kazanmasını ifade eden “sosyal güçlenme”; kalkınma ve tarım politikaları hakkında üyelerini temsilen sesini duyurabilmeyi, yetkililere ulaşabilmeyi ifade eden “politik güçlenme”; üyelerine kişisel olarak güven ve iletişim becerileri sağlayabilmeyi ifade eden “psikolojik güçlenme” anlaşılır. Kooperatiflerin bu çok yönlü güçlenme potansiyelleri çoğu zaman küresel ekonomik koşulların belirlediği ulusal kalkınma politikalarına bağlı olarak değişim göstermektedir. Bu çalışmada Manisa iline bağlı faaliyet göstermekte olan Mersinli, Adala ve Yurtbaşı tarımsal kalkınma kooperatiflerinin güçlenme olanakları ve engelleri açıklanmaya çalışılmıştır. Bu kooperatiflerin, ortaklarının ekonomik, örgütsel, sosyal, politik ve psikolojik güçlenmelerine nasıl katkıda bulunduğu, yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla kooperatif başkanları ve aktif kooperatif ortaklarıyla yapılan derinlemesine görüşmeler sonucunda anlaşılmaya

çalışılmıştır. Özellikle geçtiğimiz son bir yıl içerisindeki hayvancılık ve kırsal üretiminin ekonomik koşullarının değişimiyle kırsal alanda kooperatiflerin varlıklarını sürdürmesi daha da zorlaşmıştır. Bu kooperatiflerin ekonomik güçlenme yaratma potansiyelini daraltırken, diğer güçlenme biçimleri de bundan olumsuz etkilenmiştir. Bu durumda, kooperatiflerin ortaklarının değişen koşullarda yeni dayanışma biçimleri oluşturmaları, piyasa koşulları hakkında bilgi ve deneyimlerini arttırmaları, süt ve süt ürünlerini yeni pazarlama ve dağıtım mekanizmaları kurmaları varlıklarını sürdürmek için zorunlu hale gelmektedir. Araştırmamıza konu olan tüm kooperatiflerin söz konusu koşullardan etkilenmeleri ile beraber Yurtbaşı kooperatifi, bütün güçlenme biçimlerinde tarımsal üretimin bütünü süt ve süt ürünleri üretmeye odaklandığı için daha avantajlı görünmektedir.

*Bu çalışma, 2020-069 nolu M. Furat tarafından yürütülen “Manisa’da Süt ve Süt Ürünlerinde Yoğun Üretim Yapan Kırsal Kalkınma Kooperatiflerinin Güçlenmeye Dair Olanakları, Engelleri ve Kalkınma Potansiyelleri Açısından Değerlendirilmeleri” başlıklı MCBU Bilimsel Araştırma Projesinden türetilmiştir.

Milli Mücadele Başlangıcında Celal Bey'in (Galip Hoca) Aydın Sancağındaki Faaliyetleri

Dr. Öğr. Üyesi Günver GÜNEŞ

Yakın dönem Türkiye tarihinin iz bırakmış en önemli siyaset adamlarından biri Celal Bayar'dır. Bayar sadece siyasi kimliği ile değil aynı zamanda tarihi kişiliği ile son yüzyıla damga vurmuş devlet adamlarından biridir. Celal Bey (Bayar), uzun hayat yolculuğunda; cumhurbaşkanlığı dâhil, başbakanlık, bakanlık ve bürokrasinin pek çok yerinde çeşitli görevler aldı. Özel sektörde İş Bankası gibi bir devin doğuşunu gerçekleştirdi. Celal Bey'i anlamlı ve değerli kılan; mesleği bankacılık olmasına rağmen Milli Mücadele'nin en ön safhasında milis komutanlığı yapacak kadar gayretli, Yunanlılara, İstanbul Hükümeti'ne ve işgal güçlerine kafa tutacak kadar cesur olmasıydı. İzmir'de direnişin öncüleri arasındaki Mahmut Celal Bey, Yunanistan'ın İzmir'i işgaline karşı koymak amacıyla, İzmir Müdafaa-i Hukuk-ı Osmaniye Cemiyetinin kurulmasında önemli bir görev üstlendi. Ancak hem Cemiyetin işgale karşı mücadele edemeyeceğini anlamasının, hem de tutuklanacağını haber almasının etkisiyle, İzmir'den ayrıldı. İttihat ve Terakki Fırkasının eski İzmir Katib-i Mesulü olan Mahmut Celâl Bey, İttihatçılığa karşı gelişen düşmanlıktan etkilenmeden mücadelesini sürdürebilmek için, "Galip Hoca" adıyla Milli Mücadele içinde yer almıştır.

Küçük Menderes Bölgesinde Yunanlılara karşı bir direniş hattı oluşturma düşüncesi Celal Bey'i Tire- Ödemiş hattına yönlendirmiştir. Burada asker, efe ve zeybek grupları ile yaptığı görüşmeler ileride Batı Anadolu'da Yunanlılara karşı açılacak cephelerin altyapısının inşasına büyük katkı sağlamıştır. Gökçen Efe ile birlikte, Yunanistan'ın işgaline karşı silahlı mücadelenin tohumlarını attı. Galip hoca kimliği ile Aydın bölgesine geçişiyle önce Germencik ardından Çine ve Umurlu'daki faaliyetleri Yunan ilerleyişine karşı sivil halkın hazırlanarak bir direniş cephesi oluşturma arayışıdır. Köşk ve nihayet Nazilli'de Demirci Mehmet Efe'nin güvenini sağlayarak onun müşaviri olmasıyla Aydın Kuva-yı Milliyesi güçlü bir hale gelmiştir. Hoca kimliğiyle bölgeyi dolaşarak Milli Mücadeleye halkın desteğini sağlamaya çalışan Mahmut Celal Bey Aydın'da bulunduğu sırada efeler arasındaki anlaşmazlıkların

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

giderilmesinde önemli bir rol oynadı. Aydın yöresinde Milli Mücadelenin güçlenmesine katkı sağladı. Jandarma Umum (Genel) Komutanı Ali Kemal Paşa'nın bölgeye yaptığı ziyaret sonrası Demirci Mehmet Efe ile ilişkisi bozuldu. Akhisar Milli Alay Komutanlığı görevini kabul ederek, Aydın'dan ayrıldı. Yeni göreviyle birlikte, Galip Hoca adını almayı gerekli kılan koşullar ortadan kalktığı için, Mahmut Celâl Bey, gerçek kimliğiyle Milli Mücadeleye devam etti. Bu çalışmada Mahmut Celal Bey'in Aydın Sancağındaki faaliyetleri dönemin basını, arşiv kaynakları, hatıratlar, konu hakkında yazılmış eserler, makale ve bildirilerden yararlanılarak değerlendirilecektir.

18.-19. Yüzyıl Britanya ve Fransa Basınında Manisa

Dr. Öğr. Üyesi Fatih GÜRCAN

Osmanlı İmparatorluğu'nun Anadolu Eyaletinde topraklarında yer alan Manisa, verimli bir arazide kurulmuş olması ve ulaşım kolaylığı nedeniyle, tarih boyunca ticaretin önemli bir noktası olmuştur. Bölgeye çok sayıda İngiliz ve Fransız tüccarın gelmesiyle, Manisa ile ilgili bu iki ülkenin özellikle konsoloslukları vasıtasıyla çeşitli haberler kendi ülkelerinin başkentlerine iletilmişti. Buradan temin edilen haberler ülkelerin yerel basınında haber olmuştur. Özellikle 18. yüzyılda canlı bir yayın hayatına sahip olan Britanya'da, Ege bölgesi ile ilgili birçok detay İzmir'deki konsolosluk vasıtasıyla önce İstanbul'daki büyükelçiliğe bildirilmiş oradan da Britanya'ya gönderilmişti. Verilen haberler özellikle bölgede bulunan tüccarların, eldeki verilerden faydalanarak rahat hareket etmeleri amacını taşımaktaydı.

Çalışmamızda gerek Britanya gerekse de Fransa'daki gazete dergi ve almanlar tetkik edilerek Manisa ile ilgili Batı basınına yansıyan, detaylar ele alınmıştır.

Manisa Ticaret Mahkemesi (1868-1908)

Dr. Öğr. Üyesi Asuman KARABULUT

1856 tarihinde ilan edilen Islahat Fermanı'na bağlı olarak yabancı ve yerli teb'a arasındaki ticaret, hukuk ve ceza davalarına bakmak üzere karma mahkemeler kurulması yönünde bir karar alındı. Alınan karar neticesinde Fransız ticaret kanununun dördüncü kısmı uyarlanarak ticaret meclisleri mahkeme adını aldı ve teşkilat yapıları kapsamlı bir şekilde düzenlendi. İstanbul Ticâret Mahkemesinin kuruluşu ile başlayan kurumsal örgütlenme, 1864 yılından sonra tüm vilayetlerde oluşturuldu. Ticaret mahkemesi kurulan yerlerde, liva merkezi olan kazaların ticaret mahkemesi o kazada meydana gelen ticaret davalarını bidayeten ve livaya bağlı diğer kazaların ticaret mahkemelerinden verilen hükümleri ise istinafen görmeye yetkiliydi. Çalışma kapsamında değerlendirildiğinde 1868 tarihinde Manisa Sancağında bir ticaret mahkemesi kurulması kararı alındığı görülmektedir. Bu bağlamda Islahat hareketi sonrasında taşrada kurulmuş olan ticaret mahkemelerinden biri olan Manisa ticaret mahkemesinin kuruluş süreci, mahkeme görevlileri ve mahkemede görülen davalar bu çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Çalışma esnasında arşiv vesikaları ve vilayet salnamelerinden yararlanılacaktır.

Üniversite Öğrencilerinin Türk Dünyası ve Çağdaş Türk Lehçeleri Algısı (Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Örneği)

Dr. Öğr. Üyesi Yasin KARADENİZ

Bu çalışma Manisa Celal Bayar Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin Türk Dünyası ve çağdaş Türk lehçelerine karşı algısını ortaya koymak için hazırlanmıştır. Bu çalışmayla üniversite öğrencilerinin hem ayrı bölümler hâlinde hem de genel olarak Türk dünyasına karşı bakışlarının nasıl olduğu ve bilgilerinin ne düzeyde olduğu gösterilmeye çalışılacaktır. Bu amaçla Manisa Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin Türk dünyasına bakışı, bağımsız Türk devletleri ve bu devletlerin kullandıkları dil ile alfabeleri hakkındaki bilgileri ölçülecektir. Çalışmada genel tarama modeli kullanılacaktır. Bunun için anket formu kullanılacaktır.

Moğolistan'dan Balkanlar'a, Sibirya'dan Basra Körfezi'ne kadar uzanan geniş coğrafyada hüküm sürmüş olan Türkler bugüne kadar sayısız beylik, hanlık ve imparatorluklar kurmuşlardır. Türkistan'daki bu hanlıklar 15. asırdan başlayarak Rusya'nın işgaline uğramış ve 21. asra kadar bu işgal süreci devam etmiştir. 1991 yılında Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla bağımsız Türk cumhuriyetlerinin sayısı yediye yükselmiştir. Uzun yıllar düşman işgaline ve asimilasyon politikalarına maruz kalan Türkler dil ve alfabe temelinde birbirinden ayrılmıştır. Son yıllarda bağımsız Türk cumhuriyetleri arasında dil, alfabe, ticaret konularında ortaklık oluşturulabilir mi gibi konular tartışılmaktadır. Yapılacak anket çalışmasıyla öğrencilerin Türk dünyasına bakışı ve devletler hakkındaki bilgileri ölçülmüş olacak, bunun sonucunda Türk dünyası ile ilgili bölümümüz bünyesinde verilen derslerde nasıl iyileştirmeler yapılabilir ya da nelere dikkat edilmesi gerekir gösterilmiş olacaktır.

Manisa Kırkoluk Camii Duvar Resimleri

Dr. Öğr. Üyesi Başak KATRANCI

Manisa'nın Soma İlçesi, Darkale Köyü'nde yer alan Kırkoluk Camii 19.yy sonlarına tarihlendirilmekte olup, bu dönemden günümüze kısmen ulaşan duvar resimlerine sahiptir. Yapıda yer alan duvar resimleri Barok özellikler gösterirken zaman içerisinde pek çok değişime de maruz kalmıştır. Soma ilçesinde pek çok yapıda bu şekilde duvar resimlerine rastlamamız mümkündür ancak son yıllarda ya bakımsızlıktan ya da mevcut duvar resimlerinin yerine yenilerinin yapılmış olmasından dolayı bu yapılardaki süslemelerin orijinal görünümünde değişimler göze çarpmaktadır. Soma Hızır Bey Camii, Soma Damgacı Camii'nde yer alan duvar resimleri bu şekilde sonradan yapılan eklemeler ya da bakımsızlıktan dolayı dökülmeleri nedeniyle orijinal görünümünü yer yer kaybetmişlerdir. Bu çalışmamızda yine aynı bölgede bulunan Kırkoluk Camii duvar resimleri ele alınmıştır. Kırkoluk Camii'nin ilk olarak 2003 yılında fotoğraflanan, ardından 2017 yılında ve son olarak 2022 yılında fotoğraflanan duvar resimleri karşılaştırılıp, 19 yıllık süreçte yapıdaki duvar resimlerinin geçirdiği değişimler incelenmekte ve bu zaman zarfında yapıdaki süslemelerin orijinalliğini ne derece koruduğu araştırılmaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

17. ve 18. Yüzyıllarda Manisa’da Kadınlar Tarafından Yapılan Kanunsuzluklar

Dr. Öğr. Üyesi Mustafa KAYA

Sosyal hayattaki düzenin sağlanması temelde insan ilişkilerine bağlıdır. Bu ilişkiler de kanunlarla korunmaktadır. Osmanlı toplumunda şer’i ve örfi kanunlarla güvence altına alınan bu ilişkiler, farklı sebeplerle bozulduklarında ortaya çıkan sorunlar şikâyet konusu olmuştur. Osmanlı toplumunun erkek egemen bir yapıya sahip olmasından dolayı şikâyet eden ve edilenlerin genellikle erkek olduğu görülmektedir. Ancak kadınların da gerek aile gerekse toplumsal yaşantılarındaki ilişkilerinde farklı sebeplere bağlı olarak yaptıkları kanunsuzluklar zaman zaman şikâyet konusu olarak belgelere yansımıştır. Bu çalışmada 17. ve 18. yüzyıllarda Osmanlı toplumunda kadınların yapmış oldukları kanunsuzluklar, Manisa şehri örneğinde şer’iye sicilleri ve arşiv kayıtlarından tespit edilen ilgili belgeler doğrultusunda ele alınacaktır.

Akhisarlı Nevâlî ve Kanûnî Sultan Süleyman’a Sunduğu *Duâ-nâme*’si

Dr. Öğr. Üyesi Muzaffer KILIÇ

Saruhanoğulları Beyliği’nin merkezi olan Manisa, XIV. asrın ilk yıllarından itibaren önemli bir merkez olmuştur. Bu asrın sonlarında Osmanlıların hâkimiyetine geçen şehir, II. Murad döneminde (1420-1451) ilim ve kültür hayatı açısından Anadolu’nun en gözde yerlerinden biri olur. Bu dönemde yürütülen faaliyetler neticesinde Manisa’da çok sayıda âlim ve şair yetişir. Bu gelenek sonraki asırlarda da devam eder.

Bu âlim ve şairlerden biri de Manisa Akhisar’da dünyaya gelen Nevâlî’dir. Asıl adı Nasûh olan Nevâlî medrese eğitimini tamamladıktan sonra Anadolu kazaskeri Ca’fer Çelebi’nin tezkirecisi olmuş ve o esnada Safevîler üzerine düzenlenen Nahcivan Seferi’ne katılmıştır. 961/1554 yılında seferden dönüşünde önce mülazım daha sonra müderris olmuştur. Sırasıyla İbrahim Paşa, Mahmûd Paşa, Eyüp Payesi, Sahn, Şehzâde ve Süleymâniye medreselerinde müderrislik yapmıştır. 990/1582 yılında Sultan III. Murad’ın şehzadesi Mehmed’in hocası Azmî Efendi vefat edince onun yerine şehzade hocası olmuştur. 991/1583-84 yılında Şehzade Mehmed ile birlikte Manisa sancağına giden Nevâlî ve 1003/1595 tarihinde vefat etmiştir. Devrinde ilmiyle tanınıp şiir ve inşada maharet gösteren şairin; *Kimyâ-yı Saadet Tercümesi*, *Ferruh-nâme* (*Ahlak-ı Nevâlî*; Aristo’nun *Kitâbu’r-Riyâse* tercümesi), Farsça *Dîvân*’ı, *Sırru’l-Esrâr* ve *Çeşme-i Hayât* adlı eserleri bilinmektedir.

Nevâlî’nin bugüne kadar üzerinde durulmayan ve hiçbir çalışmaya konu olmayan bir diğer eseri de Kanûnî Sultan Süleyman adına kaleme alınmış *Duâ-nâme*’sidir. Bilinen tek nüshası bir mecmua içerisinde bulunan *Duâ-nâme*; 9 varaktan oluşan kısa bir eserdir. Yazmanın temmet kaydındaki “*Kâtibuhu Nevâlî’l-hakîr*” ibaresi, nüshanın müellif hattı olduğunu göstermektedir. Besmele, hamdele, salvele ve padişah methiyесinin yer aldığı mukaddimedен sonra asıl bölüm olan duaya geçilir. Ayetlerden sıkça iktibaslar yapılan bu bölümde Farsça beyitlere de yer verilmiştir. Az sayıda Türkçe manzumesi bilinen Nevâlî’nin bu eserinde, Kanûnî Sultan

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Süleyman için iki methiye, bir de dua mahiyetinde Türkçe kasidesi bulunmaktadır. Manzumeler sade ve akıcı, mensur bölümler ise süslü nesir özelliği göstermektedir.

Bu bildiride, öncelikle Akhisarlı Nevâlî'nin hayatı hakkında kısaca bilgi verilecek daha sonra *Duâ-nâme*'si tanıtılarak değerlendirilecektir. Böylelikle Nevâlî'nin gün yüzüne çıkmamış bir eserinin Osmanlı edebiyatı literatürüne kazandırılması ve Manisa kültür tarihine katkı sağlanması amaçlanmaktadır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

II. TBMM’de Celal Bayar (1923-1927)

Dr. Öğr. Üyesi İsmail OĞUZ

Osmanlı Devleti’nin son ve Cumhuriyet dönemlerini yaşamış Mahmut Celal Bayar, 16 Mayıs 1883 tarihinde Bursa’nın Gemlik ilçesinin Umurbey köyünde doğmuştur. Babası ulemadan Abdullah Fehmi Efendi, annesi Emine Hanım olup Rumeli göçmeni bir ailenin evladıdır. Milli Mücadele yıllarında çok önemli görevleri yerine getirmiş olup Kırmızı-Yeşil Şeritli İstiklal Madalyası sahibidir. O, banka memurluğu-genel müdürlüğü ve kuruculuğu, İttihat ve Terakki Fırkası katipliği, Halk Fırkası Kurucu üyeliği, milletvekilliği, bakanlık, başbakanlık ve cumhurbaşkanlığı yapmış bir devlet büyüğüdür. Celal Bayar, hizmet ve başarılarla dolu uzun bir ömür sonrası 22.08.1986 tarihinde vefat etmiştir.

1923 seçimlerinden sonra İkinci Dönem TBMM’ye İzmir Milletvekili olarak girmiştir. Aktif bir siyasetçi olan Celal Bayar, TBMM kürsüsünden çeşitli konularda önemli konuşmalar yapmıştır. Çalışmada, TBMM Açık Arşivi’ndeki 1923-1927 yılları arasındaki Tutanak Dergileri taranarak elde edilen Celal Bayar’ın mecliste yapmış olduğu konuşmalar, analitik olarak incelenmiş, ortaya çıkan bulgular değerlendirilmiştir.

Neoliberalizm Kıskaçında Süt Sığırcılığı: Manisa (Alahıdır, Ataköy, Çökelek ve Emirhacılı Köyleri) Örneği

Dr. Öğr. Üyesi Hıdır ÖNÜR
Doç. Dr. Huriye TEKİN ÖNÜR

Ülkelerin önce merkez-çevre olarak ikiye ayrılmasının, sonra da merkezin çevre üzerinde tahakküm kurmasının ideolojik temelini oluşturan neoliberalizm, ulusal ve küresel eşitsizliklerin derinleşmesi sorununu beraberinde getirmiştir. Söz konusu süreç çevre ülkelerine “kalkımcı devlet,, anlayışının yerine “düzenleyici devlet,, anlayışının ikame edilmesi gerektiği yönündeki ideolojik dayatmayla ve bununla uyumlu politikalar yoluyla gerçekleştirilmiştir. Sosyal devlet niteliğinden hızla sıyrılan çevre ülkelerinde devletler, halka karşı yerine getirmekle yükümlü oldukları görevlerini özel sektöre devretmişlerdir. Özel sektörün salt kâr maksimizasyonu motivasyonu ile hareket ettiği dikkate alınırsa bu durumun küçük üreticiler için anlamının, onların büyük ölçekli az sayıdaki üreticiyle rekabet edemeyecekleri piyasa koşullarına terk edilmesi demek olduğu, dolayısıyla tarımsal üretimin sürdürülemez olduğu anlaşılacaktır. Nitekim Türkiye’de gerek toprak büyüklüğü, gerekse de hayvan sayısı itibarıyla tarımsal üreticilerin çoğunun küçük üretici olduğu bilinmektedir. İşte bu çalışmanın amacı Manisa ilinde süt sığırcılığı ile geçimini sağlayan küçük ölçekli üreticilerin neoliberal politikalar karşısında maruz kaldıkları sorunlarının tespit edilmesidir. Nitel araştırma kapsamında Alahıdır, Ataköy, Çökelek ve Emirhacılı köylerinde 10 üreticiyle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşmelerde yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Verilerin analiz edilmesinden sonra ulaşılan en temel bulgular olarak küçük ölçekli üreticilerin geleneksel olarak sürdürdükleri mera hayvancılığını terkedip endüstriyel hayvancılığa yönlendirildikleri, ancak bunun için gerekli ekipman desteklerinden yararlanmada orta ve büyük ölçekli üreticilere göre dezavantajlı oldukları; başta mazot, gübre ve yem gibi girdi maliyetlerinin yüksekliği karşısında süt fiyatlarının düşük kalması nedeniyle üretimlerini sürdürmekte zorlandıkları; tarlalarında hayvanları için silaj mısırı, fiğ gibi mahsuller yetiştirmek zorunda oldukları için kârlılığı yüksek tarımsal ürünlere yönelemedikleri; bu

çerçeve de süt sığırcılığının sürdürülemez olduğunu düşündükleri tespit edilmiştir. Bu noktada üreticilerin güçlenmesi bakımından kooperatifçilik öne çıkmakta ise de, her köyün kendi kooperatifini kurmasını teşvik eden kabul ve uygulamalar nedeniyle kooperatiflerin çözüm üretmekten uzak kaldıkları görülmüştür.

Not: (i) Bu araştırmanın etik kurul izni MCBÜ Bilimsel Araştırma ve Yayın Etik Kurulu'nun 25.06.2020 tarih ve 2020/6 sayılı kararı ile alınmıştır.

(ii) Bu çalışma MCBÜ Rektörlüğü Bilimsel Araştırma Projeleri (BAP) Koordinatörlüğüne desteklenen 2020-069 nolu “Manisa’da Süt ve Süt Ürünlerinde Yoğun Üretim Yapan Kırsal Kalkınma Kooperatiflerinin Güçlenmeye Dair Olanakları, Engelleri ve Kalkınma Potansiyelleri Açısından Değerlendirilmeleri,, adlı projenin saha verilerinden üretilmiştir.

Akhisarlı Hekim Ahmed bin Bali Fakih'in Mecmaü'l-Mücerrebat İsimli Eserinde Göz Hastalıkları

Dr. Öğr. Üyesi Ahmet ÖZDİNÇ

Saruhanogulları Beyliği'nin merkezi olan Manisa, Türklerin Anadolu'daki en eski ilim ve kültür merkezlerindedir. Osmanlı hakimiyetine girdikten sonra da bu özelliği koruyan şehirde birçok âlim yetişmiştir. Bu isimlerden biri de XVI. yüzyılın önemli hekimlerinden Ahmed b. Bali Fakih'tir. Akhisarlı olan Ahmed b. Bali Fakih'in hayatı hakkında çok az bilgi vardır. Dönemin meşhur âlimi Molla Arab'ın öğrencisi olduğu ve bir süre kadılık yaptığı bilinmektedir. Kadılık mesleğini terkederek Ahmed b. Bali Fakih tıp ilmi tahsil ederek hekimlik mesleğine yönelir. Vefat tarihi bilinmeyen Akhisarlı hekimin tıbbı *Mecmaü'l-Mücerrebat* isimli hacimli bir eseri vardır.

Mecmaü'l-Mücerrebat, Necmeddîn Mahmud bin Ziyaeddîn İlyas Şirâzî'nin (ö. 1330) *Havî-i Sagîr* adıyla bilinen *El-Havî fî İlmi't-Tedâvî* isimli eserin tercümesidir. Bu tercümenin hangi tarihte tamamlandığı bilinmemektedir. Fakat eserin İstanbul Üniversitesi'nde bulunan nüshası 1579 yılında istinsah edilmiştir. *Mecmaü'l-Mücerrebat* birçok alt başlığı (bâb) içeren beş bölümden (makale) oluşmaktadır. Mütercim her babın sonuna kendi tecrübe ve bilgisini aktardığı birer fasıl ekleyerek eseri salt bir tercüme olmaktan çıkarmıştır. Eserde iç ve dış hastalıklar, hummalar, müfred ve mürekkebe ilaçlar gibi bahisler yer almaktadır. Bu bahislerden biri de göz hastalıklarıdır.

Bu bildiriye, *Mecmaü'l-Mücerrebat* isimli eserdeki göz hastalıkları bahsi ele alınacaktır. Bu eserdeki bilgiler, 1437 yılında Şirvanlı Muhammed bin Mahmud tarafından kaleme alınan ilk müstakil göz hastalıkları kitabı olan *Mürşid*'le karşılaştırılarak *Mecmaü'l-Mücerrebat*'ın tıp tarihindeki yeri ve önemi üzerinde durulacaktır. Döneminde bilinen göz hastalıkları, tanımları ve tedavi şekilleri ve tedavide kullanılan ilaçlar eserde paylaşılan bilgilerden hareketle incelenecektir. Böylece XVI. yüzyıl Osmanlı tıbbının ulaştığı seviyeyi, etkileşim alanlarını ve farklı coğrafyalardaki birikimleri elde etme kapasitesini görme imkânı bulacağız. Ayrıca bu

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANISA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

yüzyıldaki göz hastalıkları tedavisindeki uygulamalar ile günümüzdeki tedavi yöntemleri karşılaştırılacaktır. Bu bildiriyle, döneminin önemli bir eserindeki göz hastalıkları bahsi bütün yönleriyle değerlendirilerek Osmanlı tıbbı çalışmalarına katkı sağlanması hedeflenmektedir.

Romanlar Bağlamında Millî Mücadele'nin Galip Hocasından Cumhurbaşkanı Celal Bayar'a

Dr. Öğr. Üyesi Betül ÖZTOPRAK

1883 yılında Bursa'da dünyaya gelen, Türkiye Cumhuriyeti'nin 3. Cumhurbaşkanı olan Celal Bayar'ın hayatı incelendiğinde Mahmut Celal Bey'in, Mütareke Dönemi'nden itibaren ülkesi için mücadele verdiği görülmektedir. İzmir Müdafaa-i Hukuk-i Osmaniye Cemiyeti'nde yer alan Mahmut Celal Bey, Osmanlı Devleti'nin yıkıma bir adım daha yaklaştığı, ölüm kalım savaşının verildiği Millî Mücadele yıllarında ilk önce İzmir ardından da Aydın ve Akhisar'da görevlendirilir. İzmir'de uzun süre kalamayan Mahmut Celal Bey, Ödemiş'e gider ve Gökçen Hüseyin Efe'nin yanında kalır. Dikkat çekmemek için hoca kılığına giren Celal Bey, Galip Hoca takma adıyla Aydın bölgesinin iki önemli birliğinden biri olan Demirci Mehmet Efe'nin karargâhında çalışmaya başlar. Efe'nin danışmanlığını yapan, köy köy dolaşıp Millî Mücadele'ye gönüllü toplayan, halkı bilinçlendirmek için çaba harcayan Galip Hoca, Akhisar Mıntıkası Milis Alay Kumandanı olana kadar Demirci Mehmet Efe'nin yanında kalır. Ülkenin kurtuluşunda önemli katkıları bulunan Celal Bayar, Türkiye Cumhuriyeti kurulunca da çeşitli görevlerle çalışmalarına devam eder. Manisa, İzmir, İstanbul Milletvekili olarak TBMM'de yer alan Celal Bayar'ın, Türkiye İktisat Bakanı, Genel Başkan (CHP, Ana Muhalefet Partisi, Demokrat Parti), 3. Türkiye Başbakanı, 3. Türkiye Cumhurbaşkanı görevleriyle uzun yıllar siyasi hayatı devam eder. Celal Bayar'ın söz konusu yaşamı romanlara da yansır. Galip Hoca takma adıyla vermiş olduğu mücadeleler başta Feyza Zaim olmak üzere İlhan Selçuk, Hasan İzzettin Dinamo, Ahmet Zeki Muslu vd. yazarlar tarafından kaleme alınırken; Cumhuriyet'in ilanından sonra siyasi yaşamı ise Vedat Türkeli, Samim Kocagöz, Mustafa Necati Sepetçioğlu, Nesrin Turhan, Nilüfer Kuyaş, Sevinç Çokum vd. yazarların farklı bakış açılarıyla dile getirilmektedir. Çalışmanın amacı; Celal Bayar'ın Millî Mücadele yıllarından itibaren yapmış olduğu faaliyetlerin, verdiği mücadelelerin romanlara nasıl yansıdığını tespit etmek, yazarların Celal Bayar'a karşı bakış açılarını ortaya koyabilmek ve edebiyatın kaynaklarından birinin de

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

tarih olduğunu göz önünde bulundurarak anlatılar ile tarihi kaynaklarda yer alan bilgileri yer yer karşılaştırıp Celal Bayar'ın romanlara yansıyan hayatına bütüncül bir bakış açısıyla yaklaşabilmektir. Çalışmada ağırlıklı olarak Millî Mücadele yılları üzerinde durulacak bütüncül bakış açısını sağlamak amacıyla da Cumhuriyet'in ilanından sonraki yıllara da değinilecektir.

Manisa İline ait Bellek İzleri

Dr. Öğr. Üyesi Gün PAKYÜREK

Bellek bilginin kodlanması, depolanması ve geri getirilmesi işlevlerini yerine getirmektedir (Terry, 2012). Toplumsal bellek ise sosyal bağlamlarda ve kültürlerde yeniden şekillendirilme özelliği ile sosyal kimlik üzerinde önemli rolü olan sosyoloji ve tarih gibi alanlarda da çalışılan bellek türüdür (Mutlutürk, 2020). Toplumsal bellek çalışmalarında sosyal bağlamlarda, medya ve diğer ortamlarda bir toplumsal olay hakkında bilginin içerik ve miktar olarak nasıl değiştiği incelenmektedir. Bu çalışmada Manisa ili denince Manisa ilinde ikamet eden ve Manisa il sınırları dışında yaşayan kişilerin bellek çağrışımlarının farklı yaş gruplarına (genç-yaşlı) göre nasıl farklılaşacağına betimlenmesi hedeflenmiştir. Katılımcılara Manisa denince belleklerinde kalan 5 farklı kelime, olay veya bildikleri herhangi bir şey söylemeleri istenecektir. Gençlerin, yaşlıların, ikamet eden ve etmeyen kişilerin Manisa'ya ait algılarındaki farklılıklar belirlenecektir. Çalışmaya Manisa'da yaşayan 75 genç, 75 yaşlı, 75 Manisa dışından 75 genç ve 75 yaşlı olmak üzere toplam 300 katılımcının katılması hedeflenmektedir. Araştırmaya katılanlar amaçlı örnekleme ile seçilecektir. Gruplar arasındaki farklılıklar faktörlü ANOVA ile analiz edilecektir. Ayrıca sonrasında Manisa'ya ait olan belli niteliklerin varlığı ve yokluğuna dair çoktan seçmeli sorular sorup bellek alanyazını bağlamında elde edilen veriler tartışılacaktır. Aynı zamanda bu çalışma ile Manisa iline ait hangi bellek izlerinin (örn. peribacaları, üzüm, şehzadeler, Manisa tarzanı, Spil Dağı, huzur, Celal Bayar, üniversite) hangi gruplarda ön plana çıktığı belirleneceğinden Manisa'ya ait politikalar yöneten kurumlar için reklamların hangi özelliklere yoğunlaşması gerektiğine dair bir veri sunulması planlanmaktadır.

Antik Dönem’de Manisa’nın Önemli Şahsiyetleri: Entelektüeller, Sanatçılar ve Meslek Erbapları

Dr. Öğr. Üyesi Yasemin SARGIN

Arş. Gör. Dr. Ülkü KARA

Sunulan çalışma, Manisa’daki antik kentlerden ele geçen epigrafik belgeler aracılığıyla Antik Dönem’den bilinen önemli şahsiyetlerin tespit edilmesini konu almaktadır. Bunlar arasında tıp, sanat, edebiyat, felsefe ve eğitim alanlarında ön plana çıkmış entelektüeller, öğretmenler, sanatçılar ve meslek erbapları bulunmaktadır. Hellenistik Dönem’den başlayıp Roma İmparatorluk Dönemi’nin sonuna kadarki sürece tarihlenen yazıtlardan hekim, başhekim, ebe, *rhetor*, filozof, *sofist*, öğretmen, avukat, şair, ressam ve mimar gibi meslek ve aydın grupları tespit edilebilmektedir. Ek olarak, bahsi geçen entelektüellerin bazılarının buldukları antik kentlerde önemli memuriyetleri üstlendikleri ve kent yönetimine katıldıkları da bilinmektedir. Araştırmanın bulguları ışığında, aynı zamanda Lydia sınırları içinde konumlanmış olan Magnesia ad Sipylum, Thyateira, Sardeis, Philadelphia, Ioulia Gordos, Saittai, Hypaipa, Katakekaumene, Attaleia, Kollyda, Nisyra, Daldis, Hierokaisareia yerleşimlerinin eğitim ve refah düzeyleri yakından incelenmiş ve tüm bu antik yerleşimlerin verileri karşılaştırılarak söz konusu konular perspektifinde bir değerlendirme yapma imkanı elde edilmiştir. Çalışma, sadece Manisa’daki antik kentlerden ele geçen yazıtlar ile sınırlandırılmış ve böylece Lydia’nın Antik Dönem tarihi üzerine spesifik bir araştırmayı mümkün kılmıştır. Yazıtların dışında, antik edebi metinler, numizmatik ve arkeolojik bulgulardan da araştırma kapsamında yararlanılmıştır. Böylelikle, söz konusu coğrafi bölge hakkında daha önce yapılmış araştırmaları yeni yazıtlarla güncelleme ve tüm verileri detaylı bir şekilde inceleme imkanı elde edilmiştir.

Manisa Celal Bayar Üniversitesi Öğrencilerinin Kampüs Deneyimleri ve Topluluk Duygusu

Dr. Öğr. Üyesi Çağlar SOLAK
Arş. Gör. Emine AKMAN DİREKÇİ
Dr. Öğr. Üyesi Ceren GÖKDAĞ

Sosyal kabul ve ait olma ihtiyacı, tüm kültürlerde gözlemlenen evrensel bir ihtiyaç olarak kabul edilmektedir (Baumeister ve Leary, 1995). Yaşamın erken evrelerinde kurumsal eğitime başlayan bireyler için akranlarla sosyalleşme ve okula aidiyet pek çok psiko-sosyal faktörle ilişki bulunmuştur (Bkz. Sirin ve Rogers-Sirin, 2004; Newman ve ark., 2007; Olcon ve ark., 2017). Bu çalışmanın konusu olan üniversiteye aidiyet konusunda akademik başarı, duygulanım, motivasyon ve aidiyeti etkileyen değişkenler ekseninde çalışmalar bulunmaktadır (Çivitci, 2014; Chen ve ark., 2019; Karaman ve Çırak, 2018). Bu araştırmada ise Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Şehit Prof. Dr. İlhan Varank kampüsünde öğrenim görmekte olan öğrencilerin, üniversitelerine dair topluluk duygularını (sense of community) etkileyen olası faktörleri incelemek hedeflenmektedir. Topluluk duygusu, bireylerin içinde buldukları toplulukla bağlantısallık ve entegrasyon düzeylerine karşılık gelmektedir. Bu çalışmada öğrencilerin topluluk duygusunu ölçmek amacıyla Cope ve arkadaşlarının (2021) geliştirdiği 11 maddelik ölçek kullanılacaktır. Topluluk duygusunu etkileyen muhtemel faktörlerden biri olarak düşünülen yer duygusu (sense of place), fiziksel yaşam alanlarının (ev, işyeri, kampüs, vb.) bireylerin kimlik, bağlılık, güven gibi psikolojik ihtiyaçlarına ne ölçüde cevap verdiğine dair bir kavramdır. Bu araştırmada yer duygusu, Jorgensen ve Stedman'ın (2001) geliştirdiği 11 maddelik ölçek ile ölçülecektir. Topluluk duygusunu etkileyebilecek bir diğer değişken ise pozitif psikoloji literatüründe söz edilen akış (flow) kavramıdır. Akış, bireylerin içinde buldukları eylemde algıladıkları keyif, adanmışlık, motivasyon, ilgi gibi olumlu zihinsel durumların bileşkesi olarak kavramsallaştırılmaktadır. Öğrencilerin kampüs bağlamındaki akış deneyimini ölçmek için Waterman ve arkadaşlarının geliştirdiği (2008) 8 maddelik ölçekten

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

façdalanılacaktır. Bunların dışında kampüsün fiziksel ve sosyal koşulları, ulaşım imkanları, sınıf düzeyi, vb. değişkenlerin yukarıda bahsedilen yapıları etkileyebileceği düşünölmektedir. Bunlara dair sorular araştırmacılar tarafından hazırlanacaktır. Verilerin analizinde SPSS programı kullanılacak ve ölçölen yapılar arasındaki ilişkiler Pearson korelasyon ve regresyon sonuçlarına göre, demografik değişkenlerin olası etkileri ise uygun fark analizleri ile değerlendirilecektir. Araştırma sonucunda, Manisa Celal Bayar Üniversitesi öğrencilerinin kampüsteki deneyimlerine dair algılarının ve yer duygusunun, üniversiteye aidiyetin bir göstergesi olan topluluk duygusu ile ilişkili bulunması beklenmektedir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Ailesinin Anlatımıyla Celal Bayar

Dr. Öğr. Üyesi Abdullah TOK

Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü cumhurbaşkanı olan Celal Bayar, aynı zamanda 27 Mayıs 1960 tarihinde askeri darbe ile devrilen ilk cumhurbaşkanı olmuştur. 1883'te doğup 103 sene gibi uzun bir hayat yaşayan Bayar, İttihat ve Terakki'ye üye olmuş ve yine Milli Mücadele hareketinde de aktif rol oynamıştır. 1920'de Saruhan milletvekili olarak meclise katılan Bayar, Milli Mücadele döneminde Akhisar Cephesi komutanlığına getirilmiştir. Atatürk'ün son başbakanı olan Bayar, 1950'deki seçimlerden sonra İsmet İnönü'den cumhurbaşkanlığı görevini devr almış ve on sene sonra darbe ile devrilmiştir. Osmanlı'dan Cumhuriyet dönemine kadar Türkiye tarihinin çok önemli alanlarında görev almış olan Bayar'ın hayatını, kişiliğini ve Türk siyasetindeki görev ve icraatlerini torunları (Emine Gürsoy Naskali, Akile Gürsoy) ve sağlık durumu uygun olursa kızı Nilüfer Gürsoy ile yapacağımız mülakatlar ile öğrenmeye çalışacağız.

Kentleşme Teorileri Işığında Manisa Kent Nüfusunun Gelişim Süreci

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet Ali TOPRAK

Nüfus coğrafyası alanı, nüfusun niceliksel özellikleri yanında (nüfus artışı, artış hızı, ölüm gibi) nüfusun niteliksel özelliklerini (cinsiyet, eğitim gibi) ve nüfus dağılışında (kırsal nüfusu, kentsel nüfus gibi) etkili olan faktörleri mekânsal bir perspektiften ele almaktadır. Dünyadaki nüfus artışı doğurganlık hızına bağılyken söz konusu nüfusun dünya üzerinde dağılışı sosyal, ekonomik ve toplumsal analizlerin dahil edilmesini gerektirmektedir. Türkiye’deki nüfus gelişimi ve dağılımı çalışmaları, ülke, bölge, il ve ilçe düzeyinde yapılmıştır. Türkiye nüfusunun gelişiminde II. Dünya Savaşı, sınır değışikliği (Hatay’ın Türkiye’ye katılması, 1938), yurtdışına göçler (Almanya başta olmak üzere Avrupa’ya göçler), Balkanlardan Türkiye’ye yönelik göçler ve son olarak Suriye’den Türkiye’ye yönelik göçler etkili olmuştur. Bir kentin gelişmişlik seviyesi artıkça demografik geçişin önemi azalmakta ve nüfusun yeniden dağılımını belirleyen temel süreç net göç olmaktadır. Nüfus, dinamik bir olgudur ve sosyoekonomik koşullar ve ekonomi politik müdahalelerin etkisi ile yer değıştirmektedir. Göç ve nüfusun gelişimi, sanayi ve tarım gibi ekonomik sektörlerin gelişmişliği veya üniversite gibi bir kurumun kentte bulunması gibi tetikleyicilerden etkilenmektedir. Bazı çalışmalarda Türkiye nüfusunun dağılışı kentleşme modelleri kullanılarak analiz edilmiştir. Söz konusu çalışmaların sonucuna göre Türkiye nüfusundaki göç süreci ve kentleşme, sanayi, turizm, terör ve üniversite modelleri ile açıklanmaktadır. Bu çalışmada, kentleşme modelleri yaklaşımı kullanılarak Manisa kentinin nüfus gelişimi ve kentleşmesi ele alınacaktır. Çalışmanın amacı, Manisa’nın nüfus gelişimindeki dinamikleri (sanayi, tarım, üniversite gibi) dönemlere göre ortaya koymaktır.

Lydia Philadelphiası Sikkelerinde Dionysos ve Üzüm İkonografisi

Dr. Öğr. Üyesi İnci TÜRKOĞLU

Günümüzde Manisa ili genelinde olduğu gibi Alaşehir ilçesinde de üzüm ve ürünleri ekonominin önemli bir parçasını oluşturmaktadır. Roma Dönemi sikkelerinden anlaşıldığı üzere Eski Çağda da durum çok farklı değildi. Üzüm deyince Eski Çağda akla ilk olarak şarap ve tiyatronun tanrısı Dionysos gelir. Başında sarmaşık çelengiyle gezen bir tanrı olarak betimlenen Dionysos'un atribüleri içerisinde başta üzüm, thyrsos, kantharos ve eşlikçilerinden Pan, Silenos, Mainad, panter gibi figürler yer alır. Ancak üzüm salkımı ve asma yalnızca Dionysos ile birlikte değil, aynı zamanda Tyche, Herakles, Men gibi başka tanrı figürleriyle ya da mitolojik bir sahne veya kişileştirme figürleriyle de görülmektedir.

Bu sunumda Alaşehir'in, yani antik Philadelphia'nın sikkelerinde görülen üzüm ve Dionysos tipleri ve Dionysos kültürüyle ilgili asma, panter, thyrsos, Pan, Silenos ve Mainad gibi motifler irdelenecektir.

Soma (Manisa) İlçesinde Arazi Örtüsünün Zamansal Değişiminin Belirlenmesi (2000-2018)

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÜZÜLMEZ

Yeryüzünün oluşumundan beri arazi örtüsü doğal olaylarla sürekli değişimlere uğramaktadır. Ancak insanoğlunun günümüzde çeşitli türdeki ihtiyaçlarının artmasıyla birlikte arazi örtüsündeki değişim hızlanmıştır. Özellikle şehirleşme, sanayileşme, maden alanlarının genişlemesi gibi faktörlerle tarım ve orman arazilerinin kaybı artmıştır. Bu çalışmada Manisa ilinin Soma ilçesinde 2000-2018 yılları arasındaki arazi örtüsü değişimi ortaya konulmuştur. Arazi örtüsü değişiminin belirlenmesinde Avrupa Çevre Ajansının ürettiği 2000 ve 2018 yıllarına ait CORINE arazi örtüsü verileri kullanılmıştır. Bu veriler ArcGIS adlı Coğrafi Bilgi Sistemi programında düzenlenmiş ve arazi, tarım, mera, orman arazisi, kullanılmayan arazi, göl, maden ve yerleşme alanı olmak üzere 7 sınıfa ayrılmıştır. Yapılan analizler sonucunda 18 yıllık bir sürede 6 sınıf arazide (maden, yerleşme, tarım, mera, kullanılmayan, göl) farklı oranlarda büyüme gerçekleşirken, sadece orman arazisinde % 4,26 oranında kayıp yaşanmıştır. Sonuç itibarıyla kaybolan orman arazisinin diğer 6 sınıf araziye dönüştüğü yapılan hesaplamalarla ortaya konmuştur. İlçede kaybolan orman arazilerinin tekrardan kazanılabilmesi için kullanılmayan araziler üzerinde ağaçlandırma çalışmalarının yapılması gerekmektedir. Aksi takdirde her geçen gün bu araziler çeşitli doğal afetler ve beşeri faaliyetlerden dolayı azalmaya devam edecektir ve ilçenin orman varlığı tehlikeye girecektir.

Yunt Dağındaki Aigai ile Temnos Antik Kenti Arasında Yürüyüş Rotası Önerisi

Dr. Öğr. Üyesi Mehmet ÜZÜLMEZ

Anadolu, geçmişten beri birçok medeniyete ev sahipliği yapmış bir mekândır. Bu medeniyetlerin kalıntıları günümüze kadar gelmiş ve farklı mekânlarda pek çok tarihi yerleşimler bulunmaktadır. Söz konusu tarihi yerleşimlerin önemi doğa yürüyüşleri ile ön plana çıkmaktadır. Ege Bölgesi'nde yer alan Yunt Dağı'ndaki Aigai ve Temnos antik kentleri de Anadolu'nun tarihi yerleşimlerindedir. Bu çalışmada Aigai antik kenti ile Temnos antik kenti arasında yürüyüş rotasının belirlenmesi amaç edinilmiştir. Doğa yürüyüşleri, bölgedeki doğal yapıyı bozmayan alternatif bir turizm faaliyetidir. Ayrıca doğal ve kültürel değerlerin de yerinde gösterilmesini amaçlamakta ve aynı zamanda insanlar için sportif bir faaliyettir. Doğada en uygun yürüyüş rotalarının belirlenmesi teknolojinin gelişimi sayesinde mümkün olmaktadır. Bu araştırmada yürüyüş rotasının oluşturulmasında uygunluk analizlerin yapıldığı Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS) programlarından olan ArcGIS'den yararlanılmıştır. Yürüyüş rotasının belirlenmesinde eğim ve arazi kullanım değerleri baz alınmış ve Aigai ile Temnos antik kentleri arasında en uygun güzergah Least Cost Path (LCP) analiziyle ortaya konmuştur. Bu çalışma ile doğaya zarar vermeden insanların iki antik kent arasındaki yürüyüş yolu vasıtasıyla bölgenin tanıtılması, alternatif turizmin desteklenmesi hedeflenerek, söz konusu bölgeye yapılabilecek planlamalarda kullanılacak bir model önerisi sunulmuştur.

Liderlik ve İkna: Bir Lider Olarak Celal Bayar Üzerine Araştırma

Dr. Öğr. Üyesi Melis YALÇIN

Arş. Gör. Ezgi GÜNEŞ

Geçmişten günümüze kitleleri etkileyerek geleceğe yön veren liderler, farklı disiplinler tarafından birçok kez araştırmaya konu olmaktadır. Bu kapsamda liderlik tarzları, liderlerin özellikleri, iletişim becerileri ve liderlik yaklaşımları, yapılan araştırmalar çerçevesinde incelenmektedir. Her geçen gün liderlik alanyazını genişleyerek, yeni yaklaşımlar ve liderlik türleri çerçevesinde liderlik olgusu ele alınmaktadır. Yönetim sürecinde liderlerin ikna edici iletişim becerileri ve liderlik tarzları ön plana çıkmaktadır. Toplum içinde önemli bir siyasal aktör olan ve lider kavramının bir alt bileşeni olan siyasi liderlerde de diğer liderlerde olduğu gibi iletişim becerileri ve liderlik tarzları önem taşımaktadır.

Çalışmanın amacı; Milli Mücadele Dönemi ve Çağdaş Türkiye siyasetinde önemli bir yere sahip olan Celal Bayar'ın eylem ve söylemlerini liderlik yaklaşımları, türleri ve iletişim stratejisi bağlamında değerlendirmektir. Bu bağlamda çalışmada, nitel araştırma yönteminden yararlanılarak dokümanlar yoluyla veri toplama süreci gerçekleştirilmiştir. İlgili veri kaynaklarına ulaşım noktasında, tarihsel süreçte yer alan yazılı, basılı materyaller (kitap, gazete, afiş vb.) kullanılmıştır. Söz konusu kaynaklar doğrultusunda oluşturulan veri seti; liderlik yaklaşımları, türleri ve iletişim stratejisi bağlamında içerik analizine tabi tutulmuştur. Sonuçta Celal Bayar'a ait siyasi fikir ve davranışlar, niteliksel olarak değerlendirilerek liderlik özellikleri ortaya konmuştur.

**1782-1790 Manisa Sancağında Aile ve Sosyo-Ekonomik Hayat (Tereke Kayıtları
Işığında)**

Dr. Öğr. Üyesi Muhammed YAZICI

Pınar GÜMÜŞ

Tereke kayıtları, vefat eden şahsın servetinin, borçlarının, vasiyetlerinin ve mükellefi olduğu vergilerin yazıldığı belgelerdir. Müstakil olarak tutulduğu gibi şer'iyeye sicil defterleri arasında da yerini almıştır. Geride bırakılan malların tespiti ve taksimi kadının görevidir. Zamanla kadının yanında bulunan kassamlar da miras taksiminde görev almıştır. Tereke kayıtları, içerisinde barındırdığı unsurlarla Osmanlı Devlet'inin aile yapısı, sosyal hayatı ve ekonomik durumuyla ilgili bilgileri bizlere sunmaktadır. Kayıtlarda vefat eden şahsa ait ikametgâh yeri, medeni durumu, lakabı, unvanı, çocuk sayısı ve mirasçıları gibi bilgilere de yer verilmektedir.

Çalışmamızın kaynağı olan tereke kayıtları, Manisa Sancağına ait 223, 224 ve 226 No'lu şer'iyeye sicil defterleri içerisinde yer almaktadır. Terekeler, 1782-1790 tarihleri arasında kapsamaktadır ve içerisinde 564 tereke kaydı barındırmaktadır. Bunların 161'i kadın, 401'i erkek terekesidir. Dini inanışlarına göre Müslüman olanların sayısı 498 iken gayrimüslimlerin sayısı 66'dır. Cinsiyetleri tespit edilemeyen iki kişi ise gayrimüslimdir. Toplanan veriler ışında kayıtların büyük bir çoğunluğunu Müslüman erkekler oluşturmaktadır. İncelenen kayıtlarda memleketleri Manisa dışında olan şahıslar tespit edilmiştir. Büyük bir çoğunluğu ise Manisa merkez mahallelerinde ikamet etmektedir. Belgelerde tespit edilen 54 mahalle bulunmaktadır. Çalışmamız 18. yüzyılın sonlarına doğru Manisa sancağında aile yapısı, ekonomik hayat ve sosyal hayatıyla ilgili belgelerin bizlere sunduğu verileri analiz ederek Manisa toplumunu tek bir çerçevede görmeyi amaçlamaktadır.

Manisa Ağzlarında Gece Yatmadan Önce Okunan Türkçe Dualar

Öğr. Gör. Dr. Senem AKYOL

Bu makalede, öncelikle, Türkçede uyku kavramı ile ilgili adlandırmalar üzerinde durulmuştur. Ardından Türkçe uyku duaları hakkında yapılmış çalışmalardan bahsedilmiştir. Akabinde Manisa yerli ve Balkan göçmenleri ağızlarından derlediğimiz, *gece yatmadan önce okunan* Türkçe dualar verilmiştir. Verilen bu Türkçe uyku duaları “Manisa Merkez Kuzeybatı Köylerinin Ağız Özellikleri” başlıklı yüksek lisans tezimiz ile “Manisa Balkan Göçmenlerinin Ağız Özellikleri” isimli doktora tezimizin derleme metinlerinden elde edilmiştir. Yüksek lisans tezimizde 13 köyden 42 kaynak kişiyle, doktora tezimizde ise Balkanların 128 yerleşim yerinden göç edip Manisa’nın 28 yerleşim yerinde ikamet eden 208 kaynak kişi ile görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Kaynak kişilere yöneltilen sorulardan biri de gece yatmadan önce okudukları Türkçe dualar olmuştur. Görüşmelerin neticesinde Manisa merkez kuzeybatı köylerinde 1 kaynak kişiden 2 Türkçe uyku duası; Manisa Balkan göçmenlerinde ise 18 kaynak kişiden 20 Türkçe uyku duası tespit edilmiştir. Makalemizde söz konusu tespitlerin dökümü ve kısa bir değerlendirmesi yapılmıştır.

Bu çalışmayla, kültürümüzde önemli bir yeri olan Türkçe uyku dualarına dair Manisa ağızlarındaki tespitlerimizi paylaşmak istedik. Böylece Türk halk bilimi alanında bu konuda yapılacak incelemelere veri sağlamak açısından katkıda bulunmayı amaçladık.

Cumhurbaşkanı Mahmut Celal Bayar'ın Meclis Açılış Konuşmalarında Kültür ve Müzik Üzerine Söylemleri (1950-1960)

Öğr. Gör. Dr. Esra ÇETİN

İngiliz tarihçi Eric Hobsbawm'a göre "Aşırılıklar Çağı" olarak tanımlanan XX. yüzyılın başından itibaren Türk siyasi hayatının en etkili isimlerden biri olan Mahmut Celal Bayar, II. Meşrutiyet sonrası İttihat ve Terakki Cemiyeti'nin Bursa Şubesi ile başlayan siyasi kariyerine 27 Mayıs 1960 darbesine kadar aralıksız devam etmiştir. Millî Mücadele'nin "Galip Hoca"sı Bayar, cumhuriyetin ilanı sonrası 1924'de Atatürk'ün teşvikiyle Türkiye İş Bankası'nı kurmuş, 1932 yılında iktisat vekili olarak atanmış ve 1937'de başbakanlığa getirilmiştir. 1939 yılına kadar bu görevde kalan Celal Bayar, 7 Ocak 1946'da Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan ile birlikte Demokrat Parti'yi (DP) kurmuş ve genel başkanlık koltuğuna oturmuştur. 1950 seçimlerinden zafer ile çıkan DP'nin iktidar olmasıyla da 22 Mayıs 1950'de Türkiye Cumhuriyeti'nin 3. cumhurbaşkanı seçilmiştir. 1950-1960 arasında on yıl süreyle cumhurbaşkanlığı yapan Bayar, bu süre içerisinde Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM) yasama yılı açılış törenlerinde üç dönemde toplam 10 konuşma yapmıştır.

Yapılacak olan çalışmanın amacı Celal Bayar'ın cumhurbaşkanı olarak TBMM yasama yılı açılışlarında yaptığı konuşmaları kültür ve müzik özelinde değerlendirmektir. Böylece dönemin kültür ve müzik politikalarının şekillenmesinde cumhurbaşkanlığı makamının etkisi ele alınmaya çalışılacaktır. Çalışmada özellikle birinci el kaynaklara yer verilecek ayrıca dönemin gazetelerinden faydalanılacaktır.

Ulus-Devlet İnşa Sürecinde Manisa Halkevi'nin Milli Kültür Oluşumuna Etkileri

Öğr. Gör. Dr. Veysel HASAR

Atatürk'ün liderliğinde Türk İstiklâl Harbi'nin kazanılmasından sonra, mücadelenin bir diğer safhası Türkiye Cumhuriyeti'ni muasır medeniyetler seviyesine çıkarma olarak belirlenmişti. Bu amaçla ulus-devletin inşası sürecinde milliyetçi, medeniyetçi, milli kimliğe sahip, ilmi zihniyette nesiller yetiştirilmesi hedeflenmişti. Atatürk'ün Karizmatik Otorite yapısıyla ilerleme ve kalkınma hamlelerini gerçekleştiren Cumhuriyet idaresi, gerçek manada gelişmenin Osmanlı'dan kalan müesseselerle yürümeyeceğini de anlamıştı. Bu noktada Türk-İslam ideolojisi, Turancı fikir akımları ve muhafazakar düşüncelerin etkisinde olan Türk Ocakları kapatılmış ve yerine devletin resmi ideolojisinin halka ulaştırılması için 19 Şubat 1932'de ilk olarak 14 ilde Halkevleri açılmıştır. Bununla birlikte Kemalist inkılâbın resmi ideolojik aygıtlarından olan Halkevleri'nin ülke genelindeki sayıları da giderek artırılmıştır. Devletin çağdaşlaşma prensipleri doğrultusunda da 24 Şubat 1933 tarihinde Manisa il merkezinde Manisa Halkevi kurulmuş ve faaliyete geçmesi sağlanmıştır. Manisa'nın diğer bölgelerinde de Halkevleri'nin kurulmasına rağmen bu çalışmada yalnızca Manisa il merkezinde açılan Manisa Halkevi'nin ulus-devlet inşa sürecinde, Kemalizm prensipleri doğrultusunda, milli kimliğin tesis edilmesinde katkıları ortaya konmaya çalışılacaktır.

Manisa Kula İlçesinde Geleneksel Tarihi Konutların İç Mekan Kullanımına Yönelik Bir Değerlendirme

Öğr. Gör. Dr. Gizem ÖZER BAŞ

Manisa ili Kula ilçesi tarihi mimari dokusu yönünden zenginlikler barındırmaktadır. İlçenin merkez bölgesinde özellikle sit alanında çok sayıda geleneksel tarihi konutlar bulunmaktadır. Tescillenmiş konutların binden fazla olduğu bilinmektedir. Genellikle iki katlı olarak inşa edilen geleneksel tarihi Kula evleri zemin katta ortak kullanım alanları ve üst katta özel kullanım mekanları ile oluşturulmuştur. Avlu, mutfak, kiler, ahır, tuvalet gibi alanlar konutu kullananların ortak alanı olduğundan bunlar genellikle alt katlarda olup, yaşam alanları olan köşk ve odalar ise genellikle üst katlarda yapılmıştır. Bölgede geleneksel Türk evi ile paralel biçimde inşa edilmiş bu yapıların bazıları terk edilmiş iken bazılarında ise yaşam halen devam etmektedir.

Tarihte konut kavramı yerleşik hayata geçişten itibaren insan hayatının önemli bir parçasını oluşturmuştur. Tarihi süreçte değişiklikler olsa da temel olarak konutlar insanın yaşam biçimi, fizyolojik durumu, kültürel yapısı, toplumsal yaşam, ekonomi, gelenekler ve gereksinimler ile şekillenmiştir. Bu anlamda yapıların biçimlenmesine etki eden birçok faktör bulunmaktadır. Kula'daki geleneksel konutlar da bu bağlamda ele alınarak yapının plan tipleri ve konut içindeki mekansal geçişleri değerlendirilerek ortak ve ayrı yönleri ile değerlendirilmiştir.

Kula sit alanındaki incelemeler, elde edilen bilgiler ve mimari plan çizimleri doğrultusunda; hem iç mekan kullanımı hem de toplumun kültürü, yaşam biçimi ve gelenekleri açısından mimari değerlendirmeler yapılarak elde edilen sonuçlar aktarılmıştır. Çalışma ile geçmişten günümüze önemli kültürel miraslarımızdan olan geleneksel Kula Türk konutlarının arşivleme ve dokümantasyonuna da katkı sağlanmış bulunmaktadır.

Gördes Bölgesi Zeolit Mineralinin Lüminesans Özelliklerinin Araştırılması

Öğr. Gör. Dr. Sibel UYSAL SATILMIŞ

Doç. Dr. Arzu EGE

Zeolitler, çerçevelerinde alüminyum, silikon ve oksijen içeren hidratlı alümino-silikat mineralleridir. Volkanik lav ve tuzlu su arasındaki kimyasal reaksiyon sonucu oluşurlar. Zeolit minerallerinin en önemli özelliği, boşluklara kolayca girebilen ve yer değiştirebilen alkali toprak iyonlarına sahip sıvı ve gaz moleküllerinin "moleküler elek" olmasıdır. Zeolit mineralleri klinoptilolit, heulandit, analsim, şabazit, erionit gibi birçok çeşide sahiptir. Zeolitler birçok yönden daha temiz ve daha güvenli bir çevreye katkıda bulunabilen ve geniş kullanım alanına sahip minerallerdir. Zeolitler iyon değiştirme, tarımda su ve gaz tutma gibi özelliklerini nedeniyle; su, gaz ve radyoaktif atık temizliğinde; kurutmada, güneş ve gaz depolamada; koku kontrolünde, yapısal eleman olarak kaliteli kâğıt yapımında ve birçok alanda kullanılmaktadır. Bu çalışmada Manisa ili Gördes ilçesinden temin edilen zeolit minerallerinin lüminesans özellikleri incelenmiştir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Manisa Tabiat Parkı'nda exotic tür *Trachemys scripta* populasyonu üzerine gözlemler

Arş. Gör. Dr. Birgül AFSAR

Doç. Dr. Murat AFSAR

Selçuk AKYAZI

Bu çalışmada Manisa Mesir Tabiat Parkında istilacı bir tür olan *Trachemys scripta* (kızıl yanaklı su kaplumbağası) populasyonu üzerine gözlemler yapılmıştır. *Trachemys scripta*, yaygın görülür , orta boylu ve yarı suda yaşayan bir kaplumbağa türüdür. Ömürleri 20 ile 50 yıl arasında değişmektedir. Nispeten büyük bir populasyonun Manisa Mesir Tabiat Parkında yaşadığı tespit edilmiştir. Türün yaşam alanı ve ekolojisi hakkında bilgiler toplanmıştır. Gözlemlerimiz sonucunda bu türün kış uykusuna yatmadığı tespit edilmiştir.

Kuraklığın Gediz Havzası Tarımı Üzerine Etkisi

Arş. Gör. Dr. Emine Erdem CİNGÖZ

Prof. Dr. Yüksel ABALI

Son zamanlarda yaşanan iklim değişikliği, küresel ısınma ve çevre sorunları sürdürülebilir tarım, su ve çevre konularını gündeme getirmiştir. 1984 ve öncesi yıllarda sulak dönemlerin daha hakim olduğu fakat sonrası yıllarda kuraklığın daha sık, daha şiddetli ve daha uzun süreli gerçekleştiği görülmektedir. Meteoroloji Genel Müdürlüğü'nün "2022 İlkbahar Mevsimi Yağış Değerlendirmesi" raporuna göre il bazında İzmir ve Manisa'da uzun yılların en düşük ilkbahar yağışı kaydedilmiştir. Gediz Havzası, toplam tarımsal üretimin %10'unun gerçekleştirildiği en yoğun havzalardan biridir. Ege Bölgesi'nin Büyük Menderes'ten sonraki ikinci büyük akarsuyu olan Gediz Nehri'nin debisi kuraklığın etkisiyle azalmaktadır. Kütahya, Uşak, Manisa ve İzmir'den geçtikten sonra Ege Denizi'ne dökülen ve bölgede 1 milyon 200 bin dekar arazinin sulamasında kullanılan nehirden, kuraklığın etkileri belirgin şekilde gözlenmektedir. Nehir yatağında debinin azalması nedeniyle oluşan adacıklar dikkati çekmektedir. Ramsar Sözleşmesi ile koruma altında bulunan Gediz nehri ve havzasındaki fauna ve floranın da kuraklık ve ekolojik kirlilik nedeniyle daraldığı görülmektedir. Havzada gerçekleştirilen tarımsal faaliyetlere bakıldığında; genelinde geleneksel sulama yapıldığından aşırı su tüketimi ile beraber yer altı suyu kullanıldığı görülmektedir. 15- 20 yıl önce açılan her sondajda 50 metrelerden su bulunurken bugün 400 metrelerde sadece belirli bölgelerde suya ulaşabilmektedir. Hemen hemen tüm havza özellikle Salihli, Alaşehir ve Sarıgöl ovalarında yer alan su kuyularının %75'inde derin sondaj yapıldığı üzere sulama sezonu sonrası ölçümlerde yüksek Bor (>3.0 mg/l) konsantrasyonu tespit edilmiştir. Havza yeraltı suyunda mevcut olan Bor, bitkiler için letal etkiye sahiptir. Bor kirliliğinin yüksek görüldüğü Salihli-Alaşehir-Sarıgöl aksında Bor kirliliğini acil olarak bertaraf edilmesi ile ilgili çalışmaların gerçekleştirilmesi, yüzeysel suların sulamada kullanılmasına yönelik depolamaların yapılması, tarımda

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

geleneksel yöntemden kapalı devre modern sulamaya geçişin teşvik edilmesi ve bu konuda acil önlem alınması oldukça önem arz etmektedir. Aksi takdirde baraj mansabında yeterli sulama suyu sağlanamadığı için hâlihazırda yaşanan tarımsal kuraklıkların gelecekte daha sık ve daha şiddetli biçimde meydana gelmesi ise kaçınılmaz olacaktır.

İznik Rum İmparatorluğu Döneminde Manisa

Arş. Gör. Dr. Muhittin ÇEKEN

Kadim bir geçmişe sahip olan Manisa, MÖ. 190 yılında Roma hakimiyetini kabul ettikten sonra, yaklaşık yarım asır boyunca Roma'ya bağlı vasal bir devlet olan Pergamon Krallığı'nın idaresi altında hüküm sürmüştür. MS. 395 yılında Roma'nın ikiye ayrılmasından sonra ise, Doğu Roma'nın (Bizans) egemenliği altına girmiştir. Manisa'nın bu dönemi hakkında az bilgiye rastlanmakla birlikte, Thrakesion Theması'na bağlı bir şehir olarak varlığını sürdürdüğü anlaşılmaktadır. 1204 yılında gerçekleşen IV. Haçlı Seferi'nin ardından Latinlerin Konstantinopolis'i ele geçirmeleri ve Doğu Roma'nın başkentini İznik'e taşıyarak burada Rum İmparatorluğu kurması, Manisa'nın tarihi açısından bir dönüm noktası teşkil etmiştir. Özellikle Ioannes Vatatzes'in (1222-1254) tahtını Manisa'ya taşıyarak İznik Rum İmparatorluğu'nu buradan idare etmeye başlaması, şehrin ve çevresinin değerini arttıran önemli faktörlerden birisi olmuştur. Otuz yılı aşkın bir süre boyunca Manisa'da ikamet eden Ioannes Vatatzes, burada yaşadığı süre boyunca şehrin siyasi, sosyo-ekonomik ve kültürel önemini arttıran bir takım faaliyetlerde bulunmuştur.

Bu çalışmada, Manisa'nın Doğu Roma ve özellikle İznik Rum İmparatorluğu dönemi üzerinde durulacaktır. Bu dönemde bölgede meydana gelen siyasi ve askeri gelişmelerin Manisa ve çevresine yansımaları değerlendirilecektir. Çalışma, bu dönemi ele alan kaynaklar ve çağdaş eserler ışığında gerçekleştirilecektir.

Manisa Kışla-i Hümayunu

Arş. Gör. Dr. Sevil DERİN

II. Selim'in 1807'de öldürülmesi, başarısız olunan savaşlar ve iç ayaklanmalar neticesinde II. Mahmud döneminde askeri alanda birtakım ıslahatlar gerçekleştirilmiştir. 1826'da Kapıkulu Ocakları kaldırılarak Asâkir-i Mansûre-i Muhammediye adlı yeni ve modern bir ordunun kurulması amaçlanmıştır. Bu tarihten sonra yeniden yapılandırılan Osmanlı ordusunun kara kuvvetleri için idari yapılar, kışlalar, okullar, hastaneler, karakollar, fabrikalar, silahhaneler, depolar ve fırınlar ile İstanbul dışındakilerde hapisane, lojman, misafirhane, gazino ve istasyon inşa edildiği bilinmektedir. 1834 senesinde düzenlenen Redif Nizamnamesiyle merkezde yeni kurulan orduya destek sağlamak ve bulunduğu bölgelerdeki asayişî sağlamak amacıyla, eyaletlerde Redif Kışlaları kurulmuştur. Manisa'da bir kışla yapımı da aynı tarihte Redif Kışlaları inşası kapsamında gerçekleştirilmiştir.

İnşa edilen ilk kışla yapısının mimarisine ait herhangi bir çalışma ve bilgi tespit edilemezken 1844 tarihine gelindiğinde yapının onarım ve genişletme işini konu alan bazı belgelerin, mevcut yapının fiziki durumu hakkında bilgiler verdiği görülmektedir. Buna göre kışla 118 hayvanın barınmasını sağlayan ahır, iki katlı idari birimler, binbaşı odaları, dokuz birimli askeri hastaneden oluşmaktadır. Ayrıca bahsedilen birimlere beş oda, eczane, yemekhane, çamaşırhane, karakola ait bir oda eklenecektir. Bunun dışında belgeler asker ve zabıtların 898 adet oda ve buralara dolap inşası gibi ayrıntılar içermektedir. Kışlanın çeşitli albüm ve arşivlerde fotoğrafları mevcuttur ancak inşa edildiği dönemde çağdaşı pek çok yapının sahip olduğu plan ve proje çizimlerine ulaşamamaktadır. Öte yandan kışlanın önüne II. Abdülhamid'in, tahta çıkışının 25. senesinde yaptırdığı fiskiyeli bir havuz bulunmaktadır ve bunun da bir çizimine çalışmada yer verilecektir. Kışlanın bugünkü Murat Germen

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANISA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

İlkokulu'nun yer aldığı arazide bulunduğu ve Kurtuluş savaşı sırasında yanıp harap olduğu bilinmektedir. Cumhuriyet döneminde okul yapmak amacıyla tamamen ortadan kaldırılmıştır.

Manisa'da Tanzimat sonrasında inşa edilen ve şehrin 19. yüzyıldaki değişimine önemli katkısı olan kışla hem fiziki hem siyasal olarak yenilikçi anlayışın öncü yapılarından biridir. Bu bağlamda yapının, kent dokusu içinde ve tek tek bileşenleri dikkate alınarak bir değerlendirmeye tabi tutulması ve Manisa'nın kaybolan bir kültür mirasının hatırlanması çalışmanın temel amacıdır.

Manisa İli Sedimenter Kuvars Mineralinin Termoluminesans Özelliklerinin İncelenmesi

Arş. Gör. Dr. Müjde DURUKAN GÜLTEPE

Doç. Dr. Arzu EGE

Bu çalışmada Manisa ili Salihli ilçesi Kaletpe yöresindeki sedimenter oluşumlardan elde edilen kuvars örneklerinin Termoluminesans (TL) özellikleri incelenmiştir. Doğada yaygın olarak rastlanan minerallerin başında gelen kuvarslar, magmatik, metamorfik, özellikle granit ve sedimenter oluşumların olağan bileşenleridir. Kuvarsitlerin de ana bileşeni olarak bilinen kuvars mineralleri ayrıca birçok cevherleşmenin de gang minerali olarak bilinir. Çalışmada elde edilen kuvars örnekleri her birinden dörder adet olacak şekilde, kale alt ve kale üst olarak isimlendirilen iki ayrı seviyeden hazırlanmıştır. $^{90}\text{Sr}/^{90}\text{Y}$ β kaynağı ile farklı sürelerde radyasyona maruz bırakılan numunelere ait TL parıldama eğrileri elde edilmiştir. 296 Gy doz ile ışınlanan kale alt örneklerinin parıldama eğrilerinden yaklaşık 270°C’de pikler elde edilmişken, kale üst örneklerinden ise yaklaşık 270°C ve 370°C’de pikler elde edilmiştir. Artan doz miktarı ile, kale üst örneklerinin ışınma şiddetinin kale alt örneklerinin ışınma şiddetinden daha düşük olduğu görülmüştür.

Bizans Hakimiyetinde Sardes (VII-XI. Yüzyıl)

Arş. Gör. Dr. Ali GENÇ

Paktolos (Sart) Çayı'nın doğusunda yer alan Antik Sardes kenti, Tmolos (Bozdağ) dağları ile Hermos (Gediz) ovası arasındaki verimli arazilerin bulunduğu bölgede kurulmuştur. Eskiçağ boyunca hem Lidya'nın hem de Anadolu'nun önemli yerleşim yerlerinden biri olan Sardes, Lidya kralı Kroisos zamanında Pers istilasına uğramıştır. M.Ö. VI. yüzyıl ortalarında başlayan Pers hakimiyeti Sardes'in M.Ö. 334'te Makedonyalı İskender tarafından ele geçirilmesine kadar devam etmiştir. İskender'in ölümünden sonra kentte Seleukos idaresi başlamış ve yaklaşık bir asır süren bu dönemde Hellen kültürü kentin genelinde hakim olmuştur. M.Ö. 189'da gerçekleşen Magnesia Savaşı'ndan sonra kentte Pergamon idaresi başlamış ve M.Ö. 133'te Pergamon kralı III. Attalos'un topraklarını Roma'ya devretmesi ile Sardes için yeni bir dönem başlamıştır. Hristiyanlığın Roma İmparatorluğu'nda yayılmaya başladığı dönemlerde Anadolu'da kurulan en eski yedi kilisesinden birine ev sahipliği yapmasıyla üne kavuşan Sardes, Lidya bölgesinin baş piskoposluk merkezi olmuş ve bu ayrıcalıklı konumunu uzun süre devam ettirmiştir. Bizans hakimiyetinin başladığı dönemde bölgenin askeri ve idari merkezlerinden biri olan Sardes'in kaderi VII. yüzyılda başlayan Sasani ve Arap saldırıları sonrasında değişmiştir. Bu bildiri, Bizans hakimiyetindeki Sardes'in VII. yüzyıl başlarındaki Sasani saldırılarından XI. yüzyıl sonlarındaki ilk Türk fethine kadar olan dönemini kapsamaktadır. Bildirinin temel amacı Sardes'in askeri, siyasi ve idari durumu ile ilgili bilgi vermek ve genel bir değerlendirme yapmaktır.

12 Mart Darbesine Beş Kala Vakayı Adliyeden: “İkinci Menemen Hadisesi”

Arş. Gör. Dr. Nesimi GÖKŞEN

1960’lı yılların Türkiye’si sadece siyasal hayatta değil aynı zamanda sosyal hayatta da çeşitlilik ve çelişkilerin ortaya çıkmasına sahne olmuştur. Bir yandan köyden kente göçle birlikte kent yaşamına uyum sağlayamayan “kırsal yaşam tarzı” hâkimdi. Diğer yandan 1968 kuşağıyla birlikte toplumun alışılmış değer yargılarına karşı ortaya çıkan yeni “moda anlayışı” söz konusuydu. Tutucu yaşam tarzına sahip bir bölgede, toplumun davranış kalıplarına aykırı bir tavır benimseyen kişilerin dışlanması, hakir görülmesi ve cezalandırılması sık rastlanan bir durumdur. 1960’lı yılların bir özelliği, toplumsal alandaki gelenek-modern çatışmasının siyasal alanda sağ-sol çatışmasına dönüşümünü hızlandırmış olmasıdır. Diğer bir ifadeyle, Almanların “kulturkampf” dediği kültür kavgasına konu olan alafranga/alaturka tiplmesi veya modern/gerici çatışması, 1960’lı yıllarda yerini Soğuk Savaş döneminin ruhuna uygun biçimde sağ-sol kutuplaşmasına bırakır.

Bu çalışma, 1970 yılının Haziran ayında Manisa’da kılık-kıyafet meselesinden kaynaklanan adli bir vakanın “siyasallaştırılma” hikâyesini ele almaktadır. Savcılık makamına göre, yaşanan bu adli vaka, aşırı sağcı grupların bir “irtica” ayaklanmasıydı ve tıpkı “Menemen Olayı”nı andırmaktaydı. Ancak yerleşik değerlere bir başkaldırı olarak görülen 68 kuşağının moda anlayışına karşı yükselen muhafazakâr tepki, geleneksel yaşam tarzına bağlı diğer Anadolu şehirlerinde görülmekteydi. Ve yine ancak, Cumhuriyet’in bir döneminde “sakıncalı piyade” olarak görülen Manisa’nın nev-i şahsına münhasır bu niteliği, onu diğer Anadolu şehirlerinden ayırmaktaydı. Oysaki Manisa’daki tepkiler, diğer şehirlerden çok da farklı değildi.

Çalışmanın temel argümanı, dönemin savcısının gözüyle “sabıkalı bir şehirde” yaşanan adli bir olayın nasıl siyasallaştırıldığını ve ordunun darbe için nasıl “tahrik” edilmeye çalışıldığını ortaya koymaktır. Zira bir toplumsal olayın hızlıca siyasi krize dönüştüğü Türk siyasal hayatının bu kaotik dönemi, 12 Mart’ın ayak seslerinin duyulduğu bir sürece de işaret etmekteydi.

VII. Yüzyıldan XI. Yüzyıla Kadar Magnesia ve Çevresinin İdari Yapısı

Arş. Gör. Dr. Cüneyt GÜNEŞ

VI. ve VII. yüzyıllar, Doğu Roma [Bizans] İmparatorluğunun, ilk başta Sasanilerin; Sasanilerin ortadan kalmasından sonra da Müslüman Arapların ciddi saldırılarıyla yüzleşmek zorunda kaldığı yüzyıllardır. Bu çerçevede İmparatorluk, Müslüman Arap saldırılarının olumsuz etkilerini en az indirmek ve bu saldırılara karşı koymak için ilk uygulama alanı Anadolu olan ve Anadolu'ya özgü toprağa dayalı idarî, askerî ve sosyo-iktisadî bir sistem kurmuştur. Sistem, kaynaklarımızda “thema” olarak adlandırılmaktadır ve “thema” bölgelerinin özellikle VII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kurulduğu görülmektedir. Bu themalardan birisi de idarî ve askerî merkezi Ephesos olan ve İmparatorluğun idarî ve askerî anlamda en güçlü themalarından birisi olarak görülen “Thrakesion teması”dır. Kurulduğu VII. yüzyılın ikinci yarısından itibaren XI. yüzyılın ortalarına yani bölgeye Türklerin gelişine kadar geçen sürede “Thrakesion thema” idarî ve askerî yönetim coğrafyasının oldukça geniş olduğu görülmektedir.

Stratejik bir coğrafyada kurulan Thrakesion, thema sistemi dâhilinde çok önemli garnizonlara/kastronlara ev sahipliği yapmaktaydı. Nitekim Bizans İmparatoru VII. Konstantinos Porphyrogennetos (913-959)'a ait olan *de thematibus* adlı kaynakta, bölge dâhilinde 21 garnizon sayılmaktadır ve bunlardan ikisi de Magnesia ve Thyrateira'dır. Dolayısıyla Magnesia ve çevresi, merkezi Ephesos olan Thrakesion Theması içindeydi. Ayrıca VI. yüzyıl kaynağı Hierokles'in yanı sıra VII. yüzyıldan XIII. yüzyıla kadar imparatorluğun topraklarında bulunan metropolitlik, başpiskoposluk ve piskoposlukları hakkında önemli bilgiler edindiğimiz ve başşehir Konstantinopolis'te kaydedilen “Notitia Episcopatum” yani “Kilise Kayıtlarında”, Notitia I'den Notitia XIII'e kadar Magnesia'nın çevresi hakkında bilgiler verilmektedir. Bu kayıtlara göre, Sardes metropolitliğinin altında yirmi altı piskoposluk kaydedilmekle birlikte tespit edilebilenlere göre on beş piskoposluk Magnesia çevresindedir. Dolayısıyla bu kayıtlar, VII. yüzyıldan başlayarak her ne kadar bölgeye Türkler gelmiş olsa da XIII. yüzyıla kadar bölgenin dinî ve askerî öneminin ön planda olduğunu kanıtlamaktadır. Bu çalışmada, VII. yüzyıldan XI. yüzyıla kadar Magnesia ve çevresinin idari yapısı kaynakların verdiği bilgilere göre incelenecektir.

**Osmanlı Alimi Ahmed Rumî Akhisârî'nin (öl. 1041/1632) Bazı Tasavvufî Meselelere
Dair Görüş ve Tenkitleri**

Arş. Gör. Dr. Betül İZMİRLİ

Ahmed Rûmî Akhisârî, Kıbrıs'ta hıristiyan bir ailede dünyaya gelmiş ve Osmanlı Devleti'nin Kıbrıs'ı fethinden sonra (1571) Müslüman olmuştur. Bu zat, daha sonra Saruhan sancağının kazası Akhisar'a yerleşmiş, herhangi resmî bir vazife almadan burada ölene dek ders verip eserler telif etmiş ve 1632 yılında Akhisar'da vefat etmiştir. Bu âlimin kaleme aldığı birçok risalesi incelendiğinde, fikirlerinin onaltıncı ve onyedinci asırlarda zuhur eden Osmanlı yenilikçi hareketiyle paralellik arz ettiği söylenebilir. Kezâ onun, onyedinci yüzyılda Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu kaos ortamında gelişen Kadızâdeliler hareketinin bir takipçisi ve bu hareketin Batı Anadoludaki vâizlerinden biri olduğu anlaşılmaktadır. Bazı kaynaklarda sehven, bir Halvetî şeyhi olarak tanıtılan Akhisârî, aslında dönemindeki bazı tasavvufî pratiklere muhalif söylemler ve şiddetli eleştiriler yönelmiş, bu pratiklerin çoğunu bidat dairesinde görmüştür. İbn Teymiyye ve Birgivî'ye benzer şekilde zühd, takva ve mücâhede gibi unsurlardan müteşekkil ancak felsefî/nazarî nitelikten uzak tasavvufa ise ılımlı bir tavır sergilemiştir. Bu tebliğde Akhisârî'nin tasavvuf meseleleri hakkındaki görüş ve eleştirileri özellikle *Risâle fî zikri'l-lisân ve'l-kalb*, *Risâle fî hurmeti'r-raks ve'd-deverân*, *Risâle fî beyâni merâtibi'n-nefs ve merâtibi'l-ibâde ve merâtibi't-tevhîd* isimli üç risâlesi üzerinden değerlendirilip analiz edilecektir.

18. Yüzyılın İlk Yarısında Manisa’da Silah Kültürü

Arş. Gör. Dr. Ümran KARADENİZ

Savunma ya da saldırı amacıyla kullanılan, özel olarak yapılmış her türlü aracı ifade eden silahlar, Türk toplumunda saldırı ve savunma aracı olmasının ötesinde kültürel bir unsur olarak benimsenmiştir. Hükümdarlık, tâbilik ya da itaat sembolü olmanın yanında düğün ve yemin merasimlerinde özel bir yeri olan silahlar, en değerli hediye olarak kabul edilmiştir. Bu anlamda Türk toplumunda silahlanma ya da silah bulundurma eğilimi, kendini koruma ve saldırganlık duygusuna ilaveten kültürel izler de taşımaktadır. Ancak bazı dönemlerde toplumdaki bu silahlanma eğilimi, bir iç güvenlik sorunu haline gelmiş ve devlet müdahalesini gerekli kılmıştır. Celali isyanları döneminde baskınlardan zarar gören halk, kendisini müdafaa etmek durumunda kalmış ve silahlanmaya başlamıştır. Fakat devlet, eşkıyalığa sebep olarak gördüğü tüfeğin halk arasında yayılmasını hoş karşılamamıştır. Bu nedenle 16. yüzyılın başlarından itibaren halkın elinde tüfek bulunması yasaklanmış ve zaman zaman da Anadolu’ya müfettişler gönderilip teftiş yaptırılmıştır.

Osmanlı döneminde halkın elinde bulunan silahları, kadı sicillerinde bulunan tereke kayıtlarından takip etmek mümkündür. Ölen şahısların menkul ve gayr-ı menkul varlıklarını ihtiva eden terekelerde, kişilerin sahip olduğu pala, hançer, kılıç ve tüfek gibi silahlar da yer almaktadır. Bu tebliğde, 18. yüzyılın ilk yarısında Manisa ahalisinin sahip olduğu silahlar, terekeler ışığında değerlendirilmeye çalışılacaktır. Bu kapsamda halkın elinde bulunan silah türleri, miktarları, değerleri tespit edilerek silah sahipliğinin mahiyeti üzerinde durulacak; silah sahibi kişilerin refah durumları ve sosyal tabakalaşma içerisindeki yerleri belirlenecektir.

Anadolu Ahkam Defterlerinde Manisa'ya Dair Kayıtlar (1747-1750)

Arş. Gör. Dr. Hamit KARASU

Tanzimat öncesi Osmanlı adli sisteminde kişilerin birbirleriyle ve devlet görevlileriyle yaşadıkları sorunlar ilk önce yerel adli temsilci durumunda olan kadılar tarafından çözülmüştür. Ancak yerelde çözülemeyen bazı problemler merkezde görülmüş ve dava kararları Mühimme Defterlerine kaydedilmiştir. Ne var ki, bir süre sonra çok sayıda kaydın ortaya çıkmasıyla devletle ve şahıslarla ilgili sorunlar birbirinden ayrılarak şahıslarla ilgili olanlar Şikâyet Defterlerine kaydedilmeye başlanmıştır. XVIII. yüzyılın ortasına gelindiğinde ise yine artan kayıt sayısından dolayı bu sefer ahkam adı verilen defterlerin eyalet bazında tutulması tercih edilmiştir.

Manisa, Saruhan Sancağı ve Anadolu Eyaleti'nin bir parçası olduğundan bu kaza ile ilgili kayıtlar ise Anadolu Ahkam Defterlerine kaydedilmiştir. Bu bildiriye çok çeşitli konularda şikâyet ve dava kararını içeren bu kayıtlardan 1747-1750 tarihleri arasında Manisa'ya ait olanlar ele alınarak bahsi geçen yıllarda reyanın hem birbirleri hem de devlet ve devlet görevlileri ile aralarındaki ilişkiler değerlendirilecektir.

1768-1774 Osmanlı-Rus Savaşı'nda Saruhan Sancağı ve Manisa'dan Yapılan Katkılar

Arş. Gör. Dr. Naime Yüksel KARASU

Osmanlı Devleti'nin seferlerde başarı sağlamasında hareket halindeki ordunun iâşesini sağlamak için seferi ayrıntılı olarak planlamasının ve lojistik desteğe önem vermesinin büyük payı vardır. Günümüzde lojistik olarak isimlendirilen bu sefer öncesi hazırlıklar ve ortaya konulan stratejiler yapılan seferlerin başarılı olmasını sağlamıştır. Bu nedenle son yıllarda Osmanlı'da savaş organizasyonu çok sayıda araştırmacının dikkatini çekmiş ve konu üzerine birçok çalışma yapılmıştır. Belirli bir savaş döneminde tüm sefer organizasyonunu ele alan bu çalışmalardan başka bir bölgenin orduya yaptığı katkıları ele alan araştırmalar da bulunmaktadır. Nitekim bu çalışmalar sayesinde Osmanlı Ordusunun sefer yıllarında imparatorluğun her bölgesinden yararlanmak zorunda olduğu dikkat çekilmektedir. Bu bölgelerden biri de Manisa merkezli Saruhan Sancağı'dır.

Gerek Ege Denizi'nin hinterlandında bulunmasından ve gerekse Türkmen kitleleriyle iskan edilmiş olmasından dolayı tüm Osmanlı tarihi boyunca önemli bir yere sahip olan Saruhan Sancağı ve sancağın merkezi Manisa savaşların desteklenmesinde önemli roller oynamıştır. 1768 senesinde Ruslara karşı başlatılan ve 6 sene boyunca devam eden savaşta da sancak Osmanlı Ordusuna birçok konuda katkı sağlamaya devam etmiştir. Bu katkıların toplandığı başlıca üç başlık vardır: 1. Zahire Mübayaası, 2. Nakliye Araçlarının Temini ve 3. Asker Celbi. Bu bildiri de Manisa ve Saruhan Sancağı'nın söz konusu savaşta Osmanlı Ordusuna yaptığı katkıları ele alınacaktır.

Manisa İli Kaplıcalarının Biyolojik Bir Değerlendirmesi

Arş. Gör. Dr. Sevilay ÖZTÜRK

Termal sular eski çağlardan beri tedavi ve güzellik amaçlı olarak kullanılmaktadır. Ayrıca yüksek ısılı termal su kaynakları enerji elde edilmesi, kimyasal madde elde edilmesi, mekan ısıtması gibi farklı amaçlarla da kullanılmaktadır. Önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer alan ülkemiz, kaynak zenginliği ve potansiyeli açısından dünyada ilk yedi ülke arasına girmektedir. Bu termal merkezler, Türkiye'nin diri fay hatlarının yoğun olduğu Ege Bölgesinde yoğunlaşmakta olup Manisa İli bulunduğu konum itibari ile çok sayıda termal su çıkış noktasına sahiptir.

Canlılar sahip oldukları sıcaklık toleranslarının genişliğine bağlı olarak termal sularda yaşam bulabilirler. Bu çalışmada Manisa İli ve çevresinde belirlenen 5 termal su kaynağından 12 istasyon belirlenmiş ve aylık olarak örnekleme yapılmıştır. Örnekler laboratuvar ortamında teşhis edilerek sistematik kategorizasyonları belirlenmiştir.

Sonuç olarak Manisa İlinde bulunan bu 5 kaplıcanın biyolojik yönden oldukça zengin olduğu ortaya konulmuştur. Bu çalışmanın en dikkat çekici sonucu Cyanobacteria üyelerinin tür sayısı ve çeşitliliğinin, diğer gruplara kıyasla oldukça yüksek oluşudur. Bu durumun en önemli nedeni de bu tarz ortamlara adaptasyon yeteneklerinin daha yüksek olmasıdır.

Biyoteknolojik çalışmalarla birlikte termal sularda yaşam bulan bu canlılar ve bu ortama uyum mekanizmaları dikkat çekmektedir. Termal sular, ekonomik yararlarının yanında farklı ekolojik şartlarından dolayı ilgi çekici yaşam ortamlarıdır. Günümüzde termal sulardan yararlanmanın giderek artması karşısında biyolojik yapılarının da incelenerek bilimsel açıdan öneminin ortaya konması gerekmektedir. Şimdiye kadar yaptığımız termal su çalışmalarında görmekteyiz ki Manisa İlindeki kaplıcalar sahip oldukları farklı su kompozisyonlarıyla tür çeşitliliğinin fazla olduğu özel biyotoplardır.

Manisa’da Yayılış Gösteren Büyük Balmumu Güvesi *Galleria mellonella* Larvalarının Farklı Dalga Boyundaki Ultraviyole Işını Uygulamalarına Karşı Gösterdiği Gelişimsel Değişimlerin İncelenmesi

Arş. Gör. Dr. Esen POYRAZ TINARTAŞ

Arş. Gör. Dr. Müjde DURUKAN GÜLTEPE

Bu çalışmada Manisa ili kırsalı dahil olmak üzere Türkiye’nin genelinde yayılış gösteren, arı kovanlarında ektoparazit olarak yaşayan, bal petekleriyle beslenerek arıcılık endüstrisinde ciddi ekonomik kayıplara neden olan büyük balmumu güvesi *Galleria mellonella* larvaları kullanılmıştır.

Ultraviyole ışınların maruz kalınan doza ve süreye göre canlılar üzerinde zararlı etkileri vardır. Elektromanyetik spektrumun görünür ışıktan daha kısa dalga boyuna ve görünür ışıktan daha yüksek enerjiye sahip olan UV-A (dalga boyu 315-400nm), UV-B (280- 315nm) and UV-C (dalga boyu 280nm’den az) olmak üzere 3 alt kategoride sınıflandırılır. Çalışmamızda laboratuvarında karanlık koşullarda kültüre edilen doğada yine karanlık ya da loş olarak nitelendirilen kovanlarda yaşamını sürdüren *Galleria mellonella* larvaları, son larval safhanın 0.günü her üç dalga boyuna 30 dk ve 60 dk olmak üzere iki farklı zaman periyodunda maruz bırakılmıştır. Ultraviyole ışınlarına maruz kalan larvalarda beslenme aktiviteleri, yaşam sürelerinde ve gelişim evrelerinde meydana gelen değişimler, doza ve maruz kalma süresine bağlı ölüm oranları hakkındaki değişimler araştırılmıştır.

Çalışmada elde edilen sonuçlara göre yüksek dalga boyuna kısa süreli maruz kalan larvalarda pupal deri değişimi 1-2 gün gecikmiştir. 60 dk maruz kalan böceklerde ise ekdisteroid salınımının tetiklenmesiyle % 26 oranında larvada ekstra larval deri değişimi gerçekleşirken yaşamsal faaliyetler devam etmiştir. Geri kalan larvalarda ise beslenme aktiviteleri kesilmiş olup prepupal safha özellikleri sergilemişler ancak pupalaşamadan ölmüşlerdir. Dalga boyu kısaldıkça enerji seviyesi büyüyen ultraviyole ışınların *Galleria mellonella* larvaları üzerine zararları nispeten kısa sürelerde dahi UV-B ve UV-C’de tüm larvalarda ölüme yol açmıştır.

Gediz Nehri'nde Ölü *Oscillatoria* Biyokütlesi Kullanarak Bor Biyogiderimi

Arş. Gör. Dr. Tuğba ŞENTÜRK

Bir dizi çalışma, kültür ortamından veya atık sulardan çeşitli kirleticilerin uzaklaştırılmasında mikroalg kullanımına odaklanmıştır. *Oscillatoria sp.* kirleticileri sudan uzaklaştırmak için çalışılmış, fakat birçok çevresel sistem üzerinde toksik etkilere neden olan Borun (B) uzaklaştırma kapasitesi yeterince araştırılmamıştır. Bu nedenle bu çalışmada, siyanobakteriyel mikroalg ölü suşu olan *Oscillatoria sp.* kullanılarak Manisa Gediz Nehri suyunda ve laboratuvar kültürü koşullarında borun giderimi araştırılmıştır.

Bor giderimi 2.5-10 mg/L aralığında, pH 8 ve 28 °C'de ASN- III ortamında 24 saat boyunca araştırılmıştır. Laboratuvar koşullarında ortalama giderim 2.32 µg B /g.dw ve giderim yüzdesi %25.95 olarak belirlenirken, Manisa Gediz Nehri suyunda ortalama giderim 1.65 µg B /g.dw ve giderim yüzdesi %48.72 olarak belirlenmiştir.

Bu çalışmanın sonucu, *Oscillatoria sp.*'nin laboratuvar kültürü koşullarında bor giderme yeteneğine sahip olduğunu göstermektedir. Bu çalışma, *Oscillatoria sp.* 'nin bor içeren sularda borun giderim işlemi için biyomateryal olarak kullanmasının önemini vurgulamaktadır.

İngiliz Basınında Manisa'nın İşgalden Kurtuluşu Süreci

Arş. Gör. Dr. Mekki ULUDAĞ

Bu çalışmada Milli Mücadele Dönemi'nde Manisa'nın işgalden kurtarılması süreci, dönemin iç ve dış basınında yer aldığı şekliyle ele alınmıştır. Çalışmada İngiliz basını temel alınmıştır. Bununla birlikte diğer bazı yabancı basın organlarına da yer verilmiştir. Dış basındaki haberler, iç basında yer almış olan haberlerle kıyaslanmış ve nihayetinde bir değerlendirme yapılmıştır. Esas olarak 1-15 Eylül 1922 tarihleri arasında İngiliz gazetelerinde yer almış olan haberler değerlendirilmiş olmakla birlikte 1922 yılının Ağustos, Eylül ve Ekim aylarında Manisa ile ilgili İngiliz basınında yer almış olan tüm haberler gözden geçirilmiş ve konuya katkı sağlayacağı düşünülmüş olan bilgilere yer verilmiştir. Çalışmanın amacı, ilgili basında yer almış olan haberlerin doğru bilgileri ihtiva edip etmediklerini tespit etmek, literatüre katkısı olabilecek bilgileri tespit edip literatüre kazandırmaktır. Çalışmada mukayese yöntemi esas alınmıştır. Öncelikle ilgili haberler tespit edilmiş, ardından var olan literatürdeki bilgilerle bu bilgilerin karşılaştırılması yapılmış, sonuçta buna göre değerlendirmede bulunulmuştur. Araştırmada öncelikli olarak şu basın organları ele alınmıştır: The Guardian, The Daily Telegraph, The Daily British Whig, Nashville Banner, Midland Daily Telegraph, The Oklahoma City Times, The Staffordshire Sentinel Daily and Weekly, The Scotsman, Coventry Evening Telegraph, Western Mail. İsmi geçen basın organlarında konu ile ilgili çok sayıda haber ve yorumun yer aldığı tespit edilmiştir. Bu haber ve yazılar tespit edildikten sonra iç basından başta Hakimiyet-i Milliye, Vakit, Tanin ve İkdam olmak üzere iç basındaki haberlerle karşılaştırılmıştır. Mukayeseli bu çalışma sonunda dış basındaki haberlerin gerçeklerle ilişkisi tespit edilmiştir. Dış basından elde edilen bilgilerin literatüre katkı sağlayacağı umulmaktadır.

XVII. Yüzyıl Manisa Şer'iyeye Sicillerinde Dokuma Ürünleri

Arş. Gör. Dr. Züleyha USTAOĞLU

Osmanlı İmparatorluğu zamanında Saruhan Sancağı'nın merkezi olan Manisa aynı zamanda şehzade sancağıdır. Şehrin siyasi ve coğrafi konumu, ticari canlılığı beraberinde getirmiştir. Manisa XVII. yüzyıl içerisinde tarım ürünlerine bağlı olarak dokuma ürünlerinde bölgede oldukça zengin merkezlerden biridir. Şehrin İç Ege ile İzmir'i bağlayan yol güzergahında olması ticari meta olan pek çok dokuma ürününün bu merkezin pazarlarında satılmasını ve ahalinin kullanım eşyaları listesinde yer almasını sağlamaktadır.

Osmanlı döneminde halkın kullanımındaki dokuma ürünlerinin tespiti çeşitli arşiv belgeleri yardımı ile olabilmektedir. Çalışmamızda bu belge türlerinden Şer'iyeye Sicillerinde bolca rastlanan tereke kayıtlarından faydalanılacaktır. Bu bağlamda XVII. yüzyıla ait Manisa şer'iyeye sicillerindeki tereke kayıtlarında yer alan dokuma ürünleri tespit edilmiştir. Buna bağlı olarak dokuma ürünlerinin çeşitliliği, meşei, toplam servet içinde oranı ve fiyatları değerlendirilmiştir.

Sultanlar Yaylağı, Yaylaklar Sultanı: Klasik Türk Şiirinde Bozdağ

Dr. İsa AKPINAR

Türkler, tarihin en eski dönemlerinden beri, konargöçer hayat tarzının bir gereğı olarak kışlak-yaylak düzenine göre yaşamışlar, yerleşik şehir hayatına geçtikten sonra da bu geleneğı sürdürmüşlerdir. Karahanlı, Selçuklu, Osmanlı, Timurlu, Akkoyunlu devletlerinin yanı sıra Anadolu beyliklerinde bu gelenek aynıyla devam ettirilmiş hatta başkentler ve saraylar, kışlık ve yazlık şeklinde ayrılmıştır. Bu anlayışın tezahürü olarak Anadolu’da birçok bölge, yaylak ve kışlak şeklinde tanımlanmıştır. Bu yaylakların en önemlilerinden biri de Saruhan’daki (Manisa) Bozdağ’dır.

Beylikler döneminde önemli bir yaylak olarak tebârüz eden Bozdağ, Osmanlıların hâkimiyetine geçtikten sonra daha da ehemmiyet kazandı. Bilhassa II. Murad, Fatih Sultan Mehmed, Şehzade Korkud, II. Selim ve III. Murad’ın Manisa’da bulunduğu dönemlerde oldukça gözde bir yer hâline geldi. Şehzadelerin uzun ikametleri dolayısıyla Bozdağ’da saray ve kasırlar inşa edilerek adeta bir şehir merkezi gibi mamur kılındı. Yaz mevsiminin ilk günlerinde şehzadeler; maiyetindeki bürokrat, ilim adamı ve şairlerle birlikte Bozdağ’a gelerek bu yaylayı, ilim ve kültür hayatının önemli bir merkezi yaptılar.

Bozdağ’ın bir edebî metne aksettiğı ilk örnekler; II. Murad ve Fatih Sultan Mehmed dönemi şairlerinden Molla Aşkî’nin iki kasidesidir. Fatih Sultan Mehmed’e sunulan bu kasideler hem mezkûr sultanın bu yaylağa olan ilgisini göstermesi hem de bilâdiye türünün ilk nûmunelerinden olması yönüyle çok kıymetlidir. Bu vadide kaleme alınan şiirlerden bir diğeri ise Fânî’nin “Bozdağ” redifli kasidesidir. Sanatkârâne bir üslupla yaylayı tasvir ettiğı kasidesini Şehzade Korkud’a sunan şair, bu şiir dolayısıyla büyük bir ihsana nail olur. Gelibolulu Âlî, II. Selim’den kılıç istemek üzere kaleme aldığı bir kıt’asında bu hadiseyi mübalâğayla anlatır. II. Selim’in 1544-1558 yılları arasındaki Manisa valiliğı, Bozdağ’ın en parlak dönemi olur. Bu yıllarda; Celal Bey, Derzizade Ulvî, Vusulî Çelebi, Kemâlî gibi dönemin önemli şairleri şehzadenin maiyetindedir. II. Selim’in 953/1546 yılında Bozdağ’da doğan şehzadesi Murad

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

için maiyetindeki şairler, tarih manzumeleri kaleme alır. Aynı şehzade için Gelibolulu Âlî, 977/1569 yılında yine bu yaylada *Râhatü'n-Nüfûs* adlı eseri vücuda getirir.

Bu bildiride, bilâdiye türünün ilk örnekleri arasında yer alan Bozdağ kasideleri ele alınarak edebiyat tarihindeki yeri ve klasik Türk şiirindeki akislerine temas edilecektir. Ayrıca bir edebî muhit olarak Bozdağ yaylağının önemi üzerinde durulacaktır. Bu bildiriyle klasik Türk edebiyatı ve Manisa şehir tarihi çalışmalarına katkı sunulması amaçlanmaktadır.

16. Yüzyıl Şairi Akhisarlı Ferrûhî ve Şiirleri

Dr. Ahmet ALKAN

Divanlar klasik Türk edebiyatı sahasının en önemli edebî ürünleri arasında yer almaktadır. Bugün birçok şairden ve onların sanat anlayışlarından bu eserler vasıtasıyla haberdar olunabilmektedir. Ancak klasik edebiyat sahası içerisinde, şiirleri kendi zamanında ya da kendinden sonra bir araya getirilip divan tertip edilmemiş birçok şair bulunmaktadır. Bu şairlerin şiirlerinden çeşitli şiir mecmuaları sayesinde haberdar olunabilmektedir.

16. yüzyıl şairlerinden Manisa/Akhisarlı Ferrûhî [ö.1537] de divanı olmayan şairlerdendir. Kaynaklar kendisinden fazla bir ilmî yeterliliği olmayan sıradan bir kişi olarak bahsetse de Manisa sancağında bulunduğu sırada Kanûnî Sultan Süleyman'a kasideler sunduğu bilinmektedir. Yine kaynaklarda kendisinden derviş mizaçlı bir yapısı olup Mevlevî tarikatına mensup olduğu bilgisi nakledilir. Dönemin şairlerinden Zâtî, Revânî ve Tâli'î ile dostluğu bilinen Ferrûhî'nin çeşitli mecmualarda birçok şiiri bulunmakta, bazı şiirlerinde bu şairlerle kendisini birlikte zikretmektedir. Şuanki tespitlerimizle çoğunluğunu gazellerin oluşturduğu şiirlerinin sayısı ellinin üzerindedir. Bunlardan bir kısmını ise dönemin ünlü şairlerinin şiirlerine yazdığı nazireler oluşturmaktadır. Ferrûhî'nin *Câmiü'n-Nezâ'ir*, *Metâliü'n-Nezâir*, *Mecmâü'n-Nezâir* gibi nazire mecmuaları başta olmak üzere çeşitli şiir mecmualarında çok sayıda naziresi bulunmaktadır. Şairin ayrıca Osmanlı Devleti'nin İstanbul, Bursa ve Edirne gibi şehirlerinden bahseden şiiri başta olmak üzere bilinmeyen bazı şiirleri de yapılan araştırmalar sonucu tespit edilmiştir.

Bu bildiri, çeşitli şiir mecmualarından ve üzerine akademik çalışma yapılmamış yazmalardan derlenen Ferrûhî'ye ait şiirlerin tespiti üzerinedir. Çalışmada şiirler yapı ve içerik özellikleri açısından incelenerek şairin edebî kişiliği üzerine tespitlerde bulunmak amaçlanmakta bu vesileyle elde edilen verileri alan araştırmacılarının istifadesine sunmak arzu edilmektedir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Yakup Kadri'nin *İkdam*'daki Yazılarında Edebî Türler

Dr. Hatice AYBAY

Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun yazı hayatının önemli bir dönemini *İkdam* gazetesi başyazarı olarak bulunduğu 1919-1922 yılları oluşturmaktadır. Nitekim *İkdam*, yazarın en çok yazısının yer aldığı gazetedir. Kaynaklar, Yakup Kadri'nin *İkdam*'da Millî Mücadele'yi destekleyen yazılar yazdığını kaydeder. Bu, doğru ancak eksik bir bilgidir. *İkdam*'da Millî Mücadele'yle ilgili yazılarının yanı sıra yazarın edebî türlere ilişkin görüşlerini de buluruz. Yakup Kadri, edebî türler içinde en çok şiir ve roman üzerinde durmuştur. Biz bu bildirimizde Yakup Kadri'nin şiir ve roman türlerine dair görüşlerini değerlendirmeye çalışacağız. Buradan yola çıkarak onun nasıl bir şiir ve roman peşinde olduğunu/olmadığını göstermeyi hedefliyoruz.

2000’li Yıllarda Manisa Bölgesel İnovasyon Sisteminin Gelişimi

Dr. Ömer ÖZDİNÇ

Günümüzde kalkınmanın etkili araçlarından biri haline gelen inovasyon performansında bölgesel perspektifin önemli olduğu birçok çalışmada ortaya konmaktadır. Bölgesel inovasyon sistemi, inovatif muhitler, bölgesel inovasyon kültürleri, yaratıcı şehirler gibi yaklaşımlar bölgesel bağlamın inovasyon performansı üzerinde önemli bir etkisi olduğunu göstermiştir. Bölgelerin inovasyon performansının ölçülmesinde çeşitli indeksler kullanılmaktadır. 2009’dan beri Avrupa Birliği, bölgesel düzeyi ölçmek için Avrupa İnovasyon Karnesinden (European Innovation Scoreboard) Bölgesel İnovasyon Karnesini (Regional Innovation Index) türetmiştir. Söz konusu karnede dört temel boyut belirlenmiştir. Bunlar altyapı, yatırım, inovasyon faaliyetler ve etkilerdir. Altyapı boyutunu ölçmek için insan kaynakları, cazip araştırma sistemleri, dijitalleşme; yatırım boyutunu ölçmek için finans ve destekler, firmaların yatırımları, bilgi teknolojilerinin kullanımı; inovasyon faaliyetlerini ölçmek için yenilikçiler, bağlantılar, fikri varlıklar; etkileri ölçmek için istihdam etkileri, satış etkileri, ekolojik sürdürülebilirlik göstergelerine bakılmaktadır.

Bu çalışmada bölgesel inovasyon perspektifi açısından Manisa’nın 2000’li yıllardaki gelişimi çeşitli veri setleri (TÜİK, TÜRKPATENT, SGK vb.) üzerinden analiz edilmektedir. Avrupa Birliğinin Bölgesel İnovasyon Karnesinin göstergeleri temel alınacak ve verinin erişilebilirliğine bağlı olarak 2000 yılından başlayarak Manisa’nın ilgili göstergelerdeki gelişim seyrine bakılacaktır. Bu analiz sırasında Manisa’nın performansı; içinde bulunduğu İBBS Düzey 2’ye göre TR33 bölgesinin geneliyle, kendisiyle sosyoekonomik olarak benzeşen şehirlerle, Türkiye’nin geneliyle ve kendisine komşu şehirlerin benzer alandaki gelişimiyle karşılaştırılacaktır.

Bu çalışma sayesinde Manisa’nın inovasyon performansında güçlü yönler ve iyileştirmeye açık yönler tespit edilmiş olacaktır. Bununla birlikte birçok gösterge değerlendirilerek bölgedeki politika yapıcı aktörler için Manisa’nın refahına katkı sağlayacak inovasyon performansının artırılmasına yönelik öneri seti oluşturulacaktır.

**Nihal Yeğınobalı'nın Gözünden Cumhuriyetin İlk Yıllarında Manisa ve Manisa'nın
Sosyal ve Kültürel Yaşamı**

Dr. Burcu UŞAKLI SANDAL

Yaşadığı dönemin önemli çevirmenlerinden olan Nihal Yeğınobalı roman ve anı türlerinde de eser vermiş bir sanatçısıdır. Ancak yazar toplumsal kaygılarla zaman zaman romanlarını takma bir isimle çeviri gibi yayımlamıştır. Söz gelimi *Genç Kızlar* adlı romanı kendisi yazmış olmasına rağmen Wincent Ewing takma adıyla yayımlamış ve eserin kendisine ait olduğunu yıllar sonra itiraf edebilmiştir. Bu arada kendi adıyla yayımlanan eserleri döneminde ilgiyle karşılanmış olsa da günümüzde geniş okur kitlelerine ulaşamamıştır. Yeğınobalı'nın anı türünde yazmış olduğu *Cumhuriyet Çocuğu* adlı eseri ise hem yazarın bireysel yaşamını hem de doğduğu ve hayatının ilk yıllarını geçirdiği Manisa'nın belli bir dönemini aydınlatması bakımından dikkate değerdir. Nihal Yeğınobalı bu eserinde 1927'den 1938'e kadar geçen sürede Manisa'nın sosyal ve kültürel durumu hakkında geniş bilgiler vermiştir. Bu sebeple çalışmamızda *Cumhuriyet Çocuğu* eserinden hareketle yazarın gözünden Manisa ve Cumhuriyet'in ilk yıllarında buradaki sosyal ve kültürel yaşam irdelenecektir.

**Başlangıcından Günümüze Manisa Celal Bayar Üniversitesi İ.İ.B.F. Yönetim ve
Ekonomi Dergisi'nin Bibliyometrik Analizi**

Öğr. Gör. İbrahim AKDOĞAN

Öğr. Gör. Tülin AKDOĞAN

Prof. Dr. Ramazan GÖKBUNAR

Bu çalışmada “Celal Bayar Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Yönetim ve Ekonomi Dergisi’nde 1995-2022 yılları arasında yayınlanmış bütün makaleler bibliyometrik açıdan ele alınarak incelenmiştir. Verilerin analizinde betimsel analiz ve içerik analizi tekniklerinden yararlanılmıştır. Makalelere ilişkin elde edilen tüm bilgiler Excel programına aktarılarak tablolar oluşturulmuş, değerlendirmeler de yine bu tablolara göre yapılmıştır. Çalışmanın en göze çarpan sonuçları; dergiye en fazla katkı yapan üniversite Celal Bayar Üniversitesi, akademik birim İ.İ.B.F ve bölüm İşletme bölümüdür. Yrd. Doç. Dr. unvanına sahip yazarlar çoğunluktadır. En yoğun kullanılan makale konusu ‘işletme yönetimi ve işletme ekonomisi, pazarlama, muhasebe’dir. Makaleler çoğunlukla Türkçe dilde yazılmıştır. Ayrıca makalelerde kullanılan yabancı kaynak sayısında belirgin bir artış gözlenmiştir. Ele alınan derginin bibliyometrik açıdan ilk kez analiz edilmesi yapılan çalışmanın özgünlüğünü yansıtmakta, makalelerin gelişimini göstermesi açısından literatüre de katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

**Meclis Tutanaklarına Göre Celal Bayar'ın 7. ve 8. Dönem Konuşmalarının
Değerlendirilmesi**

Öğr. Gör. Şaban ÇETİN

Bu çalışmada Türkiye Büyük Millet Meclisi'nde 7. Dönem İzmir Milletvekili, 8. Dönem İstanbul Milletvekili olarak görev yapan Celal Bayar'ın, TBMM'de partisinin görüşlerini dile getirmek amacıyla oturumlarda yaptığı konuşmalar, Meclisin tutanak metinlerine dayalı olarak ele alınıp değerlendirilecektir.

Manisa İli Kula İlçesinde Yer Alan Gayrimüslimlere Ait Mimari Eserler Üzerine Bir İnceleme

Öğr. Gör. İpek DEMİR

Anadolu toprakları yüzyıllar boyunca birçok farklı medeniyete ev sahipliği yapmıştır. Osmanlı Devleti'nin izlediği hoşgörü politikalarıyla farklı dil, din ve kültürden birçok insan bir arada yaşamıştır. Azınlıklara tanınan haklar sayesinde farklı din ve mezhepteki topluluklar kendilerine ait sosyal, kültürel ve sivil mimari yapılarını inşa edebilmişlerdir. Bu da topraklarımızdaki kültürel zenginliği oluşturmaktadır.

Manisa ili de bu kültürel zenginlikten faydalanan yerlerden birisidir. Manisa ili Kula ilçesi Rum ve Türklerin birlikte yaşadığı kentlerden birisi olmuştur. Bu nedenle gayrimüslimlere ait hem sivil hem de anıtsal yapılar kentteki mimari çeşitliliği arttırmaktadır. Bu çeşitlilikten bir kısmı günümüze ulaşabilmiştir. Bunların içerisinde dini özgürlüklerini sürdürdüklerinin kanıtı olan iki kilise ve bir şapel, eğitim özgürlüklerini gösteren bir okul yapısı ve bazı konutları günümüze kadar ulaşabilmiştir.

Bu çalışmanın amacı, Manisa ili Kula ilçesinde yer alan gayrimüslimlere ait mimari eserlerin sanat ve mimarlık tarihi açısından incelemek ve belgelemektir. Çalışmada Kula ilçesine ait tarihsel gelişim, topografya ve tarihi kent dokusu bilgileri yanında gayrimüslimlerin kentle ilişkileri, sosyo-kültürel ve ekonomik durumları hakkında da bilgi verilmiştir. Gayrimüslimlere ait yapıların sanat ve mimari oluşum yönünden incelenerek eserler hakkında bilgiler verilmiştir. İncelenen yapıların plan özellikleri, cephe düzeni, bezeme özellikleri ve malzeme-teknik bakımından bir değerlendirmesi yapılarak bir sonuca varılmış ve korunması, gelecek nesillere aktarılabilmesi adına öneriler sunulmuştur.

İşgal Döneminde Manisa Kazası ve Yakın Çevresindeki Rumların Tutum ve Davranışları

Öğr. Gör. Abdullah DOĞTEKİN

Bu çalışmada işgal döneminde Manisa Kazasındaki Rumların tutum ve davranışları ile Manisa ve yakın çevresindeki Rum faaliyetleri ele alınacaktır. 120 bin nüfusu ile İzmir'den sonra bölgenin en büyük şehri olan Manisa'da nüfusun 23 binini Rumlar teşkil ediyordu. Manisa'daki Rumlar, daha Mondros Mütarekesinden hemen sonra demiryollarını korumak için gelen Tunuslu, Cezayirli ve Senegalli Müslüman askerlerden kurulu Fransız birliklerinin istasyonlar civarına yerleştirilmeleriyle beraber taşkınlıklarına başlamışlardı. "Küçük Asya" isimli gizli bir örgüt kuran Rumlara Manisa'da "Horado" isimli Rum Cemaat Cemiyeti de yardım etmiştir. İzmir'in işgaliyle birlikte Rumların yaptıkları propaganda ve şayialar Manisa'daki Müslüman ahalinin telaşlanmasına neden olmuştur. Rumların ve Rum papazlarının Müslüman halk arasında yaptıkları olumsuz propagandalar, Yunanlıların herhangi bir direnme ile karşılaşmadan Manisa'yı işgal etmelerinde oldukça etkili olmuştur. İşgalden hemen sonra yerli Rumlar hemen her yerde Müslümanların başlarından feslerini alıp yırtmak, yerlere atmak suretiyle onları küçültücü hareketlere girişmişlerdir. İntikam duygusu ile hareket eden yerli Rumlar, özellikle Rum ve Ermeni Komitacıları, yalan ihbarlar ve iftiralarla Müslüman halkın haksız yere tutuklanarak eziyet görmelerine neden olmuşlardır. Manisa Mutasarrıfı Hüsnü Bey, amacına ulaşmak için yerli Rumlarla iş birliği yaparak onları Türklere karşı silahlandırmaktan bile çekinmemiştir. Manisalı yerli Rum'lar, Horozköy, Muradiye, Çavuşoğlu, Kılıoğlu, Harmandalı, Papazlı/Halitpaşa, Karaağaçlı, Eğriköy, Koldere' de 15-25 kişilik çeteler kurarak, çeşitli soygun eylemlerine girişmişlerdir. Halit Paşa, Çavuşoğlu, Abbas Bey, Bakkalzade, Kürdün Kerim Ağa, Emir Efendi çiftliklerini, Hacıhaliller ve öteki köylerden bir bölümünü, Muradiye aşar ambarını basarak yağma eden Rumlar, Çobanisa, Koldere, Papaslı (Halitpaşa), Muradiye karakollarına ait telefon hatlarını da kesmişlerdir. İşgalden 20 gün kadar sonra Manisa halkının evlerinde silah arayan Yunan askerlerine yerli Rumlar eşlik etmişlerdir. Metropolit Hirisostomos'un 1919 yılının kışında Grip salgınından ölmesi üzerine yerine geçen

metropolit vekilinin yaptığı ilk icraat ise Manisa Ulu Camiini kiliseye çevirme teşebbüsü olmuştur. Metropolit öncülüğünde harekete geçen Manisa'nın yerli Rumları Ulu Camiini basarak manevi değerlere saygısızca davranışlarda bulunmuşlardır. Rumlar, camilere olduğu gibi Müslüman mezarlarına da saldırıda bulunarak buraların sükunetini bozmuşlar, Manisa'da mezarlık kapılarını kırarak mezarlar üzerinde hayvan sürüleri otlatmışlardır. Eşkîyalık, çetecilik ve soygun faaliyetlerinin yanı sıra; casusluk, istihbarat toplama, ihtilal komiteleri oluşturma, askere alınan Rumların firarlarına destek olma, propaganda ve sabotaj gibi bir dizi faaliyetlere girişen Manisa'nın yerli Rumları, 1921 yılının ortalarına doğru Yunanlılar tarafından askere alınmaya başlanmışlardır. Manisa'da faaliyet gösteren Rum ve Ermeni çeteleri perde arkasından Jandarma Bölük Kumandanı Matyo tarafından organize edilmişlerdir. “İşgal Döneminde, Manisa Kazası ve Yakın Çevresindeki Rumların Tutum ve Davranışları” isimli çalışma ele alınırken Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri BOA Arşiv belgeleri, ATASE Arşivi ve BCA Arşivine ait belgeler faydalanılan kaynaklar içerisinde ilk sırada yer almaktadır. Ele alınan konuyla ilgili bağımsız bir araştırma daha önce yapılmamış olup, bu nedenle çalışmanın alana katkı yapacağı düşünülmektedir. Çalışmada ayrıca incelenilen dönem ile yakından ilgili hatıratlar ile araştırma eserlerden de faydalanılmıştır.

Yunan İşgali Döneminde Saruhan Sancağında Yaşanan İç Göçler

Öğr. Gör. Abdullah DOĞTEKİN

Bu çalışmada Yunan işgali sonucunda Saruhan Sancağı dahilinde gerçekleşen iç göçler konusu ele alınacaktır. İzmir'in işgali sırasında Yunanlıların yaptıkları katliama şahit olanlar ile yakın yerleşim merkezlerinde oturup Yunan zulmünü duyanlar oldukça erken bir tarihte yani 16 Mayıs 1919' dan itibaren göç etmeye başlamışlardır. Manisa 25 Mayıs 1919 tarihinde Konstantin Çakalos komutasındaki bir Yunan alayı tarafından hiçbir mukavemet görmeden işgal edilmiştir. İtalyan Dışişleri Bakanının sekreteri Chiappori Biancheri, 26 Mayıs 1919'da Paris Barış Konferansında bulunan Dışişleri Bakanı Sonnino'ya ilettiği telgrafta; "Yunan birliklerinin Manisa'yı işgal ettiklerini ve pek çok Türkün, şehri terk ederek direnişe geçmek için iç bölgelere kaçtıklarını" bildirmiştir. Yerli Rumları silahlandırarak köyleri basan ve Manisa ile kazalarında pek çok mezalim gerçekleştiren Yunan askerleri, Manisa Müftüsü Alim Efendi'yi de öldüresiye dövmüşlerdir. İşgalden hemen sonra Manisa'dan gelen haberlerde yağma ve yakma faaliyetleriyle ilgili şikayetler de bulunmaktadır. Yaşananlardan dolayı korkuya kapılan Manisa halkı bir taraftan Salihli istikametine göç ederken, diğer taraftan da Akhisar, Menemen ve Bergama'nın İslam ahalisiyle birlikte kitleler halinde Balıkesir'e göç etmişlerdir. Daha güvenli olan, henüz işgale uğramamış topraklara doğru göç eden Müslüman halk, Salihli üzerinden Alaşehir, Eşme ve Uşak gibi yerleşim merkezlerine hareket etmişlerdir. Gerçekleşen göçler sonucunda bazı yerleşim merkezlerinin nüfusunda önemli artışlar meydana gelmiştir. Bu durum, ihtiyaçları karşılanamayan göçmenlerin zor günler geçirmelerine neden olmuştur. Yunan işgali karşısında halkın kitleler halinde göç etmesi üzerine Sadaret makamı, Harbiye ve Dahiliye Nezaretlerine gönderdiği yazıda göçün kesinlikle önüne geçilmesini istemiştir. Zira göç durdurulamazsa Rum nüfus ekseriyeti teşkil edecektir. Çalışma ele alınırken öncelikli olarak birincil kaynaklardan faydalanılmıştır. Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Devlet Arşivleri BOA Arşiv belgeleri, ATASE Arşivi ve BCA Arşivine ait belgeler faydalanılan kaynaklar içerisinde ilk sırada yer almaktadır. Arşiv belgeleri dışında söz konusu

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

tarihsel dönemi kapsayan hatıratlardan ve telif ve tetkik eserlerden de faydalanılmıştır. Yunan işgali ile birlikte başlayan iç göçler konusunda her ne kadar daha önce bazı çalışmalar yapılmışsa da Manisa sancağı özelinde bir çalışma ilk kez yapılacaktır. Gerek faydalanılan kaynaklar gerekse de ele alınan dönem ve kapsamı açısından daha önce böyle bir konunun çalışılmamış olmasından dolayı alana katkı yapmak amaçlanmıştır.

Manisa Kentindeki Erken Dönem Apartman Örneklerinin İncelenmesi

Öğr. Gör. İpek GÖLÜKCÜ

19. yüzyıl itibariyle resmileşen batılılaşma hareketleri sonucu yüzyıllardır süregelen Osmanlı konut kültürü değişime uğramıştır. Bu değişim başta başkent İstanbul'da, sonrasında büyük ve küçük ölçekli tüm şehirlerde farklı zaman ve biçimlerde etkisini göstermiştir. Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile başlayan, cumhuriyetin ilanı ile devam eden ekonomik, politik, sosyal ve kültürel gelişmeler şüphesiz mimari üretimleri de etkilemiştir. Ancak gelenekselden moderne geçiş süreci hızlı olmamıştır. Özellikle yerel örneklerde modern konutun izlerini taşıyan ancak geleneksel biçimlenişe de referans veren yapılar 1960' lı yıllara kadar üretilmeye devam etmiştir.

Bu çalışmanın amacı geçiş döneminde üretilmiş az katlı apartman tipi konutların, mekânsal oluşumlarını, cephe kurgularını, örnek alan olarak seçilen Manisa kenti üzerinden irdelemektir. Çalışma, daha önce Manisa kentinin cumhuriyet dönemi yapı stoğu üzerine yapılmış bir çalışma olmaması bakımından özgündür. Çalışma kapsamında öncelikle 19. yüzyılda imparatorlukta yaşanan değişim-dönüşüm sürecine ilişkin literatür verileri aktarılacak, daha sonra Manisa kentinde 1955-1965 yılları arasında yoğunlukla üretildiği tespit edilen erken dönem apartman tipi konutların saha ve arşiv araştırmaları sonucu elde edilen verileri paylaşılacaktır.

Erken dönem apartman örnekleri olarak gerek malzeme gerek mimari biçimleniş ile özgünlüğü korunmuş yapı örnekleri seçilmiştir. Çalışma sonucunda, incelenen bu yapıların kentte bir tipoloji oluşturduğu ve dönemin üretim biçimini, mimari kimliğini, kentsel dokunun değişim sürecini, toplumun kültürel alışkanlıklarını ve teknolojik olanaklarını yansıttıkları görülmüştür.

Manisa Türkülerine Yansıyan Gündelik Hayat

Öğr. Gör. Şükran OĞUZ

Türküler, Türk milletinin en önemli kültürel değerlerindedir. Türk insanının hayatını gözler önüne seren türkülerimiz, Türk toplumunun özelliklerini, tarihini, gelenek ve göreneklerini en güzel şekilde yansıtır. Türküler aracılığıyla insanımızı her yönüyle tanıma fırsatı buluruz. Türkülerimiz hayatı anlatır. Hayatta ne varsa türkülerin konusu olmuştur.

“Gündelik hayat” kavramı ile anlatılmak istenen, üzerinde durulan aslında hayatın kendisidir. İnsanoğlunun hayatı boyunca devam eden serüveninden bir kesit olarak da düşünebileceğimiz gündelik hayat, bireylerin yirmi dört saat içerisinde yaşamında yer tutan faaliyetlerden ve yaşam pratiklerinden oluşur.

Gündelik hayatın türkü metinlerine yansıdığı görülmektedir. Çalışmanın kapsamı, TRT repertuarında kayıtlı Manisa türkü metinleri ile sınırlandırılmıştır. Bu çalışmada TRT repertuarında kayıtlı Manisa türkü metinlerine yansıyan gündelik hayatın tarama yöntemi kullanılarak incelenmesi hedeflenmiştir. Manisa türkü metinlerinin içerik açısından incelenmesi neticesinde elde edilen bulgular sosyo-kültürel açıdan değerlendirilecektir. Sonuç olarak bu betimsel çalışma ile Manisa türkülerine yansıyan gündelik hayat ortaya konacaktır.

Bizim Yunus’u Yaşamak

Öğr. Gör. Talha SERT

Günümüzde zahir anlamda bakıldığında müthiş bir bilgi birikimi ve gıda çeşitliliği olmasına rağmen bu bilgi ve besinlerin insanı mutlu veya huzurlu edemediği aksine yalnızlaştırıp, rahatsız ettiği görülmektedir. İnsanlığı maddi manevi ihtiyaçlar döngüsüne sokan ve bu çıkmazda debelenmesine yol açan ne varsa hepsini tepetaklak eden, sonunda adeta ruhu doyuran eşsiz bir sofraya karşımıza çıkan bir yol vardır. Tabii bu yolun rehber yolcularından biri de Yunus Emre Hazretleridir. O zirveye eşikten çıkan, hiçlikle varlığı bulan, sabırdan şükre varan, sonsuzluğa talip bir gönül yolcusudur.

Zamanımızda Molla Kasım’ın ilk hali gibi şiirleri yakan, zahirde kalan, ruhsuz, tatsız-tuzsuz derine inmeden, düşünmeden, anlamadan reddeden, yargılayan, ötekileştiren birçok kişi olmasına rağmen Yunus hala tıpkı Molla Kasım’ı sığaya çektiği gibi onları da doğruya, iyiye, güzele çağırmaya devam etmektedir. Fakat Molla Kasım’ın okuduğu satırlar sonrası yanlış görüp hemen pişman olması ve değişmesi nasıl olduysa günümüzde de aynı idrak ve duruşu gösterecek karaktere sahip olmak gerekmektedir. Çünkü aslolan yanlış yapmak değil doğruyu aramak veya bulduğu anda ona sarılıp gerçek olanı kabullenip, benimseyebilmektir. Rahmet, şefkat ve adalet timsali olan Yunus ve ait olduğu inanç, kültür, bölgenin özellikleri ortadayken onu hala anlayamamak, benimseyememek, takip edememek en basit tabirle ruhsuzluktur. Bunun en bariz timsali şu an yaşarken bile kendi ziyaretimize gelen gönlüne girdiğimiz insanlara bir de Yunus, Mevlana, Hacı Bayramı Veli, Aziz Mahmut Hüdayi, Emir Sultan gibi değerlerin girdiği gönüllere ve vefat ettiği halde ziyaretine gelenlere bakmak zahiri manada dahi kâfi gelmektedir. Bu manada acaba kim yaşıyor kim ölü onu da tefekkür etmek gerekir. Makalemizin ana unsuru bu açıklamalar üzerinden aslından insanlığın özünü anlamaya, özümsemeye çalışmaktır.

Birçok yerle birlikte Manisa’ya da izafe edilen hatta ilçesine adı verilen aslında gönüllere yerleşen yüce şahsiyeti anlamak, Bizim Yunus olabilmek; özelinde bu topraklarda, genel olarak

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

tüm dünyada, kardeşliği sözüyle, özüyle, hali ve kâliyle öğretmiş, yaşamış ve yaşatmış beşikten eşiğe, eşiğten de mezara kadar tüm hayatını kâmil insan modeli olarak geçirmiş, gönül insanı olmuştur. Dünyanın tüm dertlerini çözmek, fenayı beka da eritmektir. Teslimiyet, sadakat, irfan, feraset, hoşgörü, sevgi, hikmet, huzur demektir. Yaratana kul, insana dost, hayvan ve nebatata nefes olmuştur. Hal böyleyken bu topraklarda ve dahi dünyada bizim dediğimiz Yunus'u bizde yaşamak-yaşatmak en büyük gayretimiz olmalıdır. Gönle girip nihai olarak gönlün sahibine giden yola talip olmak, "Bizim Yunus'un" bize en büyük mirasıdır.

Kula Tarihi Yerleşim Bölgesinde Yer Alan Rum Evlerinin Cephe Özelliklerinin Mimari Perspektiften İncelenmesi

Öğr. Gör. Eymen TATLIHALAT

Kentlere ait kültürel mirasın önemli bir parçasını, o kente ait geleneksel mimari yapılar oluşturmaktadır. Aynı şekilde, kentsel kimliğin oluşumunda geleneksel mimari yapılar ve bu yapıların cephe özellikleri önemli bir yer tutmaktadır. Bu durumun Anadolu topraklarındaki önemli bir örneği de sahip olduğu geleneksel konut dokusu ile Manisa'nın Kula ilçesi olmuştur. Kula ilçesi tarihi yerleşim bölgesinde, 18. ve 19. yüzyıllardan günümüze ulaşan, Türklere ait geleneksel konutlar ve Rumlara ait tarihi konutlar bulunmaktadır. Bu yapıların büyük bir çoğunluğu bütünlüğünü koruyabilmiştir. Bu nedenle kent kimliğinin devamlılığı bağlamında geleneksel ve tarihi konut dokularının cephe özelliklerinin bilinmesi önem arz etmektedir.

Bu çalışma içeriğinde Tarihi Rum Evleri'nin kent kimliğinin oluşumuna etki eden cephe özellikleri incelenmiştir. Bu yapıların cephe özellikleri, malzeme kullanımı, strüktürel oluşumu, form özellikleri, doku özellikleri, giriş bölümünün konumu, su basman seviyeleri, süsleme öğeleri, kapı pencere boyutları ve özellikleri açısından incelenmiştir. Bu incelemeler sonucunda Tarihi Rum Evleri'nin karakteristik cephe özellikleri tespit edilmiştir.

Gerçekleştirilen çalışma sonrasında Rum Evleri'nin bölgede bulunan Geleneksel Türk Evi cephe düzeninden malzeme, strüktür, form, doku, cephe elemanlarının sayısı ve boyutları, bulunduğu sokak ile ilişkisi yönünden farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bu farklılık kent kimliğinin oluşumunda Rum Evleri'nin de etkisi olduğunu göstermektedir. Ayrıca Kula kent kimliğinin, farklı kültürel birikimler ve farklı mimari yaklaşımların sonucu olarak meydana geldiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle Kula kent kimliğinin korunabilmesi ve bu yapılara uygulanacak müdahalelere ışık tutması açısından, Tarihi Rum Evleri üzerine gerçekleştirilen çalışmalar büyük önem arz etmektedir.

Evliya Çelebi'nin Seyahatnamesinde Manisa Ağzının Söz Varlığı

Öğr. Gör. Mehmet Fatih UZUN

Evliya Çelebi'nin Seyahatnâme'si 17. yüzyıl Osmanlı coğrafyasını, tarihini ve insanını anlamak için başvurulacak en önemli kaynaktır. Evliya Çelebi yalnızca seyahat etmemiş, yaptığı seyahatlerde gördüğü yerlerin tarihini, özelliklerini, insanların, coğrafyasını, ekonomisini, kültürünü ve dilini eserine kaydetmiştir. Seyahatnâme'nin önemli bir özelliği de seyahat ettiği bölgelerdeki insanların konuşma dilini yazı diline aktarmasıdır.

Evliya Çelebi Seyahatnâme'nin 9. cildinde Anadolu'dan Kütahya, Manisa, İzmir, Antalya, Karaman ve Adana'ya yer vermiştir. Manisa, Evliya'nın güzergâhında Kütahya'dan sonra İzmir'den önce yer almaktadır. Kütahya'dan sonra sırasıyla Gördes, Akhisar, Turgutlu ve Manisa'ya ulaşan Evliya Çelebi bu bölgelerde yaşayan insanların, yaşayış tarzları, dış görünüşleri, giyim, kuşamları, yiyecek içecekleri ve onlara özgü bazı lezzetler ve bu lezzetlere verdikleri isimler hakkında bilgiler vermiştir. Ayrıca Gördes ile ilgili bilgiler verirken burada yaşayan insanların dilinden bazı sözcükleri liste halinde göstermiştir. Manisa sancağı ve kazalarında yaşayan insanların etnik kökenlerine ve dillerine de yer ayıran Evliya Çelebi bu bölgenin insanların ağaçlara, meyvelere, sebzelere, yiyecek ve içeceklere verdikleri isimleri saymış ve meşhur lezzetlerini belirtmiştir.

Bu çalışmada Evliya Çelebi'nin Manisa sancağı ve kazalarına yaptığı seyahatte bu bölgelerden derlediği sözcükler incelenecek ve Manisa Sancağı ve kazalarının Seyahatnâme'de geçen söz varlığı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Manisa'nın Fiziki Coğrafya Özelliklerinin Doğal Afetlere Etkisinin İncelenmesi

Öğr. Gör. Mehmet YILDIRIM

Afetler insanları hayatlarının olumsuz yönde değiştiren vakalardır. Doğal yollarla oluşan afetler özellikle coğrafi yapı ile çok ilgilidir. Deprem, heyelan, taşkın, Vb. gibi afetler insan hayatını doğrudan etkiler. Manisa ilinde coğrafi yapıda farklılıklar bulunmaktadır. Dağlar, ovalar, akarsular ve göller gibi birçok yer şekilleri bulunmaktadır. Bu yer şekillerinin üzerindeki bitki örtüsü ve içinde bulunan canlılarda afetlerden etkilenmektedir. Yer şekilleri zaman içerisinde tektonik hareketlerin fay hatlarını etkilemesiyle depremler oluşur. Bu depremler afetlerin bazı nedenleri arasındadır. Türkiye Deprem Tehlike Haritasına göre Manisa ili riskli bölgeler arasında yer almaktadır. Manisa'da birçok deprem meydana gelmiştir. Bu deprem etkisini azaltabilmek için bina yapımından yerleşim birimi seçimine kadar birçok düzenleme yapılabilir. Coğrafi yapıdan etkilenen afetlerden biri de taşkınlardır. Gediz Nehri ve yan kollarında dönemsel taşkınlar meydana gelmiş olup, 1998 – 2018 yılları arasında havzada toplam 34 taşkın meydana gelmiştir. Diğer bir afet ise heyelandır. Heyelanlar ülkemizde sıkça görülür ve Manisa'da da sıkça görülmektedir. İklim değişikliği, bitki örtüsünün azalması, insanların etkisi gibi etkenlerin coğrafi yapıyı değiştirmesiyle heyelanlar sıkça görülmektedir. Bu çalışmamızda Manisa ilinde fiziki coğrafi yapıdan kaynaklı afetler incelenecek. Bu afetlerin etkisini azaltma çalışmaları da önerilecektir.

Manisa İli'nde Son 10 Yılda Coğrafya Kaynaklı Afetlerin Araştırılması

Öğr. Gör. Mehmet YILDIRIM

Afet, bir doğal veya beşeri olayın kendisi değil, insan ve toplum ölçeğinde oluşturduğu, meydana getirdiği olumsuz sonuçlardır. Tarihte insanların yaşamını etkileyen birçok doğal ya da insan kaynaklı afetler meydana gelmiştir. Doğal afetler şiddetli soğuklar, kuraklık, kıtlık, deprem, seller, su taşkınları, toprak kaymaları, kaya düşmesi, çığ, fırtınalar, hortumlar, volkanlar, yangınlar vb olarak örneklendirilebilir. İnsan kaynaklı afetler ise nükleer, biyolojik, kimyasal, taşımacılık ve endüstriyel kazalar.. vb. olarak örnek verebilir. Bu afetler özellikle nüfusun yoğun olduğu yerleşim birimlerinde daha fazla etkili olur. Manisa İlinin nüfus oranı fazla olup doğal ya da insan kaynaklı afetler bugüne kadar sıkça karşılaşılmıştır. Özellikle yaz aylarında çıkan yangınlarda çok büyük maddi zararlar ortaya çıkmaktadır. İnsan kaynaklı afetlerden biri ise Soma ilçesi 13 Mayıs 2014 tarihinde meydana gelen Soma Maden Faciasıdır. Bu facia Türkiye Cumhuriyeti tarihinin en çok can kaybı ile sonuçlanan iş ve madencilik kazasıdır. Son yıllarda olan afetler yaşamımızı çok etkilediğinden bu çalışmada son 10 yılda olan afetler incelenmiştir. Bu çalışmada amac son 10 yılda Manisa'da meydana gelen coğrafya kaynaklı afetleri araştırmak. Afetlerin etkisini azaltma ve iyileştirme çalışmaları incelemektir.

Analitik Hiyerarşi Süreci (AHP) İle Kurşunlu Çayı Havzasında Taşkın Risk Analizi

Öğr. Gör. Kemal YURDDAŞ

Taşkınlar, dünyanın çeşitli yerlerinde ve Türkiye’de çok sık olarak görülmekte, afete dönüşmesi durumunda ise önemli ölçüde can ve mal kaybına neden olmaktadır. Taşkınlar temelde doğal etmenlerin neden olduğu bir afet olsa da beşeri faktörler taşkının etki alanı ve yıkım boyutunu arttırmaktadır. Türkiye’de son 70 yılda meydana gelen afet oluşum kayıtları incelendiğinde, meteorolojik karakterli doğal afetler içerisinde %29’luk oranla sel ve taşkınlar önemli bir yer tutmaktadır. Taşkınlar, hızlı kentleşen dünyamızda özellikle en yoksullar ve en savunmasızlar üzerinde büyük tahribata neden olmaktadır. Taşkınları yönetmek ve ekonomik etkilerini tamponlamak için taşkın koruma altyapısını, doğaya dayalı çözümleri ve risk finansman planlarını birleştiren etkili uyum stratejilerine ihtiyaç vardır. Bu çalışmada taşkın tehlikesi altında olduğu düşünülen Kurşunlu Çayı Havzası’nın taşkın esnasında zarar görmesi muhtemel riskli alanlarının belirlenmesinde Çok Kriterli Karar Verme Yöntemleri’nden en sık kullanılan Analitik Hiyerarşi Yöntemi (AHP) kullanılmıştır. Bu yöntem doğrultusunda havzanın 1/25000’lik sayısal topoğrafik haritası ve uydu verilerinden üretilen Sayısal Yükseklik Modeli (SYM) kullanılarak altlıklar oluşturulmuştur. Daha sonra Kurşunlu Çayı Havzasında taşkın oluşmasında etkili olabilecek faktörlerin (yağış, eğim, arazi kullanımı, bitki örtüsü, toprak, akarsu ağlarına yakınlık ve litoloji) bölge karakteri göz önüne alınarak önem sıralaması yapılmıştır. Bu faktörler Analitik Hiyerarşi Süreci’nde çıkan katsayılara göre tekrar sınıflandırılmış ve ArcGIS 10.5 yazılımı kullanılarak taşkın risk haritası oluşturulmuştur. Sonuç olarak, Kurşunlu Deresi Havzasında bazı alanların taşkın riskine maruz kaldığı görülmüştür. Özellikle vadi kenarlarında yapılaşmanın akarsu yatağını daha da daraltmasından dolayı, olası taşkın durumlarında yapıların büyük zarar göreceği tespit edilmiştir. Söz konusu bu alanlarda taşkınları önlemek ve zararlarını azaltmak için alınabilecek tedbirler belirlenmiştir.

Kültür Varlıklarının Korunması: Manisa Beyaz Fil Örneği

Öğr. Gör. Simge Nil YURTSEVEN

Geçmişten günümüze pek çok kadim uygarlığın merkezinde olmuş, Cumhuriyetimizin kuruluşundan önce de Osmanlı İmparatorluğu'nun en görkemli zamanlarında görev yapmış padişahların yetiştiği kent olarak bilinen Manisa, bugün gelişen tarım ve sanayi şehri kimliğinin yanında pek çok kültürel mirasa da ev sahipliği yapmaktadır.

Manisa'nın sahip olduğu kültür mirasının nesiller boyu korunması için mukimlere ağır bir sorumluluk düşse de bu konuda mevzuatımız da koruyucu önlemler getirmektedir. Ülkemizin bu alandaki temel kanunu olan 2863 Sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunu'nun 1. Maddesinde, Kanunun amacı şu şekilde ifade edilmiştir: *“korunması gerekli taşınır ve taşınmaz kültür ve tabiat varlıkları ile ilgili tanımları belirlemek, yapılacak işlem ve faaliyetleri düzenlemek, bu konuda gerekli ilke ve uygulama kararlarını alacak teşkilatın kuruluş ve görevlerini tespit etmektir.”* Anılan Kanunun ihdas ettiği Kültür Varlıklarını Koruma Kurulları da mevzuatın amacı doğrultusunda, korunması gerekli varlıklar için gerekli tedbirleri almakta ve hayata geçirmektedir.

Manisa ilinin de bağlı bulunduğu İzmir 2 Numaralı Kültür Ve Tabiat Varlıklarını Koruma Bölge Kurulu'nun güncel olarak değerlendirilebilecek ve Manisa kamuoyunda da ayrı bir önem verilen “Manisa Beyaz Fil” ile ilgili kararı ve sonraki süreci çalışmamızın çıkış noktasıdır.

1959'da inşa edilen ve iş merkezi, sinema ve tiyatro işlevlerini bünyesinde barındıran Manisa Beyaz Fil binası, 2012 yılında kültür varlığı olarak tescil edilmiştir. Şehir merkezinde bulunan ve adını aldığı hayvanın büyüklüğü ile izah edilebilecek bir ölçeğe sahip bir yapıdır.

Bu çalışmamızda ilgili kanuna dair genel izahatların yanında, Manisa ilimizin sembol kültür ve tabiat varlıklarından kabul edilen “Manisa Beyaz Fil Binası” ile ilgili idari yargıya da taşınan süreç üzerinden uygulamaya dair bilgiler verilecek, bir varlığın kültür ve tabiat varlığı olarak kabul edilme, ve korunma süreci bu statüden çıkarılmasına dair örnek olay üzerinden inceleme yapılacaktır.

XVII. Yüzyıl Manisa’ında Deve Taşımacılığının Yeri ve Önemi

Arş. Gör. Yasin AKMEŞE

Batı Anadolu, sahip olduğu verimli topraklar ve taşıdığı ticari potansiyelle, Osmanlı Devleti’nin üzerinde en fazla hassasiyet gösterdiği bölgelerden birisi olmuştur. Osmanlı Devleti, bu coğrafyada hüküm süren beylikleri hâkimiyet altına aldıktan sonra, vergi işlemlerinin sağlıklı bir şekilde yürütülmesi ve hububat, pamuk, tütün gibi elde edilen zirai ürünler üzerinde tam anlamıyla kontrolün sağlanması için tahrir sayımları gerçekleştirmiştir. Osmanlı’nın bu bölgeye dair gösterdiği bu hassasiyet, Aydın, Saruhan ve Menteşe gibi sancakların tahrir kayıtlarında ve sancak kanunnamelerinden açıkça anlaşılmaktadır. Özellikle Manisa’da elde edilen zirai ürünler, buraya yakın olan ve ticaret hacmi oldukça yüksek olan İzmir, Gelibolu Antalya ve çevredeki diğer bazı limanlar vasıtasıyla gerek ülke içinde ve gerekse ülke dışında ihtiyaç duyulan noktalara rahatlıkla ulaştırılmaktaydı. Manisa’nın Aydın, Menteşe, Teke, Hamid sancaklarının oluşturduğu ticaret ağının içinde yer alması ve İstanbul, Bursa, Gelibolu gibi ticaret merkezlerine kara ulaşımının bulunması, şehrin ticari taşımacılıkta özel bir konuma sahip olmasını sağlamıştır. Kara yoluyla Manisa üzerinden diğer bölgelere aktarılan ticari ürünlerin taşınmasında en fazla kullanılan metotlardan birisi deve taşımacılığı olmuştur. Deve taşımacılığı, Manisa ve komşu bölgelerden elde edilen tarım ve diğer ticari ürünlerin liman bölgelerine aktarılmasının yanı sıra, savaş zamanlarında ihtiyaç duyulan mühimmatın sevkiyatında da önemli rol oynamıştır.

Bu çalışmada, uzun bir geçmişe sahip olan devecilik kültürü ve özellikle develerin ticari ürün ve askeri mühimmat taşımacılığı noktasında taşıdığı önem Manisa özelinde ele alınacaktır. Ayrıca 17. yüzyıl çerçevesinde deve taşımacılığının işleyişi ve devecilik taifesinin yaşadığı sorunlara ışık tutulacaktır. Çalışma, şer’iyye sicilleri, mühimme defterleri ve dönemin kaynakları ışığında incelenecektir.

Manisa Halk Ağzında Kullanılan ve Akrabalık İfade Eden *Taygeldi* İfadesi Üzerine

Arş. Gör. Gündoğan ALPAY

Manisa halk ağzında tanıklanan *taygeldi* kavramı bölgede “boşanmış, dul kadının ilk evliliğinden olan çocuk veya çocukları; ikinci kez evlenen kadının yanında getirdiği çocuk veya çocuklar” anlamında kullanılan bir ifadedir. Derleme Sözlüğü’ne bakıldığında bu sözcüğün Manisa’yla birlikte pek çok Batı Grubu ağızlarında benzer anlamlarda kullanıldığı görülür. Yalnızca Uşak ilinin Eşme ilçesinde *taygeldi* kavramına karşılık olarak “üvey kız çocuk” anlamı yer alır. Bu hâliyle sözcüğün anne tarafından kan bağı bulunan bir akrabalık derecesini karşıladığı söylenebilir. Çalışmamızda da sözcük bu yönüyle ele alınacaktır.

Bu kavram, sosyoloji literatüründe cinsiyetleri ayrı çocuklu dullar arasında yapılan bir evlilik türü olarak sıkça ele alınmıştır. Halk arasında analı-kızlı ya da içli-dışlı olarak tabir edilen bir usul ile farklı cinsiyetten çocukları olan iki dulun hem çocuklarının, hem de kendilerinin evlenmeleri sonucu oluşan bir evlilik türünü ifade eder. Bir evlilik türü olarak kavramın mahiyeti, örfî ve hukukî boyutu, psikolojik sebep ve sonuçları, uygulanma usulleri gibi meseleler yine sosyologlar tarafından ele alınmış ve bu konularda ayrıntılı çıkarımlarda bulunulmuştur.

Ancak söz konusu araştırmacılar tarafından kavram üzerine ortaya konan ayrıntılı ve isabetli tespitler, kavramın adının kökenbilgisel değeri üzerine aynı derecede başarılı değildir. Örneğin, Yasa (1962) bu çocuklara “tay” adının verilmesini, ileriki yıllarda bunlardan tarım işlerinde yararlanmak düşüncesinden hareketle kırsalda iş gücünü temsil eden at ve kısırağın yavrusu olarak düşünölmelerine bağlar. Balaman (2002) ise Türkçede *tay* sözcüğünün “denk” anlamında kullanıldığını, buradan hareketle bu evliliğin “denk gelen evlilik” anlamında bir tesadüfe gönderme yaptığını ifade eder.

Bu ve buna benzer yorumlar halk etimolojisi niteliğinde olup kökenbilgisel olarak yalnızca tarihî değere sahiptir. Bizce sözcük anne tarafından akrabalığı ifade eden başka bir kök ile

ilişkilidir. Bu köke Tekin (1960) ve Sertkaya (2018) değinmişlerdir. Tekin (1960) teyze sözcüğünün etimoloji hakkında “anne tarafından akrabalık ifade eden varsayımsal bir *tay sözcüğüne değinir. Aynı varsayımsal kök dayı sözcüğüne de kaynaklık etmektedir. Sertkaya (2018) da teyze ve dayı sözcüklerinin etimolojisini konu edindiği yazısında her iki sözcüğün de kökenini *tay* köküne bağlar. Ancak ona göre bu *tay* sözcüğü Tekin’in (1960) düşündüğünün aksine Çince olup “büyük” anlamını taşır. Hem teyze hem de dayı sözcüklerinin anne tarafından kan bağımlı ifade ettiği aşikârdır. Bu yakınlığı Manisa ağzından tanıklanan *taygeldi* sözcüğü de doğrudur. Kanaatimizce *taygeldi* sözcüğü de dayı ve teyze sözcükleri gibi aynı kökenden türemiştir. Taygeldi evliliği tanımlamada kullanılan, kadın vurgusu, sözcüğün kökenini açıklamaya çalıştığımız “anne tarafından akrabalık” noktasıyla örtüşür.

Manisa’da Bulunan Tarihi Minarelerin Yapısal Özellikleri

Arş. Gör. Taha Yasin ALTIOK, Prof. Dr. Ali DEMİR

Tarihi yapılar ulusların en büyük maddi ve manevi kültür miraslarıdır. Tarih boyunca birçok medeniyete ev sahipliği yapmış Manisa şehrinde de oldukça önemli tarihi yapılar bulunmaktadır. Bu mirasları gelecek nesillere güvenle aktarmanın yolu bu tür yapıları inceleyip deprem ve rüzgar gibi dinamik etkilere karşı güçlendirmektir. Yanal dinamik etkilere karşı narin yapıların başında ince ve uzun geometrik özelliklere sahip minareler gelmektedir. Bu çalışmada, Manisa şehrinde bulunan ve farklı dönemlerde inşa edilen tarihi Lala Mehmet Paşa (1569), İbrahim Çelebi (1549), Ayn-i Ali (17. yy) ve Çeşnigir (1474) isimli camilere ait minareler üzerinde detaylı incelemeler yapılmıştır. Minarelerin, yapım teknikleri, yapıldıkları döneme ait mimari ve geometrik detaylar, inşasında kullanılan malzemeler ve malzemelerin mekanik özellikleri belirlenmiştir. Manisa ve çevresinde meydana gelen deprem ve rüzgar kaynaklı minare hasarları ile birlikte literatürde yer alan nümerik analizler dikkate alınarak bu tür ince ve uzun narin yapıların yapısal performanslarının iyileştirilmesi için önerilerde bulunulmuştur.

Salihli Kazak Türklerinin Atasözlerinde Hayvan Metaforları Üzerine Bir İnceleme

Arş. Gör. Betül AYDOĞAN

Atasözleri; bir toplumun yüzyıllar boyunca edindiği tecrübe ve gözlemlere dayanan dil ürünleridir. Toplumun ortak hafızasını yansıtan bu dil ürünleri; onların duygu, düşünce, inanç, değer, davranış birikimlerini kuşaktan kuşağa aktarır. Bu sebeple atasözlerinde etkililik ve kalıcılık önemlidir. Bahsedilen etkililik ve kalıcılığı sağlamak için çeşitli söz sanatlarından istifade edilir. Bu söz sanatlarından biri de metafordur.

Geleneksel görüş, metaforun iki kavram arasındaki benzerlik ilişkisinden yola çıktığını kabul eder ve retorik kapsamında ele alır. Ancak George Lakoff ve Mark Johnson, metaforu söz sanatlarını aşan bir anlayışla "temel bir zihin mekanizması" olarak değerlendirir.

Bu çalışmada metafor kavramı, Lakoff ve Johnson'ın yaklaşımıyla ele alınacaktır. Çalışmamızda metafor; ontolojik metafor başlığında incelenen hayvan metaforları ile sınırlandırılmıştır. Hayvan adlarıyla oluşturulan metaforlar, Çin zulmü neticesinde Doğu Türkistan'dan göç edip 1952'de Manisa'nın Salihli ilçesine yerleşen Kazak Türklerinden derlenmiş atasözleri kapsamında analiz edilmiştir. Analiz sonucunda hayvan adlarıyla işaret edilmek istenen soyut ve somut kavramlar ortaya konmuştur.

Manisa’da Çocuk Olmak: Çocukların Oyun Alanı Kullanımının Psikolojik İyi Oluşlarına Etkisi

Arş. Gör. Muazzez AYTEMÜR

Dr. Öğr. Üyesi Gamze ŞEN PAKYÜREK

Arş. Gör. Cennet SÜZME

Bu çalışmanın amacı UNICEF (Birleşmiş Milletler Uluslararası Çocuklara Acil Yardım Fonu, 2022) çocuk-dostu-şehir olma yönünde çalışmaların yürütüldüğü Manisa ilinde belediyelerce kurulan ve yönetilen, çocuklara yönelik oyun alanlarının kullanımına ilişkin özelliklerin çocukların ebeveyn bildirimine dayalı iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkilerinin incelenmesidir. Türkiye’nin de taraf olduğu Çocuk Hakları Sözleşmesi’nde de çocukların dinlenme, boş zaman ve oyun hakkı vurgulanmaktadır. Çalışmamız kapsamında etkisi incelenmesi planlanan çocuk oyun alanları, Manisa ilinin de bir parçası olduğu “çocuk-dostu-şehir” projelerinde önemli bir yer tutmaktadır. Çalışmamızda, oyun alanları salıncak, kaydırak vb. oyun grupları içeren açık fiziksel aktivite alanlarına karşılık gelmektedir. Oyun alanlarında çocukların özgürce hareket edebilmesi, hoşça vakit geçirmesi, sosyalleşmesi ve bedensel olarak etkin olması yoluyla iyi oluş düzeyinin olumlu anlamda artması beklenmektedir. Bu amaçla bu çalışmada ebeveyn değerlendirmeleri yoluyla, çocukların mizaç özelliklerinin ve ebeveynleriyle olan ilişkilerinin yanında, oyun alanlarını -sıklık ve süreye dayalı- kullanım düzeyinin ve fiziki ve destekleyici diğer koşullarının çocukların iyi oluş düzeyleri üzerindeki etkisi incelenecektir. Çalışmada 3-6 yaşında yaklaşık 300 çocuğun ebeveynlerinin bildirimlerinden faydalanılması planlanmaktadır. Veriler çevrimiçi ortamda toplanacaktır. Veriler bağımlı değişken ile bağımsız değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koymada kullanılan ileri düzey istatistiksel model Hiyerarşik Regresyon Analizi yöntemiyle incelenecektir. Çocukların iyi oluş düzeylerinin (Okul Öncesi Çocuklar İçin Sosyal Duygusal İyi Oluş ve Psikolojik Sağlık Ölçeği kullanılacaktır.) bağımlı değişkeni oluşturması planlanmaktadır. Çalışma kapsamında öncelikle, literatürde iyi oluş ile ilişkisi olduğu öngörülen çocukların mizacı (Çocuklar İçin Mizaç Özellikleri Ölçeği kullanılacaktır.), ebeveyn-çocuk ilişkileri (Çocuk-Ebeveyn İlişkileri Ölçeği kullanılacaktır.) ve

aile gelir düzeyi gibi değişkenlerin yordayıcı değişken olarak modele eklenmesi planlanmaktadır. Son olarak ailelerin oyun alanı ziyaretleri ile ilgili değişkenler (son 6 aydaki kullanım sıklığı ve süresi, alan hakkındaki değerlendirmeleri) temel bağımsız değişkenleri oluşturacaktır. Ayrıca çocuğun okul öncesi eğitime katılım durumu ve diğer sosyal etkinliklere katılımı gibi iyi oluşla ilişkili olduğu düşünülen diğer demografik değişkenler kontrol sağlama amacıyla ele alınacaktır. Nitelikli oyun alanlarında vakit geçirmenin çocukların psikolojik ve fiziksel sağlıklarına fayda sağlayacağını öneren çalışmalar bulunsa da bu öneriyi destekleyen görgül çalışmaların kısıtlılığı nedeniyle bu çalışmanın özgün değeri önem arz etmektedir. Ayrıca bu çalışmanın oyun alanları ile ilgili gelişime açık noktalara dikkat çekerek Manisa'nın çocuk-dostu-şehir olma yönündeki ilerlemesine katkı sağlayıcı niteliği ile yaygın etkisinin yüksek olacağı öngörülmektedir.

Philosophia ve Magnesia

Arş. Gör. Haluk DOĞAN

Yasalar, Platon'un son dönem diyaloglarından biridir. Bu eser, Clinias, Megillus ve adı açıklanmayan üç kişinin siyasete ve siyaset felsefesine dair tartışmalarını içerir. Her kişi, farklı bir Yunan devletindedir. Clinias Giritli, Megillus Spartalı, adı açıklanmayan kişi ise Atinalı'dır. Bu bağlamda, Aristoteles, *Politika* adlı eserinde bu Atinalı kişinin Sokrates olduğunu söylemiştir. Bu üç kişi kendi aralarında en iyi siyasal sistemin ne olduğunu müzakere ederler.

Yasalar adlı eser, Magnesia adlı bir şehir devletinin anayasasının nasıl oluşturulacağı hakkındadır. Demokratik ve otoriter sistemin birlikte işleyeceği bir anayasanın ana hatları kitap boyunca tartışılır. Fakat diyaloglar sadece siyaset ve anayasa tartışmalarını içermez. Kitapta etik, teoloji ya da metafizik gibi birçok tartışma Magnesia şehir devleti bağlamında ele alınır.

Bu tebliğde, Platon'un *Yasalar* adlı kitabı çerçevesinde, Magnesia adlı şehir devleti hakkında bilgiler verilecektir. Bilhassa Magnesia'daki siyasal yapı, erdem, mutluluk ve eğitim görüşleri açıklanmaya çalışılacaktır. Ayrıca, Platon'un başyapıtı olan *Devlet* adlı eserle *Yasalar* arasındaki görüşler karşılaştırmalı olarak ele alınmaya çalışılacaktır. Bu iki eserin temel iddiaları arasındaki benzerlikler ve farklar, süreklilikler ve kesintiler gözler önüne serilecektir.

Diadokhlar Arası Savaşlarda Lydia'nın Yeri

Arş. Gör. Ömer GÜNGÖRMÜŞ

Büyük İskender'in beklenmedik ölümü, ardında bıraktığı krallığın yönetiminin önde gelen Makedon devlet adamları ve komutanlar arasında paylaşılmasıyla kısa süre içinde açık çatışmaya dönüşecek anlaşmazlıkların temelini atmış oldu. Koşulları ve tarafları sürekli değişen bir dizi savaş biçiminde gelişen bu çatışmalar, Makedon egemenlik alanının yayıldığı çok geniş ve çeşitli alanlarda, Diadokhlar Dönemi boyunca sürdü ve Helenistik Dönem savaşlarının da tarihsel gerekçelerini hazırladı. Dönemin önde gelen Diadokhlar'ından Antigonos Monophtalmos'un ana etkinlik alanı içinde yer alan ve çok sayıda önemli satraplık içeren Küçük Asia'nın, bütün bu savaşların gerçekleştiği alanlar içinde en önemlisi olduğu ileri sürülebilir. Lydia, bu satraplıklardan yalnızca biriydi ve buraya atanan Makedon satraplar önde gelen Diadokhlar arasına karışamadıkları için de önemli bir güç odağına dönüşemedi. Yine de bir satraplık olarak Lydia'nın Küçük Asia'daki başat konumu ve önemi, kuşkusuz kökenleri bölgedeki Pers egemenliğinin başlangıcından da önceye dayanan bir tarihsel sürekliliğin de etkisiyle, Diadokhlar arasındaki savaşlardan Hellenistik Dönem'in geri kalanına kadar uzanan daha geniş bir süreç boyunca korunabilmiş gibi görünmektedir. Diadokhlar arası savaşlar bağlamında ortaya çıkan, Lydia'ya ilişkin yazılı kaynaklardaki göndermeler ve yazıtların içerdiği kanıtlar çok yoğun olmasa da bölgenin önemini yansıtan ve bu yönde ipuçları sağlayan anlamlar taşımaları açısından aydınlatıcıdır.

Akhisar İlçesi'nde (Manisa) Zeytin Tarımı

Arş. Gör. Fatih KENAR

Akdeniz iklim bitkisi olan zeytin çok eski tarihlerden beri insan yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Son yıllarda zeytin ve zeytinyağı'nın, insan sağlığı üzerine olumlu etkilerinin fark edilmesinden dolayı zeytin tarımının önemi artmaktadır. Dünyada zeytin yetiştiriciliğinin yaklaşık %90'ı Akdeniz havzasında, geri kalan kısmı Latin Amerika ülkelerinde yapılmaktadır. Dünyada zeytin tarımının yapıldığı yerlere bakıldığında 30° ile 45° enlemleri arasında toplandığı görülür. Akdeniz havzasında yer alan Türkiye, 9 milyon dekar yakın zeytin alanı ve 188 milyondan fazla zeytin ağacı ile dünyada önemli zeytin ve zeytinyağı üretici ülkeler arasındadır. Ülkemizde zeytin üretiminin büyük bir kısmı Ege, Marmara, Akdeniz ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yapılmaktadır.

Orta Gediz Havzası'nda bulunan Akhisar'ın, kuzeybatısında Kırkağaç ve Soma, kuzeydoğusunda Sındırgı, doğusunda Gördes, güneyinde Göl marmara, güneybatısında Saruhanlı ilçeleri bulunmaktadır. Yüzölçümü 1750 km² olan ilçe, 176 bin nüfusa sahiptir. İlçe tarım arazilerinin neredeyse yarısından fazlasında zeytin tarımı yapılmaktadır. Akhisar Ovası, fiziki ve beşeri coğrafya özellikleri açısından zeytin tarımının yapılabilmesi için uygun şartlara sahiptir. Akhisar ilçesinde 451 bin dekar alanda, 11 milyondan fazla zeytin ağacından yılda 130 bin tonun üzerinde zeytin üretimi yapılmaktadır. İlçe Manisa ilindeki zeytin ekili alanların yaklaşık yarısını oluşturmaktadır.

Bu çalışmada Akhisar ilçesinin doğal ve beşeri coğrafya özellikleri ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu coğrafi şartların zeytin tarımına etkisi, zeytin tarımı yapılan alanların coğrafi dağılışı ve zeytin üretiminde yaşanan sorunlar ele alınmıştır. Ayrıca zeytin tarımının ilçe ekonomisindeki yeri ve önemi üzerinde durulmuştur. Sahanın coğrafi şartları ve bu şartların zeytin tarımına etkisini ortaya koymak için sahada gözlemler yapılmıştır. Akhisar ilçesinin arazi kullanımı ve zeytin tarımı yapılan alanların değişimi ArcMap 10.5 programı ile haritalandırılmıştır.

Manisa Şehri'nin Yerel Seçimlerdeki Oy Tercihi Üzerine Kartografik Bir İnceleme

Arş. Gör. Burak OĞLAKCI

Doç. Dr. Alper UZUN

Siyasi bir süreç ve eylemi ifade eden seçimlerin kökeni antik Yunan ve Roma dönemine kadar uzanmaktadır. Demokrasinin temel bir bileşeni olan ve multidisipliner bir çalışma alanını meydana getiren seçimler, siyasi coğrafya alanının bir alt alanı olan seçim coğrafyası tarafından özgün metot, perspektif ve amaçlar ile ele alınmaktadır. Birkaç istisnai örnek dışında seçim coğrafyasına yönelik ilk çalışmaların 20. yüzyıl başlarında gerçekleştirildiği görülmektedir. Bu tarihten günümüze değin gerçekleştirilen çalışmaların üç genel yaklaşım içerisinde yer aldığını görmek mümkündür. Bunlardan ilki, oy verme ya da oylamanın coğrafyası yaklaşımıdır ki bazı kaynaklarda kartografik yaklaşım olarak da geçmektedir. İkincisi, oylama üzerindeki coğrafi etkilerin araştırılması, üçüncü ve son yaklaşım ise seçim sistemleri ve bölgelerinin araştırılmasıdır. İlk yaklaşım, oyların haritalandırıldığı/görselleştirildiği ve çeşitli analizlere tabi tutulduğu temel ve en eski yaklaşımı oluşturmaktadır. Bu görselleştirme ve analizler oy sonuçları ve dağılımlarının ortaya koyulması, parti ve aday performanslarının belirlenmesi, seçmen tercihlerinin çeşitli değişkenler ile ilişkilendirilmesi ve mevcut seçim sonuçlarının anlaşılması neticesinde gelecek seçimler için çıkarımlar yapılması gibi önemli noktalara imkân sağlamaktadır. Bu araştırma amaca uygun olarak ilk yaklaşımı takip etmektedir.

Araştırmada, Manisa merkez ilçelerini (Şehzadeler ve Yunusemre) oluşturan mahallelerdeki seçmenlerin 2014 ve 2019 Mahalli İdareler Genel Seçimlerindeki oy tercihleri ve bu tercihlerdeki değişimlerin kartografik yöntemler ile ele alınması amaçlanmıştır. Bu doğrultuda Yüksek Seçim Kurulu'ndan (YSK) elde edilen ve MS Excel içerisinde tutulan seçim sonuç verileri Join (Birleştirme) fonksiyonu ile ArcGIS Pro programına aktarılmıştır. Seçim sonuçlarındaki değişimi mahalle düzeyinde belirleyebilmek için Arcpy paketi kullanılarak bir Python betiği hazırlanmış ve veriler üzerinde Intersect (Kesişme) ve Pairwise Intersect (Çift yönlü kesişme) analizleri uygulanmıştır.

Şehzadeler ilçesinde 2014 yılında ilçe belediye başkanlığı için Milliyetçi Hareket Partisi (MHP) 38, Adalet ve Kalkınma Partisi (AK Parti) 26 ve Cumhuriyet Halk Partisi (CHP) 1 mahalle kazanırken 2019 yılında AK Parti 37, İYİ Parti 27, Halkların Demokratik Partisi (HDP) 2 mahalle kazanmıştır. 1 mahallede ise AK Parti ve İYİ Parti eşit oy almıştır. Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçiminde ise 2014 yılında MHP 41, AK Parti 23 ve CHP 1 mahalle; 2019 yılında MHP 40, İYİ Parti 25 ve HDP 2 mahalleden destek almıştır. Yunusemre ilçesinde 2014 seçimlerinde ilçe belediye başkanlığı için AK Parti 68, MHP 18 ve CHP 3 mahalle kazanırken, 2019 yılında AK Parti 68 ve İYİ Parti 20 mahalle kazanmıştır. Büyükşehir seçiminde ise 2014 yılında AK Parti 64, MHP 22, CHP 2 mahalle kazanmış olup 1 mahallede AK Parti-MHP eşit oy almıştır. 2019 yılında MHP 69, İYİ Parti 18 ve AK Parti 1 mahalle kazanmıştır.

Sonuç olarak, Manisa merkez ilçelerinde sağ partilerin (AK Parti-MHP) 2014 yerel seçimlerindeki üstünlüğünü 2019 yerel seçimlerinde de devam ettirdiği görülmektedir. Dikkat çekici noktalardan birisi, yine sağ ağırlıklı bir parti olan İYİ Parti'nin 2019 seçimlerinde kazandığı mahalle sayısıdır. İYİ Parti'nin kazandığı mahalleleri, önceki seçimde mevcut üstünlüğü bulunan iki partinin (AK Parti-MHP) olduğu mahalleler oluşturmaktadır. Araştırma, Manisa şehri seçmenlerinin yerel seçimlerdeki oy tercihleri ve tercihlerinde ortaya çıkan değişimleri çeşitli analizler ile ele almıştır. Bu yönüyle kartografik yaklaşımın benimsendiği gelecek araştırmalara bir vizyon sunmaktadır.

Coğrafi Bilgi Sistemleri Kullanılarak Manisa İlinin İklim Özelliklerinin ve İklim Tiplerinin Belirlenmesi

Arş. Gör. Yasin Furkan ŞENLİK

İklim; herhangi bir bölgede çok uzun bir dönem boyunca gözlemlenen ve değişmeyen meteorolojik olayların ortalaması olarak ifade edilebilir. Bu uzun dönem boyunca süren gözlemler meteoroloji istasyonları sayesinde gerçekleştirilmektedir. Ama iklim çalışmalarındaki en büyük sorunlardan birisi büyük bir alanın tek bir meteoroloji istasyonu üzerinden değerlendirilmek istenmesidir. Oysaki bu geniş alanlar uzun yıllık verilere sahip birçok istasyon kullanılarak daha doğru bir şekilde çalışabilir. İşte burada elimizde var olan verileri kullanarak verisi olmayan alanları anlamlı bir tahmin yaparak modellemeye yarayan enterpolasyon yöntemi ortaya çıkmaktadır. Birçok bilim adamı tarafından iklim şartları açısından birbiriyle farklılıkları bulunan alanları tespit etmek için; yağış, sıcaklık, evapotranspirasyon gibi farklı iklim parametreleri göz önüne alınarak iklim sınıflandırmaları geliştirilmiştir. Sadece iklimsel olaylar değil coğrafi özelliklerinden ötürü birçok iklim tipini bünyesinde barındıran ülkemizin iklim tiplerini de yukarıda belirtildiği üzere tespit etmek daha doğru olacaktır. Enterpolasyon yöntemlerinin kullanımında Coğrafi Bilgi Sistemleri işimizi kolaylaştırmaktadır. CBS programları bize birden fazla enterpolasyon yöntemini uygulama olanağı sunmaktadır.

Manisa meteoroloji istasyonu verilerine göre Manisa'nın yıllık ortalama sıcaklığı 17°C iken Akhisar meteoroloji istasyonuna göre 16.2°C, Salihli meteoroloji istasyonuna göre de 16.6°C'dir. Yıllık toplam yağış miktarı Manisa meteoroloji istasyonu verilerine göre 713.9 mm iken Akhisar meteoroloji istasyonuna göre 565.1 mm, Salihli meteoroloji istasyonuna göre de 457.5 mm olarak ölçülmüştür. Bu çalışmada Manisa ilinin iklimsel özellikleri ve iklim tiplerinin doğruya en yakın şekilde belirlenebilmesi için Manisa (Akhisar, Salihli vd.) ve komşu illerindeki (İzmir, Balıkesir, Aydın, Kütahya, Denizli ve Uşak) birçok meteoroloji istasyonunun verisinden yararlanılmıştır. İstasyon seçiminde konum ve süreye dikkat edilmiştir. Komşu illerdeki istasyonlardan Manisa'ya en yakın olanları seçilmeye çalışılmış ve seçilen

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

istasyonların gözlem sürelerinin 30 yıldan daha uzun olmasına önem verilmiştir. Meteoroloji istasyonlarından elde edilen veriler CBS ortamında Manisa ili için en doğru sonucu veren IDW (Ters Mesafe Ağırlıklı) enterpolasyon yöntemi kullanılarak haritalanmıştır. Enterpolasyon yöntemi kullanılırken sadece ortalama bir hesap yapılmamış işin içine yükselti etmeni de katılmıştır. Böylelikle Manisa ili için daha anlamlı sonuçlara erişilmiştir. Çalışma sonucuna göre Manisa ili Aydeniz'e göre yarı kurak, Erinç'e göre yarı nemli, De Martonne'ye göre yarı kurak-nemli arası iklim sınıfına dahildir. Lakin bu değerler yıllık ortalama değerlere dayanmaktadır. Çalışmada yıllık sonuçların yanı sıra Manisa ilinin aylara ve mevsimlere göre hangi iklim sınıfına dahil olduğu ve aydan aya mevsimden mevsime nasıl bir geçiş yaşadığına da yer verilmiştir.

Manisa Redif Teşkilatının Kuruluşu ve İlk Yılları (1834-1840)

Arş. Gör. Ahmet TAŞDEMİR

Arş. Gör. Özkan KÜÇÜKBAŞ

Fransız Devimi ve Napolyon savaşlarıyla yaşanan tecrübe savaş biçiminin bir kez daha değişmesine neden olmuştu. 19. Yüzyılın ilk yarısından itibaren vatandaş askere dayalı yeni bir sistem benimsenmeye başlandı. Osmanlı İmparatorluğu da savaşın topyekûn hal almaya başladığı bu dönemde değişime ayak uydurarak dönemin paradigma ordularından aldığı ilhamla değişim ve dönüşüm çabası içerisinde oldu. Bu çaba Sultan II. Mahmud döneminde Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasıyla kayda değer bir sonuç vermişti ancak yeni kurulan Asâkir-i Mansûre-i Muhammediyye kuvvetleri Osmanlı'nın askerî ihtiyaçlarını karşılayabilecek durumda değildi. İhtiyaçların karşılanabilmesi için 1834 yılında Redif teşkilatı ihdâs edildi. Redif nizamnamesi kapsamında sancak merkezlerinde 23-32 yaş arasındaki gençlerden kur'a usulüyle 1400'er kişilik birlikler teşkil edildi. Ayrıca sancak ileri gelenlerinden seçilecek kişiler eğitime tabi tutularak zabıt naspedildiler. Bu zabıtlar Redif askerlerinin talim ve taallümlerinden sorumlu olacaklardı. İhtiyat sistemi konumundaki Redif teşkilatı, devlet hazinesine fazlaca yük olmaması ve zirai üretimde engel teşkil etmemesi hasebiyle önem arz etmekteydi. Sancak merkezlerinin güvenliği de Redif birlikleri vasıtasıyla sağlanabilecekti.

Redif teşkilatına dair fermanın ulaşmasıyla Anadolu'nun muhtelif eyalet ve sancak yöneticileri eliyle Redif taburları kurulmaya başlanmıştır. Bu kapsamda Anadolu'nun birçok sancağında olduğu gibi Saruhan'da da Aydın Eyaleti Müşiri Yakup Paşa'nın uhdesinde Redif teşkilatı kurulmuştur. Saruhan sancağının yanında Aydın, Sığla ve Menteşe sancakları da Aydın Müşirliği adı altında Yakup Paşa'ya verilen Redif teşkilatı bünyesinde bulunmaktaydı. Çalışmada Manisa'da Redif teşkilatının kuruluşu, ilk dönemindeki faaliyetleri ve teşkilatlanma çabaları incelenecek; Manisa ahalisinin meseleye yaklaşımı ve halkın askerliğe bakışı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

Geçmişten Günümüze Fatih Kulesi

Arş. Gör. Görkem YALÇIN

Tarih boyunca pek çok medeniyete ev sahipliği yapan Manisa, Batı Anadolu'nun kadim kentlerinden biridir. XIV. yüzyılın başlarında Saruhanoğulları Beyliği tarafından fethedilen kent, Osmanlı hâkimiyetine girmesinden sonra bir sancak merkezi durumuna gelmiştir. Gerek Saruhanoğulları gerekse de Osmanlılar tarafından gerçekleştirilen inşa faaliyetleri, kentin Türk-İslam kimliği kazanmasında önemli bir role sahiptir. Özellikle, Sultan II. Murad tarafından 1440'lı yıllarda yaptırılan Manisa Sarayı (Saray-ı Amire), hanedan mensuplarınca sonraki yıllarda gerçekleştirilecek inşa faaliyetlerine öncü olması ve o günkü iskân sahasını kuzeydeki ovaya doğru genişletmesi bakımından büyük önem taşımaktadır. Seyahatname ve minyatür gibi yazılı ve görsel kaynaklar, sarayın revaklı avlulara, kırma çatılı veya kule tipinde köşklere ve çeşitli çiçeklerle süslü bahçelere sahip olduğunu göstermektedir. Yaklaşık yüz elli yıl boyunca Manisa sancağına gönderilen şehzadeler ile maiyetlerindeki kişilere hizmet eden saray, XVI. yüzyılın sonlarından itibaren terk edilmeye başlanmış ve zamanla harap hale gelerek büyük ölçüde ortadan kalkmıştır. Sonuç olarak bu büyük saray kompleksinden günümüze sadece Fatih Kulesi olarak bilinen yapı ile son yıllarda gerçekleştirilen kazı çalışmalarıyla kulenin yakınlarında ortaya çıkarılan iki hamam kalıntısı ulaşabilmiştir.

Fatih Kulesi, Manisa Sarayı'ndan günümüze ulaşabilen tek sağlam yapı durumundadır. Üç kattan oluşan kare planlı yapı, sarayın işlevini yitirmesinden sonra farklı amaçlarla kullanıla gelmiştir. Sultan II. Abdülhamid döneminde gerçekleştirilen onarımla saat kulesine dönüştürüldüğü bilinmektedir. Cumhuriyet döneminde ise önce Manisa Halkevi'ne tahsis edilmiş, sonra Kızılay tarafından satın alınarak kullanılmıştır. Üstlendiği tüm bu işlevlerle Manisa tarihinde önemli bir yere sahip olan Fatih Kulesi, gördüğü müdahaleler sonucunda mimari niteliğini kısmen yitirerek betonarme bir bina görünümünü almıştır. Yakın zamanda başlayan restorasyon, yapının yeniden özgün niteliğine kavuşmasını amaçlamaktadır. Bu bildiri kapsamında Fatih Kulesi'nin mimari özellikleri ve yüzyıllar içerisinde geçirdiği değişimler,

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

gerek yazılı-görsel kaynaklar gerekse de restorasyon çalışmalarıyla elde edilen veriler ışığında tespit edilmeye ve Osmanlı mimarisindeki benzer yapılarla karşılaştırmalı olarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

**1923 Türk – Yunan Nüfus Mübadelesi Anlaşmasına Göre Manisa’ya yapılan İskân
(1923 – 1927)**

Arş. Gör. Hasan YALVAÇ

Cumhuriyet döneminin en önemli sosyo ekonomik olaylarından birisi Türkiye ve Yunanistan arasında gerçekleşen nüfus mübadelesidir. Lozan Barış Konferansı esnasında heyetleri arasında yapılan görüşmeler neticesinde 30 Ocak 1923’te imzalanan Türk – Yunan Nüfus Mübadelesi dair protokol ile nüfus değişimi kabul edilmiştir. Mübadeleye dair işlerle ilgilenmek üzere, bir vekâlet kurulmasına karar verilmiş ve 13 Ekim 1923 tarihinde ‘Mübadele, İmar ve İskân Vekâleti’ kurulmuştur. Lozan Barış Antlaşması’nın onaylanmasından sonra protokol gereği Muhtelit Mübadele Komisyonunun kurulmasıyla Kasım 1923’te nüfus değişim süreci başlamıştır. Manisa (Saruhan) vilayeti bu süreçte en fazla iskan yapılan şehirlerden birisi olmuştur. Manisa, iskan faaliyetlerinin yoğunluğu arşiv belgelerine de yansımıştır.

Arşivlerde yer alan Tasfiye Talepnameleri (Mübadeleye tâbi olanlara verilen belge) sayesinde mübadillerin geldiği yerler, yerleşim alanları, meslekleri vb. pek çok bilgi elde edilebilmektedir. 1923 – 1927 yılları arasında mübadele neticesinde Manisa genelinde 13.829 kişi iskan edilmiştir. Manisa bölgesine en fazla göç Selanik, Girit, Midilli, Manastır ve Yanya civarından gerçekleşmiş, bunun yanında Kosova ve Edirne gibi yerlerden de Manisa’ya iskan yapılmıştır.

Bu bildiriye, öncelikle arşiv belgelerinden hareketle Manisa’ya en fazla göçün hangi bölgelerden olduğu, bu göçlerin Manisa vilayeti içerisindeki dağılımı, gelen mübadillerin mesleki durumları sayısal veriler ışığında ortaya konulacaktır. Sayısal verilen tablo haline getirilerek, mübadillerin Manisa vilayeti içerisindeki demografik dağılımının nüfusa oranı ortaya konulmaya çalışılacaktır.

İskan sürecinde mübadiller çeşitli sorunlarla karşılaştılar. Bu sorunlar özellikle iskan edilecek nüfusun çokluğu, Yunan işgali sonrasında şehir ve çevresinin yanmış-yıkılmış hali, idarecilerin tecrübesizliği ve malî imkânların yetersizliğinden kaynaklanmaktaydı. Son olarak iskan sırasında Manisa özelinde ortaya çıkan sorunlara değinilecektir.

Ayşe İlker'in Hikâyelerinde Filolojinin İzleri

Arş. Gör. Medine YILDIZ

1995 yılından itibaren Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü'nde öğretim üyesi olarak görev yapmakta olan Prof. Dr. Ayşe İlker, akademik hayatına Türk dili alanında uzmanlaşarak başlamış ve bu alanda günümüze kadar birçok bilimsel çalışma ortaya koymuştur.

İlker, akademisyen kimliğinin yanı sıra hikâyeci kimliği de taşır. Bir hikâye yazarı olarak İlker'in *Bir Başka Sevda*, *Eflâtun Hüzünler* ve *Def ve Mendil* olmak üzere bugüne kadar üç hikâye kitabı yayımlanmıştır. 1987 yılında yayımlanan *Bir Başka Sevda*'da on hikâye, 2016 yılında yayımlanan *Eflâtun Hüzünler*'de yirmi bir hikâye ve 2022 yılında yayımlanan *Def ve Mendil*'de on sekiz hikâye bulunur. Hikâyelerinin bir kısmı yazarın uzmanlaşmış olduğu filoloji alanından izler taşımaktadır. Bu hikâyeler sayıca az olmamakla birlikte farklı alt başlıklarda incelenebilecek veriler de içermektedir. Türkologlardan dergi ve kitap adlarına, ağızlardan lehçelere, kelime tahlillerinden filolojiye ait terimlere kadar ulaşan bir çeşitliliğe sahiptir. Bu çeşitliliği, kimi zaman kendi bilimsel çalışmalarını da dâhil ederek zenginleştirmiştir. Tüm bu verilerin edebî bir tür içerisinde ustalıkla işlenebilmesi dikkate değerdir. Çalışmadaki temel amaç, İlker'in akademisyen kimliğinin, başka bir deyişle filoloji alanına dair birikiminin hikâyelerindeki izlerini sürmek ve bunları değerlendirmektir.

**Manisalı Mücevvid ve Kıraat Alimi Ahmed b. Muhammed el-Mağnisavî (ö.1000/1592)
ve Eseri**

Arş. Gör. Ahsen YILMAZ

Manisa doğumlu pek çok âlim bulunmaktadır. “Mağnîsî” veya “Mağnîsâvî” nisbesi ile şöhret bulan âlimler ve eserleri üzerine çalışma yok denecek kadar azdır. İşte bu bildiri Mağnîsâvî nisbeli âlimlerden biri olan Ahmed b. Muhammed el-Mağnîsâvî (ö.1000/1592) ve onun Kur’an kıraatine dair kaleme aldığı eseri üzerinedir. Aslında bu eser kıraat ilminde söz sahibi olan İbnü’l-Cezerî’nin (ö. 833/1429) *Mukaddime* adlı eserini Mağnîsâvî’nin kendine özgü değerlendirme ve yorumlarla birlikte Osmanlı Türkçesi’nde yazdığı şerhli tercümesidir ve *Terceme-i Cezerî* adıyla anılmaktadır. Bu çalışmada Mağnîsâvî’nin eserinde; kullandığı dil, takip ettiği yöntem ve konu-örnek arası tutarlılığı, eserin tasnif ve muhteva özellikleri ile Mağnîsâvî’nin tecvid ve tilâvet konusundaki görüş ve tespitlerinden bahsedilecektir. Mağnîsâvî’nin eserinin kıraat ilmindeki yeri kendisinin eserinde atıf yaptığı eserler Zekeriyâ el-Ensârî’ye (ö. 926/1520) ait olan *ed-Dekâ’iku’l-muhkeme fi şerhi’l-mukaddime*, Ali el-Kârî (ö. 1014/1605) tarafından kaleme alınan *el-Minehu’l-fikriyye bi-şerhi’l-mukaddimeti’l-Cezeriyye*, Ğanim Kaddûri Hamed’in *Şerhu’l-mukaddimeti’l-Cezeriyye* gibi eserlerle mukayese yapılarak ortaya konulmaya çalışılacaktır. Hasılı çalışmanın, Mağnîsâvî nisbeli âlimler ve eserlerini bir araya getirme konusunda ileride yapılması mümkün kapsamlı çalışmalara mütevazı bir katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Manisa Şer'iyeye Sicillerine Göre 17. Yüzyılın İlk Yıllarında Müslim Gayrimüslim İlişkilerinde Görülen Kanunsuzluklar

Melis ALTAN

İnsan var olduğu ilk zamanlarda daha çok bireysel yaşam biçimi sürdürmekte iken, süreç içinde bir arada yaşam düzenini benimseyerek toplumu ve bununla birlikte devlet yapısını oluşturmuştur. Belirli bir coğrafyada kümelenmiş insanları tek çatı altında birleştiren devlet, hükmü altındakileri belirli bir düzen içinde yönetebilmek ve kargaşayı önlemek adına bir takım kanunlar, ardından da bunların bileşkesi hukuk sistemini oluşturmuştur. Hukuk sistemi içinde kişilerin can, namus, mal güvenliğinin korunması yanında toplumun devlete karşı sorumlulukları belirlenmiş ve kanun sınırları ihlal edildiğinde uygulanacak yaptırımların neler olduğu ortaya konulmuştur. En eski uygarlıklarda dahi yer bulan kanunlar, dönemin yapısına uygun şekilde düzenlenerek günümüze kadar uzanan hukuk devletlerinin temelini oluşturmuştur. Eski Türk toplumlarında nizam töre ile sağlanırken, Müslümanlığın kabulüyle birlikte İslam hukuk kuralları da adli düzende yerini almıştır. Özellikle Osmanlı döneminde örfi ve şer'î hukuk sayesinde adalet sisteminin birbirini tamamlayıcı bir şekilde işlediğini söylemek mümkündür. Bu durum, Osmanlı adli yapısının sadece nüfusun büyük çoğunluğunu oluşturan Müslümanlarla ilgili konuları değil aynı zamanda devletin tebaası olan zimmilere dair meseleleri de değerlendirmesine olanak sağlamıştır.

Osmanlı Devleti'nin kadim şehirlerinden olan Manisa, farklı dini inançlara sahip insanların birlikte yaşadığı yerleşim yerlerinden biri olmuştur. Başka dinlere inansalar da aynı toplum yapısında olan insanlar arasındaki münasebet her zaman olumlu seyretmemiş, bazen taraflar arasında farklı nitelikte problemler yaşanmış ve sorunlarını kadı huzurunda çözüme yolunu tercih etmişlerdir. Bu bağlamda, çalışmayla 17.yüzyılın ilk yıllarına ait Manisa şer'iyeye sicillerindeki dava kayıtları incelenerek müslim-gayrimüslim ilişkileri özelinde yaşanmış kanun dışı fiillerin neler olduğunun tespit edilmesi amaçlanmaktadır. 1600-1610 tarihlerini kapsayan dönem aralığındaki sicillerin sağladığı verilerden müslim-gayrimüslim unsurları karşı karşıya getiren, mahkemeye intikal etmiş kanunsuzluklar üzerinde durulacak ve elde edilen bilgiler değerlendirilecektir.

27 Mayıs 1960 Darbesi ve Yassıada Mahkemelerinde Celal Bayar

Kübra ASLAN

II. Dünya Savaşı'ndan sonra Birleşmiş Milletler Antlaşması ile demokratik yönetim anlayışı dünyada yayılmaya başlamıştır. Dönemin hükümeti de hem yeni dünya düzeninde yer alabilmek ve imzaladığı Birleşmiş Milletler Antlaşması'nın gereğini yapabilmek hem de iç siyasetteki gereklilikler nedeniyle demokrasi yolunda adımlar atmıştır. Böylece 1946 yılında çok partili hayata geçiş sinyalleri artık sık sık ülke gündeminde yer almaya başlamıştır. Aynı yıl Celal Bayar, Adnan Menderes, Fuat Köprülü, Refik Koraltan ile birlikte Demokrat Parti'yi (DP) kurmuş ancak o yıl yapılan genel seçimlerde muhalefette kalmıştır. DP, dört yıl süren muhalefet sürecinden sonra 1950 yılı seçimlerini kazanarak iktidara geçmiştir. DP Genel Başkanı Bayar seçimleri kazandıktan sonra Türkiye Büyük Millet Meclisi'nce Türkiye'nin üçüncü cumhurbaşkanı seçilmiş ve on yıllık DP iktidarı döneminde de bu görevine devam etmiştir. Bayar'ın görevine 27 Mayıs 1960 tarihinde cumhuriyet tarihinin ilk darbesi ile son verildikten sonra idare Milli Birlik Komitesi'ne (MBK) geçmiştir. DP kapatılmış ve Cumhurbaşkanı Celal Bayar, Başbakan Adnan Menderes başta olmak üzere hükümet üyeleri ile milletvekilleri tutuklanmıştır. Daha sonra MBK tarafından sanıkların yargılanıp, yargılanmamalarına karar verecek olan Yüksek Soruşturma Kurulu ve bu kurulun yargılanmasını gerekli gördüğü sanıkları yargılayacak olan Yüksek Adalet Divanı kurulmuştur.

14 Ekim 1960 tarihinde başlayan yargılamalar sırasında Bayar, vatana ihanet, anayasayı ihlâl, Türk halkını iç savaşa sürüklemek, yolsuzluk gibi suçlamalar nedeniyle yargılanmıştır. Toplam 11 ay 1 gün süren bu yargı sürecini tutukluluk halindeki sanıklar kendilerine sağlanması gereken evrensel temel hak ve özgürlüklerinden yoksun, ağır bir tecrit ve baskı altında geçirmiştir. Buna ek eski hükümet üyelerinin itibarını sarsmak, suçlu olduklarını kamuoyuna anlatarak darbeyi meşrulaştırmak amacıyla dönemin idaresi, DP iktidarını inanılması zor iddialarla suçlamıştır. Türkiye tarihinde bir cumhurbaşkanının yargılandığı ilk dava olan Köpek Davası da bu davalardan biridir. Yargı süreci DP iktidarına duyulan öfke ifadeleri ile dönemin basınında da sık sık yer almıştır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Yargılamalar resmi olarak 15 Eylül 1961 tarihinde yapılan karar duruşması ile sona ermiştir. Bayar dahil on beş DP üyesi idama mahkûm edilmiş, bu mahkumlardan sadece Adnan Menderes, Hasan Polatkan ve Fatih Rüştü Zorlu idam edilmiştir. Bayar'ın cezası yaşı 65'in üzerinde olduğu için müebbet hapis cezasına çevrilince Bayar, Yassıda'dan Kayseri Bölge Cezaevi'ne nakledilmiştir. 1963 yılında sağlık sorunları sebebiyle altı aylığına tahliye olduktan sonra tekrar Kayseri Cezaevi'ne gönderilen Bayar, yeniden sağlık sorunları yaşaması nedeniyle 1964 yılında hakkında verilen adli tıp raporuyla dönemin Cumhurbaşkanı Cevdet Sunay tarafından affedilmiştir.

Bu çalışmada da Yassıda Mahkeme Tutanakları esas alınarak Celal Bayar'ın darbe sonrası gözaltına alınması, tutuklanması, yargı sürecinde kendine yöneltilen suçlamalar ve suçlamalara karşı yaptığı savunmalar, bu süreçte yaşadıkları, verilen cezalar ve sonraki yaşantısı anlatılacaktır.

İş Bankası ve Celal Bayar

Enes AYHAN

Osmanlı Devleti'nin son dönemi ve Milli Mücadele dönemi oldukça zor ve sancılı bir dönem olarak geçmiştir. Osmanlı Devleti'nin son döneminde, kaybedilen savaşlarla büyük toprak kayıpları verilirken aynı zamanda da büyük insan kayıpları verilmiştir. Genç erkek nüfusunun büyük oranda azalması ile üretim düşmüş, verilen kapitülasyonlar ve alınan borçlar hat safhaya çıkmış, Birinci Dünya Savaşı'nın kaybedilmesiyle ortada büyük bir enkaz kalmıştır.

Milli Mücadele esnasında ölüm kalım mücadelesi veren Türk Devleti askeri olarak zorlanmanın yanı sıra iktisadi olarak da büyük bir sıkıntı çekmiştir. Öyle ki 7,8 Ağustos 1921 tarihinde ilan edilen Tekâlifî Milliye emirleri devletin ne kadar fazla zor duruma düştüğünün bir göstergesi niteliğindedir. Mustafa Kemal Atatürk'ün Celal Bayar'a hitaben "Celal Bey siz bilirsiniz, her ev bir çift çorapla bir don verebilir mi?" sorusu, Türk insanının yaşamış olduğu ekonomik çöküşü göstermektedir.

Mudanya Ateşkes Antlaşması'yla Milli Mücadele'nin askeri safhası sona ererken Lozan Barış Antlaşması'yla Türkiye Devleti artık tanınan bir devlet haline gelmiştir. Askeri aşamayı geride bırakan Mustafa Kemal Atatürk 1923 yılında Kazım Karabekir başkanlığında toplanan İzmir İktisat Kongresi'yle yeni devletin iktisat politikasını da yavaş yavaş şekillendirmekteydi. Mustafa Kemal Atatürk'ün burada söylediği, "Askeri zaferler ne kadar büyük olursa olsun iktisadi zaferlerle taçlandırılmadıkça sonuçsuz kalır" sözü yeni dönemde iktisadi gelişmelerin habercisi olmuştur.

Mustafa Kemal Atatürk yeni devletin iktisadi olarak kalkınmasında Mahmut Celal Bayar'ı görevlendirmiştir. Celal Bayar, Milli Mücadele esnasında "Galip Hoca" takma adıyla aktif olarak mücadelede bulunmuş Mustafa Kemalle yakın ilişkiler kurmuştur. Mustafa Kemal Atatürk'ün, milli mücadele için Hindistan'dan gelen paraları sermaye olarak kullanmak istediğinde milli bir özel bankanın kurulması fikrini öne süren de yine Celal Bayar olmuştur.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Bu süreçte İş Bankası'nın yerli sermayeyi doğru şekilde yönlendirmesi kalkınma için gerekli olan krediyi özel sektöre doğru bir şekilde aktarması iktisat tarihimiz açısından oldukça önemli bir yer tutar. İş Bankasının faaliyet alanları arasında tarım, sanayi, madencilik, enerji üretimi ve dağıtımı vardır. Bunların yanında bayındırlık işleri, nakliyecilik, sigortacılık, turizm, ihracat alanında her çeşit teşebbüsü kurmak da iş bankasının önemli faaliyetleri arasındadır. Savaşlarla yıkık duruma gelmiş bir ülkede bu faaliyetler oldukça önemli bir temel inşa etmiştir.

Türkiye'nin ilk özel bankası olan İş Bankası'nın kuruluş sürecinde öncü bir rol almış olan Celal Bayar, bankanın kuruluşundan 1932 yılına kadar bankanın genel müdürü olarak kalmıştır. 1932 yılında iktisat vekilliğine getirilen Celal Bayar, 1937 yılında başbakanlığa kadar yükselerek Atatürk döneminde siyasette en önde gelen isimlerden birisi olmuştur.

Hafsa Sultan Darüşşifası Vakfı: Türk Tıp Tarihi ve Manisa Kültür Tarihindeki Yeri

Hasan DEMİRTAŞ

Osmanlı Devleti'ne başkentlik yapan şehirler dışında ilk defa dârüşşifa yaptırılan yer şehzade sancaklarından biri olan Manisa'dır. Yavuz Sultan Selim'in eşi ve Kanuni Sultan Süleyman'ın validesi Hafsa Sultan'ın vakıf yapılarından olan Hafsa Sultan (Sultaniye) Darüşşifası, yüzyıllar boyunca Manisa'da sağlık hizmeti sunmuştur. Hafsa Sultan Külliyesi'nin 1523 tarihli vakfiyesinde yer almayan darüşşifanın, 1539 yılında tamamlandığı yapının inşa kitabesinden anlaşılmaktadır. Darüşşifanın Kanuni Sultan Süleyman tarafından yaptırıldığı ilgili literatürde geçmekle birlikte bu bilgiyi doğrulayacak hiçbir arşiv belgesi ortaya konulamamıştır.

Hafsa Sultan Vakfı'na ait vakıf tahrir, vakıf muhasebe ve vakıf tevcihat kayıtlarına göre 16. yüzyılın ikinci yarısından itibaren söz konusu darüşşifada hekimler, ilaç yapıcılar, hasta bakıcılar ve diğer görevliler ile birlikte toplamda 25 kişi istihdam edilmektedir. 19. yüzyılın ikinci yarısına kadarki zaman zarfında yüzyıllar boyunca Hafsa Sultan Vakfı bünyesinde hizmet veren darüşşifanın işleyişine dair vakfın kuruluş vakfiyesinde her hangi bir vakıf şartının ve tahsisatının olmayışı darüşşifanın işleyişi ile çalışanlarının ücretlerinin nasıl belirlendiği ve diğer giderlerinin vakıf tarafından nasıl ve hangi hukuki dayanakla ödendiği vakıf muameleleri açısından bir sorun oluşturmaktadır. Nitekim Hafsa Sultan Vakfı'ndan darüşşifa için bir harcama yapılabilmesi için sonradan vakıf tarafından yürürlüğe koyulan bir zeyl vakfiye ya da kanuni bir hüküm gerekmektedir. Bu soruna kimi araştırmacılar tarafından değinilmiş fakat böyle bir belgeye ulaşılamamış ve bu soruya cevap verilememiştir.

Bu çalışma, Türk tıp tarihi açısından olduğu kadar Manisa kültür tarihi açısından önemli bir yere sahip olan Hafsa Sultan Darüşşifası'nın kurumsal tarihindeki boşlukları gidermeyi hedeflemektedir. Çalışmada, Manisa Hafsa Sultan Vakfı'na ait olduğu tarafımızdan tespit edilen 1555 tarihli Hafsa Sultan Vakfı Zeyl Vakfiyesi içeriğinden hareketle Hafsa Sultan Darüşşifası'nın inşa süreci, personel sayısı, personelde aranan özellikler ve darüşşifaya vakıftan ayrılan tahsisat ile birlikte darüşşifanın hizmet koşulları belgelenecektir. Yine çalışmada

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANISA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

kullanılan vakıf tahrir, vakıf muhasebe ve vakıf tevcihat defterlerinden hareketle darüşşifanın sonraki yüzyıllardaki durumu hakkında tespitlerde bulunulacaktır. Ayrıca çalışma neticesinde Osmanlı döneminde Manisa’da Hafsa Sultan Darüşşifası’nda görev yapmış hekimler ve diğer sağlık çalışanları listelenerek ileride yapılacak olan Manisa kültür tarihi ve biyografi çalışmalarına önemli bir kaynak oluşturulacaktır.

Erken Dönem Hristiyanlığında Manisa Kiliseleri

Yasemin GÜNER

Müntesiplerinin sayısı bakımından dünyanın en büyük dinlerinden birisi olan Hristiyanlık, Roma İmparatorluğu topraklarında ortaya çıkan Şark Kökenli bir dindir. M. 30 yıllarında Filistin’de beklenen Mesih olduğu iddiası ile ortaya çıkan ve aslen bir Yahudi olan Hz. İsa, hahamlar tarafından Musa şeriatinin bozulduğunu söyleyerek kendisinin bu dinin reformatörü olduğunu savunmuştur. Hz. İsa’nın üç yıllık tebliğ dönemi hakkında herhangi bir bilgi bulunmamakla birlikte Hz. İsa’ya ilişkin bilgiler İncillere ve Yeni Ahit’teki mektuplara dayanmaktadır. Yeni bir din kurma düşüncesiyle hareket etmemesine karşın, Yahudi cemaatinin inançları ve pagan Roma İmparatorluğu’nun devlet dini ile çakışan görüşleri sebebi ile tepkiyle karşılanan Hz. İsa, Miladi 33 yılında Roma Valisi Pilatus tarafından çarpmıha gerilerek idam edilmiştir. Hz. İsa’nın ölümünden sonraki dönemde inancın devamlılığını sağlayanlar ise Hz. İsa’nın Havarileri olmuştur. Ancak, Havari Petrus önderliğinde bir cemaat şuuru ile hareket edip bir arada yaşamaya başlayan İsa takipçileri, Roma İmparatorluğu’nun baskı ve zulüm politikalarıyla karşı karşıya kalmıştır. Yaşanan bu sıkıntılı süreç Havarilerin ve ilk inanların Kudüs’ten ayrılmalarına ve Roma İmparatorluğunun çeşitli bölgelerinde cemaatler halinde yaşamalarına sebep olsa da Havari Pavlus’un Hz. İsa’nın görüşlerini Yahudi olmayan halka tebliğ etmesi ve misyon seyahatleri Roma topraklarında Hristiyan inancın yayılıp Hristiyan nüfusun artmasına önemli bir katkı sağlamıştır. Roma topraklarında sayıları hızla artan Hristiyanlar için bu durum örgütlenmeyi ve kurumsallaşmayı da beraberinde getirmiştir. Bu yeni dinin devlet tarafından kabul edilmesi sonucunda Roma topraklarının birçok yerinde ve Batı Anadolu topraklarında kiliseler yapılmıştır. Hristiyanlar tarafından Anadolu topraklarında kurulan kiliselerin yedi tanesi Hristiyan inancı açısından önem arz etmektedir. İncil’in Yeni Ahit olarak adlandırılan ikinci bölümünde bahsedilen bu kiliseler eski adıyla Pergamon, Thyateira, Sardes, Philadelphia, Smyrna, Ephesos ve Laodikeia kiliseleridir. Hristiyanlığın ilk kiliseleri olarak kabul edilip Hristiyan inancında “apokaliptik” yani kıyametten sonra bile varlığını sürdüreceğine inanılan bu kiliselerin üçü bugünkü Manisa ili

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

sınırları içerisinde bulunmaktadır. Bu çalışmada Manisa bölgesinde kurulan Thyteira, Sardes ve Philadelphia kiliselerinin tarihsel süreçteki konumu Aziz Yuhanna'nın Vahiy Kitabı çerçevesinde incelenecektir.

Haydar Rüştü Bey'in Manisa İzlenimleri: Saruhan'da Bir Gezinti

Murat KAYA

Haydar Rüştü Bey gazeteci ve siyasetçi kimliğiyle Cumhuriyet'in ilk yıllarında önemli izler bırakan bir kişidir. 1927 yılının yaz mevsiminde başta Manisa olmak üzere Ege bölgesinin farklı vilayetlerine ziyaretler gerçekleştirmiştir. Bu ziyaretlerde hem eski arkadaşlarıyla hem de bölgede yaşayanlarla görüşmeler yaparak ziyaret ettiği bölgelerin temel sorunlarını öğrenme şansına sahip olmuştur. Bölgeyi yakından tanıdığı ve geçmiş yıllarda da sık sık Manisa'ya geldiği için şehirdeki değişim ve ilerlemeleri kolaylıkla fark edebilmektedir. Ziyareti sırasında Manisa, Kasaba, Salihli, Alaşehir ve Akhisar'ı gezmiştir. Seyahatiyle ilgili izlenimlerini "Saruhan'da Bir Gezinti" başlığıyla Anadolu gazetesinde yazı dizisi olarak yayımlamıştır. Onun bu izlenimleri işgal döneminde Yunan askerleri tarafından yakılıp yıkılan şehirlerin nasıl yeniden imar edildiğine ışık tutmaktadır. Anıların geçmişle kıyaslamalı olarak kaleme alınması, içeriğindeki bilgileri daha değerli kılmaktadır. Kasaba'nın eskiden dar olan sokaklarının artık genişletilmiş olması, Salihli'de yollarda ve köprülerde düzenlemeler yapılması, Yunan işgali sırasında yakılan Alaşehir'in yeniden imar edilmiş olması, Akhisar'ın yeni yapılan park, hal, ev ve mağazalarla büyümesi onu oldukça memnun etmiştir. Bu bildiride Haydar Rüştü Bey'in izlenimleri üzerinden Cumhuriyet'in erken döneminde Manisa şehrinin durumu analiz edilecektir. Ayrıca 1916 yılında Manisa livası Meclis-i Umumi azası olması başta olmak üzere, Manisa'yla olan ilişkisi ele alınacaktır. Bildirinin temel kaynağı Haydar Rüştü Bey'in Anadolu gazetesinde yayımlanan izlenimleridir.

Kula Ağzında Standart Türkçede Kullanılmayan Sözler ve Söz Kalıpları

Melih KAYA

Ağız araştırmaları bir dilin söz varlığı ile ilgili önemli bilgiler içermektedir. Ağızlar bir dilin tarihi süreçten itibaren gelişimini izlemek için en iyi malzemelerdir. Günümüzde standart Türkçede yer almayan ya da kullanılmayan birçok söz varlığı ağızlarda varlığını devam ettirmektedir. Bu bakımdan ağızlarda kullanılan kelimeler Türkçenin zenginliğinin göstergesidir.

Bu çalışmada Manisa ili, Kula ilçesi köylerinden derlenen ağız malzemeleriyle standart Türkçede kullanılmayan söz kalıpları ve sözler tespit edilmiştir. Kalıp sözler bir toplumun geleneklerini, dini inancını, yaşamını, kültürünü yansıtmaktadır. Bu sözler toplumda yaşayan insanların zihninde yer edinmiş, konuşmalarında sık sık kullandığı anlatımı kolaylaştıran ifadelerdir. Bu ifadeler yöreden yöreye söyleniş ve kullanım olarak değişikliğe uğramıştır. Bunların tespiti ile unutulmak üzere olan kelimelerin yazı diline kazandırılması standart Türkçenin kelime zenginliğini artıracaktır. Kula köyleri ağzında tespit edilen söz ve söz kalıplarından bazıları şunlardır: *Yağıt-*, *aral-*, *birdan*, *çekinti yap-*, *gavıdan çık-*, *dan danış-*, *kına öv-* gibi. Bunların birçoğu *Derleme Sözlüğü*'nde yer almamaktadır. *Derleme Sözlüğü*'nde yer alan sözler ve söz kalıplarının ise bölge yöresinde farklı anlamlarda kullanımları görülmektedir. Çalışmanın, hem Türkiye Türkçesi ağız araştırmalarına hem de Manisa yöresi ağız araştırmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Sardes Sinagogu Özelinde Manisa'daki Yahudi Kimliği ve Sinagog Mimarisi

Çiğdem ÖNER

Sardes, günümüzde Manisa iline bağlı, Salihli ilçesinin 10 km batısında, Sart mahallesi sınırları içindedir. Antik dönemde gerek Pers hakimiyeti, gerekse Hellenistik dönemde satraplık merkezi olan şehir, Lydia Devleti'ne de başkentlik yapmıştır. Bölgeye Yahudi göçleri Lydia Satrabı olan Zeuxis döneminde hız kazanmıştır. Buna III Antiokhos döneminde Yahudilere tanınan ayrıcalıkların neden olduğu söylenebilir. Yahudi tarihçi Flavius Josephus, Sardes'teki Yahudi kimliğine dair izlere MÖ 49 tarihinde L. Antonius tarafından yazılan bir mektupta rastlandığını belirtmektedir. Josephus'un bahsettiği izler, bu mektupta bulunan MÖ 47 tarihli bir kararnamedir. Bu kararname bize Sardes Yahudilerinin Roma vatandaşı olarak haklarını, ayrıcalıklarını, kendilerine ait bir meclise ve ibadet özgürlüğüne sahip olduklarını aktarmaktadır. Sardes'teki arkeolojik kazılarda ele geçen yazıtlar ve menorah figürlü taş, seramik, cam ve tunç levhalar da şehirdeki Yahudi izlerinin somut verileridir. Çalışmanın konusu olan Sardes'teki sinagog 1962 yılında ortaya çıkartılmıştır. Günümüze kadar dört evresi tespit edilen yapı 18 x 54 m boyutlarında dikdörtgen bir plana sahiptir İlk evrelerinde hamam-gymnasium kompleksine ait bir bölüm olarak kullanılmış olan yapı daha sonra Sardes'teki Yahudi nüfusun ibadeti için sinagoga dönüştürülmüştür. Kuzeybatısında bir apsisle sonlanan yapının, güneydoğusunda merkezinde çeşme bulunan bir avlu bulunmaktadır. Kuzeydoğusunda hamam-gymnasium kompleksine ait palaestra, güneybatısında ise çeşitli meslek gruplarına ait dükkanlar bulunmaktadır. Sardes'teki Yahudi izlerini takip ettiğimiz bu çalışmada sinagog yapısının tanımlaması yapılırken öncelikle sinagog mimarisine ait unsurlar yapıdaki konumları ve özellikleri ile aktarılacaktır. Sinagog yapısı ve çevresinin günümüzdeki verileri esas alınarak hazırlanan restitüsyon önerisi üç boyutlu görseller eşliğinde paylaşılacaktır. Hedeflenen, antik yerleşimlerde yapılan disiplinlerarası çalışmalar ile antik dünyaya ait ipuçlarına ulaşmayı kolaylaştırmaktır.

Demokrat Parti'nin Kuruluş Döneminde Celal Bayar (1945-1950)

Sevtap SELÇUK

Atatürk Dönemi' nin son Başbakanı ve Türkiye Cumhuriyeti 'nin ilk sivil Cumhurbaşkanı olan Celal Bayar, Cumhuriyetimizin kuruluşundan itibaren birçok önemli görevlerde bulunmuş, başarılı iktisatçı kimliğinin yanı sıra siyasetçi kimliği ile de öne çıkmıştır.

Celal Bayar Cumhuriyet' in kuruluşundan itibaren CHP içerisinde birçok önemli görevlerde bulunmuş olmasına rağmen II. Dünya Savaşı yıllarında milletvekilliği görevi dışında siyasal olarak önemli görevlerde bulundurulmamıştır. CHP içerisinde 1943 yılından sonra ortaya çıkan ılımlı muhalif tavrı 1945'te Bütçe Kanunu'nun oylanması sırasında iyice su yüzüne çıkmıştır. 21 Eylül 1945 günü CHP Divanı oy birliği ile Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan'ı partiden ihraç etme kararı verince Celal Bayar 1945 yılının Aralık ayında CHP'den istifa ederek, 7 Ocak 1946'da Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan ile birlikte Demokrat Parti'yi kurmuş ve partinin genel başkanı seçilmiştir. 1950 yılında yapılan genel seçimlerde genel başkanlık görevinde bulunduğu Demokrat Parti'nin büyük çoğunlukla iktidarı kazanması ile birlikte 22 Mayıs 1950'de TBMM'nin Cumhurbaşkanı olarak seçmesi ile Celal Bayar Cumhurbaşkanlığı görevine gelmiştir.

Bu çalışmada, yukarıda kısaca bahsedilen Celal Bayar'ın Demokrat Parti'nin kuruluşuna giden süreç içerisindeki faaliyetleri, Parti'nin kurulmasından sonra parti içerisinde ve genel seçimlere giden süreçte partinin çalışmalarındaki faaliyetleri ele alınacaktır.

**Manisa Yazma Eser Kütüphanesi 3539-1 Numarada Kayıtlı El Yazması Ayet Tefsiri ve
Bilimsel Değeri**

Serap SEZER

Prof. Dr. Burhan BALTACI

Tebliğimizin konusu Manisa Yazma Eser Kütüphanesi 3539-1 numarada kayıtlı el yazması eserin incelenmesi olacaktır. Katalog bilgilerinde eserin ismi Tefsîru Ayeti “Allahu veliyyüllezîne âmenû....” şeklinde yer almaktadır. Katalog verilerinde eserin 1b-4b varaklar arasında bulunduğu tespit edilmiştir. Tarafımızdan esere ulaşılmış ve inceleme başlatılmıştır. Yapılan ön incelemede eserin Bakara Suresi 2/257. ayetin tefsiri olduğu tespit edilmiştir. Eserin katalog bilgilerinde yazar ve müstensih adı yer almamaktadır. Yapılan incelemede eserin meşhur müfessir Suyûtî’ye ait olma ihtimali değerlendirilmektedir. Kesin sonuç araştırmanın ilerleyen aşamalarında ortaya çıkacaktır.

Araştırmamız yapısal ve metodik olarak iki aşamada gerçekleşecektir. Yapısal bölümde el yazması eserin şekilsel olarak incelenecek ve katalog bilgileri ile eser karşılaştırılacaktır.

İkinci bölümde ise eserin bilimsel değeri araştırılacaktır. Eser tefsire dair bir kitap olması sebebiyle tefsir usulü ve tefsir ilmi verileri ile eserin metodu ve tefsir tarzı ortaya konulacaktır.

Sonuç olarak adı geçen eser bilim dünyasının dikkatine sunulacaktır.

Demokratik Parti'den Adalet Partisi'ne Celal Bayar (1970-1980)

Hatice USLU ÖNBAY

27 Mayıs Darbesi Demokrat Parti iktidarını sona erdiren ve askeri vesayetini siyaset üzerinde baskı kurmasına neden olan bir dönemi başlatmıştır. Siyasal hayatın yeniden inşası sürecinde, kapatılan Demokrat Parti'nin tabanı üzerine kurulu olan Adalet Partisi önemli bir siyasi güç olarak ortaya çıkmıştır. Ancak kurulduğu dönemden itibaren parti içindeki anlaşmazlıklar 1960'lı yılların sonuna doğru büsbütün ortaya çıkmıştır. 1969 seçimleriyle de bu anlaşmazlıklar hizip mücadelesi zeminine oturmuştur. 1970 yılı Şubat ayında yapılan bütçe oylamasında AP içinden 41 milletvekilinin muhalefetle birlikte ret oyu vermesiyle Demirel hükümeti azınlığa düşmüştür. Bu durum, Demirel ve grubunun parti içindeki muhalefeti törpüleme girişimlerinin de bir sonucu olarak istifalar ve ihraçlar ile son bulmuştur. AP'den ayrılan muhalifler Demokrat Parti'nin tam anlamıyla devamı olacak ve aynı zamanda AP'nin alternatifi olacak bir partinin hazırlığına giriştiler. Sonuç olarak 18 Aralık 1970'te 69 kurucu üyeyle birlikte Demokratik Parti siyasi arenaya katılmıştır.

Celal Bayar, bu süreçte eski DP'lilerin siyasi haklarının iadesi konusunda mücadele vermekteydi. AP kendilerine alternatif yeni bir siyasi oluşum ihtimaline ve ordunun tepkisini çok fazla üstüne çekme riskine karşın Bayar'a yeterli desteği sağlamıyordu. Parti içinde son yaşanan olayların da Bayar'a yakın kişilerce gerçekleşmesi iki taraf arasındaki mesafeyi arttırmıştı. Bayar'ın kızı Nilüfer Gürsoy AP'den ayrılarak Demokratik Parti'nin kurucuları arasında yer alan kişilerdendi. Bu da yeni kurulan partinin destekçileri arasında Bayar'ın olacağına göstergesiydi. 1973 seçimlerinde Bayar Demokratik Parti'nin seçim gezilerine katılmış hatta demeçler vermişti. Bu durum 1975 yılına kadar sürdü ve sonrasında parti içindeki kopmalarla birlikte Bayar da desteğini çekti. Nilüfer Gürsoy ve Sadettin Bilgiç'in de içinde bulunduğu 9 milletvekili Demokratik Parti'den istifa etti. Bayar, istifa eden milletvekillerinin AP'ye geçmesine aracı olarak Demirel başkanlığında Milliyetçi Cephe Koalisyon

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Hükümeti'nin kurulmasında aktif rol oynamıştır. Bu tarihten sonra Bayar, parlamento dışından Türk siyasetine yön vermeye çalışmıştır.

Bu bildiri; Celal Bayar'ın 1970 ve 1980 yılları arasında geçen on yıllık süreçte Demokratik Parti'nin kuruluş ve gelişim sürecinde oynadığı role, faaliyetlerine ve Türk siyaseti üzerindeki etkilerine değinilecektir.

Manisa’da Kız Mektepleri (1839-1924)

Cemile YAĞMUR

Çalışmamızın konusu; II. Mahmut dönemi Kız Mektepleri’nin açıldığı ve kız öğrencilerin okula gönderilmesinin yaygınlaşmaya başladığı bir dönemdir. İlk zamanlarda mekteplerin inşası, muallimelerin görevlendirilmelerinde yaşanan sıkıntılar, parasal sorunlar bu konudaki hızlı ilerlemeyi engellemiştir. Kızların eğitim ve öğretimleri konusunda devletin hassasiyeti dikkat çekici niteliktedir. Devrin anlayışına göre becerikli, ahlaklı, üstün meziyetli ve bilgili kadınların yetişmesi için kurulan İnas Rüşdiyeleri, çok zor şartlar altında faaliyetlerine devam etmiştir. Masraf ve tahsisat konusunda problemler çıkmış, yasaya göre bölge ahali tarafından karşılanması gereken mektep masraflarının konusunda çeşitli sebeplerden dolayı halkın gerekli hassasiyeti göstermediği de görülmüştür.

Osmanlı Devleti’nde eğitim için yapılan ıslahatlar neticesinde devletin her merkezinde İdadilerin yaygınlaştırılması kararı sonucu tüm Osmanlı ülkesinde İdadiler yapılmaya başlamıştır. Manisa da bu şehirlerden birisidir. Kız okullarında dönemin müfredatıyla uyumlu, Din Bilgisi ve Ahlâk, Nafia Bilgisi, Osmanlıca, Hesap, Sülüs ve Rika, Arapça, Farsça, İmlâ, Tarih, Coğrafya, Terzilik ve Nakış gibi dersleri görmüşlerdir. Daha sonraki yıllarda İnas Mekteplerinde Piyano ve Yabancı Dil derslerinin de okutulduğu görülmektedir.

Osmanlı Devleti’nde 19. Yüzyılın ikinci yarısında yapılan uzun savaşlar, imzalanan ağır antlaşmalar, bunlara bağlı olarak idari ve yönetsel değişimler yaşanmaktadır. Doğal olarak tüm bu problemler eğitim sistemini de etkilemiştir. Tüm ülkede olduğu gibi Manisa’daki eğitim kurumlarında da ekonomik sıkıntılar en önemli sorun haline gelmiştir.. Öğretmen ve yetişmiş eleman eksikliği ülkedeki önemli problemlerdendir. Kız Mekteplerindeki öğretmen açığı, bu okullardan mezun olan öğrencilerin öğretmen olarak işe alınmasıyla kapatılmıştır.

Bu çalışmamızda Osmanlı Devleti’nde 19. Yüzyılın ikinci yarısından itibaren, Manisa’daki kız çocuklarının eğitimiyle ilgili olarak arşiv belgeleri ve yayınlardan istifade edilecektir. Bu okullardaki kızların eğitimi noktasında Manisa’daki Rüştiyelerden İdadilere kadar müfredatlar, öğrenci sayıları, masarif ve kaynak teminine ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Celal Bayar'ın Anı ve Seyahatlerinde Manisa

Bünyamin AS

Celal Bayar, Türk Milli Mücadelesi'nde olduğu kadar Türk Siyasetinde de derin izler bırakmış büyük bir siyaset ve devlet adamıdır. Celal Bayar'ın ailesi 1877- 78 Osmanlı Rus savaşı sırasında Plevne'den Bursa bölgesine göç eden bir ailedir. Babası Abdullah Efendi, Umurbey'de rüştiye müdürlüğü ve Gemlik'te müftülük yapmış olan bir fıkıh bilgini olup Annesi de Emine Hanım'dır. Celâl Bayar ilk ve ortaöğrenimini babasının yanında, Umurbey'de yapmıştır. Ardından Gemlik Reji İdaresi'nde çalışmaya başlamış ve daha sonra Bursa'ya giderek Ziraat Bankası'nda görev almıştır. Bursa'da bulunduğu bu yıllarda sırada Harir Darüttalimi ve Collège Français de l'Assomption adlı okullara devam etmiştir.

Celâl Bayar, 1907 yılında İttihad ve Terakki cemiyetine girmiştir. II. Meşrutiyet'ten sonra cemiyette aktif görevler almış önce Bursa, ardından İzmir şubesinin başkanlığını yapmıştır. Celâl Bayar, 12 Ocak 1920'de toplanan son Osmanlı Mebusan Meclisi'ne Saruhan Sancağı (Manisa) mebusu olarak görev yapmış. Bu meclisin kapanmasından sonra Yunan işgaline karşı halkın işgale karşı direnişe geçmesi için yapılan çalışmalara, Galip Hoca olarak katılmıştır. Batı Cephesi'nde bir süre, Akhisar Cephesi Alay Komutanı olarak görev yapmıştır. İstanbul'un işgali ve Mebusan Meclisi'nin dağıtılmasından sonra Ankara'da toplanan Büyük Millet Meclisi'ne yine Saruhan mebusu olarak katılmıştır. 27 Şubat 1921 tarihinde Birinci Meclis'te İktisat Vekilliği yapmıştır.

Millî Mücadele'nin kazanılması için Batı Anadolu'da önemli çalışmalar yapan Celal Bayar; Lozan Barış Konferansı'na da müşavir göreviyle katılmıştır. 1923 yılında yapılan seçimlerde İkinci Meclise, İzmir Milletvekili olarak girmiştir. Celal Bayar, 1924 yılında Gazi Mustafa Kemal'in emriyle Türkiye İş Bankası'nı kurmuş ve bu bankanın ilk Genel Müdürü olmuştur. 1932-37 yılları arasında ikinci kez İktisat Vekilliği görevini yapmıştır. Celal Bayar, 1937- 1939 arasında da başbakanlık yapmıştır. Celal Bayar, 7 Ocak 1946 tarihinde Adnan Menderes, Fuat Köprülü ve Refik Koraltan ile birlikte Demokrat Parti (DP)'yi kurmuş bu

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

partinin genel başkanlığını yapmıştır. 22 Mayıs 1950’de TBMM tarafından Türkiye Cumhuriyeti’nin Cumhurbaşkanlığı’na Celal Bayar (üçüncü cumhurbaşkanı) seçilmiştir. Celal Bayar, 22 Ağustos 1986 tarihinde vefat etmiştir.

Celal Bayar’ın yaşamında üç şehir Bursa, İzmir ve Manisa önemli yer tutmaktadır. Bursa onun siyasete girdiği, İzmir tüm Türkiye’nin onu tanıdığı şehir ve Manisa ise; onun Mebusan Meclisi ve Türkiye Büyük Millet Meclisi’ne seçildiği şehirdir. Celal Bayar’ın daha sonraki siyasi yaşamında da Manisa çok önemli bir yer tutmuş ve birçok kez Manisa’yı ziyaret etmiştir. Bu bildiride, Celal Bayar’ın Manisa seyahatleri ele alınacaktır. Bu incelemede, tetkik eserler, hatıratlar, tezler esas alınacak ve dönemin ulusal ve yerel gazetelerinden de yararlanılacaktır. Bilhassa Demokrat Parti’nin Manisa’daki yayın organı olan Hürriyet Misakı adlı gazetenin 1951-1961 yılları arasındaki koleksiyonu taranacaktır.

Manisalı Bir Şair W. B. Bayrıl Şiirinde Sanat Meselesi

Halil CİN

Vural Bahadır Bayrıl, 1961 yılında Manisa’da dünyaya gelir. Çocukluk ve ilk gençlik yıllarını henüz değişime uğramayan Manisa’da geçirir. Liseyi Manisa Lisesi’nde okur. Sanat yaşamında “W.B. Bayrıl” ismini kullanır. Şair gerek şiirlerinde gerekse de düzyazılarında çocukluğuna, ailesine, Manisa’ya ve buradaki sosyal hayata dair ipuçları verir. Özellikle W.B. Bayrıl’ın şiirinde “çocukluk” önemli bir tema olarak öne çıkar. Onun şiirlerindeki otobiyografik ve mekânsal izleri bir kenara bırakırsak sanatsal anlamda kurduğu imgeler bütünü Türk şiirinde kalıcı bir yer edinmesini sağlamıştır. Yerel anlamda düşündüğümüzde Manisa’nın İlhan Berk’ten sonra Türk şiirinde çıkardığı en önemli şair W.B. Bayrıl’dır.

W.B. Bayrıl’ın ilk şiiri -*Şiir Atı*- özel kitabında yayımlanır. Şair, 1980 yılından bugüne kadar çeşitli dergi, gazete ve farklı yayın organlarında şiir ve düzyazılarını yayımlar. W.B. Bayrıl’ın *Melek Geçti*, *Arzuda Tenhâ*, *Şer Cisimler*, *Elmas Sıkıntı* ve *Rosa das Rosas* adıyla beş şiir kitabı bulunmaktadır. Şairin poetik tavrına bakıldığında hem Türk şiir geleneğine hem de dünya şiir geleneğine yaslandığını görürüz. Şiirlerinde uzun dize yapısı yerine kısa dize yapılarını görürüz. Kelimelerin ön ve art anlamlarına önem verir. Şairin kendine has kelime kadrosu şiirlerindeki ayırt edici özelliklerden biridir. Bayrıl, 1992 yılında yayımladığı *Melek Geçti* kitabıyla dikkatlerini üzerine çeker. Şair, çok sık kitap yayımlamayı sevmez.

Turgutlu ve Ahmetli’de Kaybolan Bir Gelenek: Gencer

Mehmet GÖKYAYLA

Toplumları birarada tutan en önemli unsurlardan birisi gelenekleridir. Gelenekler, uzun bir süre içerisinde oluşarak kuşaktan kuşağa aktarılır. Kimi zaman da bazı etkenlerden dolayı gelenek adı verilen uygulamalar, zaman içerisinde unutulur. Manisa’nın nüfus olarak en büyük ilçelerinden birisi olan Turgutlu ve onun komşusu Ahmetli’de de günümüzde uygulama dışı kalan geleneklerden birisi, Gencer’dir. Gencer adı, Turgutlu çevresinde bu geleneğin dışında farklı şekillerde de yaşatılmaya devam etmektedir.

Turgutlu Ovası’nda halen Gencerpınarı adını taşıyan bir mevki bulunmakta; Ahmetli’de ise şehrin içerisinden geçen Ahmetli Çayı aynı zamanda Gencer Çayı olarak adlandırılmaktadır ve bu iki coğrafi adlandırma, gencer geleneğinden günümüzde yaşayan tekil unsurlar olarak kalmıştır. Aynı isim bir de Turgutlu ile Ödemiş sınırında yer alan Gencer Yaylası’nda yaşamaya devam etmektedir.

Gencer, Derleme Sözlüğü’ne göre, dinî bayramlarda ve belli günlerde yapılan eğlence; panayır ve güreş anlamlarına gelmektedir. Bu anlamlara uygun olarak yani bir tür panayır şeklinde uygulanan ve gencer adıyla anılan uygulama halen Aydın’ın Yenipazar, Çine, Bozdoğan ve Nazilli ilçelerinde sürdürülmektedir.

Gencer geleneği, Ahmetli’de yağlı pehlivan güreşleriyle birlikte 1970’lere kadar varlığını sürdürmüştü; sonrasında ise unutulmuştur. Ahmetli’de 2000’lerde yine güreşlerle birlikte ilçe belediyesi tarafından yaşatılmaya çalışılsa da ancak birkaç yıl boyunca sürdürülebilmştir.

Turgutlu ve Ahmetli’de Kaybolan Bir Gelenek: Gencer başlıklı bildirimizde bugüne kadar Manisa çevresinde hakkında herhangi bir akademik çalışma yapılmayan Gencer geleneğinin ne olduğu, geleneğin nerelerde var olduğu gibi sorular cevaplanarak Turgutlu ve Ahmetli özelinde bugüne ulaşamayışının nedenleri sorgulanacaktır. Böylelikle günümüzde bölgede halk hafızasında dahi neredeyse tamamen unutulmuş bu geleneğin kayıt altına alınması hedeflenmektedir.

Celal Bayar'ın Cumhurbaşkanlığı Döneminde Yurtdışı Seyahatleri ve Türk Dış Politikasına Yansımaları (1950-1960)

Merve ÖZİLTER

Prof. Dr. Dilşen İNCE ERDOĞAN

Türkiye Cumhuriyeti'nin üçüncü ve ilk sivil Cumhurbaşkanı Celal Bayar, 1883'te Bursa Umurbey'de başlayan ve 1986 yılında İstanbul'da son bulan uzun soluklu hayatında mesleki ve siyasi yaşamını biçimlendiren birçok etken olmuştur. İttihat ve Terakki Cemiyeti üyeliği, Galip Hoca kimliği ile Millî Mücadelenin Batı cephesinde gösterdiği başarılar, engellerle başa çıkması, vatanı uğruna dönemin kısıtlı imkânlarına rağmen canı pahasına yılmadan çalışması ve azmi her Türk vatandaşına örnek olabilecek niteliktedir. 1920 Meclisinde, Lozan'a giden Türk Heyetinde yer alan, Cumhuriyet hükümetlerinde İktisat Vekili Mübadele, İmar ve İskân Vekili ve Başbakan olarak görev yapan Celal Bayar, Adnan Menderes, Refik Koraltan ve Fuat Köprülü ile 7 Ocak 1946'da Demokrat Partiyi kurmuştur. 1950'de yapılan genel seçimlerde oyların %53'ünü alan Demokrat Parti iktidara tek başına gelmiş ve Bayar Cumhuriyet tarihinin ilk sivil Cumhurbaşkanı olmuştur. Cumhurbaşkanlığı görevini 27 Mayıs 1960 Darbesine kadar sürdüren Bayar, sonrasın kurulan Yassıada Mahkemelerinde yargılanarak ilk önce idam cezasına çarptırılmış, sonrasında cezası müebbet hapse çevrilerek Kayseri cezaevine gönderilmiştir.

Hazırlanacak olan bildiride Celal Bayar'ın Cumhurbaşkanlığı döneminde yurtdışına yapmış olduğu seyahatler ve bu seyahatlerin Türk Dış politikasına etkileri ele alınacaktır. Bu geziler ikinci Dünya Savaşı sonrasında dünyanın pek çok bölgesine yayılan komünist yayılcılığına karşı Türkiye'yi koruma ve yalnızlıktan kurtarmak amacını da başarıyla gerçekleştirmiştir. Celal Bayar, bu gezileri ile dış ve iç politikada samimi bir ortam yaratmış ve Atatürk zamanından beri kurulmuş olan ilişkileri devam ettirerek hatta geliştirerek dünya barışına katkı sağlamıştır. Dönemin gazeteleri, özel olarak hazırlanmış broşürler, konu ile ilgili Devlet Arşivlerinden alınan belgeler bildirinin ana kaynaklarını oluşturacaktır.

Türk Dış Politikasından Bir Barış Elçisi Olarak Reisicumhur Celal Bayar

Nihal Gonca SONYILDIRIM

İkinci Dünya Savaşından sonra Sovyetler Birliğinin Ortadoğu’da yaratabileceği tehlikeyi karşılamak üzere bir bölgesel savunma paktı yapılması için 1947 yılından başlayarak, önce İngiltere ile bazı temaslar yapılmıştı. Daha sonra İngiltere, ABD, Fransa ve Türkiye sorunu birlikte ele almışlardı. Böyle bir örgüte bu dört devletin yanısıra, İran, Pakistan ve başta Mısır olmak üzere, bölgedeki başlıca Arap devletlerinin de katılması öngörülüyordu. Ne var ki, Filistin’de 1948’de İsrail’in kurulmasını destekleyen ABD ve eski mandater devletler İngiltere ile Fransa’ya güven duyulmuyordu. Ayrıca, Mısır Süveyş Kanalı bölgesindeki İngiliz kuvvetleri geri çekilmedikçe İngiltere ile herhangi bir siyasal işbirliğine girmek istemiyordu. Öte yandan, 1950’de İsrail’i tanıyan Türkiye’nin Ortadoğu’da Batılılarla birlikte hareketi de Araplarca iyi karşılanmamıştı. Nitekim 1949’da NATO kurulup 1951’de Türkiye’nin de ona katılması kesinleşince, ABD, İngiltere, Fransa ve Türkiye, Ortadoğu savunması işine bir çare olarak, 13 Ekim 1951’de Kahire’de başta Mısır olmak üzere başlıca Arap ülkelerinin de katılacağı bir Ortadoğu Komutanlığı (Middle East Command) kurulmasını önerdiğinde, Mısır bunu reddetmişti. Bunun üzerine, bu dört devletin, Araplarca daha iyi karşılanabileceği umuduyla, yalnız “ortak planlama” temeline dayalı, daha esnek bir Ortadoğu Savunma Örgütü (Middle East Defense Organization-MEDO) kurma önerisi de bir sonuç vermedi.

Oysa ABD, Sovyet tehdidine karşı bu bölgede kesinlikle bir savunma örgütü kurulmasını istiyordu. Bu amaçla yeni bir formül arayan ABD Dışişleri Bakanı Dulles, 1953 Mayıs ayında Ortadoğuya bir gezi yaptı. Bu gezi sonunda, şimdilik Türkiye; İran, Pakistan, Irak ve Suriye’den oluşacak bir “Kuzey Kuşağı” kurulmasını hükümetine benimsetecek ve harekete geçecekti. Bunun üzerine bölgede Komünizme karşı bir savunuma barajı kurulmasında en atılğan tutum içinde bulunan Türkiye, Orta Doğu politikasında aktif bir aktör olarak yerini almış oldu.

Dönemin Reisicumhuru Celal Bayar’ın görüşü özgürlük ve güven için İslam ülkelerinin işbirliği yapması gerektiği yönündeydi. Bu görüşün dış politikada uygulanışı ise dış geziler tertiplenerek karşılıklı ilişkilerin tesis edilmesi ya da pekiştirilmesi tarzında olmuştur.

Çalışmamda Reisicumhur Celal Bayar'ın İslam ülkeleri seyahatlerini dönemin yayın organı Zafer Gazetesi üzerinden takip ettim. Cumhurbaşkanı Celal Bayar ilk gezisini Pakistan'a yapmıştır. Genç Pakistanı ziyaret eden dördüncü cumhurbaşkanı olan Celal Bayar, burada büyük bir sevgi seli ile karşılanmış, çeşitli devlet kurumlarına ziyaretlerde bulunmuş, askeri tatbikata katılmıştır. O, bu ülkede iken Türkiye ile Irak arasında Bağdat Paketi'nin imzalandığı haberi gelmiştir. SSCB etrafında kurulmakta olan güvenlik kordonunun yeni bir halkası olan paketi kutlamak için, Cumhurbaşkanı Celal Bayar bundan sonraki seyahatini de Irak'a yapmıştır. Burada Irak Meliki II. Faysal ile samimi istişarelerde bulunulmuştur.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın yurda dönmesinin ardından Türkiye'ye gelen Lübnan Cumhurbaşkanı Kamil Şem'un'un ziyareti esnasında Türkiye-Lübnan arasında "Madus Vivendi" ticaret anlaşması imzalanmıştır. Türkiye tarafından Lübnan'a verilen 6 adet sahra topu ve 6 adet havan topu da Lübnan'da yapılan bir merasimle orduya teslim edilmiştir. Bu gelişmelerin ardından Celal Bayar, Kamil Şem'un'un davetlisi olarak Lübnan'a gitmiştir. Bu geziden de "müşterek emniyet" fikirlerini pekiştirerek dönmüştür.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar'ın bundan sonraki dış gezisi İran'a olmuştur. Akis dergisi bu seyahati bir "ilk temas seyahati" olarak adlandırmıştır. Gerçekten II. Dünya Savaşı'ndan sonra bu iki devlet arasında münasebetler yok denecek kadar az olmuştur. Majeste Şehinşah Rıza Pehlevi tarafından karşılanan Cumhurbaşkanı Celal Bayar şerefine askeri tatbikat tertip edilmiştir. İki devlet başkanı İran'ın Bağdat Paketi'ne katılması ile ilgili görüşmeler yapmışlardır.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar bundan sonraki dış gezisini Ürdün'e yapmış, Kral Hüseyin tarafından karşılanmıştır. Bayar bu gezisi esnasında Ürdün-İsrail sınırında Arap Lejyonunu ziyaret etmiş ve "Eğer kardeş Ürdün ordusu bir gün haksız bir tecavüze uğrarsa o zaman Türk ordusu onların yanında görülürse bundan hayret duyulmamalıdır" şeklinde beyanat vermiştir. Bayar'ın Libya gezisinde Majeste İdris El Sunusi ile aralarında Kültür ve İşbirliği Anlaşması imzalanmıştır.

1958 Ortadoğu Buhranı sonucunda bölgede Batı aleyhtarı tutum artmış bu durum Batıyla hareket eden Türkiye içinde geçerli olmuştu. Böyle bir ortamda Bayar, müttefiklerle olan ilişkileri sağlam tutmak için Afganistan-Pakistan-İran gezisine çıkmıştır. Bu gezi esnasında İran

hükümdarı Türk, Pakistan, Afgan ve İran devletleri arasında bir konfederasyon kurma fikrinin konuşulduğundan bahsetmiştir.

28-29 Temmuz 1958 tarihinde Bağdat Paktı Dışişleri Bakanları Londra’da ABD Dışişleri Bakanının katılımıyla yaptıkları toplantıda paktın bölgesel üyeleri ile ayrı ayrı ama şartları aynı güvenlik ve savunma anlaşmaları yapmıştır.

1958 yılında Irak’ta çıkan ihtilalden sonra Irak, Bağdat Paktından ayrılmıştır. Böylece Pakt Teşkilatının merkezi Ankara’ya taşınır. Paktın adı NATO ve SEATO Paktları bölgeleri arasında yer aldığı için CENTO (Central Treaty Organization) olarak değiştirilmiştir.

Cumhurbaşkanı Celal Bayar İslam ülkelerine olan son dış gezisini 1960 yılında yine Pakistan’a yapmıştır. Bu gezi esnasında İran Şahı Majeste Rıza Pehlevi de Pakistan’da bulunmuştur. Üç müttefik devlet başkanı bu gezi esnasında CENTO (Bağdat Paktı) ’nun kuruluşunun 5. yılını kutlamışlardır.

Demokrat Parti dönemi bir dış politika yöntemi olarak dış geziler gerek hükümetler gerekse devlet başkanları nezdinde yapılan görüşmelerle, Ortadoğu bölgesinde Sovyetlere karşı kurulan oluşumlara daha fazla devletin –özellikle Arapların- katılması yönündedir. Türkiye bu ziyaretlerin meyvelerini almış. NATO, Bağdat, Balkan Paktları ile etrafında bir güvenlik zinciri oluşturmuştur CENTO ile NATO ve SEATO arasında bir bağ kurmakla Batı nezdindeki değerini arttırmıştır.

Lütfi Kırdar'ın Valiliği Döneminde Manisa'da Yapılan Faaliyetlerin Ulusal Basına Yansımaları

Ünal ÜSTÜNDAĞ

1888'de Kerkük'te doğan Lütfi Kırdar, İstanbul Tıp Fakültesi'ndeki eğitimi sonrasında Necef ve Musul'da hekimlik yapmıştır. Millî Mücadele döneminde Kızılay Başkanlığı görevini yürüten Kırdar, 1935'te Kütahya Milletvekili seçilmiştir. 1936'da Atatürk'ün de teşvikiyle Manisa Valiliği görevini üstlenmiştir. Lütfi Kırdar 1938 Kasım ayında İstanbul Valiliği ve Belediye Başkanlığı görevine getirilmiştir. 1949 yılına kadar bu görevi sürdürmüş, başarılı projelere imza atmıştır. Sonraki yıllarda milletvekili olarak görev yapmış, son olarak Demokrat Parti döneminde Sağlık ve Sosyal Yardım Bakanlığı'na getirilmiştir. 27 Mayıs 1960 darbesi sonrasında yargılandığı Yassıada'da 17 Şubat 1961'de geçirdiği kalp krizi sonucunda vefat etmiştir.

Lütfi Kırdar, geçirdiği başarılı yöneticilik hayatından en akılda kalan kısım İstanbul Valiliği ve Belediye Başkanlığı görevidir. Lütfi Kırdar'ın bu başarısının altyapısı, öncesinde üstlendiği Manisa Valiliği döneminde edindiği büyük tecrübedir. Manisa'yı hızla bayındır bir kent haline getiren Kırdar'ın başarısı, dönemin ulusal basınının dikkatinden kaçmamıştır. Kırdar'ın valilik yaptığı 1936-1938 yılları arasında, gelişmiş bir kent görünümü kazanan Manisa il, ilçe ve beldelerinde, ziraat, sağlık, mimari, spor, turizm ve kültürel alanda büyük işlere imza atılmıştır. Çok sayıda kültür kurumu, okul, açık hava parkları, sağlık merkezleri açılmış, şehir planı yaptırılmış ve uygulanmış, altyapı çalışmaları yürütülmüştür.

Çalışma kapsamında Lütfi Kırdar'ın Manisa Valiliği döneminde bölgede gerçekleştirdiği faaliyetleri, birincil kaynak olarak Cumhurbaşkanlığı Cumhuriyet Arşivleri, yüzden fazla ulusal gazete haberi başta olmak üzere, dönemin süreli yayınlarından takip edilip değerlendirilecektir. Döneme dair anılar ve anlatılar, akademik çalışmalar da çalışma kapsamında değerlendirilecektir.

**XIX. Yüzyılda Var Olan Günümüzde İse Mevcut Olmayan İki Yunt Dağ Nahiyesi
Köyünün Sosyal ve Ekonomik Durumu**

Bayram YELBOĞA

Zeynel MUTLU

Bu çalışmada 19. yüzyıl ortalarında mevcut olup günümüzde mevcut olmayan Yunt Dağ nahiyesinin kayıp köylerinden Ahatlar ve Kızıklar köyünün sosyal ve ekonomik durumu ele alınmıştır. Yunt Dağı'nın 19. yüzyıldaki sosyal ve ekonomik durumuna dair Zeynep Gürel'in tereke defterlerine Merve Melis Ocak'ın temettuat defterlerine dayalı çalışmaları bulunsa da bu çalışmalarda nahiyenin genel sosyal ve ekonomik durumu ele alınmıştır. Yapmış olduğumuz bu çalışmada ise her iki köyün sosyal ve ekonomik durumu daha detaylı bir şekilde ele alınmış ve bu kayıp köylerle ilgili yörede sözlü tarih çalışması yapılmıştır. 19.yüzyılda mevcut olan bu köylerin yerleri tespit edilmiş ve hangi sebepten tarih sahnesinden silindiği ele alınmıştır.

Sosyal Tarih Açısından XVII. yy Manisa Toplumsal Olgularının Analizi

Hakan YILMAZ

Tarih, insanla başlar ve insanın tüm yaşantılarının toplamıdır. Dolayısıyla insanla ilgili olan her şey tarihin kapsamında değerlendirilir. İnsan, tarihi yapan varlık olarak tüm yaptıklarını aklı ile idrak eder ve çevresi ile iletişim kurar. Yaşantısı gereği sosyal bir hayat geliştiren insan, tüm yapıp ettikleriyle de yine sosyal tarihin temel dinamiği olur. Olay ve olgular ise tarihsel bütünlüğün yapı taşlarıdır. Yani olaylar, tarihin konusunu oluşturan tümel bütünlükler, olgular ise olaylara bağlı olarak gelişen ve eylemden sürece dönüşen tarihi-toplumsal oluşumlardır. Tarihin bileşenleri arasında yer alan olgular, eylemlerin ve dolayısıyla olayların kavramlaşmış halleridir. Yine sosyal tarih kapsamında değerlendirilen Olgular tümel bütünlükler içerisinde olup bitmiş oluşlar olmayıp, oluşuma devam eden süreçlerdir. Bu süreçler farklı yapılarıdaki tarihi ve toplumsal olayların oylumlarının da yansımalarıdır. Bu bağlamda olgu için bir tek olayın varlığı yeterli olmayıp türdeş olayların ortak etkisinin olması gerekir. Buradaki etki ise olgunun bağlamında yer alan zaman kavramıyla ilişki içerisinde olup ana damarlar yanında kılcal damarlarla da beslenen akıntıları imler. Bu kapsamda düşünüldüğünde XVII.yy Manisa'ya ait toplumsal olgular, sosyal tarihinde temel yapı taşlarıdır. Bu yapılar içerisinde yer alan dönemin yaşam tarzı, iktisadi ve sosyal nizamı, aile yapısı, işlenilen suçlar ve cezalar gibi olguların tespiti sosyal tarih açısından devrin Manisa'sının daha iyi anlaşılmasının da temel verilerini oluşturmaktadır. Çalışmamız XVII.yy Manisa tarihi belgelerine bağlı olarak devrin toplumsal olgularının kavramsal tespiti ve bu kavramların analizi biçiminde iki adımda gerçekleştirilmiştir. Sosyal tarih açısından yapılan bu analizin Manisa toplumsal tarihine katkı sunması düşünülmektedir.

**Tanzimat Öncesi Manisa’da Aile’nin Demografik Yapısı: 274 Numaralı (1837-1839)
Manisa Şer’iyye Sicilindeki Kadın Terekelerinin Değerlendirilmesi**

Berkay ALTUNKILIÇ

Seren ÇINAR

Tarih boyunca bulunduğu konum itibariyle Manisa, her zaman önemli bir şehir olmuştur. Bunun en önemli sebeplerinden biri Manisa’nın siyasi bir merkez olması ve şehzadelerin bu kente gelmeleriyle ortaya çıkan faaliyetlerdir. Şehir tarihine ilişkin birçok araştırma-inceleme yapılmış olmasına rağmen Manisa’ya ait transkribe edilmemiş çok sayıda arşiv belgesi ve şer’iyye sicili mevcuttur. Şer’iyye sicilleri; kadınların, mahkemelerde hüccet, ilâm, maruz, mürasele şeklinde kaydettikleri hükümleri, merkezden gelen tayin beratları, buyruldu, tezkire ve köy, kasaba, kazalarda meydana gelen önemli olayların bulunduğu defterlerdir. Defterlerdeki kayıtlar incelendiğinde ise o bölgenin sosyal, ekonomik, kültürel ve hukuki yapısı hakkında bilgiler içerdiği görülmektedir.

Osmanlı’da kadınlara dair çeşitli çalışmalar mevcuttur. Şer’iyye sicillerindeki tereke belgeleri, kadınların mal varlığına dair önemli bilgiler veren birincil kaynaklardandır. Literatürde kadınlara dair çalışmaların sınırlılığı, Manisa’ya ait sicillerin önemli bir bölümünün transkribe edilmemiş olması araştırma konusunun orijinalliği ve çalışılabilirliği açısından önemli bir husustur. Çalışmanın ana kaynağı olan 274 numaralı (1837-1839) Manisa şer’iyye sicilinde, 122 adet kadın terekesi tespit edilmiş olmakla beraber Manisa’da ailenin demografik yapısında kadının önemi terekelerdeki bilgiler dahilinde tablolar ve çeşitli analizler ile anlatılmaya çalışılmıştır.

Manisa Spil Dağı Milli Parkı'nda Yaşayan Kuş Türlerinin Belirlenmesi Üzerine Preliminer Bir Çalışma

Mahsun ÇAĞLAR

Doç. Dr. Murat AFSAR

Türkiye batı palearktık bölgede özellikle sahip olduğu zengin habitat çeşitliliği ve kuş göç yollarının üzerinde olmasına da bağlı olarak ornitofauna bakımından zengin bir çeşitliliğe sahiptir. Bu çalışma Türkiye'nin batısında Ege bölgesi'nde yer alan Manisa ilinin güneyinde bulunan Spil Dağı Milli Parkı'nda yapılmıştır. Manisa Spil Dağı Milli Parkı'nda sadece kuş faunasının belirlendiği neredeyse ilk çalışma niteliği taşıyan bu araştırma ile Manisa Spil Dağı Milli Parkı'nın kuş faunasının ortaya çıkarılmasına öncü bir çalışmanın olması hedeflenmiştir. Çalışma alanı 6.801 ha'lık alana sahiptir. Bu alanda 3 ay boyunca 4 günlük periyotlarla gözlem yapılmıştır. Çalışma kuş türlerinin aktif olduğu gün doğumu ile akşamüstü (06.00 -20.00) saatleri arasında yapılmıştır. Araştırma sahasında 6 çalışma istasyonu belirlenmiştir. Bu istasyonlar; ormanlık alan, sulak alan ve orman içi açıklıklar olarak farklı habitat özelliklerini karakterize etmesi amaçlanarak belirlenmiştir. Kuş türleri doğal ortamlarında gözlenmiştir ve gözleme dayalı olarak teşhis kitaplarından tür teşhisi yapılmıştır. Tayin edilen türler ve sayıları oluşturulan kuş tanı karnelerine işlenmiştir. Alanın kuş türlerinin belirlenmesi yanında dağılımların da ortaya çıkarmak amacıyla araştırmada yapılan gözlemlerde transekt ve nokta sayım yöntemleri kullanılmıştır. Araştırmada Mart 2020 - Mayıs 2020 tarihleri arasında yapılan gözlem sonuçları değerlendirilmiş ve toplam 27 familyaya ait 69 tür ve 3 alttür olmak üzere toplamda 72 adet kuş türü tespit edilmiştir. Saptanan türlerin bölge statüleri ve koruma statüleri birer tablo halinde verilmiştir. Elde edilen tüm veriler çalışmanın çıktıları olarak kayda geçmiştir.

Manisa’da Hizmet Sektöründe Çalışan Bireylerin Covid-19 Pandemi Süreci Deneyimlerinin Toplumsal Cinsiyet Analizi

Ayşenur DİKBAZ

Doç. Dr. Duygu ALPTEKİN

2020 yılının Mart ayında ülkemizde etkisini göstermeye başlayan Covid-19 salgınıyla beraber toplumsal yaşamımızın farklı alanlarında değişimler yaşanmıştır. Maske ve dezenfektan kullanımı, sosyal mesafe kuralları, ateş kontrol noktalarının kurulması, evden çalışma düzeni, kısmi zamanlı çalışma, sokağa çıkma yasakları, il giriş-çıkışlarının sınırlandırılması, okulların kapatılması gibi salgından korunmaya yönelik tedbirler alınarak yeni düzenlemeler getirilmiştir. Covid-19’un, sağlık hizmetlerinin, ev ve iş yaşamının örgütlenişinde ve işleyişinde önemli etkileri olmuştur. Tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de Covid-19 salgını hizmet sektörünü büyük ölçüde etkisi altına almıştır. Bu süreçte hizmet sektörü çalışanları hem kamusal hem de özel alanda aktif olarak çalışmaya devam etmek zorunda kalmışlardır.

Toplumsal hayatın gündelik rutinleri olan temel mal ve hizmetlerin üretimi ile bakım emeğinin de önemi bu dönemde oldukça artmıştır. Toplumdaki bireylerin artık her zamankinden daha da fazla bakıma, hijyene, düzenli uyumaya, iyi beslenmeye ve sağlık hizmetlerine erişime ihtiyaçları vardır. İhtiyaçların karşılanması ise, her zaman olduğundan daha fazla, evin içerisindeki kadın emeği ile giderilmiştir. Salgın sürecinde hijyen koşullarının öneminin artması ile beraber yemek, temizlik gibi iş yüklerinin yanında el yıkama takibi, dışarıdan gelen gıda malzemelerinin dezenfekte edilmesi, duygusal emek gibi sorumlulukların artışının ev içi işbölümüne nasıl yansıdığı bu açıdan önemlidir.

Buna göre çalışmanın temel amacı salgın sürecinde bireylere yüklenen özel ve kamusal alandaki sorumlulukların neler olduğunu ve ortaya çıkan yeni ihtiyaçların nasıl karşılandığını tespit etmek ve toplumsal cinsiyet ekseninde değerlendirmektir. Gündelik hayatı biçimlendiren toplumsal cinsiyete dayalı işbölümü, hizmet sektörü çalışanlarının salgın sürecindeki deneyimleri üzerinden incelenmiştir. Bu doğrultuda nicel yaklaşımın benimsendiği bu araştırmanın evreni Manisa’da hizmet sektöründe çalışan kadınlar ve erkeklerdir. Örneklem

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

grubuna 19 Mart - 6 Mayıs 2021 tarihleri arasında dijital ortamda anket uygulaması gerçekleştirilmiş, hizmet sektörü çalışanlarından toplanan veriler SPSS programı aracılığıyla frekans dağılımı, çapraz tablolar, betimleyici istatistikler ve t-testi kullanılarak analiz edilmiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgular tablolar halinde sunularak açıklanmıştır.

Celal Bayar'ın Son Yılları (1973-1986)

Enes HANÇER

Celal Bayar, 103 yıllık ömründe mutlakiyet, meşrutiyet ve cumhuriyet olmak üzere üç tarihi dönemi yaşamıştır. Gençlik yıllarında İttihat ve Terakki Cemiyeti'nde başlayan siyasi hayatına hem son Osmanlı Mebusan Meclisi'nde hem de Büyük Millet Meclisi'nde mebusluk yaparak devam etmiştir. Ayrıca mütareke döneminin Kuva-yı Milliyeci Galip Hocası'dır. Ankara'da Mustafa Kemal'in yakın çalışma arkadaşları arasında yer almıştır. Celal Bayar, iktisatçı kimliği ile 1924 yılında İş Bankası'nı kurmuştur. Mustafa Kemal'in son başbakanı olan Bayar, hayatı boyunca Atatürk'e olan bağlılığını ve sevgisini dile getirmiştir.

1937-1939 arasında Başbakanlık yapan Celal Bayar, arkadaşlarıyla birlikte 1946'da Demokrat Parti'yi kurmuş ve bu partinin lideri olmuştur. 1950-1960 yılları arasında ise Cumhurbaşkanlığı yapmıştır. 27 Mayıs 1960 darbesinden sonra tutuklanmış, idama mahkûm edilmiş fakat cezası hapse çevrilmiştir. Sağlık sorunları sebebiyle 1964'te cezaevinden tahliye edilmiştir.

Cezaevinden çıktıktan sonra doğrudan siyasi bir görev almasa da ülke siyasetinde önemli bir figür olmayı sürdürmüştür. Eski DP'lilerin siyasi haklarının verilmesi için mücadele etmiştir. 1970'lerde özellikle sağ siyasette bir bilen olarak görülmüş, söyledikleri dikkate alınmıştır. Kendisini DP'nin mirasçısı olarak konumlandıran Demokratik Parti'nin 1970 yılında doğmasında etkili olmuştur. 1975 seçimlerinde Adalet Partisi'ni desteklemiş, kurulan milliyetçi cephe hükümetine destek vermiştir. Celal Bayar, ömrünün son günlerine kadar merkez sağ için bir rehber olmuş ve sözüne değer verilmiştir.

Celal Bayar, Mustafa Kemal Atatürk ve İsmet İnönü'den sonra Cumhuriyet döneminin üçüncü ismidir. Öyle ki ölümünün ardından Anıtkabir'e defnedilmesi bile gündeme gelmiştir. Celal Bayar'ın bir asrı aşan hayatının yaklaşık seksen yılı siyasetle geçmiştir. Üç farklı dönemde çok çeşitli görevlerde bulunması O'nu birikim sahibi, tecrübeli bir devlet adamı yapmıştır. Çalışmamızda Celal Bayar'ın ömrünün son yıllarındaki faaliyetleri, ülke siyasetine etkisi ve

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

bakışı, özel hayatına dair bilinmeyenler yer almıştır. Bu doğrultuda arşiv belgelerinden, hakkındaki bilimsel çalışmalardan, kendisi ve söz konusu döneme tanıklık etmiş kişiler ile yapılmış röportajlardan, hatıratlardan, köşe yazılarından, dönemin gazete haberlerinden yararlanılmıştır.

Ressam Ahmet DERİNGÖZ

Enes HANÇER

Ahmet Deringöz, 1912 yılında doğmuş olup aslen Kırkağaçlı'dır. Babasının adı Osman'dır. Ünlü şair Kırkağaçlı Eşref'i çok sevdiği ve onun akrabası olduğu söylenmektedir. Gördes'teki Rufai tarikatının şeyhi Mutaf Dede'nin (İbrahim Ethem Dokumacı) damadıdır. Hayatının önemli bölümü Gördes'te geçmiştir. Ömrünün son yıllarını ise Köprübaşı'nda geçirmiş olup 1985'te vefat etmiştir.

Ahmet Deringöz, kayınbabası Mutaf Dede'nin yanına gittiği dönemde tarikatın zikir ve derslerine katılmıştır. Kendisi, dini ve tasavvuf sohbetleri ile meşhur olsa da alkolü fazla tüketmesi nedeniyle bazı kimseler tarafından ciddiye alınmamıştır. Zaman zaman yerel idareciler tarafından da baskı görmüştür. Mütevazı bir hayat süren Deringöz'ü yakından tanıyanlar, onun dünya malına değer vermediğini ifade etmiştir.

Ahmet Deringöz'ü tanınmasını sağlayan en önemli özelliği yaptığı resimlerdir. Farklı resimler yapsa da genellikle vesikalık fotoğrafları, karakalemle büyütüp geçimini sağlamıştır. Yaptığı resimleri "Deringöz" diyerek imzalamıştır. Zaten herkes kendisini soy ismiyle tanıyıp bilmiştir. Yaptığı resimler ile ulusal sergilere de katılmıştır. Ahmet Deringöz'ün resimleri, günümüzde birçok Gördesli'nin ve Köprübaşı'nın evinde, dükkânında asılı durmaktadır. Deringöz'ün ressamlığının yanı sıra şair yönü de bulunmaktadır.

Çalışmamızda, Deringöz'ün hayatına dair farklı kaynaklardan elde edilen bilgiler derlenmiştir. Sanatçı hakkında yazılan köşe yazıları incelenmiş, kendisini tanıyanlar ve ailesi ile röportajlar yapılmıştır. Sonuç olarak Ahmet Deringöz gibi nevi şahsına münhasır bir sanatçının biyografisinin yazılması ve akademik camiada tanıtılması amaçlanmıştır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Nihal Yeğınobalı'nın "Cumhuriyet Çocuğu" Romanında Manisa'ya Ait Folklorik Unsurların İncelenmesi

Ekin Su İŞİKTAŞ

Nihal Yeğınobalı, 1927 yılında Manisa'da doğmuştur ve sekiz yaşına kadar Manisa'da yaşamıştır. Çocukluğunun en değerli yıllarını Manisa'da geçiren Yeğınobalı'nın anılarının yer aldığı *Cumhuriyet Çocuğu* eserinde, Manisa'ya ait birçok folklorik unsur karşımıza çıkar. Anılarla harmanlanan bu eserde Yeğınobalı, Manisa'nın kültürel ve coğrafi yapısını, gelenek ve göreneklerini geçmişe ışık tutarak anlatır.

Bu çalışmada Yeğınobalı'nın *Cumhuriyet Çocuğu* adlı eserinde yer alan Manisa'ya ait folklorik unsurlar tespit ve analiz edilecektir.

Saruhan Sancağında Yabancı Okullar ve Osmanlı Devleti'ne Karşı Faaliyetleri

Elif KIRAN

Eğitim, insanoğlunun var olduğu günden günümüze kadar gündemini meşgul eden ve durağan olmayan, sürekli kendini yenileyen bir olgu olmuştur. Toplumlar, her alanda kendini geliştirip değiştirdikçe eğitimde tabii olarak değişmiş ve reforma uğramıştır. Eğitimin değişmesindeki en büyük etken hiç şüphesiz Avrupa'daki orta çağın sonlarına doğru gerçekleşen rönesans ve reform devrimi olmuş ve kendisini takip eden Fransız İhtilali ile eğitim büyük bir değişime uğramıştır.

Osmanlı Devleti'ne bakılacak olunursa, eğitimdeki bu reform ve değişimden payını almıştır. Osmanlı Devleti bu değişimden hem olumlu hem de olumsuz yönde etkilenmiştir. Osmanlı Devleti'nde de bu değişim Avrupa kadar hızlı olmasa da yaşanmıştır. Osmanlı Devleti'de eğitimde ve eğitim kurumlarında kendi nevi şahsına münhasır bir reform hareketi başlatmıştır. Özellikle bu reform, Tanzimat Dönemi ile başlayıp Meşrutiyet Döneminde gelişim gösterip dağılma dönemine kadar sürdürülmüştür. Bu değişim Devletin eyaletlerinde, sancaklarında da kendini göstermiştir.

Osmanlı Devleti bünyesinde birçok milleti barındıran çok uluslu yapı olarak adlandırdığımız bir imparatorluktur. Sınırları içerisinde yaşayan gayrimüslimlere kuruluşundan bu yana hep hoşgörü ile yaklaşmış çeşitli imtiyazlar vermiştir. Bu imtiyazlar eğitim alanında da kendisini göstermiş, özellikle 1856 Islahat Fermanı ile okul açabilme yetkisi en dikkat çekici imtiyaz olmuştur. Bu imtiyaz ile gayri müslimler ülkenin her köşesinde kendilerine ait okullar açmışlar düşüncelerini, ideolojilerini özgürce yayma fırsatını elde etmişlerdir.

Söz konusu bu okullar bu çalışmanın konusu olan Saruhan (Manisa) sancağında da kendisini göstermiştir. Açılan yabancı okullar dersleri kendi lisanlarında öğretip, milletler kendi ideolojilerini okullarda yansıtmışlardır. Özellikle bağımsızlıklarını kazanmaları sürecinde Saruhan sancağındaki yabancı okullar önemli bir faktör olmuştur. Bilhassa bu sancakta Rumların okul açma konusunda etkin rol oynadığı görülmektedir. Yine Ermeniler de

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

kendilerine ait okullar açmış etkin rol oynamıştır. Bu çalışma da Saruhan sancağında açılan yabancı okullar ve okulların, bu milletlerin bağımsızlıklarını kazanma yolunda rolü ele alınacaktır. Araştırma esnasında Cumhurbaşkanlığı arşiv belgelerinden, vilayet salnamelerinden, maarif salnamelerinden ve bu alanda çalışılmış inceleme-araştırma eserlerinden yararlanılıp bir çalışma ortaya konulmuştur.

Kadın Emeği ve Kooperatifler: Tarihi Manisa Bezi Üretiminde Mabez Örneği

Büşra KOÇ

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe GÖNÜLLÜ ATAKAN

Günümüzde özellikle gelişmekte olan ülkeler için önemli bir kalkınma aracı olan kooperatifler ortak amaçlarını gerçekleştirmek için bir araya gelen kişiler tarafından kurulan ve yönetilen hem ekonomik hem sosyal amaçları olan örgütlenme modelleri olarak tanımlanmaktadır. Türkiye’de kooperatifler faaliyet türlerine göre Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı ve Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği Bakanlığı’na bağlı olarak kurulabilmektedirler. 2000’li yılların başından itibaren kadınlar tarafından kurulan ve işletilen özel bir kooperatif türü olarak kadın kooperatifleri ise daha çok Ticaret Bakanlığı ile Tarım ve Orman Bakanlığı bünyesinde kurulmaktadır. Söz konusu kooperatifler daha çok ulaşılması güç kadınların sosyal ve ekonomik hayata dahil edilerek yoksulluklarının azaltılması ve güçlendirilmesi gibi amaçlarla hayata geçmektedir. Bu bağlamda bugün hem uluslararası hem de ulusal kalkınma gündeminin odağında olan kadın kooperatiflerinin sayısı giderek artmaktadır. Günümüzde kadın kooperatiflerinin önemli paydaşları arasında Aile ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı, Ticaret Bakanlığı, Tarım ve Orman Bakanlığı, yerel yönetimler, kalkınma ajansları ve sivil toplum örgütleri bulunmaktadır. Kadın kooperatifleri karma kooperatiflerden farklı olarak yoğunlukla geleneksel kadınlık rolleri ile uyumlu olacak şekilde gıda üretimi, geleneksel el sanatları sunumu, kafe ve restoran işletmesi, tekstil, sosyal hizmet sunumu gibi alanlarda gelir getirici faaliyetler göstermektedir.

Bu bağlamda bu çalışmada Manisa’da aktif olarak faaliyet gösteren on iki kadın kooperatifinin ilk kurulanlarından biri olan, Mabez Kadın Kooperatifi ele alınacaktır. Mabez Kadın Kooperatifi 1960’lı yılların sonunda yok olmaya yüz tutmuş Tarihi Manisa bezinin üretimini kadın kooperatifi bünyesinde canlandırarak hem kadınların emeğinin değerlendirilmesinde hem de kentin geleneksel el sanatları hafızasının sürdürülmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Çalışma kapsamında kooperatifin temsilcisi, ortakları ve yararlanıcı kadınlarla yarı-yapılandırılmış yüz yüze görüşmeler yapılmıştır. Görüşmelerden elde edilen bulgular ışığında

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANISA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

söz konusu kadın kooperatifinin karma kooperatiflerden ayırt edici yapısal özellikleri, Tarihi Manisa bezi üretiminde kadın emeğini değerlendirme süreci, Türkiye’deki kadın kooperatifçiliği eğilimleri çerçevesinde tartışılacaktır.

**Manisa Yazma Eserler Kütüphanesi 2933-6 Numarada Kayıtlı El Yazması Ayet Tefsiri
Bilimsel Değeri**

**Faizullah NAFAS
Prof. Dr. Burhan BALTACI**

Tebliğimiz, Manisa Yazma Eser Kütüphanesi 2933-6 numarada kayıtlı el yazması eserin incelenmesi hakkındadır. Katalog bilgilerinde eserin ismi Terceme ve Fazilet-i Ayetül-Kürsî şeklindedir. Katalog verilerinde eserin 130a-134b varaklar arasında bulunduğu tespit edilmiştir. Tarafımızdan esere ulaşılmış ve inceleme başlatılmıştır. Yapılan ön incelemede eserin Bakara Suresi 2/255. ayetin tefsiri olduğu tespit edilmiştir. Eserin katalog bilgilerinde yazar ve müstensih adı yer almamaktadır. Yapılan incelemede eserin Farsça olduğu tespit edilmiştir. İleri derecede Farsça bilen Faizullah NAFAS eserin okunmasına ve değerlendirmesine sunacağı katkı önemlidir.

Araştırmamız yapısal ve metodik olarak iki aşamada gerçekleşecektir. Yapısal bölümde el yazması eserin şekilsel olarak incelenecek ve katalog bilgileri ile eser karşılaştırılacaktır.

İkinci bölümde ise eserin bilimsel değeri araştırılacaktır. Eser tefsire dair bir kitap olması sebebiyle tefsir usulü ve tefsir ilmi verileri ile eserin metodu ve tefsir tarzı ortaya konulacaktır.

Sonuç olarak adı geçen eser bilim dünyasının dikkatine sunulacaktır.

Manisa İlinin Bazı Yerlerinde Lohusalık Dönemi Çevresinde Oluşan Uygulamalar ve İnanışlar

Ayşe AKMAN

İnsan yaşamının temel geçiş dönemlerinden ilki olan doğum olayı, dünyanın her yerinde olduğu gibi Anadolu’da da sevinçle karşılanır. Yeni doğan bebek yalnızca anne-babasının değil, tüm yakın çevrenin de gurur kaynağı olur. Çocuğun doğumuyla birlikte neslin devamını sağlayan aile, toplum içerisinde saygınlık kazanmakta, geleceğe güvenle bakmaktadır.

Toplumsal yaşamda bu denli önemli kabul edilen doğum olayının öncesi, sırası ve sonrası aşamalarının pek çok gelenek, tören ve inanışlarla kuşatıldığı görülür. Kadının hamilelik sürecinin başlangıcından itibaren doğumun gerçekleşmesine kadar, hatta sonrasında tüm yaşamı bu türden uygulamalarla yönetilir demek yanlış olmaz.

İnsanlar arasındaki yaygın inanca göre diğer geçiş dönemlerindeki gibi doğum durumunda da, doğum yapan kadın doğal ve doğaüstü güçlerden kaynaklanan tehlikelere maruz kalmaktadır. “Lohusanın mezarı kırk gün açık kalır” atasözünden de anlaşılacağı gibi bu etkiler kimi zaman ölüme sebep olmaktadır. Yeni doğum yapan kadını tüm bu kötü etkilerden korumak amacıyla birtakım dinsel-büyüsel işlemlere başvurulabilir.

Yeni doğum yapmış olan kadının korunmasına yönelik olarak sürdürülen gelenekler, törenler, yemekler ve diğer dinsel-büyüsel işlemler başlı başına araştırılması gereken bir konudur. Çalışmamızın amacı, Manisa ili genelinde doğum olgusu etrafında geçmişten günümüze oluşan uygulamaların tespiti ve değerlendirilmesidir. Manisa ilinin farklı ilçelerinde ve köylerinde bu konuya ilişkin olarak alan araştırmaları yapılmış ve kaynak kişilerle birebir görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Çalışmamız büyük ölçüde bu alan araştırmasında elde edilen veriler ışığında hazırlanmıştır.

Manisa İli Çevre Kirliliği Yönetiminin Uygun Baca Tasarımı ile Desteklenebilirliği

Ahmet KARAHAAN

Figen BALO

Endüstriyel işletmeler ürün tasarımı ve üretimde daha çevreci bir yaklaşım göstermek noktasında yasal yükümlülükler ve piyasa taleplerinin artan baskısı altındadır. İşletmeler için planlanan yatırımların arka planını oluşturan yapıların ısınma veya ortaya çıkan enerjinin üretim çevriminde kullanılması işletmenin enerji yönetimi için önemlidir. Bu açıdan çeşitli yakıtların yakılarak enerjiye çevrilmesi gerekmektedir. Bu çevrimin olması için uygun yakma odalarına ihtiyaç olacaktır. Yakılan yakıtların ise uygun tasarlanmış bacalar ile oluşan gazın atmosfere transferi sağlanacaktır. Bu oluşumda maliyetli enerji tüketimini ve dolayısıyla çevre kirliliğini azaltma; kullanılacak uygun baca transfer elemanları, ortam değerlerinin uygun seçilmesi, iklim şartlarına bağlı tasarlama örneklerine bağlı olarak yapılabilir. Bu sebeple herhangi bir yapının baca tasarımında kullanılacak malzeme türünün ve malzemelerin bir araya geliş biçiminin binanın bacasından çevreyi kirletme miktarına olan etkisini hesap etmek zordur. Bunu paket programlar yardımıyla analiz etmek, çevre yönetimi için avantaj sağlayabilir.

Bu çalışmanın amacı, Manisa ili iklim şartlarında tasarlanan küçük bir işletmenin binası için en uygun ve en çevreci baca tasarımını oluşturmaktır. Bu amaçla; tasarlanan binanın 250 000 kcal'lik bir sıvı yakıtlı kazan ile gerekli enerji ihtiyacını karşılaması durumunda daha az yakıtla dolayısıyla daha az çevre kirliliğine neden olacak şekilde tasarımını sağlayacak en verimli baca tipi araştırılacaktır. KesaAladin baca hesap programı kullanılarak tasarlanan yapıdan çevreye salınan emisyon miktarları analiz edilecektir. Bu çalışma ile Manisa ili iklim şartları dikkate alınarak kullanılabilir baca türleri farklılaştırılarak baca çapı diyagram değişimlerinin analiz programı ile değerlendirilmesi ve çevre kirliliğine etki oranlarının karşılaştırılması amaçlanmaktadır. Bu çalışmanın; Manisa ilinde inşaat ve enerji sektörü ile ilgili çalışan mühendislere ve karar vericilere daha çevreci ve daha enerji performanslı sistemleri tasarlayabilmeleri açısından fikir vermesi hedeflenmiştir.

Binalarda Enerji Performansı Açısından Manisa Andezit Taşının Değerlendirilmesi

Ahmet KARAHAN

Figen BALO

Hazal BOYDAK

Nüfusun miktarının artması sebebiyle enerji tüketimi hızlı bir artış göstermektedir. Enerji tüketiminin artması sonucunda oluşan çevresel sorunları ortadan kaldırmak için enerji etkin ve sürdürülebilir tasarım yaklaşımları artmaktadır. Binalardaki enerji etkin tasarımlar ve enerji etkinliğine yönelik yapılan iyileştirmeler sürdürülebilirliğin sağlanmasında ve enerji sorunlarının çözülmesinde önemli birer etkidir. Bu duruma ek olarak günümüzde gelişim gösteren bilgisayar modelleme ve simülasyon yazılımları mimari tasarımda enerji etkin tasarım hedefini kolaylaştırmaktadır. Bina bilgi modelleme araçları güncel, çok yönlü ve etkileşimli olmalarından dolayı enerji etkin tasarımda kolaylıkla kullanılabilirlerdir.

Çalışmada, projeye enerji etkin tasarım parametrelerinin, tasarım aşamasında eklenmesi sonucu enerji tasarrufu sağlamak amaçlanmıştır. Bu amaç doğrultusunda enerji etkin tasarıma yönelik Manisa ili iklim şartlarında tek katlı bir hafta sonu evi tasarlanmıştır. Tasarlanan hafta sonu evi için 19 farklı alternatif belirlenmiştir. Belirlenen parametreler hafta sonu evinin bina kabuğu üzerinden oluşturulmuştur. Belirlenen alternatiflerde duvar örgü malzemesi olarak bims blok, tuğla ve gazbeton kullanılmıştır. Yalıtım malzemesi olarak ise XPS belirlenmiştir. Bu malzemeler ile oluşturulan duvarların içten, dıştan yalıtımlı ile sandviç duvar şeklinde oluşturulması ile ilk olarak 9 farklı alternatif elde edilmiştir. Daha sonra bu 9 alternatif Manisa andezit taşı kaplaması eklenerek 18 farklı alternatif elde edilmiştir. 19. alternatif olarak ise Manisa andezit taşı diğer alternatiflerin duvar kalınlığı ölçüsünde tek başına duvarda kullanılarak oluşturulmuştur. Tasarlanan hafta sonu evi Autodesk Revit 2021 programında modellenerek bina enerji modeli oluşturulmuştur. On dokuz alternatifin hepsi için bina enerji modelleri oluşturulduktan sonra, alternatifler gbXML dosyası olarak kaydedilmiştir. Sonraki aşamada kaydedilen gbXML dosyalarının Autodesk Green Building Studio ile enerji analizleri yapılmıştır.

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

Çalışmanın sonucunda belirlenen alternatifler için ısıtma, soğutma ve toplam enerji tüketim miktarları karşılaştırılmıştır. Manisa ili iklim şartlarında yapılan analizlerde minimum harcamaları sağlayan alternatifler belirlenmiştir. Belirlenen alternatifler sonucunda Manisa ili iklim şartlarında tasarlanacak olan konut yapıları için bina enerji etkinliği konusunda yol gösterici olmak hedeflenmiştir.

Duvar Kaplama Malzemesi Olarak Manisa Kayrak Taşı

Ahmet KARAHAAN

Figen BALO

Ünal YILMAZ

Yapı endüstrisinde doğal taşlar, dış yüzeylerinin şekillerine, kimyasal ve fiziksel özelliklerine göre kaplama ve yapı malzemesi olarak sıklıkla kullanılmaktadır. Kayrak taşı, dünyadaki teknoloji yatırımları ve finans yatırımları konusunda oldukça önemli dekoratif amaçlı kullanılan doğal taş çeşitlerinden birisidir. Türkiye, kayrak taşı açısından en çok rezervin bulunduğu ülkedir. Manisa **Kayrak** taşı doğada, siyah, sarı, gri, yeşil, kahverengi, bordo ve grimsi beyaz gibi farklı renklerin karışımı şeklinde bulunan bir doğal taştır. Fiziksel olarak yüzeyinde kendiliğinden yarılmış ve pürüzlü bir yapıya sahiptir. Bu nedenle bina kabuğunda dış kaplama malzemesi olarak kullanım potansiyeli olan bir doğal taş olarak dikkat çekmiştir. **Kayrak** taşı farklı yerlerde, kayağan, slate veya arduvaz taşı olarak da bilinmektedir. Ana içerik olarak, silt taşı, çamur taşı ve volkan tüflerinden oluşmuştur. Kayrak taşı da diğer doğal taş türleri gibi çıkarıldıktan sonra bölgenin hava şartlarıyla belli bir sertlik derecesine gelebilmektedir. Bu nedenle özellikle binaların yapı kabuğunda dayanım önemli olduğundan kullanımı tercih edilmektedir.

Bu çalışmanın ilk aşamasında Manisa ilinde çıkarılan Kayrak taşının fiziksel, kimyasal, mekanik ve termal gibi genel özellikleri ve kullanım alanları araştırılmıştır. Daha sonra Manisa Kayrak taşının, enerji, ekoloji ve ekonomiye katkısını belirlemek için, Manisa iklim şartları dikkate alınarak sözkonusu bölgedeki binalar için dış cephe kaplama malzemesi olarak bu taşın kullanıldığı farklı bina kabukları modellenmiştir. Farklı yapı malzemeleri (Delikli tuğla, Gaz beton, Bims blok) ve yalıtım malzemesi olarak EPS kullanılması durumunda sandviç ve dıştan yalıtımlı duvar tipleri için sıcaklık dağılımları ANSYS paket programı kullanılarak analiz edilmiştir. Bu analiz ile yapı sektöründe yaygın kullanılan yapı-yalıtım malzemeleri ve duvar tipleriyle Manisa ili iklim şartlarında inşa edilen yapıların duvarlardan elde edilebilecek sıcaklık dağılımlarına göre bu bölgedeki bina kabuğunun enerji performansları konusunda karar

ULUSLARARASI
GEÇMİŞTEN GÜNÜMÜZE
MANİSA SEMPOZYUMU-II
21-22-23 EYLÜL 2022
SÖZLÜ BİLDİRİ ÖZETLERİ

vericilere, mühendislere rehberlik edebilecek bir araştırma sunulmaya çalışılmıştır. Ayrıca elde edilen değerlendirmelerle Manisa Kayrak taşının hem araştırılan bölge hem de farklı iklim bölgelerinde uygulanması durumunda duvarın enerji performansına yapabileceği katkılara dikkat çekmek hedeflenmiştir.

Manisa Yöresinde Hıdrellez Geleneği İçinde Yer Alan Bazı Büyüsel İnanışlar

Alparslan SANTUR

Anadolu’da mevsimlik bayramlar arasında önemli bir yeri olan Hıdrellez, aynı zamanda Hızır ve İlyas manevi şahsiyetlerinden kaynaklanan ve kutsallaştırılan su/yeşil bitkiler etrafında çok zengin geleneksel uygulama ve büyüsel inanışları da beraberinde getirmektedir.

Bu çalışmanın amacı, Manisa yöresinde de görebildiğimiz söz konusu uygulamaların, geleneksel düşünce sisteminde önemli bir yeri olan inanışlar paralelinde büyüyle yakın ilişkisinin belirtilmesi ve bu durumun örneklerle desteklenmesidir.

Bu amaçla, Hıdrellez’le ilgili bir proje çerçevesinde Manisa’da gerçekleştirilen derleme verileri ile konuyla ilgili genel ve Manisa özelindeki kaynaklar taranarak, değerlendirilmiştir.

Söz konusu uygulamalarda özellikle sempatik büyüünün taklit ve temas ilkeleri başta olmak üzere, diğer bazı büyüsel işlemlerin Hıdrellez ritüellerinde yoğun olarak kullanıldığı tespit edilmiştir.

Sonuç olarak halkın o gün kırlara, su kenarlarına gidip eğlendiği, yiyip, içtiği bir bahar bayramı olmasının ötesinde Hıdrellez aynı zamanda bolluk, bereket, kısmet, mal/mülk ve sağlıkla ilgili çeşitli taleplerin belirtilmesine vesile olan yoğun büyüsel inanışları kapsamaktadır.

MAGNESIE

Veüe de Magnesie du Mont Sypili.

